

**POHJOIS-SUOMEN
TAVOITE 1 –OHJELMA**

CCI 1999 FI 1 DO 001

VUOSIKERTOMUS 2002

**Hyväksytty Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelman seurantakomitean
kokouksessa 12.6.2003**

Sisällys

1 JOHDANTO.....	4
1.1 Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelman alue.....	4
1.2 Ohjelman tavoitteet ja läpäisyperiaatteet.....	5
2 TOIMINTAYMPÄRISTÖN TILA.....	7
2.1 Valtakunnallinen tausta.....	7
2.2 Väestökehitys ja muuttoliike.....	8
2.3 Työllisyyden kehitys.....	9
2.4 BKT:n kehitys alueella.....	11
2.5 Koulutusasteen kehitys.....	13
2.6 Yritystoiminnan kehitys.....	14
2.7 Kansallisen aluepolitiikan muutokset.....	16
2.8 Yhteisöaloitteet ja innovatiiviset toimet.....	16
2.8.1 LEADER+ -ohjelma.....	16
2.8.2 Interreg -yhteisöaloiteohjelmat.....	17
2.8.3 Equal -yhteisöaloiteohjelma.....	18
2.8.4 Pohjois-Suomen innovatiiviset toimet -ohjelma.....	18
3 OHJELMAN TOTEUTUMINEN.....	20
3.1 Ohjelman strateginen toteutuminen vuoden 2002 aikana.....	20
3.2 Maakuntien painopisteiden toteutuminen.....	20
3.2.1 Lappi.....	21
3.2.2 Pohjois-Pohjanmaa.....	22
3.2.3 Keski-Suomi.....	23
3.2.4 Keski-Pohjanmaa.....	23
3.3 Maakuntien välinen yhteistyö ja yhteishankkeet.....	24
3.4 Ohjelman tulokset.....	25
3.4.1 Ohjelmataason indikaattorit.....	25
3.4.2 Suoritusvarausindikaattorit.....	27
3.5 Rahoituksen toteutuminen.....	29
3.5.1 Sitoumusten ja maksatusten tilanne toimintalinjoittain.....	29
3.5.2 Ohjelmavarojen kulku.....	35
3.5.3 N+2 – säännön toteutuminen.....	37
3.5.4 Ohjelman lisäysperiaatteen toteutuminen.....	37
3.6 Toimintalinjojen ja toimenpidekokonaisuuksien edistyminen.....	38
3.6.1 Yritystoiminta.....	38
3.6.2 Maaseudun kehittäminen ja elinkeinokalatalous.....	40
3.6.3 Osaaminen ja työllisyys sekä ESR-viitekehityksen painotusten ja toteutumisen edistyminen.....	47
3.7 Läpäisyperiaatteet.....	58
3.7.1 Kestävä kehitys ja ympäristö.....	59
3.7.2 Sukupuolten välinen tasa-arvo.....	60
3.7.3 Maaseudun ja kaupunkien vuorovaikutus.....	62
3.7.4 Tietoyhteiskunta.....	64
4 OHJELMAN HALLINTO.....	68
4.1 Seurantakomitea.....	68
4.2 Seurantakomitean sihteeristön toiminta.....	68
4.3 Maakuntien yhteistyöryhmien ja niiden sihteeristöjen toiminta.....	69
4.4 Maakuntien yhteistyöasiakirjojen valmistelu.....	70
4.5 FIMOS2000 –seurantajärjestelmä.....	70

4.6 Väliarviointi	71
4.7 Sosiaalipartnereiden toiminta ja kokemukset ohjelmatyöstä	73
5 OHJELMAN VALVONTA, VALVONTAJÄRJESTELMÄT JA TARKASTUKSET	74
5.1 Euroopan aluekehitysrahasto	74
5.2 Euroopan sosiaalirahasto	76
5.3 Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahasto	78
5.4 Kalatalouden ohjauksen rahoitusväline	79
5.5 Euroopan yhteisöjen toimielinten tarkastukset	80
6 TEKNINEN APU	81
7 TIEDOTTAMINEN JA JULKISUUS	83
7.1 Integroitu viestintä	83
7.2 Maakuntien viestintätoimenpiteet	86

LIITTEET

Liite 1	Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelman ylimaakunnalliset hankkeet 2000-2002
Liite 2	Kansalliset erityisohjelmat ja muut alueelliseen kehittämiseen liittyvät hankkeet
Liite 3	ESR-seurantaindikaattorit 2000-2002 toimenpidekokonaisuuksittain
Liite 4	Yleiset indikaattoritaulukot maaseudun kehittämisen ohjelmatyön seurantaan varten
Liite 5	Yhteenveto Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelman indikaattoreista ja määrällisistä tavoitteista toimenpidekokonaisuuksittain

1 JOHDANTO

1.1 Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelman alue

Euroopan yhteisöjen rakennerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1260/1999 (jäljempänä yleisasetus) tuli voimaan kesäkuussa 1999. Yleisasetus sisältää säännökset kaudella 2000-2006 sovellettavista tavoitteista, joihin rakennerahastovaroja kohdennetaan. Näistä tavoite 1 on kehityksestä jälkeen jääneiden alueiden kehittämisen ja rakenteellisen mukauttamisen edistäminen.

Pohjois-Suomen tavoite 1 –aluetta koskeva ohjelma-asiakirja hyväksyttiin komissiossa 31.3.2000. Ohjelma-asiakirjan täydennys hyväksyttiin ohjelman seurantakomitean kokouksessa 10.5.2000.

Pohjois-Suomen tavoite 1 –alue kattaa Lapin maakunnan, Koillismaan, Oulunkaaren, Nivala-Haapajärven ja Siikalatvan seutukunnat Pohjois-Pohjanmaalta, Kaustisen seutukunnan Keski-Pohjanmaalta sekä Saarijärven ja Viitasaaren Keski-Suomesta. Alue ulottuu maan pohjoisimmista osista keskeiseen Suomeen; Pohjois-Lapin Nuorgamista Saarijärven kaupunkiin. Matka näiden kahden kaupungin välillä on noin 850 km. Alueen kokonaispinta-ala on 131 000 km², joka on 39 % koko maan pinta-alasta. Alueen väkiluku oli vuonna 2002 338 324. Suomen jäsenyysneuvotteluissa erittäin harvaan asutuksen alueiksi määriteltiin alueet, joiden asukastiheys on alle kahdeksan asukasta/km². Keskimääräinen asukastiheys Pohjois-Suomen tavoite 1 –alueella on 2,8 asukasta/km². Alueen kannalta merkittävät maakuntakeskukset ovat Rovaniemi, Oulu, Kokkola ja Jyväskylä.

Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelmaa toteutetaan yritystoiminnan, maaseudun ja osaamisen ja työllisyyden toimintalinjoilla. Tekninen apu on ohjelman neljäs toimintalinja.

TOIMINTALINJA 1: YRITYSTOIMINTA

Toimenpidekokonaisuus 1.1: Yritystoiminnan, klustereiden ja toimialarakenteen kehittäminen

Toimenpidekokonaisuus 1.2: Yritysten toimintaympäristön parantaminen

Toimenpidekokonaisuus 1.3: Yritysten henkilöstön kehittäminen ja yrittäjyyden edistäminen

TOIMINTALINJA 2: MAASEUTU

Toimenpidekokonaisuus 2.1: Maatilainvestoinnit

Toimenpidekokonaisuus 2.2: Nuorten viljelijöiden aloitustuki

Toimenpidekokonaisuus 2.3: Koulutus

Toimenpidekokonaisuus 2.4: Metsätaloustoimenpiteet

Toimenpidekokonaisuus 2.5: Maaseutualueiden sopeuttaminen ja kehittäminen

Toimenpidekokonaisuus 2.6: Osaamisen kehittäminen maaseudulla

Toimenpidekokonaisuus 2.7: Maaseudun toimintaympäristön parantaminen

KOR-toimenpiteiden yleisotsikko 2.8: Kalatalouden kannattavuuden, rakenteen ja toimintaedellytysten parantaminen

TOIMINTALINJA 3: OSAAMINEN JA TYÖLLISYYS

Toimenpidekokonaisuus 3.1: Osaamisen ja tietoyhteiskuntarakenteiden kehittäminen

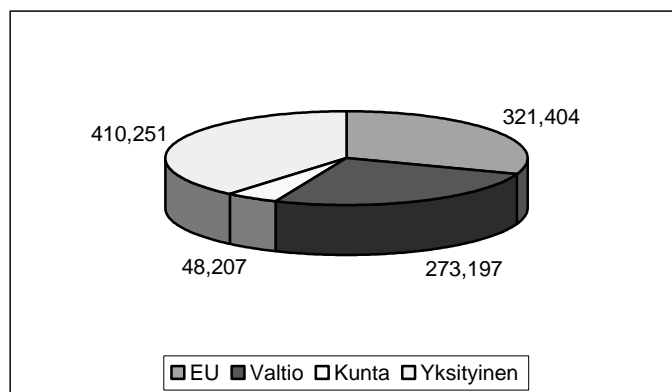
Toimenpidekokonaisuus 3.2: Osaamisen ja avainalojen edistäminen

Toimenpidekokonaisuus 3.3: Työllistymisen edistäminen ja työttömyyden ehkäiseminen

Toimenpidekokonaisuus 3.4: Työmarkkinoilta syrjäytymisen ehkäiseminen ja tasa-arvon edistäminen työmarkkinoilla

TOIMINTALINJA 4: TEKNINEN APU

Kuva 1. Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelman rahoituskehys, yhteensä 1053,059 M €



1.2 Ohjelman tavoitteet ja läpäisyperiaatteet

Pohjois-Suomen vision 2006 mukaan Pohjois-Suomi on lähtökohdistaan ja osaamisestaan ylpeiden ihmisten, omiin luonnonolosuhteisiin perustuvien ja luonnonvarojaan pitkälle jalostavien yritysverkostojen, nopeiden yhteyksien ja hyvän ympäristön EU:n pohjoisin yhteistyöalue.

Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelman tavoitteena on lisätä alueen taloudellista kasvua niin, että alueille saadaan syntymään uusia työpaikkoja, uutta yrittäjyyttä ja työttömyyttä voidaan alentaa. Strategia kohdistuu ensisijaisesti olemassa olevan yritystoiminnan laajenemismahdollisuuksien parantamiseen ja uuden yritystoiminnan syntymisedellytyksien lisäämiseen. Tavoitteena on luoda väestölle toimeentulon ja kehittymisen mahdollisuudet niin, että väkiluvun pieneneminen pysähtyy.

Näihin tavoitteisiin perustuvat myös ohjelman määrälliset kokonaistavoitteet:

<u>Indikaattorit</u>	<u>tavoite</u>
Uudet työpaikat	10 000
- joista naistyöpaikkoja	3 900
Säilytetyt/uudistetut/turvatut työpaikat	20 000
- joista naistyöpaikkoja	7 700
Uudet yritykset	1 000
- joista naisyrityksiä	200
ESR:n toimenpitein aloittaneet	46 000
- joista naisia	21 700

Pohjois-Suomen ohjelmassa läpäisyperiaatteita ovat kestävä kehitys, sukupuolten välinen tasa-arvo, maaseudun ja kaupunkien vuorovaikutus, kulttuuri, kansainvälistyminen ja tietoyhteiskunta.

Kestävän kehityksen kolmeksi peruselementiksi ovat vakiintuneet ekologinen, taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys. Ekologisesti kestävä kehitys perusehtona on luonnon monimuotoisuuden ja toimivan ekosysteemin säilyttäminen. Taloudellisesti kestävä kehitys tarkoittaa, että rahoitettavilla hankkeilla on pitkäaikaisia vaikutuksia alueen elinkeinoelämään ja työllisyyteen ja sosiaa-

lisesti kestävä kehityksen tavoitteena on muun muassa ikä- ja sukupuolirakenteen tasapainottuminen, työttömyyden väheneminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen.

Pohjois-Suomen ohjelman tavoitteena on sosiaalisesti ja väestöllisesti tasapainoinen kehitys. Tämän vuoksi ohjelman toteutuksessa huolehditaan siitä, että alueiden sukupuolirakenne pysyy tasapainoisena ja että ohjelmassa toteutetaan kummankin sukupuolen intresseistä lähteviä hankkeita. Hankkeiden valinnassa suositaan alueittain taloudellisesta tai sosiaalisesti heikoimmassa asemassa olevaa sukupuolta. Erityisenä tavoitteena on naisten yrittäjyyden lisääminen.

Kolmas läpäisyperiaate on tietoyhteiskunta. Läpikäyvänä periaatteena se tarkoittaa tietotekniikan hyväksikäytön lisäämistä jokaisen toimintalinjan hankkeissa niin, että valmiudet tietoverkkojen ja tietotekniikan käyttämiseen paranevat, tietoverkkopalvelut vastaavat paremmin käyttäjien tarpeita ja pääsy tietoverkkoihin helpottuu.

Tasapainoinen aluekehitys perustuu Pohjois-Suomen tavoite 1 –alueen strategiassa eri alueiden työnjakoon ja kiinteään yhteistyöhön. Kullakin alueella on oma roolinsa. Erilaisten alueiden vuorovaikutuksen kehittäminen näkyy jokaisella toimintalinjalla.

Kulttuuri Pohjois-Suomen tavoite 1 –alueen kehittämisstrategian läpikäyvänä teeman tarkoittaa alueellisten erityispiirteiden ja kulttuuriperinteen huomioon ottamista toteutettavissa kehittämissankkeissa. Kansainvälistymiskehityksen tavoitteena on, että ohjelmakaudella Pohjois-Suomi siirtyy kansainvälisyydessä uudelle tasolle.

2 TOIMINTAYMPÄRISTÖN TILA

2.1 Valtakunnallinen tausta

Bruttokansantuotteen kasvu nopeutui 1,6 prosenttiin vuonna 2002 edellisen vuoden 0,6 prosentista. Kasvu oli kuitenkin huomattavasti hitaampaa kuin viime vuosikymmenen lopulla nähty poikkeuksellisen nopea talouskasvu. Ennakkotietojen mukaan kasvu perustui vuonna 2002 varsin tasasuhteisesti kulutukselle ja nettoviennille. Teollisuuden tuotanto lisääntyi metsä- ja metalliteollisuuden voimin runsaan prosentin verran, kun taas muussa tehdasteollisuudessa tuotanto supistui.

Hintojen nousuvauhti hidastui vuonna 2002 ja kuluttajahintaindeksin muutos jäi vuositasolla 1,6 prosenttiin, mikä on prosenttiyksikön alempi kuin vuonna 2001. Hintojen nousu EU:n yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin mukaan oli vuositasolla 2,0 %. EU:n yhdenmukaistetussa kuluttajahintaindeksissä ei näy korkojen eikä asuntojen hintojen vaikutus.

Valtionhallinnon kansantalouden tilinpidon mukainen rahoitusylijäämä suhteessa kansantuotteeseen supistui kertomusvuonna ennakkolukujen mukaan 0,3 prosenttiyksiköllä 1,7 prosenttiin, ollen kuitenkin edelleen tavoitteiden puitteissa. Kuntien sekä kokonaistulot että kokonaismenot kasvoivat noin 5½ % vuonna 2002. Kuntatalous pysyi edelleen alijäämäisenä. Julkisen sektorin yhteenlaskettu rahoitusylijäämä suhteessa kansantuotteeseen aleni vuonna 2002, mutta oli kuitenkin lähes 5 %.

Valtion budjettitalouden menot kasvoivat vertailukelpoisin perustein lähes 4 prosenttia vuoden 2001 tilinpäätöksestä. Suhdannepoliittisesti arvioituna valtion menojen kasvu ajoittui vuonna 2002 työllisyyttä ja kotimaista kysyntää tukevasti. Varautuminen väestön ikääntymiseen aiheuttamiin menopaineisiin tulee tulevina vuosina korostamaan pidättyvän menolinjan sekä julkisen sektorin toimintaa tehostavien uudistusten tärkeyttä.

Viime vuosikymmenet ovat olleet maaseutualueilla jatkuvan rakennemuutoksen aikaa. Keskusten sekä maaseudun ja kaupungin vuorovaikutusalueiden väestö on kasvanut vuodesta 1975 lähtien, kun taas maaseudun väestö on vähentynyt. Väestö on keskittynyt entistä harvempiin kasvukeskuksiin ja muuttajina ovat olleet erityisesti nuoret koulutetut työkäiset ja naiset. Negatiivisinta kehitys on ollut syrjäisen ja ydinmaaseudun kunnissa, kaupunkien läheiseltä maaseudulla on havaittavissa päinvastaistakin kehitystä. Ns. BTV-mittari (Bruttokansantuote-Työpaikat-Väestö) kuvaa hyvin kasvun alueellista keskittymistä, sillä vuosina 1995-2000 vain kymmenessä seutukunnassa kehitys on ollut parempaa kuin koko maassa keskimäärin.

Skenaarioiden mukaan erot tulevat jatkossa vain kärjistymään ellei tasapainottavia toimenpiteitä tehosteta. Pääkaupunkiseudulla asuisi 30 vuoden kuluttua 1,2 milj. asukasta ja neljäsosa koko maan työkäisestä väestöstä. Ydinmaaseudulla arvioidaan asuvan 20 % vähemmän ja syrjäisellä maaseudulla 40 % vähemmän asukkaita kuin tällä hetkellä. Eläkeikäisten määrä ei juuri lisäännä maaseudulla, mutta lasten ja työkäisten määrä vähenee rajusti (ydinmaaseudulla 30 %, harvaanasutulla 50 %) Ikärakenteen muutos vaikuttaa huoltosuhteeseen. Kaikilla alueilla huoltosuhde pysyy lähes ennallaan vuoteen 2010 saakka, mutta tämän jälkeen erot alkavat kasvaa erityisesti harvaanasutun maaseudun tappioksi.

2.2 Väestökehitys ja muuttoliike

Väestökehitys

Pohjois-Suomen tavoite 1 –alueen asukasluku oli vuoden 2002 lopussa 338 324. Väestömäärä on vähentynyt ohjelman lähtötilanteesta noin 16 300 henkilöllä. Asukasluvun väheneminen on kohdistunut voimakkaimmin syrjäiselle maaseutualueelle. Siellä väheneminen on ollut yli 10 000 henkilöä. Vähentyminen on ollut suhteellisesti vähäisintä Rovaniemen ja Kemi-Tornion sekä Pohjois-Pohjanmaan seutukunnissa. Lapissa on havaittavissa myös matkailun positiivinen vaikutus väestökehitykseen, sillä Tunturi-Lapin seutukunnan asukasluvun pieneneminen on ollut selvästi hitaampaa kuin muissa Lapin syrjäisissä seutukunnissa. Pohjois-Pohjanmaalla Oulunkaaren (Iin) seutukunnan muita seutukuntia parempaan väestökehitykseen vaikuttaa Oulun läheisyys.

Taulukko 1. Pohjois-Suomen tavoite 1 –alueen asukasluku 1998-2002

Maakunta	Seutukunta	1998	1999	2000	2001	2002
Keski-Pohjanmaa	<u>Kaustisen seutukunta</u>	19 400	19 095	18 859	18 623	18 405
Keski-Suomi	<u>Saarijärven seutukunta</u>	22 425	22 242	21 905	21 562	21 270
	<u>Viitasaaren seutukunta</u>	15 623	15 478	15 257	15 011	14 789
Lappi	<u>Itä-Lapin seutukunta</u>	24 289	23 617	22 943	22 281	21 847
	<u>Kemi-Tornion seutukunta</u>	64 235	63 590	63 022	62 396	61 829
	<u>Pohjois-Lapin seutukunta</u>	19 295	18 969	18 676	18 343	18 108
	<u>Rovaniemen seutukunta</u>	62 942	62 823	62 305	61 913	61 797
	<u>Torniolaakson seutukunta</u>	10 866	10 601	10 365	10 053	9 955
Pohjois-Pohjanmaa	<u>Tunturi-Lapin seutukunta</u>	15 020	14 752	14 457	14 302	14 241
	<u>Iin (Oulunkaari) seutukunta</u>	28 253	27 858	27 487	27 298	27 164
	<u>Koillismaan seutukunta</u>	23 514	23 115	22 856	22 665	22 520
	<u>Nivala-Haapajärven seutukunta</u>	33 457	32 886	32 530	32 214	31 829
	<u>Siikalatvan seutukunta*</u>	15 277	15 127	14 891	14 738	14 570
Pohjois-Suomen tavoite 1 -alue		354 596	350 153	345 553	341 399	338 324
Tästä syrjäisen maaseudun kuntien väestömäärä		168 584	165 477	162 575	159 918	158 080

Lähde: Tilastokeskus (* Ei sisällä Rantsilan kunnan tietoja)

Alueen väestötavoitteeksi vuodelle 2006 on asetettu 343 000. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää siten väestökehityksen muuttumista vähenevästä kasvavaksi.

Muuttoliike

Pohjois-Suomen muuttotase on negatiivinen, mutta muuttotappio on selvästi pienentynyt vuosien 2001 ja 2002 aikana. Vuonna 2001 muuttotappio oli noin 400 pienempi kuin vuonna 2000. Ennakotietojen mukaan muuttotappio pieneni edelleen vuonna 2002. Muuttotappiosta 53 % on kohdistunut kokonaan tai pääasiassa syrjäistä maaseutua oleviin seutukuntiin. Muuttotappio ei siten ole yhtä voimakkaasti painottunut syrjäiselle maaseudulle kuin kokonaisväkiluvun muutos.

Taulukko 2. Muuttotase Pohjois-Suomen tavoite 1 –alueella 1995-2001

Muuttotase = Nettomassamuutto + nettosiirtolaisuus

Maakunta	Seutukunta	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Keski-Pohjanmaa	Kaustinen	-161	-175	-230	-236	-185	-364	-258	-288
Keski-Suomi	Saarijärvi	-150	-211	-96	-227	-227	-141	-224	-294
	Viitasaari	-107	-131	-152	-76	-235	-85	-203	-197
Lappi	Itä-Lappi	-363	-337	-353	-459	-642	-549	-536	-572
	Kemi-Tornio	-569	-480	-245	-673	-800	-791	-692	-664
	Pohjois-Lappi	-70	-110	-309	-260	-465	-367	-288	-336
	Rovaniemen seutu	64	-54	-109	-140	-461	-330	-806	-618
	Tornionlaakso	-177	-204	-174	-179	-176	-203	-178	-262
	Tunturi-Lappi	-228	-254	-282	-207	-222	-258	-242	-98
Pohjois-Pohjanmaa	Ii (Oulunkaari)	-74	-97	-160	-183	-114	-159	-185	-211
	Koillismaa	-172	-330	-347	-581	-624	-705	-461	-230
	Nivala-Haapajärvi	-405	-395	-512	-454	-520	-705	-490	-417
	Siikalatva*	-67	-126	-86	-107	-136	-58	-131	-174
Pohjois-Suomen tavoite 1 -alue		-2 479	-2 904	-3 055	-3 782	-4 807	-4 715	-4 694	-4 361
Uusimaa		7 953	9 366	9 297	10 596	10 638	9 945	7 980	

Lähde: Tilastokeskus (* Ei sisällä Rantsilan kunnan tietoja)

Lapissa väestön väheneminen on hidastunut vuoteen 2001 verrattuna. Lapin väkiluku oli 31.12. 2002 187 778 henkilöä¹ Vuonna 2002 Lapissa päädyttiin ensimmäistä kertaa tilanteeseen, jossa kuolleisuus ylitti syntyvyyden; luonnollinen väestönlisäys oli -72 henkeä vuonna 2002. Netto maassamuuton tilanne parani edellisvuoteen verrattuna, määrän ollessa 1 359, muutosta 0,7 %-yksikköä. Tulomuutto lisääntyi hieman ja lähtömuutto pieneni noin 1 000 henkilöllä. Ohjelmapolitiikalla pyritäänkin loppuohjelmakautena yhä voimakkaammin vaikuttamaan muuttoliikkeen kääntämiseen positiiviseksi sekä myös maakunnan ikärakennejakauman tasaamiseen.

Keski-Pohjanmaalla väestökehityksen suuntaus on ollut myönteisestä työllisyyskehityksestä huolimatta negatiivinen. Väestö on vuosittain koko ohjelmakauden ajan vähentynyt noin 200 henkilöllä. Poismuuttaneet ovat pääasiassa opiskelemaan lähteneitä nuoria. Liitto on yhteistyössä Kaustisen seutukunnan keskeisten toimijoiden kanssa käynnistänyt hankekokonaisuuksia, joilla alueelle paluumuuttoa edistetään mm. työpaikkatarjonnan avulla. Samanaikaisesti liitto ponnistelee kaikin keinoin yhdessä Chydenius-Instituutin kanssa maakuntatason yliopistokeskuksen saamiseksi Kokkolaan, jonka avulla nuorten poismuuttoa maakunnan alueelta hillitään.

2.3 Työllisyyden kehitys

Työllisyystilanne parantui koko maassa vuonna 2002. Rekisteröity työttömyysaste oli keskimäärin 11,5 %. Tavoite 1 -alueella Pohjois-Suomessa työttömyysaste pysyi edelleen laskussa ja oli vuonna 2002 keskimäärin 16,7 %. Työttömyysasteissa oli huomattavia alueellisia vaihteluja. Työttömyysaste on pienentynyt Pohjois-Suomessa kahdella prosenttiyksiköllä vuodesta 2000. Koko maassa työttömyysaste on vastaavana aikana pienentynyt 1,3 prosenttiyksiköllä. Työttömyys on siis vähentynyt suhteellisesti Pohjois-Suomen tavoite 1 –alueella hiukan koko maata enemmän.

¹ ennakkotieto

Taulukko 3. Työttömyysaste Pohjois-Suomen maakuntien tavoite 1 -alueilla keskimäärin vuosina 2000-2002 (rekisteröity työttömyys)

	v. 2000	v. 2001	v. 2002
Keski-Suomi	16,6 %	15,8 %	14,9 %
Keski-Pohjanmaa	10,4 %	9,8 %	8,2 %
Pohjois-Pohjanmaa	17,0 %	16,3 %	15,3 %
Lappi	20,6 %	19,7 %	18,4 %
Pohjois-Suomen tavoite 1 -alue	18,7 %	17,9 %	16,7 %
Koko Suomi	12,8 %	12,0 %	11,5 %

Työttömien määrä on laskenut Pohjois-Suomen tavoite 1 -alueella vuodesta 1996 vuoteen 2002 noin 13 400 henkilöllä. Nuorten työttömien määrä on lähes puolittunut ja pitkäaikaistyöttömien määrä on vähentynyt noin kolmanneksella vuoteen 1996 verrattuna. Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä on Pohjois-Suomessa alhaisempi verrattuna koko maan tilanteeseen, nuorten työttömien osuus kaikista työttömistä on lähes samalla tasolla kuin koko maassa. Työttömien naisten määrä on ollut myös laskussa.

Tukityön ja työvoimakoulutuksen työttömyyttä vähentävä vaikutus on ollut merkittävää. Ilman työvoimapolitiittisia toimia työttömyysaste alueella olisi 4,9 %:ia korkeammalla tasolla. Toimenpiteiden piirissä olevien osuus työttömistä on noussut 29,4 %:iin. Koko maassa työvoimapolitiittiset toimet korjaavat työttömyysastetta 2,5 %.

Työvoimapolitiittisten toimenpiteiden kohdentamisessa työvoimakoulutuksen osuus on vahvistunut. Jatkossa on kuitenkin yhä tärkeää panostaa pitkäaikaistyöttömyyden hoitoon ja rakenneongelmien lieventämiseen sekä toisaalta työttömyyttä ennaltaehkäiseviin toimiin.

Taulukko 4. Työllisyyskehitys ja työvoimapolitiittisten toimien vaikutus työttömyyteen Pohjois-Suomen 1-alueilla, vertailuvuosia 1996 - 2002

(1000 henkeä)	1996	1998	2000	2001	2002	koko maa 2002
Työvoima	160	157	157	155	153	2 547
Työttömät 1)	39	34	29	28	25	294
- joista naiset	17	15	13	13	11	139
- alle 25-vuotiaat	6	4	4	4	3	37
- yli 1 v. työttömänä	9	9	7	6	6	78
Työvoimapol. toimien piirissä 2)	13	12	9	8	7	63
Työttömät + toimenpiteissä olevat	52	46	38	35	33	356
Työttömyysaste %	24,3 %	21,6 %	18,7 %	17,9 %	16,7 %	11,5 %
Työttömistä						
- naisia %	43,6 %	44,4 %	46,1 %	45,6 %	44,6 %	47,5 %
- alle 25-v. %	15,5 %	13,1 %	13,0 %	12,7 %	12,8 %	12,5 %
- yli 1 v. työttömänä %	23,7 %	25,5 %	23,0 %	22,4 %	22,2 %	26,4 %
Työvoimapol. toimin työllistettynä						
- % työttömistä	33,8 %	36,8 %	29,6 %	27,4 %	29,4 %	21,3 %
- % työvoimasta	8,2 %	7,9 %	5,5 %	4,9 %	4,9 %	2,5 %
Työttömyysaste ml. työvoimapolitiittiset toimet %	32,5 %	29,5 %	24,2 %	22,8 %	21,6 %	14,0 %

1) Työministeriön tilastot, rekisteröity työttömyys.

2) Tukityössä tai työvoimakoulutuksessa (ei sisällä työmarkkinatuella työharjoittelussa olevia eikä vuorotteluvapaan sijaisiksi palkattuja). Työvoimakoulutuksessa olevat lähtökunnan mukaan.

Lapissa työllisyyskehitys vuonna 2002 oli positiivinen, työttömyys väheni koko maahan verrattuna keskimääräistä paremmin. Työttömien osuus työvoimasta aleni 18,4 prosenttiin (vuonna 2001 19,7 %). muutoksen ollessa koko maassa 0,5 % (12,0 % vuonna 2001 vrt. 11,5 % vuonna 2002). Pitkäaikaistyöttömyys on edelleenkin suuri ongelma ja Lapissa on seutukuntia, joiden työttömyysprosentti on korkeimmillaan jopa 25,3 %. Myös naisten työttömyys on edelleen korkea. Positiivista ohjelmakauden aikana on ollut se, että etenkin aluekeskusten alueella työttömyys on saatu laskuun. Myös nuorten työttömyyttä on saatu laskettua.

Pohjois-Pohjanmaalla työttömyysaste aleni 15,3 %:iin vuoden 2002 aikana. Tilanne parani erityisesti nais- ja pitkäaikaistyöttömien kohdalla. Työttömyys oli suhteellisesti suurinta Oulunkaaren (Iin) seutukunnassa, mutta jäi sielläkin alle 20 %:n. Eniten työttömyysaste pieneni Koillismaan seutukunnassa.

Keski-Pohjanmaan työllisyyskehitys Kaustisen seutukunnan alueella on parantunut useamman vuoden ajan. Työttömyysaste on noin 8 %, nuorten alle 25-vuotiaiden osuus kaikista työttömistä on myös laskenut ohjelmakauden aikana yli 5 %. Pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä on pysynyt likimain samalla tasolla, kappalemääräisesti pitkäaikaistyttömiä on noin 90 eli 12 % kaikista työttömistä. Samanaikaisesti palkkaperusteisesti työelämään sijoitettujen määrä on ollut laskeva eli aitoa työllisyyden kehitystä on tapahtunut. Pitkäaikaistyöttömien sijaan ESR-varat onkin jatkossa suunnattava alueen naisten ja nuorten työllisyyttä edistäviin toimenpiteisiin.

Keski-Suomessa kuntakohtaiset erot ovat suuria jopa saman seutukunnan sisällä. Keski-Suomen maakunnan paras työttömyystilanne on Kyyjärvellä, joka sijaitsee Saarijärven seutukunnassa. Kyyjärven työttömyysaste oli vuoden 2002 lopussa 11,3 %. Samalla seudulla ovat myös maakunnan korkeimman työttömyyden kunnat Saarijärvi ja Pylkönmäki, joissa molemmissa työttömiä oli vuoden 2002 lopussa 18,5 %.

2.4 BKT:n kehitys alueella

Suomen talouskasvun hidastuminen ei ole aiheuttanut vielä suuria muutoksia maakuntien ja seutukuntien vuosien 1995-2001 kehitykseen. Laman jälkeen hyvin pärjänneet maakunnat ja seutukunnat ovat edelleen kärjessä. Heikoimmin menestyneiden alueiden asemaan kasvun hiipuminen ei ole tuonut merkittävää suhteellista paranemista.

Kemi-Tornion ja Rovaniemen seutukuntaa lukuun ottamatta kaikki muut Pohjois-Suomen tavoite 1-alueen seutukunnat jäävät selvästi alle EU:n 15 maan keskitason, kun tarkastellaan bruttokansantuotetta asukasta kohden vuosina 1999-2001. Alhaisimpien arvonlisäysten omaavien seutukuntien BKT-luvut jäävät EU:n 75 %:n rajan alle, vaikka mukana ovat kaikki 25 jäsenmaata.

Taulukko 5. Bruttokansantuote asukasta kohti 1999 – 2001 (ennakko). EU 15 = 100

Maakunta	Seutukunta	1999	2000	2001	Keskiarvo 1999-2001
Keski-Pohjanmaa	Kaustinen	58	65	65	63
Keski-Suomi	Saarijärvi	67	68	68	68
	Viitasaari	61	62	60	61
Lappi	Itä-Lappi	69	77	74	73
	Kemi-Tornio	97	117	105	106
	Pohjois-Lappi	71	63	65	66
	Rovaniemi	80	81	82	81
	Torniolaakso	52	53	53	53
	Tunturi-Lappi	63	63	70	65
Pohjois-Pohjanmaa	li (Oulunkaari)	52	54	56	54
	Koillismaa	62	68	68	66
	Nivala-				
	Haapajärvi	57	59	59	58
	Siikalatva	63	65	67	65
Koko Suomi		101	114	105	103

Lapissa asukasta kohti laskettu BKT on noussut vuodesta 1999 vuoteen 2002 16 977:stä 18 549:ään, koko maan ollessa vuonna 2002 22 018 asukasta kohden. Pohjois-Suomen tavoite 1 – ohjelma-alueella luku on 16 051 asukasta kohden. Lapin toimialarakennetta luonnehtii painottuminen suurteollisuuteen, jossa kärkialoja ovat massan ja paperin valmistus sekä metallien jalostus ja metallituotteet. Kemi-Tornion seutu on kaikkein teollisuusvaltaisim ja täällä yli puolet alueen arvonlisäyksestä syntyy vahvasta vientiin suuntautuvasta teollisuudesta. Kun julkinen sektori jätetään tarkastelun ulkopuolelle niin teollisuuden jälkeen arvonlisäystä syntyy toiseksi eniten kaupan ja liikenteen toimialoilla. Tämän jälkeen tulevat muut palvelut, maa- ja metsätalous sekä rakentaminen. Matkailun merkitys on suurin niissä kunnissa, joissa sijaitsevat suuret matkailukeskukset.²

² Luvut ovat ennakkotietoja

2.5 Koulutusasteen kehitys

Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelman alueella vuonna 2001 tutkinnon³ suorittaneiden osuus oli alle koko maan osuuden (60,2 %). Ohjelma-alueella tutkinnon suorittaneiden osuus väestöstä oli suurin Lapissa (58,4 %) ja pienin Keski-Suomen ohjelma-alueella (45,8 %). Maakuntien sisällä kuntien väliset erot olivat keskimäärin 14 prosentin luokkaa. Ohjelma-alueen kunnista tutkinnon suorittaneiden osuus väestöstä oli suurin Rovaniemellä (67,5 %) ja pienin Keski-Suomen Pylkönmäellä (39,7 %).

Taulukko 6. Väestö koulutusasteen mukaan maakunnittain 2001 Pohjois-Suomessa

Maakunta	Tutkinnon suorittaneiden osuus, %	Miehet, %	Naiset, %	Ylin kunta, osuus %	Alin kunta, osuus %	Ylimmän ja alimman erotus
Koko maa	60,2	60,6	59,8	79	36,4	42,6
Keski-Suomi	45,8	45,7	46	Saarijärvi 52,6	Pylkönmäki 39,7	12,9
Keski-Pohjanmaa	47	44,9	49,2	Veteli 52,5	Ullava 42,1	10,4
Pohjois-Pohjanmaa	50,8	50,8	50,8	Kuusamo 57,5	Ylikiiminki 46,2	11,3
Lappi	58,4	57,6	59,1	Rovaniemi 67,5	Posio 48,0	19,5

Ylin kunta = kunta, jossa tutkinnon suorittaneita on maakunnassa eniten

Alin kunta = kunta, jossa tutkinnon suorittaneita on maakunnassa vähiten

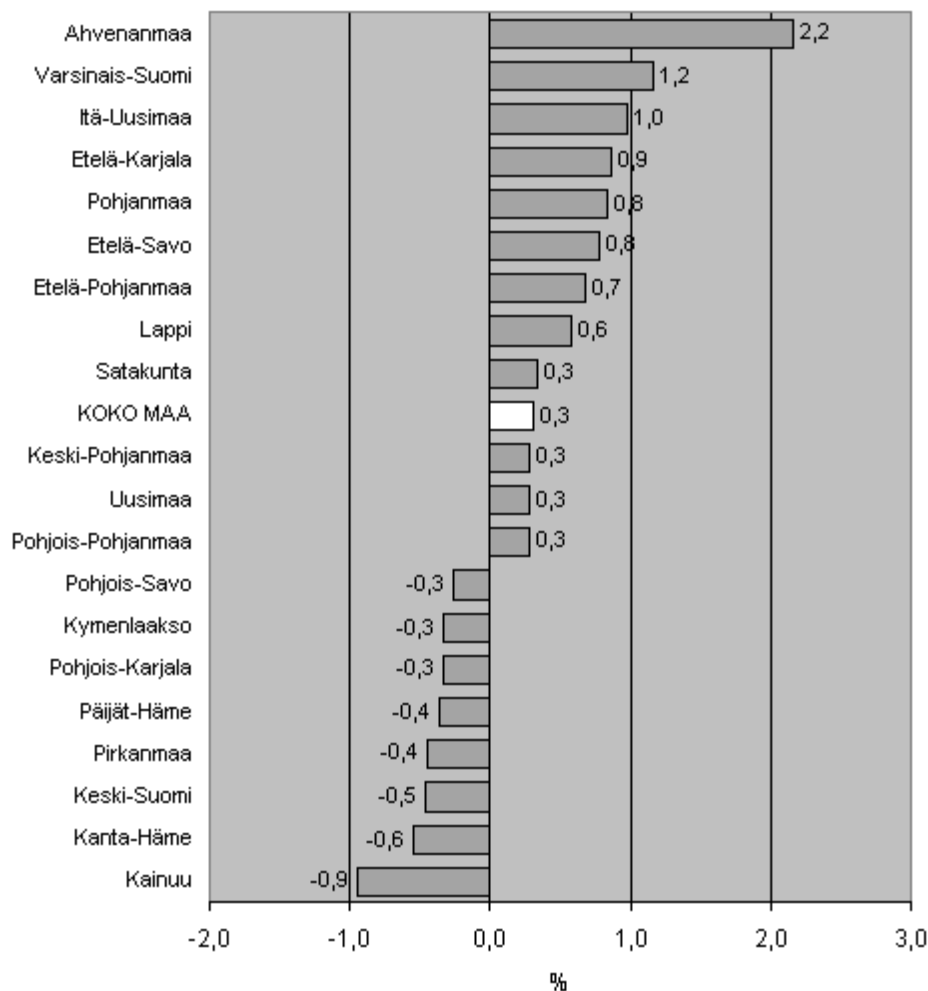
Lähde: Tilastokeskus

³ Perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittanut yli 20-vuotias väestö.

2.6 Yritystoiminnan kehitys

Pohjois-Suomen tavoite 1 –alueella yrityskannan suhteellinen muutos vuonna 2001 oli positiivinen. Paras tilanne oli Lapissa, jossa yrityskanta kasvoi 0,6 prosenttia. Myös Keski-Pohjanmaalla ja Pohjois-Pohjanmaalla päästiin maan keskiarvoon (0,3 %). Sen sijaan Keski-Suomessa yrityskanta pieneni edellisvuoteen verrattuna. Muiden maakuntien kuin Lapin osalta tiedot ovat suuntaa antavia, sillä mukana kaaviossa ovat myös tavoite 1 –ohjelma-alueiden ulkopuoliset kunnat.

Kuva 2. Yrityskannan suhteellinen muutos maakunnittain vuonna 2001



Lähde: Tilastokeskus

Yritysten toimipaikkojen lukumäärä pysyi ennallaan Pohjois-Suomen tavoite 1 –alueella vuonna 2001. Keski-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan tavoite 1 –alueilla toimipaikkojen määrä aleni hieman, mutta Lapissa ja Keski-Pohjanmaalla päästiin plussalle. Henkilöstön määrä kehittyi maakunnittain samaan suuntaan kuin toimipaikatkin. Sen sijaan yritysten liikevaihto nousi Keski-Pohjanmaalla ja Pohjois-Pohjanmaalla, kun puolestaan Keski-Suomessa ja Lapissa se kääntyi laskuun.

Taulukko 7. Yritysten toimipaikat, henkilöstö ja liikevaihto maakunnittain

Maakunta	Vuosi	Toimipaikkojen lukumäärä kpl	Henkilöstön määrä henkilöä	Liikevaihto 1000 euroa
Keski-Suomi	2000	1 898	5 670	653143
	2001	1 865	5 446	642300
Keski-Pohjanmaa	2000	973	2 407	392827
	2001	982	2 415	418262
Pohjois-Pohjanmaa	2000	4 092	13 762	1 930 555
	2001	4 042	13 401	1 983 696
Lappi	2000	8 932	32 622	6 568 348
	2001	9 003	33 003	6 032 477

Konkurssien osalta Pohjois-Suomen tavoite 1 –alueen kehitys oli vuonna 2002 lähellä koko maan keskiarvoa. Kun koko maassa keskimäärin konkurssien määrä kääntyi kasvuun ensimmäistä kertaa sitten vuoden 1992, niin Pohjois-Suomen tavoite 1 –alueella konkurssien määrä pysyi suurin piirtein ennallaan. Koko maassa konkurssien määrä kasvoi kolme prosenttia.

Konkurssit vähenivät Lapissa, Keski-Pohjanmaalla ja Keski-Suomessa. Pohjois-Pohjanmaalla konkurssien määrä lisääntyi huomattavasti. Muiden maakuntien kuin Lapin osalta luvut ovat edelleen vain suuntaa antavia.

Taulukko 8. Vireille pannut konkurssit maakunnittain 2002 ja 2001

	Konkurssit 2002	Konkurssit 2001
Keski-Suomi	111	125
Keski-Pohjanmaa	56	65
Pohjois-Pohjanmaa	199	167
Lappi	85	92

Lähde: Konkurssitiedote 2/2003. Tilastokeskus

Pienyritystoimintaa harjoittavien tilojen määrän ja osuuden kehitys

Maaseudun pienyritysrekisterin tietojen mukaan maaseudun pienyritysten määrä on säilynyt koko Suomessa lähes samana vuonna 1997 kuin vuonna 1990. Vuonna 1990 pienyrityksiä oli 58 400 ja vuonna 1997 64 100. Yritysten työllistävyys ja liikevaihto on sitä vastoin kasvanut ko. aikana. Kehityksessä on kuitenkin ollut suuria alueellisia eroja. Pienyritysten määrä kasvoi erityisesti kaupunkien läheisillä alueilla mutta laski syrjäisellä maaseudulla. Maaseudun pienyritysten liikevaihto kasvoi hitaammin kuin koko maassa keskimäärin. Vuoden 2000 maatilalaskennan tulosten perusteella 27 %:a maataloista (21 800 kpl) harjoitti maatalouden ohella muuta yritystoimintaa. Yritystoimintaa harjoittavien tilojen osuus on edelleen kasvussa, mutta yritystoiminta on liikevaihdolla mitattuna vielä suhteellisen pientä.

2.7 Kansallisen aluepolitiikan muutokset

Uusi laki alueiden kehittämisestä (602/2002) vahvistettiin 12.7.2002. Lakimuutoksen tavoitteena on tehostaa kansallista aluepolitiikkaa selkeyttämällä ja säännön mukaistamalla suunnittelua. Tavoitteena on parantaa alueiden näkemysten huomioonottamista sekä valtion toimien yhteensovittamista. Tarkoituksena on, että alueiden kehittämisestä muodostuu alueiden ja keskushallinnon välillä vuorovaikutteinen kokonaisuus. Laki sisältää säännökset alueiden kehittämisen suunnittelujärjestelmästä ja eri toimijoiden tehtävistä sekä ajan tasalle saatetut säännökset sisäasiainministeriön hallinnonalalla käytettävästä valtion rahoituksesta. Lakia tarkentavat asetukset suunnittelujärjestelmästä ja sisäasiainministeriön hallinnonalan rahoituksesta annettiin vuoden 2002 lopussa.

Laki astui voimaan vuoden 2003 alusta, mutta sen toimeenpano käynnistettiin jo syksyn 2002 aikana pyytämällä maakuntia laatimaan maakuntaohjelmat tai tarkistamaan aluettaan koskevat olemassa olevat kehittämisohjelmat lain mukaisiksi kesäkuun 2003 mennessä. Lisäksi käynnistettiin kokeiluna lakiin sisältyvän uuden maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman laatiminen viidessä pilotti-maakunnassa. Kolmessa maakunnassa (Varsinais-Suomi, Kanta-Häme ja Pirkanmaa) tarkasteltiin itse laatimisprosessin organisointiin, ajoitukseen ja asiakirjan sisältöön liittyviä kysymyksiä ja kahdessa (Pohjois-Savo ja Pohjois-Pohjanmaan) tarkastelun näkökulmana oli erityisesti aluekeskusohjelman huomioonottaminen toteuttamissuunnitelman laatimisessa. Kokemusten perusteella toteuttamissuunnitelmien laatimisesta annettiin kaikille maakunnille vuotta 2003 koskevat ohjeet.

Kansallisen aluekehittämisen tehostamiseksi vuonna 2001 käynnistynyt Suomen vuoteen 2013 ulottuvan aluekehittämisstrategian valmistelu jatkui vuonna 2002. Työryhmän tehtävänä oli määritellä pitkän tähtäyksen aluekehityksen peruslinjaukset ja toteuttamispolitiikka sekä erityisesti varautua EU:n vuoden 2006 jälkeiseen rakennerahastokauteen. Työryhmän työ painottui uuden alueiden kehittämislain valmistumisen jälkeiseen aikaan ja mietintö luovutettiin sisäasiainministeriölle maaliskuun alussa 2003.

2.8 Yhteisöaloitteet ja innovatiiviset toimet

2.8.1 LEADER+ -ohjelma

LEADER+ -yhteisöaloitteessa kehitetään maaseutua paikallislähtöisesti. Ohjelman toimeenpanosta vastaavat paikalliset toimintaryhmät (25 kpl), joissa ovat mukana alueen kunnat, paikalliset yhteisöt, yritykset ja yhdistykset sekä maaseudun asukkaat. Ryhmän toiminta-alue on yleensä seutukunnan kokoinen, mutta alue ei välttämättä noudata seutukunnan rajoja.

Tavoite 1 –ohjelma-alueella toimii 11 LEADER+ -ryhmää, joista seitsemän Itä-Suomen ja neljä Pohjois-Suomen ohjelma-alueella. LEADER+ -ryhmät monipuolistavat maaseudun elinkeinotoimintaa, järjestävät koulutusta ja luovat uudenlaista yhteistyötä paikallisesti, alueellisesti ja kansainvälisesti. Vuoden 2002 lopussa Suomen LEADER+ -ohjelmasta oli rahoitettu noin 1 032 hanketta, näistä 268 tavoite 1 –alueella. Uusia työpaikkoja oli syntynyt 370 kpl.

LEADER+ -ohjelma täydentää tavoite 1 –ohjelman maaseudun kehittämissosiota paikallislähtöisellä toimintatavalla. LEADER+ -ohjelmassa paikallisten toimintaryhmien vastuulla on sekä kehittämissuunnitelman laatiminen toiminta-alueelle että sen toteuttaminen. Näin voidaan rahoittaa juuri sellaisia toimenpiteitä, joille alueella on todellista tarvetta. Esimerkiksi pienet, vain muutaman henkilötyövuoden työllistävät yritykset ovat tärkeitä maaseudulta poistuvien maatalouden työpaikkojen tilalla. LEADER+ -ohjelman hankkeet ovat keskimäärin huomattavasti pienempiä kuin pääohjelmi-

en hankkeet, koska niitä eivät toimeenpane suuret organisaatiot. Hankkeen julkisen rahoituksen ylärajaksi on asetettu 84 100 euroa.

LEADER+ -ohjelman teemat varmistavat myös täydentävyyttä muihin maaseudun kehittämissuunnitelmansa strategian perustaksi. Näin ollen kaikki paikallisen toimintaryhmän rahoittamat hankkeet liittyvät valittuun painopistealueeseen. Teemat ovat informaatioteknologian hyödyntäminen, elämän laadun parantaminen, paikallisten tuotteiden jalostus ja markkinointi, luonnon ja kulttuuristen voimavarojen hyödyntäminen, maaltamuuton hidastaminen ja maallemuuton edistäminen sekä maaseudun ja kaupungin vuorovaikutus. Lisäksi LEADER+ -hankkeissa toteutetaan pilottiluonteisuutta eli kokeiluaan uusia toimintatapoja ja –menetelmiä.

Yhteistyö eri tahojen ja tasojen välillä on yksi LEADER+ -ohjelman tavoitteista. LEADER+ -ohjelman avulla maaseudulle on syntynyt paljon uusia yhteistyömalleja. Näin lisätään myös alueen sosiaalista pääomaa. Vuoden 2002 aikana paikalliset toimintaryhmät alkoivat suunnitella myös ensimmäisiä kansainvälisiä yhteishankkeita. Yhteistyö eri viranomaisten välillä edistää omalta osaltaan ohjelmien välistä täydentävyyttä mm. parantamalla tiedonkulkua.

Tarjouskilpailu LEADER+ -ohjelman väliarvioinnista järjestettiin syksyllä 2002. Väliarvioitsija valittiin joulukuussa 2002. Arvioinnin ensimmäinen vaihe suoritetaan vuoden 2003 loppuun mennessä. Vuoden 2002 loppupuolella maa- ja metsätalousministeriö organisoii paikallisten toimintaryhmien itsearviointin aloittamisen ja järjesti tähän liittyvän koulutustilaisuuden. Itsearviointista on tietoa myös maa- ja metsätalousministeriön ylläpitämällä Internet-sivuilla (www.lande2000.fi)

2.8.2 Interreg -yhteisöaloiteohjelmat

Pohjois-Suomen tavoite 1 –alueet osallistuvat kolmen eri Interreg III A –ohjelman (Pohjoinen, Karjala ja Merenkurkku-MittSkandia), kahden eri Interreg III B –ohjelman (Itämeri ja Pohjoinen Periferia) ja yhden Interreg III C –ohjelman (Pohjoinen vyöhyke) toteuttamiseen. Pohjois-Suomen tavoite 1 –alueelta Lappi kuuluu Pohjoisen ohjelma-alueeseen, Pohjois-Pohjanmaa Karjalan ohjelma-alueeseen ja Keski-Pohjanmaa Merenkurkku-MittSkandian ohjelma-alueeseen. Lisäksi kaikki edellä mainitut alueet kuuluvat Itämeren, Pohjoisen Periferian ja Pohjoisen vyöhykkeen ohjelma-alueisiin.

Interreg-ohjelmat täydentävät Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelmaa siten, että niillä tuetaan rajat ylittävää, valtioiden ja alueiden välistä yhteistyötä. Ohjelmien yhteenlaskettu kokonaisrahoitus EU-maiden osalta on n. 485,8 milj. euroa (EU rahoitus n. 246,1 milj. euroa). Ohjelmat käynnistyivät pääosin vuoden 2001 aikana. Poikkeuksena olivat Pohjoisen Periferian Interreg III B- ja Pohjoisen vyöhykkeen Interreg III C –ohjelma, jotka käynnistyivät vasta vuoden 2002 aikana.

Ohjelmien täytäntöönpano on lähtenyt varsin hyvin liikkeelle. Pohjoisen Interreg III A –ohjelmassa oli vuoden 2002 loppuun mennessä sidottu noin 14 %, Karjalan Interreg III A -ohjelmassa noin 55 % ja Merenkurkku-MittSkandian Interreg III A –ohjelmassa noin 46 % käytettävissä olevasta EU-rahoituksesta. Itämeren Interreg III B –ohjelmassa puolestaan oli sidottu noin 39 % ja Pohjoisen periferian ohjelmassa noin 21 % käytettävissä olevasta EU-rahoituksesta. Pohjoisen vyöhykkeen Interreg III C –ohjelmassa ei vielä tehty hankepäätöksiä vuoden 2002 aikana. Myös maksatusten osalta päästiin alkuun, etenkin Interreg III A -ohjelmissa. Merenkurkku-MittSkandian ohjelmassa oli vuoden 2002 loppuun mennessä maksettu jo noin 30 %, Karjalan ohjelmassa noin 9 % ja Pohjoisen ohjelmassa noin 6 % sidotusta EU-rahoituksesta.

2.8.3 Equal -yhteisöaloiteohjelma

Euroopan sosiaalirahastosta rahoitettavan Equal -yhteisöaloitteen tavoitteena on kehittää kansainvälisen yhteistyön avulla uusia keinoja, joilla torjutaan syrjäytymistä ja kaikenlaista syrjintää ja epä-tasa-arvoa työmarkkinoilla. Ohjelman toiminta kytketään työllisyyden ja inhimillisten voimavarojen kehittämiseen. Tavoite 1 -ohjelmien ESR-viitekehyksen osalta Equal tukee ja täydentää erityisesti strategiapainopistettä 2 (syrjäytyminen, tasa-arvo) koskevia toimenpidekokonaisuuksia. Aloitteella on erityistä merkitystä sen kehittäessä Pohjois-Suomen tavoite 1 -alueella alueellisten työmarkkinoiden menettelytapoja syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn ja etnisten vähemmistöjen integroimiseen työmarkkinoille.

Vuonna 2001 ohjelmaan valituista yhteensä 37 kehittämiskumppanuushankkeesta kaksi toteuttaja-organisaatiota sijaitsevat Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelman alueella. Opetusministeriön rahoittamassa Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun kuntayhtymän Opintietä työelämään (OTTE) Equal -projektissa tarkoituksena on luoda kokonaisvaltainen järjestelmä, jonka avulla myös syrjäytyneet ja syrjäytymisvaarassa olevat erityistä tukea tarvitsevat nuoret saavat tutkinnon tai edellytyksiään vastaavan ammattitaidon ja tukea työmarkkinoille siirtymiseen. Työministeriön rahoittama Rovaniemen seudun sosiaalitalousyhdistys ry:n Pohjoinen Equal -projekti pyrkii kehittämään sosiaalisen (kolmannen sektorin) yrittäjyyden toimintamallia ja luomaan alueellista kolmannen sektorin kehittämisverkostoa sosiaalisen yrittäjyyden edistämiseksi.

Koska Equal -ohjelmaa toteutetaan koko maassa horisontaalisesti ilman maantieteellisiä rajoja, voi tavoite 1 -alueille ulottua osaprojekti- tai kumppanuustoimintaa myös muista ohjelman kehittämiskumppanuushankkeista. Rovaniemellä toimii sosiaali- ja terveysministeriön rahoittaman Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry:n KURIIRI -hankkeen osaprojekti. Hankkeen tavoitteena on tukea korkean työttömyyden asuinalueilla asukkaiden työllistymistä ja ehkäistä syrjäytymistä paikallisia voimavaroja ja alueellisia yhteistyöverkostoja hyväksikäyttäen ja kehittämällä.

Vuoden 2002 lopussa käynnistettiin Equal -yhteisöaloiteohjelmassa kansallinen teematyö hyvien käytäntöjen identifioimiseksi ja levittämiseksi. Kansalliset teemat perustuvat Equal-ohjelman toimenpidekokonaisuuksille (työllistyvyys, yrittäjyys, sopeutumiskyky sekä naisten ja miesten yhtäläiset mahdollisuudet), ja teematyön toteutus saman teeman parissa työskentelevien eri kehittämiskumppanuuksien yhteistyölle.

Equal-yhteisöaloiteohjelman kansainvälisen teematyön käynnistämisestä vastaa Euroopan komissio yhdessä jäsenmaiden kansallisten tukirakenteiden avulla. Sekä kansallisen että kansainvälisen teematyön toteutus ajoittuu vuosille 2002-2005.

2.8.4 Pohjois-Suomen innovatiiviset toimet -ohjelma

Pohjois-Suomen innovatiiviset toimet -ohjelman, Pohjoisen ulottuvuuden uusi vaihe, ohjelman tavoitteena on tukea sellaisia hankkeita, joiden avulla etsitään uusia malleja haja-asutusalueiden palvelutuotannon turvaamiseksi, erityisesti sähköisen palvelutuotannon ja tietoverkkojen mahdollisuuksia hyväksikäyttäen. Painopisteiksi nostettiin kansalaisten hyvinvointiin ja matkailuun liittyvät hankkeet. Ohjelman avulla kehitetään myös ns. palvelualustoja, jotka ovat välttämättömiä sähköisten palvelujen jakelulle.

Ohjelmaa toteutetaan vuosina 2002-2003. Ohjelmasta rahoitetaan erityisen innovatiivisia ja korkeakin riskiä sietäviä hankkeita. Ohjelmassa on kolme eri toimintalinjaa:

1. Verkostojen kehittäminen ja innovaatioiden levittäminen
2. Uudet langattomat ja muut sähköiset palvelut
3. Palvelujen logistiikka

Taulukko 9. Rahoituskehys ja sidontatilanne 31.12.2002

	Kehys	sidottu 31.12.2002	%
EAKR	2 999 000	2 990 413	99,71 %
valtio	1 499 500	1 458 556	97,27 %
muu julk	1 499 500	1 908 205	127,26 %
yksityinen	659 000	1 092 449	165,77 %
YHT:	6 657 000	7 449 623	111,91 %

Ohjelmasta on rahoitettu 18 hanketta 31.12.2002 mennessä.

Ohjelman valmisteluvaiheessa sisältö ja painopisteet käytiin useasta näkökulmasta läpi tavoiteohjelmavastaavien kanssa, Pohjois-Suomessa luonnollisesti painottuen tavoite 1 -ohjelmaan. Yhteistyö on ollut tiivistä myös ohjelman toteutuksen aikana, jokainen sihteeristön hyväksyttäväksi esittämä hanke on käsitelty ennen ohjauskomitean kokousta joko Lapin, Keski-Pohjanmaan tai Pohjois-Pohjanmaan tavoite 1 -ohjelmavastaavien kanssa. Tarkoituksena on ollut, että Innovatiiviset toimet -ohjelmasta rahoitettava hanke tukee jo toteutetussa tai parhaillaan toteutettavassa hankkeessa tehtyä työtä ja investointeja. Myös hankkeiden toteuttamista seurataan yhdessä tavoite 1 -ohjelman vastaavien kanssa ja keskustellaan hankkeiden välisistä yhteistyömahdollisuuksista. Ritva Kauhanen Lapin liitosta toimii Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelman yhteyshenkilönä ohjauskomiteassa.

3 OHJELMAN TOTEUTUMINEN

3.1 Ohjelman strateginen toteutuminen vuoden 2002 aikana

Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelman strategiassa painottuvat yritysten ja niiden verkottumisen, klustereiden sekä toimintaympäristön kehittäminen ja osaamisen tason nostaminen. Lisäksi parannetaan alkutuotannon kilpailukykyä, monipuolistetaan maaseudun elinkeinorakennetta, edistetään työllistymistä ja ennaltaehkäistään syrjäytymistä sekä edistetään paikalliskulttuurien sekä luonnon- ja kulttuuriympäristöjen säilymistä ja ympäristön laadun parantamista.

Ohjelman toteuttaminen on edennyt strategian mukaisesti. Yritysten kehittämissä pääpaino oli toimivissa yrityksissä. Niiden rahoituksesta yli puolet suuntautui alueen vahvoille toimialoille puu, metalli (ml. elektroniikka) ja matkailu. Strategiassa painotetaan myös uusia aloja; tietotekniikka, uusi media, sisältötuotanto ja elektroniikka. Yritysten toimintaympäristön kehittämiseksi on toteutettu palveluja ja yritystoimintaa tukevia osaamiskeskittyä. Niistä merkittävin on Pohjois-Suomen Multipolisverkosto.

Osaamisen tason nostamiseksi on toisaalta edetty koulutuksella ja toisaalta koulutus- ja tutkimustarjonnan vahvistamisella. Yritysten henkilöstöä koulutettiin useilla toimialoilla. Yritysten työvoiman saannin turvaamiseksi käynnistettiin uusia koulutusohjelmia, mm. ohjelmistotuotantoon Lapissa vahvistettiin erityisesti elämystuotannon koulutus- ja tutkimusresursseja. Koko alueella koulutustarjontaa vahvistettiin alueen yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen alueellista toimintaa kehittämällä.

Alkutuotannon kilpailukykyyn on myös vuonna 2002 panostettu voimakkaasti. Tavoitealueen maaseudun kehittämisen kannalta huolestuttavaa onkin, että ohjelman rahoituskehyksessä maatilainvestointeihin (tpk 2.1) ja nuorten viljelijöiden aloitustukiin (tpk 2.2) varatut rahat on käytetty lähes kaikki jo vuoden 2002 loppuun mennessä. Maatilatalouden kilpailukykyyn kehittämistä on myös ohjelmakauden loppupuolella huolehdittava, joten maatilainvestointien ja sukupolvenvaihdosten rahoitukselle tulee löytää rahoitusratkaisu.

Työllistymisen edistämiseksi on käynnistetty useita hankkeita, joita on suunnattu mm. erityisesti nuorille ja terveydenhuoltoalalle. Syrjäytymisen ehkäisyyn on käynnistetty räätälöityjä ratkaisuja pitkäaikaistyöttömille sekä rahoitettu edelleen nuorten työpajatoimintaa.

Luonnon- ja kulttuuriympäristöjen säilymisen edistämässä sekä ympäristön laadun parantamisessa oli keskeisenä matkailun ja virkistyskäytön näkökulma. Alueen vetovoimaan vaikuttavat myös taa-jamaympäristöt, joiden suunnittelua edistettiin. Ympäristön laatuun vaikutettiin mm. jätehuoltohankkeilla.

3.2 Maakuntien painopisteiden toteutuminen

Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelma on edennyt hyvin kussakin ohjelmaa toteuttavassa maakunnassa. Ohjelmassa asetetuissa tavoitteissa työpaikkojen ja yritysten lisäämisestä sekä ESR-toimenpiteiden piirin osallistuvista on hyvin pysytty. Maakuntien yhteistyöasiakirjojen painoalat ovat pääsääntöisesti ohjanneet rahoitettujen hankkeiden valintaa. Tähän mennessä on kuitenkin jo selvästi tullut ilmi, että kysyntä EAKR -tyyppisiin hankkeisiin on huomattavasti suurempi kuin mihin on ollut mahdollisuus vastata käytettävissä olleiden resurssien puitteissa.

Pohjois-Suomen maakunnat toivat ohjelman seurantakomitean kokouksessa joulukuussa 2002 esille, että ohjelmakauden kolmen ensimmäisen vuoden 2000-2002 aikana on Pohjois-Suomen tavoite 1 –alueelle irrotettu Euroopan aluekehitysrahaston rahan ja sen valtion vastinrahan myöntövaltuutta merkittävästi vähemmän kuin ohjelma-asiakirjan rahoituskehys olisi edellyttänyt. Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelman hyväksymissopimuksen mukaisesti on Suomen valtio vakuuttanut turvaavansa ohjelman rahoituksen edellyttämän valtion rahoitusosuuden ohjelman hyväksytyin rahoituskehysten mukaisesti. Asiasta on keskusteltu seurantakomitean kokouksessa sekä useasti sihteeristön kokouksissa ja päätetty, että asia selvitetään vuoden 2003 aikana ja tehdään tarpeelliset ehdotukset asian korjaamiseksi.

Pohjois-Suomen maakunnat tekivät vuonna 2002 yhteisen esityksen siitä, että Pohjois-Suomeen perustettaisiin Tekesille itsenäinen yksikkö. Riittävästi resursoitu yksikkö Pohjois-Suomessa parantaisi mahdollisuuksia saavuttaa ohjelmassa Tekesin rahoitukselle asetetut tavoitteet.

3.2.1 Lappi

Lapissa kehittämistoimintaa on jatkettu pitkäjänteisesti vuoden 2000 yhteistyöasiakirjassa hyväksytyjen painoalojen elämystuotanto, pohjoiset olosuhteet, luonnonvarat ja hyvinvointi mukaisesti. Tietoyhteiskuntateema on hankkeistuksessa otettu huomioon kaikkia aloja koskettavana läpäisyteemana. Kaiken kaikkiaan rahoituksesta noin 90 % on käytetty valituille painoaloille, joten hankevalinnoissa on pitäydytty pitkälle valitun strategian noudattamiseen.

Vuonna 2002 rahoitusta suunnattiin eniten hyvinvointihankkeisiin. Painopiste hankerahoituksen osalta suuntautui lisäksi vahvasti matkailun- ja elämysteollisuuden hankkeisiin. Tärkeimpiä matkailun toimintaympäristöjen parantamiseen tähtäävistä hankkeista olivat, mm. matkailukeskussuunnitelmat Pyhä-Luosto matkailualueelle sekä Levin matkailualueelle. Kolmanneksi eniten rahoitusta myönnettiin tietoyhteiskuntahankkeisiin ja myös luonnonvarojen jalostamiseen liittyviä hankkeita on rahoitettu.

Merkittäviä toimenpiteitä kahden voimakkaasti kasvavan toimialan matkailun ja ICT-teollisuuden osalta olivat käynnistetyt strategiapäivitykset. Tietoyhteiskuntahankkeiden osalta merkittävää oli Pohjois-Suomen innovatiivisten ohjelman toteutuminen. Lisäksi tietoyhteiskuntahankkeissa on myös keskitytty vuoden 2001 mukaisesti eri ammattialojen tietotekniikkaosaamisen parantamiseen, seutuverkkoihin liittyvien koulutushankkeiden kautta yrittäjien tietoyhteiskuntaosaamisen edistämiseen sekä virtuaaliopetuksen kehittämiseen.

Luonnonvarat toimialan toteuttamisen kannalta Lapin puuohjelma –hankkeella on nähty olevan tehokas alan kehityksen kannalta. Lapista vain yksi hakemus, Elävät jokivarret maaseudun toimintaohjelma ohjelmakautena 2000-2006, toteuttajana Peräpohjolan kehitys ry, valittiin Leader+ -ryhmäksi. Sen toteuttamisalueeksi kuuluvat Keminmaa, Ranua, Simo, Tervola, Kemin maaseutualueet, osa Rovaniemen maalaiskuntaa. Kolmen muun toimintaryhmän toiminnan jatkamisen mahdollistamiseksi on tehty tavoite 1 -ohjelmaan perustuvat aluekehityslain mukaiset ohjelmiasopimukset. Ohjelmiasopimusmenettelyä on pidetty sopivana tapana integroida toimintaryhmien suunnitelmat ja työskentely tavoite 1 -ohjelmaan. Sopijaosapuolet sitoutuvat sopimuksilla edistämään Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelman maaseutua koskevan toimintalinjan mukaisia, rahoituskriteerit täyttäviä hankkeita siten, että ohjelmarahoitusta ryhmälle varatusta kiintiöstä voidaan myöntää ainoastaan sopimusten johtoryhmien puoltamiin hankkeisiin.

Lapin *poliksia* kehitettiin osana Pohjois-Suomen multipolisverkkoa. Vuoden 2002 aikana polistointi organisoitui verkostoksi yhteisen yhdistyksen kautta (Multipolis ry). Lapin poliksille on vuo-

den 2002 aikana valmistunut polisstrategiat ja niiden taustaorganisaatioille on laadittu toimintakonseptit. Poliksissa toteutetaan useita polisyriytyksiä palvelevia hankkeita.

Yrityshankkeissa selvästi eniten on panostettu matkailuun ja elämystuotantoon. Seuraavaksi suurimmat ryhmät ovat puutaloteollisuus, tietojenkäsittely ja elektroniikka. Yritysosasto satoi päätöksillä koko käytettävissä olevan myöntövaltuutensa.

3.2.2 Pohjois-Pohjanmaa

Pohjois-Pohjanmaalla tavoite 1 –ohjelman toteutusta suunnataan seuraavien yhteistyöasiakirjan painalojen mukaan: yritystoiminnan kehittäminen, polisten ja osaamiskeskittymien kehittäminen ja koulutus- ja tutkimustarjonnan vahvistaminen, tietoyhteiskuntastrategian toteuttaminen ja maatilatalouden ja maaseutuyritystoiminnan kehittäminen ja monipuolistaminen. Työllisyyden hoito otetaan huomioon kaikissa painotuksissa ja toimenpiteet kohdistetaan erityisesti nuoriin. Ohjelma on edennyt hyvin ja sekä uusia yrityksiä että uusia työpaikkoja koskevien tavoitteiden osalta ollaan edellä tavoitteista. Toimintavuoden aikana vietiin pääasiassa eteenpäin kahtena ensimmäisenä vuotena aloitettuja hankkeita.

Yritystoiminnan kehittäminen painottui toimivien yritysten kehittämiseen. Keskeisiä tuettavia toimialoja olivat puutuoteteollisuus, elektroniikkateollisuus ja matkailu. Pohjois-Pohjanmaalle valmistui kaksi tavoite 1 –alueen kannalta keskeistä toimialaohjelmaa: Pohjoinen puutuoteteollisuus –asumisen ja sisustamisen tekijä ja Pohjois-Pohjanmaan käsi- ja taideteollisuuden kehittämisstrategia, joita tullaan toteuttamaan pääasiassa tavoiteohjelman avulla. Matkailun toimintaympäristön parantamisessa keskeisiä kohteita olivat edelleen Rukan ja Ison Syötteen matkailukeskukset.

Pohjois-Pohjanmaan tavoite 1 –alueelta Pohjois-Suomen Multipolisverkkoon kuuluu kolme polista, joita kehitetään sekä poliskohtaisilla hankkeilla että yhteisellä Multipolisverkosto –hankkeella. Siihen liittyen Pohjois-Pohjanmaalla aloitti Multipolis –hankkeen toimesta toimintansa Tekes-aktivaattori, joka on rahoitettu tavoite 1 ja 3 –ohjelmista ja joka toimii nimenomaan Oulun seudun ulkopuolella. Yliopiston ja alueiden välisessä yhteistyössä keskitytään edelleen alueiden keskeisten toimialojen kehittämiseen koulutuksella ja tutkimustoiminnalla. Oulun Yliopiston ja Kuusamon yhteistyöohjelma jatkuu, samoin Oulun Eteläisen instituutin toiminta. Se on tarkoitus saada pysyväisluonteiseksi toiminnaksi, kun hanke päättyy. Maanalaisen fysiikan tutkimuskeskus Pyhäsalmen kaivokseen etenee. Siellä on jo tehty mm. sekä kansallisia että kansainvälisiä kokeita. Tavoitteena on, että keskuksesta tulee sekä kansallisesti että kansainvälisesti merkittävä alan tutkimuskeskus.

Tietoyhteiskuntastrategian toteuttamiseksi käynnistettiin kaksi merkittävää hanketta. Toinen koskee sosiaali- ja terveydenhuollon telemaattisten palvelujen kehittämistä, joka sisältää sekä järjestelmien kehittämisen että henkilöstön koulutuksen Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin alueella. Toisen hankkeen sisältönä on luoda pilottina Oulunkaaren seutukuntaan alueverkko ja verkkoperuspalvelut. Tavoitteena on, että mallia voitaisiin sitten soveltaa myös muualla.

Maatilatalouden ja maaseutuyritystoiminnan kehittämiseen ja monipuolistamiseen on erityisesti Pohjois-Pohjanmaan kylien työohjelman yhteydessä käynnistetty kärkihankkeita, joihin kaikilla kylillä on mahdollisuus tulla mukaan. Hankkeita ovat mm. MATTI – maaseututiestön tieisännöinnin tehostamisohjelma ja Kylävalkiat, jossa kylien asukkaiden valmiuksia suunnitteluun ja kehittämiseen lisätään koulutuksella. Hankkeet rahoitetaan sekä tavoite 1 että ALMA –ohjelmista.

Työllisyyden edistämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi on käynnistetty hankkeita pitkäaikais-työttömille ja isoja seutukunnallisia nuorten työpajaprojekteja.

3.2.3 Keski-Suomi

Keski-Suomen tavoite 1 -ohjelman strategiavalintana on kohdentaa kehittämisresurssit luonnonvaroja jalostaviin yritysverkostoihin niissä toimivien johdolla ja ehdoilla. Valituista kuudesta toimialasta (puu, metalli, maatalous, matkailu, kivi ja bioenergia) kaikkien kehittämistyö oli käynnissä.

Keski-Suomen vuosien 2000–2002 EU-kehuksesta on sidottu vuoden 2002 loppuun mennessä 77 %. Yritystoiminnan toimintalinja on toteutunut parhaiten, josta on sidottu 79 %. Yritykset toteuttivat kohtuullisen aktiivisesti kehittämis- ja investointihankkeita yleisestä talouden ilmapiirin varovaisuudesta huolimatta. Yrityskohtaisia ja yritysten yhteistä kehittämistyötä on toteutettu erityisesti puu- ja metallialoilla. Kaikista yritys-hankkeista kohdistui valittuihin yritysverkostoihin 82 %.

Maaseudun toimintalinjalla on käynnissä lukuisia koulutus- ja kehittämishankkeita. Suurimpia hankkekokonaisuuksia ovat maaseutumatkailu, elintarvikeyrittäjyys ja puuraaka-aineen saatavuuden turvaaminen. Entistä tiiviimmin on kiinnitettävä huomiota siihen, että kehittämishankkeet johtavat myös yrityskohtaisiin kehittämishyppäyksiin. Maatilojen investoinnit ovat kooltaan selvästi tavoiteohjelman laatimisen aikaan arvioitua suurempia. Maatilojen investointeihin ja sukupolvenvaihdoksiin varattu rahoitus uhkaakin loppua kesken ohjelmakauden.

Yritysverkostojen työskentelyä vahvistetaan osaamishankkeilla. Merkittävimpiä kokonaisuuksia ovat puu, metalli ja pk-yritysten tietotekniikan hyödyntäminen. Osaamishankkeissa valittuihin yritysverkostoihin kohdentui noin 35 % sidotuista varoista. Uutena hankkeena parannetaan Pohjoisen Keski-Suomen koulutuksen tukiverkkoa ja rakennetaan yrittäjä- ja yrityskohtaisia koulutusohjelmia pienimpiin yrityksiin. Pohjoinen Keski-Suomi on myös tiiviisti mukana maakunnan toisen asteen koulutuksen kehittämishankkeessa.

Työllisyyden edistämässä haettiin räätälöityjä ratkaisuja erityisesti pitkäaikaistyöttömille. Hankkeella pureudutaan alueen ja koko maakunnan vaikeaan rakenteelliseen työttömyyteen: kolmannes työttömistä työnhakijoista on pitkäaikaistyöttömiä.

Infrastruktuurihankkeilla on tuettu yritys-vetoisen strategian toteuttamista esim. teollisuusalueiden liikenneväyliä ja kaukolämpöverkostoja rakentamalla.

3.2.4 Keski-Pohjanmaa

Vuoden 2002 maakunnan yhteistyöasiakirjan sekä koko Kaustisen seutukunnan kehittämisohjelman mukaisesti toimialakohtaisina painopistealoina olivat edelleen puu-, metalli- ja tietoteollisuus. Yritystoimintalinjan resurssit suunnattiin pääasiassa näiden toimialojen hankkeisiin ja seutukuntaan luotiin merkittävä määrä uusia työpaikkoja, varsinkin puualan yrityksiin. Uusia työpaikkoja yritystukihankkeiden myötä syntyi yhteensä 102 kpl, joista vajaa puolet oli naisille. Seutukunnan painopistealoille näistä uusista syntyneistä työpaikoista kohdistui yli 85 %. Ohjelmakauden alusta uusia työpaikkoja on syntynyt kaikkiaan 540 kpl ja uusia yrityksiä on syntynyt 30 kpl. Tulokset olisivat viime vuodelta vieläkin paremmat mikäli ohjelman mukainen yritystukirahoitus ei olisi alueelta loppunut jo heti kesän jälkeen. Loppuvuodesta toimintansa aloitti myös seutukunnan yhteinen elinkeinon neuvontapiste, jonka palveluksessa on kolme yritysneuvojaa.

Tietoteollisuuden alalla ohjelmarahoitusta suunnattiin edelleen toimivien yritysten toimintaympäristön täydentämiseen. Netpolis, joka toimii Kaustisen Haitekissa ja Kokkolan iParkissa, täydensi varustustaan rf-, tietoliikenne- sekä medialaboratoriahankkeilla. Yritysten toimintaympäristön kehittämisen osana on myös inhimillisen pääoman ja osaamisen tason nostaminen. Chydenius-Instituutin

verkostoyliopisto- ja sisällöntuotantohankkeet käynnistyivät. Muuntokoulutuksen vakinaistaminen tietotekniikan maisterikoulutukselle sekä ammattikorkeakoulun aloituspaikkojen lisääminen ovat osoitus ICT-alan pysyvistä juurtumisesta Keski-Pohjanmaalle. Varsinkin ohjelmistoteollisuuden tulevaisuuden näkymät ovat valoisat. Tietoyhteiskuntaa edistäviä hankkeita on ohjelmakauden alusta käynnistynyt 15 kappaletta.

Keski-Pohjanmaan maakuntastrategian keskeisenä elementtinä on osaamisen tason nostaminen, strategian mukaisesti keskeiset toimijat (Chydenius-Instituutti, Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu sekä Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymä) valmistelivat tulevaa maakuntaohjelmaa var-ten alueellisen korkeakoulustrategian, joka myös huomioitiin Pohjois-Suomen korkeakoulustrategiatyössä. Oma strategiansa laadittiin myös toisen asteen koulutuksen osalta. Oppivan ja osaavan alueen tunnusmerkkinä on myös alueen elinkeinotoimintaa tukevan osaamisstrategian työn käynnistyminen.

Maaseudun elinvoimaisuutta vahvistettiin varsinaisen yritystoiminnan hankkeiden lisäksi myös erillisen kyläohjelman laadinnalla. Varsinaisten hankkeiden rahoitus saatiin maaseutuosaston ohjelma-rahoituksesta sekä Leader+ -ohjelmasta. Varsinaisen maatalouden investoinnit sekä sukupolvenvaihdokset pysyivät edelleen Keski-Pohjanmaalla korkealla tasolla, seutukunnan ja koko maakunnan peruselintarviketuotannon asema koko Suomen mittakaavassa vahvistui. Uuden yritysneuvontapisteen toivotaan vauhdittavan ohjelman rahoituksen suuntaamista alueen mikroyrityksille.

Seutukunta haluaa myös huolehtia ympäristöstään, alueelle laadittiin yhteinen Lesti- ja Perhonjokilaakson kestävä kehityksen toimintaohjelma. Lisäksi kuntien kannalta välttämättömien polttonesteiden jakeluasemien ympäristönsuojeluhankkeisiin suunnattiin myös ohjelmarahoitusta. Ympäristön kannalta positiivisia hankkeita on ohjelmakauden alusta käynnistynyt 20 kappaletta.

Seutukunnan työllisyystilanne on parantunut uuden ohjelmakauden aikana merkittävästi, työttömyys on puristettu noin 8 %:iin. Orastavien ja osittain akuuttienkin työvoimakapeikkojen poistamiseksi seutukunnan alueella on yhteistyössä liiton, työvoimahallinnon sekä alueellisten oppilaitosten kanssa käynnistetty työvoiman rekrytointia edistäviä sekä toisiaan täydentäviä hankekokonaisuuksia. Pitkäaikaistyöttömien osuus (85 henkeä, 12 %) kaikista työttömistä (694 henkeä) laski vuoden aikana lähes 3 %. Naisten osuus kaikista työttömistä on vakiintunut noin 48 %:n tasolle, ilahduttavaa on että nuorten alle 25-vuotiaiden osuus kaikista työttömistä on ohjelmakauden aikana vähentynyt noin 5 %. Tämä saattaa olla myös seuraus nuorten alueelta poismuuttoon.

3.3 Maakuntien välinen yhteistyö ja yhteishankkeet

Maakuntien välistä yhteistyötä vetää maakunnan liittojen viranhaltijoista muodostettu Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelman koordinaatiotyöryhmä. Siinä sovitaan ohjelman toteuttamisen yhteisistä periaatteista. Vuosittain toistuvia keskeisiä asioita ovat seurantakomitean tilannekatsaukset, vuosiraportit, maakunnan yhteistyöasiakirjojen pohjana käytettävät rahoituskehyykset.

Pohjois-Suomen merkittävin yhteishanke on Multipolis –verkostohanke. Multipolisverkon rakentamiseen ja kehittämiseen tähtäävän työn ensimmäinen tavoiteohjelmista rahoitettu vaihe päättyi heinäkuun lopussa 2002. Siinä keskeisinä tuloksina olivat polisten luokittelukriteerien määrittäminen ja polisverkostoon hyväksyttävien eri asteisten polisten nimeäminen. Verkostoon kuuluvien polisten strategioita terävöitettiin ja määriteltiin polisten päätoimialat. Polikset perustivat oman rekisteröidyn yhdistyksen Multipolis ry:n. Hankeen toimesta toteutettiin myös selvitys siitä, minkälainen rahasto olisi mahdollista perustaa polisten kehityksen edistämiseksi ja tarvittavien tilojen rahoittamiseksi. Työssä valmisteltiin hakemus osaamiskeskusohjelmaan, jonka perusteella Multipolisverkosto hyväksyttiin Oulun seudun osaamiskeskusohjelmaa täydentäväksi osaksi.

Multipolisverkoston kehittämisessä seuraavan kahden vuoden aikana pääpaino tulee olemaan toimi-aloittain toteutettavan Forum –tyyppisen työskentelyn sisäänajossa polisten yritysten yhteistyöhön. Sitä varten valitaan polisverkon yhteiset strategiset kehittämisteknologiat, joille valmistellaan kehittämisohjelmat. Isoimmat polikset tulevat toimimaan vetureina ja valmistelemaan yhteistyössä osallistuvien polisten ja tutkimus- ja oppilaitosten kanssa kehittämisprojektit. Multipolisverkoston kehittämistä rahoittavat toisessa vaiheessa Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin liittojen lisäksi Keski-Pohjanmaan ja Kainuun liitot.

Pohjois-Pohjanmaalla on rahoitettu tähän mennessä kahdeksan ylimaakunnallista hanketta. Yhteistyötä hankkeissa tehdään pääasiassa Lapin ja Kainuun kanssa. Keski-Suomi ei ole ollut mukana yhteishankkeissa ohjelmakauden ensimmäisinä vuosina, mutta vuodelle 2003 on varaus tehty olla mukana Lakeland Finland – hankkeessa. Lisäksi Pohjois-Pohjanmaa varasi ohjelmareserviä tavoite 2 –ohjelman kanssa laajaan ylimaakunnalliseen hankkeeseen: Länsi-suomen matkailumarkkinoinnin kilpailukykyohjelma – matkailukeskittymien vientihanke.

Pohjois-Suomen innovatiiviset toimet –ohjelma on yhteinen Lapille, Pohjois-Pohjanmaalle ja Keski-Pohjanmaalle. Se täydentää merkittävästi tavoite 1 –ohjelman tietoyhteiskuntahankkeita ja edistää tietoyhteiskuntateeman toteutumista Pohjois-Suomen 1 –alueella.

Työhallinnon rahoittama Suomen Nuorisoseurojen liiton välittäjäorganisaatiohanketta toteutetaan koko Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelman alueella vuosina 2001-2003. Hanketta hallinnoi Lapin TE-keskus.

3.4 Ohjelman tulokset

3.4.1 Ohjelmataason indikaattorit

Ohjelman tuloksellisuuden seuranta on järjestetty ohjelmatasolla sekä toimintalinjoittain. Kaikille toimintalinjoille yhteisiä seurantaindikaattoreita ovat:

- Uudet työpaikat (miehet/naiset)⁴
- Säilytetyt työpaikat (miehet/naiset)⁵
- Uudet yritykset⁶ (miehet/naiset⁷)

⁴ Uudet työpaikat ovat hankkeen toteuttamisen johdosta syntyviä uusia työtilaisuuksia, joihin palkataan uusia työntekijöitä määräaikaisiin, osa-aikaisiin tai pysyviin tehtäviin. Ne voivat olla luonteeltaan:

a) pysyviä kokoaikaisia b)kausiluontoisia tai osa-aikaisia, mutta kuitenkin luonteeltaan jatkuva työpaikka

Uusia pysyviä työpaikkoja ovat tehtävät, joiden keston voidaan arvioida jatkuvan yli 5 vuotta. Projektinaikaiset työpaikat ilmoitetaan erikseen, mikäli niitä seurataan.

⁵ Säilytetyt/turvaut/uudistetut työpaikat ovat työtehtäviä, jotka ilman hankkeen toteuttamista todennäköisesti menetettäisiin.

⁶ Käytetty yleinen määritelmä uudesta yrityksestä on tilastokeskuksen käyttämä, jonka mukaan on syntynyt uusi yritys, kun yrityksestä tulee arvonlisäverovelvollinen eli liikevaihto ylittää 8409 € ESR –hankkeille annetun ohjeistuksen mukaan lasketaan niiden yritysten määrä, jotka ovat syntyneet hankkeen myötävaikutuksella ja yritys hankkeen ansiosta syntynyt. Uudeksi yritykseksi katsotaan toimintansa aloittanut yritys, joka on hakeutunut ennakkoperintärekiin. EMOTR -hankkeissa syntyviin uusiin yrityksiin luetaan mukaan myös maatilatalouden yhteyteen perustettavat yritys-luontoiset toiminnat, joiden verotus hoidetaan maatilatalouden verotuksen yhteydessä.

⁷ Naisyrittäjä: tukipäätöksen tekohetkellä eri yhtiömuotojen tapauksessa tarkoittaa seuraavaa:

- yksityinen elinkeinon harjoittaja nainen
- avoimessa yhtiössä yli puolet vastuunalaisista yhtiömiehistä on naisia ja yli puolet vastuunalaisien yhtiömiesten yhtiöpanoksista on naisten sijoittamia
- kommandiittiyhtiössä yli puolet vastuunalaisista yhtiömiehistä on naisia ja yli puolet vastuunalaisien yhtiömiesten yhtiöpanoksista on naisten sijoittamia.
- Osakeyhtiössä yli puolet yhtiön osakkeista ja niiden tuottamasta äänimäärästä on naisilla.

– ESR-toimenpiteen aloittaneiden henkilöiden lukumäärä⁸

Tulokset perustuvat seurantajärjestelmistä saatuihin tietoihin. Tiedot ovat hankkeiden ilmoittamia toteumatietoja vuoden 2002 lopun tilanteessa lukuun ottamatta vielä KTM:n hallinnonalan tietoja. KTM:n osalta vuoden lopun tiedot perustuvat vielä hakijan ja TE-keskuksen yritystutkijan yhteisarvio hankkeen vaikutuksista hakemusvaiheessa. Kevään 2003 aikana KTM:n hallinnon alalla on alettu keräämään tietoja hankkeen tuloksista myös maksatusvaiheissa. Lisäksi KTM:n hallinnonalalla kerätään tiedot hankkeen tuloksista vielä kahden vuoden kuluttua hankkeen viimeisestä maksatuksesta.

Ohjelman ydinindikaattoreita tarkasteltaessa voidaan ohjelman todeta edenneen hyvin ja aikataulusa. Ohjelmien tuloksien osalta on kuitenkin muistettava, että tavoite 1 –ohjelma on yksi kehittämisväline muiden joukossa, joten juuri tavoite 1 –ohjelmalla aikaansaatu kehitystä ja tuloksia on vaikea arvioida. Määrällisesti mitattavat tulokset eivät ole pelkästään riittävä lähde ohjelman vaikuttavuuden arvioinnissa. Huomiota on kiinnitettävä myös laadullisiin seikkoihin.

Ohjelman toimenpitein aikaan saatujen työpaikkojen tai uusien yritysten määrä on usein monien asioiden yhteissumma tai ketjureaktion tulos. Esimerkiksi kehittämishankkeella voidaan edistää ja parantaa yritysten toimintaympäristöä. Se puolestaan voi antaa sysäyksen yrittäjyys- tai yritysten henkilöstön koulutukseen ja työpaikat syntyvät lopulta näiden yhteisvaikutuksena toteutuvaan uuteen yritykseen tai yrityksen investoinnin aiheuttamaan työpaikkalisäykseen.

Ohjelmasta on rahoitettu 31.12.2002 mennessä yhteensä 3 359 hanketta. Taulukossa 10 esitetään Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelman ohjelmaston indikaattorit eli ohjelman ydinindikaattorit. Ohjelman myötävaikutuksella on syntynyt 5 191 uutta työpaikkaa, joka on noin 52 % asetetusta tavoitteesta. Uusia naistyöpaikkoja näistä on 1 802, joka on uusille naistyöpaikoille asetusta tavoitteesta noin 46 %. Miestyöpaikkoja on kirjattu syntyneeksi jo yli puolet asetetusta tavoitteesta.

Säilytettyjen työpaikkojen osalta tilanne ei ole niin hyvä kuin uusien työpaikkojen osalta. Ohjelma on myötävaikuttanut 8 349 työpaikan säilymiseen. Se on noin 42 % asetetusta tavoitteesta. Säilytetyistä työpaikoista on miehiä ollut 5 894 ja naisia 2 455.

Ohjelman on osaltaan vaikuttanut 650 uuden yrityksen syntymiseen Pohjois-Suomeen. Ohjelmassa asetetusta tavoitteesta on saavutettu jo 65 %. Naisyriyten osalta tavoitteesta on saavutettu jo noin 58 %, miesten osalta vastaava osuus on 58,5 %.

ESR-toimenpiteen aloittaneita on ollut 25 776, joka on noin 56 % asetetusta tavoitteesta. Naisia on ollut aloittaneista vähän enemmän kuin miehiä ja toisaalta naisten osallistumiselle ESR-toimenpiteeseen tavoitetaso on asetettu matalammalle kuin miesten.

⁸ ESR-toimenpiteen aloittaneisiin merkitään hankkeisiin osallistuneiden henkilöiden määrä yhteensä. Osallistuvalla henkilöllä tarkoitetaan hankkeen kohderyhmään kuuluvaa henkilöä, joka on koulutuksessa tms. toiminnan kohteena. Osallistuva henkilö on aina voitava nimetä. Osallistuviin henkilöihin ei lasketa mukaan koulutusta tai ohjausta antavaa opettajaa, konsulttia tms. henkilöä, eikä hankkeen vetäjää. Osallistuviin henkilöihin ei lasketa lyhytkestoisii info- tms. tilapäistapahtumiin osallistuneita henkilöitä, vaan nämä henkilöt ilmoitetaan erikseen.

Taulukko 10. Ohjelman ydinindikaattorit 31.12.2002

YDININDIKAATTORIT, tilanne 31.12.2002

Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelma

25.6.2003

TL/TPK	Uudet työpaikat			Säilytetyt työpaikat			Uudet yritykset			ESR-toimenpiteen aloittaneet		
	Miehet	Naiset	Yhteensä	Miehet	Naiset	Yhteensä	Miehet	Naiset	Yhteensä	Miehet	Naiset	Yhteensä
TL 1 yht.	2795	1390	4185	3928	1229	5157	327	151	478	4128	2971	7099
TPK 1.1	2287	1124	3411	2595	638	3233	268	125	393			
TPK 1.2	387	201	588	863	312	1175	29	9	38			
TPK 1.3	121	65	186	470	279	749	30	17	47	4128	2971	7099
Tavoite 2000-2006	5000	2700	7700	8500	4000	12500	520	80	600	8800	6700	15500
Toteuma-% 31.12.2002	55,90 %	51,48 %	54,35 %	46,21 %	30,73 %	41,26 %	62,88 %	188,75 %	79,67 %	46,91 %	44,34 %	45,80 %
TL 2 YHT	363	189	552	1538	1117	2655	116	18	134	2044	3236	5280
TPK 2.1	29	17	46	622	370	992	0	0	0			
TPK 2.2	0	0	0	222	45	267	0	0	0			
TPK 2.3	0	0	0	0	0	0	0	0	0			
TPK 2.4	90	6	96	91	11	102	3	0	3			
TPK 2.5	86	65	151	333	242	575	97	13	110			
TPK 2.6	73	65	138	102	358	460	4	4	8	2044	3236	5280
TPK 2.7	77	33	110	46	66	112	12	1	13			
KOR	8	3	11	122	25	147	0	0	0			
Tavoite 2000-2006	800	800	1600	3300	3200	6500	280	120	400	3800	3700	7500
Toteuma-% 31.12.2002	45,38 %	23,63 %	34,50 %	46,61 %	34,91 %	40,85 %	41,43 %	15,00 %	33,50 %	53,79 %	87,46 %	70,40 %
TL 3 YHT	231	223	454	428	109	537	25	13	38	6418	6979	13397
TPK 3.1	70	54	124	92	43	135	10	1	11			0
TPK 3.2	52	47	99	310	41	351	1	2	3	2611	3120	5731
TPK 3.3	80	110	190	20	22	42	13	9	22	1912	2362	4274
TPK 3.4	29	12	41	6	3	9	1	1	2	1895	1497	3392
Tavoite 2000-2006	300	400	700	500	500	1000	0	0	0	11500	11500	23000
Toteuma-% 31.12.2002	77,00 %	55,75 %	64,86 %	85,60 %	21,80 %	53,70 %	130,00 %	113,00 %	143,00 %	55,81 %	60,69 %	58,25 %
Yhteensä	3389	1802	5191	5894	2455	8349	468	182	650	12590	13186	25776
Tavoite (2000-2006)	6100	3900	10000	12300	7700	20000	800	200	1000	24300	21700	46000
Toteuma 31.12.2002	55,56 %	46,21 %	51,91 %	47,92 %	31,88 %	41,75 %	58,50 %	57,69 %	65,00 %	51,81 %	60,76 %	56,03 %

Uudet yritykset tavoite 1000, joista EAKR rah (1.1, 1.2, 3.1) 550 ja 20 % EAKR:n yritysrah. Naisyritysten lkm 200, joista 60 EAKR rah.

TOIMINTALINJAT JA TOIMENPIDEKOKONAISUUDET

TL 1: YRITYSTOIMINTA

- tpk 1.1 Yritystoiminta, klustereiden ja toimialarakenteen kehittäminen (EAKR)
 tpk 1.2 Yritysten toimintaympäristön parantaminen (EAKR)
 tpk 1.3 Yritysten henkilöstön kehittäminen ja yrittäjyyden edistäminen (ESR)

TL 3: OSAAMINEN JA TYÖLLISYYS

- tpk 3.1 Osaamisen ja tietoyhteiskunnan kehittäminen (EAKR)
 tpk 3.2 Osaamisen ja avainalojen edistäminen (ESR)
 tpk 3.3 Työllistymisen edistämisen ja työttömyyden ehkäiseminen (ESR)
 tpk 3.4 Työmarkkinoitussyntymisen ehkäiseminen ja tasa-arvon edistäminen työmarkkinoilla (ESR)

TL 2: MAASEUTU

- tpk 2.1 Maatalainvestoinnit (EMOTR-O)
 tpk 2.2 Nuorten viljelijöiden aloitustuki (EMOTR-O)
 tpk 2.3 Koulutus (EMOTR-O)
 tpk 2.4 Maataloustoimenpiteet (EMOTR-O)
 tpk 2.5 Maaseutualueiden sopeuttaminen ja kehittäminen (EMOTR-O)
 tpk 2.6 Osaamisen kehittämisen maaseudulla (ESR)
 tpk 2.7 Maaseudun toimintaympäristön parantaminen
 tpk 2.8 KOR-toimenpidetkokonaisuus

TL 4: TEKNINEN APU

3.4.2 Suoritusvarausindikaattorit

Suoritusvaraus jaetaan ohjelmakauden puolivälissä yhtenä kokonaisuutena sille tavoite 1 –ohjelmalle tai niille ohjelmille, joka/jotka on/ovat toteutunut/toteutuneet hyvin. Ohjelman hyvälle toteutumiselle on määritelty erikseen saavutettavat kynnysluvut. Ohjelma-asiakirjan mukaan, jos todetaan, että molemmat tavoite 1 –ohjelmat ovat toteutuneet hyvin, suoritusvaraus jaetaan ohjelmien välillä huomioiden niiden hyvän toteutumisen asteen. Tällöin paremmin suoriutunut ohjelma saa suhteessa suuremman osuuden suoritusvarauksesta.

Ohjelma-asiakirjassa on määritelty suoritusvarauksen jakamisperiaatteet hallintoon ja rahoitukseen liittyvien tavoitteiden osalta.

Hallinto

1. Vuosittaiset rahoitus- ja seurantatiedot kattavat kaikki ohjelmaan sisältyvät tpk:t. Seuranta-tietojen kattavuudesta voidaan poiketa vain perustelluista syistä. Hyvän toteutumisen kyn-nysarvo on 90 %.
2. Evaluaattori selvittää ohjelman ensimmäisen väliarvioinnin yhteydessä seuraavat asiata: on-ko hankkeiden valintakriteeristö hyvä, mahdollistaako järjestelmä valintakriteeristön hyö-dyntämisen, ovatko kaikki hankkeet kriteeristön mukaisia (muutamia hyvin perusteluja poikkeavuuksia sallitaan).

Rahoitus

Vuoden 2003 puolivälissä raportoidaan kahden ensimmäisen vuoden (2000-2001) aikana tehtyjen sitoumusten suhdetta toteutuneisiin maksatuksiin. Tarkasteluajankohtana on vuoden 2002 lopun tilanne. Tavoitteena on, että 80 % ensimmäisten kahden vuoden sitoumusten (kehysten) kuluista on maksettu. Hyvän toteutumisen kynnyksisarvo on, että 75 % tehtyjen sitoumusten maksatuksista on toetunut. Vertailun ulkopuolelle jäävät Finnvera Oyj:n ja EMOTR:n lainoista tehdyt sitoumuspää-tökset.

Taulukko 11. Rahoitusindikaattorit 31.12.2002, Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelma

Kehykset	EAKR	ESR	EMOTR	KOR	EU yht.	kans.julk	Julk. yht	yksityinen	YHTEENSA
2000	24 533 000	13 284 000	6 897 000	378 000	45 092 000	45 092 000	90 184 000	58 072 000	148 256 000
2001	23 881 000	13 136 000	8 713 000	378 000	46 108 000	46 108 000	92 216 000	59 105 000	151 321 000
Yhteensä	48 414 000	26 420 000	15 610 000	756 000	91 200 000	91 200 000	182 400 000	117 177 000	299 577 000
Finnvera lainat	1 125 927				1 125 927	1 126 375	2 252 302		2 252 302
EMOTR lainat			4 154 366		4 154 366	4 154 366	8 308 732		8 308 732
Yhteensä	47 288 073	26 420 000	11 455 634	756 000	85 919 707	85 919 259	171 838 966	117 177 000	289 015 966
	Maksatukset 31.12.2002								
31.12.2002 yht.	38 014 751	17 544 449	8 437 009	379 200	64 375 409	67 187 312	131 562 721	138 085 979	269 648 700
Finnvera lainat	226 453				226 453	226 432	452 885		452 885
EMOTR lainat			602 675		602 675	602 766	1 205 441		1 205 441
Yhteensä	37 788 298	17 544 449	7 834 334	379 200	63 546 281	66 358 114	129 904 395	138 085 979	267 990 374
toteuma-%	79,91 %	66,41 %	68,39 %	50,16 %	73,96 %	77,23 %	75,60 %	117,84 %	92,73 %

Tehokkuus

Ohjelman tehokkuutta mitataan seuraavilla indikaattoreilla: työpaikat (brutto), uudet yritykset (brut-to) ja ESR –toimenpiteen aloittaneet. Tavoitteiden toteutumista mitataan 30.6.2003 tilanteen perus-teella. Koko ohjelmaa koskevat tavoitetasot tehokkuusindikaattoreiden osalta ovat:

- uudet työpaikat (brutto): 3 000
- uudet yritykset (brutto): 300
- ESR toimenpiteen aloittaneet: 13 800

Taulukko 12. Tehokkuusindikaattorit 31.12.2002 tilanteen mukaan

25.6.2003			
Tehokkuusindikaattorit	Tavoite	Toteuma 31.12.2002	Toteuma-%
- uudet	3 000	5 191	173,03 %
- uudet	300	650	216,67 %
- ESR-toimenpiteen	13 800	25 776	186,78 %

Tehokkuusindikaattorit ovat jo 31.12.2002 tilanteen mukaan täyttäneet asetetut tavoitetasot.

3.5 Rahoituksen toteutuminen

3.5.1 Sitoumusten ja maksatusten tilanne toimintalinjoittain

Sitoumukset

Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelmasta on sidottu EU-rahoitusta yhteensä 129,13 milj. euroa, joka on 40,2 % ohjelman EU-rahoituskehyksestä (taulukko 14). Kansallista julkista rahoitusta on sidottu 134,47 milj. euroa, josta valtion rahoitusta on 106,29 milj. euroa, kuntarahaa 26,85 milj. euroa⁹ ja muuta julkista rahoitusta 1,13 milj. euroa. Kansallisesta julkisesta rahoituksesta on sidottu 41,8 %. Yksityisen rahoituksen sitomisaste Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelmassa on korkea, 52,9 %, joka on 217,10 milj. euroa. Kokonaisuudessaan ohjelmasta on sidottu 480,69 milj. euroa eli 45,6 % koko ohjelman kehyksestä.

Toimintalinjoista korkein sitomisaste on maaseudun toimintalinjassa (TL 2). Toimintalinjan EU-rahoituskehyksestä on sidottu 43,3 % ja kokonaisrahoituksesta 40,3%. Yritystoiminnan toimintalinjassa (TL 1) EU-rahoituksen sitomisaste on 40,4 %, kansallista rahoitusta on sidottu hiukan enemmän 41,2 %. Yksityistä rahoitusta toimintalinjan hankkeisiin on saatu hyvin, sillä sen osuus on sen suunnitellusta kehyksestä jo 65,4 %. Kokonaisrahoituskehyksestä on toimintalinjan osalta sidottu 53,0%. Toimintalinja 3:n ”Osaaminen ja työllisyys” EU-rahoituksen sitomisaste on 35,6 %. Kansallista julkista rahoitusta on toimintalinjassa sidottu enemmän kuin EU-rahoitusta, sen sitomisaste on 38,5 %.

Ohjelman KOR-osarahoitteiset toimenpiteet ovat käynnistyneet hitaasti, julkisten varojen rahoituskehyksistä oli sidottu vuoden 2002 loppuun mennessä 20,9 %. Vuoden 2003 alkupuolella tehty iso hankepäätös nostaa KOR-osarahoitteisten toimien sitomisastetta huomattavasti.

Rahastoittain tarkasteltuna EMOTR:n sitomisaste on korkein lähes 47 %. EAKR:sta on sidottu vähän yli 40 %. ESR:stä EU-rahoitusta on sidottu lähes 36 % ja kansallista rahoitusta 37,35 %. KOR:n sitomisaste on alhaisin vajaa 21 % ohjelmakauden kehyksestä.

Taulukko 13. Sitoumukset rahastoittain 31.12.2002

	kehys	EU	%	kans. julk	%
EAKR	159,86	64,17	40,14 %	67,89	42,47 %
ESR	89,38	31,89	35,68 %	33,38	37,35 %
EMOTR	69,53	32,51	46,75 %	32,64	46,95 %
KOR	2,65	0,55	20,84 %	0,55	20,83 %
YHTEENSÄ	321,4	129,13	40,18 %	134,47	41,84 %

TOIMINTALINJAT JA TOIMENPIDEKOKONAISUUDET

TL 1: YRITYSTOIMINTA

- tpk 1.1 Yritystoiminta, klustereiden ja toimialarakenteen kehittäminen (EAKR)
- tpk 1.2 Yritysten toimintaympäristön parantaminen (EAKR)
- tpk 1.3 Yritysten henkilöstön kehittäminen ja yrittäjyyden edistäminen (ESR)

TL 3: OSAAMINEN JA TYÖLLISYYS

- tpk 3.1 Osaamisen ja tietoyhteiskunnan kehittäminen (EAKR)
- tpk 3.2 Osaamisen ja avainalojen edistäminen (ESR)
- tpk 3.3 Työllistymisen edistämien ja työttömyyden ehkäiseminen (ESR)
- tpk 3.4 Työmarkkinoiltasyrjäytymisen ehkäiseminen ja tasa-arvon edistäminen työmarkkinoilla (ESR)

TL 2: MAASEUTU

- tpk 2.1 Maatalainvestoinnit (EMOTR-O)
- tpk 2.2 Nuorten viljelijöiden aloitustuki (EMOTR-O)
- tpk 2.3 Koulutus (EMOTR-O)
- tpk 2.4 Maataloustoimenpiteet (EMOTR-O)
- tpk 2.5 Maaseutualueiden sopeuttaminen ja kehittäminen (EMOTR-O)
- tpk 2.6 Osaamisen kehittämien maaseudulla (ESR)
- tpk 2.7 Maaseudun toimintaympäristön parantaminen
- tpk 2.8 KOR-toimenpidetekonaisuus

TL 4: TEKNINEN APU

⁹ KTM:n hallinnonalan kuntarahoitus ja muu julkinen rahoitus tiedot puuttuvat vielä, koska kuntarahoitus- ja muu julkinen rahoitustietoja korjataan ja tarkistetaan parhaillaan vastaamaan kuntarahoituksen ja muun julkisen rahoituksen seurannasta 18.6.2002 annettuja ohjeita. Ko. tiedot on saatavilla KTM:n hallinnonalan hankkeista syksyllä 2003.

Taulukko 14.

SM/AHO/AN 17.4.02

SITOUUMUKSET TAVOITE 1 - OHJELMASSA, POHJOIS-SUOMI 31.12.2002 MENNESSÄ

MILJ.EURO	EU-rahoitus						Kansall.julkinen rahoitus			Yksityinen rahoitus			Kokonaisrahoitus		
	kehys	EAKR	ESR	EMOTR	KOR	%	kehys	kansall.	%	kehys	yksityinen	%	kehys	kokonais	%
TL1	130,90	46,51	6,39	0,00	0,00	40,4	130,90	53,93	41,2	259,42	169,54	65,4	521,22	276,36	53,0
TPK 1.1	73,10	30,17				41,3	73,10	28,66	39,2	203,22	148,46	73,1	349,43	207,29	59,3
TPK 1.2	38,81	16,34				42,1	38,81	18,90	48,7	8,73	13,05	149,5	86,35	48,29	55,9
TPK 1.3	18,99		6,39			33,7	18,99	6,37	33,5	47,47	8,03	16,9	85,45	20,79	24,3
TL2	101,36	7,76	3,56	32,07	0,54	43,3	101,36	45,84	45,2	124,91	42,28	33,8	327,64	132,06	40,3
TPK 2.1	10,08			8,31		82,5	10,08	8,31	82,5	29,82	17,57	58,9	49,98	34,20	68,4
TPK 2.2	9,94			4,76		48,0	9,94	4,76	48,0	21,34	8,14	38,2	41,21	17,67	42,9
TPK 2.3	4,48			2,69		60,2	4,48	2,69	60,2	0,93	0,72	77,9	9,88	6,11	61,9
TPK 2.4	9,27			2,62		28,2	9,27	2,63	28,3	6,51	3,53	54,2	25,05	8,77	35,0
TPK 2.5	34,71			13,68		39,4	34,71	13,81	39,8	21,30	9,32	43,8	90,72	36,81	40,6
TPK 2.6	10,11		3,56			35,2	10,11	3,75	37,1	18,19	1,28	7,0	38,41	8,59	22,4
TPK 2.7	20,18	7,76				38,5	20,18	9,34	46,3	24,22	0,78	3,2	64,59	17,89	27,7
TPK 2.8	2,60				0,54	20,9	2,60	0,54	20,9	2,61	0,93	35,8	7,81	2,02	25,9
TL3	84,36	8,76	21,31	0,00	0,00	35,6	84,36	32,48	38,5	24,99	5,28	21,1	193,71	67,83	35,0
TPK 3.1	25,41	8,76				34,5	25,41	9,85	38,7	5,08	1,36	26,7	55,91	19,97	35,7
TPK 3.2	22,67		7,93			35,0	22,67	8,25	36,4	10,06	1,55	15,4	55,41	17,74	32,0
TPK 3.3	24,51		8,82			36,0	24,51	9,14	37,3	5,21	1,89	36,2	54,24	19,85	36,6
TPK 3.4	11,76		4,56			38,8	11,76	5,24	44,5	4,63	0,48	10,3	28,15	10,28	36,5
TL 4	4,78	1,14	0,63	0,44	0,01	46,4	4,78	2,22	46,4	0,93	0,00	0,0	10,49	4,44	42,3
TPK 4.1	2,35	1,14				48,6	2,35	1,14	48,5	0,47	0,00	0,0	5,17	2,28	44,1
TPK 4.2	1,33		0,63			47,6	1,33	0,63	47,6	0,26	0,00	0,0	2,92	1,27	43,4
TPK 4.3	1,06			0,44		41,2	1,06	0,44	41,2	0,20	0,00	0,0	2,32	0,87	37,6
TPK 4.4	0,04				0,01	20,6	0,04	0,01	20,6	0,00	0,00	0,0	0,08	0,02	20,6
Yhteensä	321,40	64,17	31,89	32,51	0,55	40,2	321,40	134,47	41,8	410,25	217,10	52,9	1053,06	480,69	45,6

HUOM!KTM:N kuntaraha puuttuu!!

COMMITMENTS OBJECTIVE 1 - PROGRAMME, NORTHERN FINLAND UP TO 31.12.2002

MILJ.EURO	EU-funding						National publ.financing			Private			Total cost		
	Program	ERDF	ESF	EAGGF	FIFG	%	Program	Actual	%	Program	Actual	%	Program	Actual	%
Prior1	130,90	46,51	6,39	0,00	0,00	40,4	130,90	53,93	41,2	259,42	169,54	65,4	521,22	276,36	53,0
Meas 1.1	73,10	30,17				41,3	73,10	28,66	39,2	203,22	148,46	73,1	349,43	207,29	59,3
Meas 1.2	38,81	16,34				42,1	38,81	18,90	48,7	8,73	13,05	149,5	86,35	48,29	55,9
Meas 1.3	18,99		6,39			33,7	18,99	6,37	33,5	47,47	8,03	16,9	85,45	20,79	24,3
Prior2	101,36	7,76	3,56	32,07	0,54	43,3	101,36	45,84	45,2	124,91	42,28	33,8	327,64	132,06	40,3
Meas 2.1	10,08			8,31		82,5	10,08	8,31	82,5	29,82	17,57	58,9	49,98	34,20	68,4
Meas 2.2	9,94			4,76		48,0	9,94	4,76	48,0	21,34	8,14	38,2	41,21	17,67	42,9
Meas 2.3	4,48			2,69		60,2	4,48	2,69	60,2	0,93	0,72	77,9	9,88	6,11	61,9
Meas 2.4	9,27			2,62		28,2	9,27	2,63	28,3	6,51	3,53	54,2	25,05	8,77	35,0
Meas 2.5	34,71			13,68		39,4	34,71	13,81	39,8	21,30	9,32	43,8	90,72	36,81	40,6
Meas 2.6	10,11		3,56			35,2	10,11	3,75	37,1	18,19	1,28	7,0	38,41	8,59	22,4
Meas 2.7	20,18	7,76				38,5	20,18	9,34	46,3	24,22	0,78	3,2	64,59	17,89	27,7
Meas 2.8	2,60				0,54	20,9	2,60	0,54	20,9	2,61	0,93	35,8	7,81	2,02	25,9
Prior3	84,36	8,76	21,31	0,00	0,00	35,6	84,36	32,48	38,5	24,99	5,28	21,1	193,71	67,83	35,0
Meas 3.1	25,41	8,76				34,5	25,41	9,85	38,7	5,08	1,36	26,7	55,91	19,97	35,7
Meas 3.2	22,67		7,93			35,0	22,67	8,25	36,4	10,06	1,55	15,4	55,41	17,74	32,0
Meas 3.3	24,51		8,82			36,0	24,51	9,14	37,3	5,21	1,89	36,2	54,24	19,85	36,6
Meas 3.4	11,76		4,56			38,8	11,76	5,24	44,5	4,63	0,48	10,3	28,15	10,28	36,5
Prior4	4,78	1,14	0,63	0,44	0,01	46,4	4,78	2,22	46,4	0,93	0,00	0,0	10,49	4,44	42,3
Meas 4.1	2,35	1,14				48,6	2,35	1,14	48,5	0,47	0,00	0,0	5,17	2,28	44,1
Meas 4.2	1,33		0,63			47,6	1,33	0,63	47,6	0,26	0,00	0,0	2,92	1,27	43,4
Meas 4.3	1,06			0,44		41,2	1,06	0,44	41,2	0,20	0,00	0,0	2,32	0,87	37,6
Meas 4.4	0,04				0,01	20,6	0,04	0,01	20,6	0,00	0,00	0,0	0,08	0,02	20,6
Total	321,40	64,17	31,89	32,51	0,55	40,2	321,40	134,47	41,8	410,25	217,10	52,9	1053,06	480,69	45,6

Maksatukset

Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelmasta on maksettu EU-rahoitusta yhteensä 64,38 milj. euroa, joka on 20 % ohjelman EU-rahoituskehystä (taulukko 16). Kansallista julkista rahoitusta on maksettu 67,19 milj. euroa, josta valtion rahoitusta on 52,11 milj. euroa, kuntarahaa 14,58 milj. euroa¹⁰ ja muuta julkista rahoitusta 0,50 milj. euroa. Kansallisesta julkisesta rahoituksesta on maksettu 20,9 %. Yksityisen rahoituksen maksatusaste Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelmassa on 33,7 %, joka on 138,09 milj. euroa. Kokonaisuudessaan ohjelmasta on maksettu 269,64 milj. euroa eli 25,6 % koko ohjelman kehystä.

Toimintalinjoista korkein maksatusaste on toimintalinjassa 1 ”Yritystoiminta”, kun ei huomioida teknistä tukea (TL 4). Toimintalinjan EU-rahoituskehystä on maksettu 23,5 % ja kansallisesta rahoituksesta 23,9 %. Yksityistä rahoitusta toimintalinjan hankkeisiin on saatu hyvin, sillä sen osuus on sen suunnitellusta kehystä jo 41,4 %.

Toimintalinja 3:n ”Osaaminen ja työllisyys” EU-rahoituksen maksatusaste on 18,4 %. Toimintalinjassa 2 ”Maaseutu” on maksettu 16,3 % EU-rahoituskehystä ja kansallista julkista rahoitusta 17,3 %.

Rahastoittain tarkasteltuna maksatuksia on tehty eniten EAKR:stä, noin 24 % kehystä on maksettu vuoden 2002 loppuun mennessä (taulukko 16). ESR:n maksatusaste on noin 20 % kehukseen verrattuna. EMOTR:n ja KOR:n maksatukset ovat sujuneet hitaasti. EMOTR:n maksatusaste on vähän yli 12 %. KOR:n maksatusaste on noin 14 %. Maksatustilanteita on arvioitu tarkemmin toimintalinjoja käsittelevissä luvussa.

Taulukko 15. Maksatukset rahastoittain 31.12.2002

	kehys	EU	%	kans. julk	%
EAKR	159,86	38,01	23,78 %	39,62	24,78 %
ESR	89,38	17,54	19,63 %	18,58	20,79 %
EMOTR	69,53	8,44	12,14 %	8,60	12,37 %
KOR	2,65	0,38	14,33 %	0,38	14,35 %
YHTEENSÄ	321,40	64,38	20,03 %	67,18	20,90 %

¹⁰ KTM:n hallinnonalan kuntarahoitus ja muu julkinen rahoitus tiedot puuttuvat vielä, koska kuntarahoitus- ja muu julkinen rahoitustietoja korjataan ja tarkistetaan parhaillaan vastaamaan kuntarahoituksen ja muun julkisen rahoituksen seurannasta 18.6.2002 annettuja ohjeita. Ko. tiedot on saatavilla KTM:n hallinnonalan hankkeista syksyllä 2003

Taulukko 16.

SM/AHO/12.5.03

MAKSATUKSET TAVOITE 1 - OHJELMASSA, POHJOIS-SUOMI 31.12.2002 MENNESSÄ

MILJ.EURO	EU-rahoitus						Kansall.julkinen rahoitus			Yksityinen rahoitus			Kokonaisrahoitus		
	kehys	EAKR	ESR	EMOTR	KOR	%	kehys	kansall.	%	kehys	yksityinen	%	kehys	kokonais	%
TL1	130,90	27,31	3,40	0,00	0,00	23,5	130,90	31,31	23,9	259,42	107,29	41,4	521,22	169,31	32,5
TPK 1.1	73,10	16,42				22,5	73,10	15,54	21,3	203,22	94,22	46,4	349,43	126,19	36,1
TPK 1.2	38,81	10,89				28,1	38,81	12,36	31,8	8,73	8,71	99,8	86,35	31,95	37,0
TPK 1.3	18,99		3,40			17,9	18,99	3,41	18,0	47,47	4,36	9,2	85,45	11,17	13,1
TL2	101,36	5,75	2,16	8,23	0,37	16,3	101,36	17,58	17,3	124,91	29,11	23,3	327,64	63,20	19,3
TPK 2.1	10,08			3,06		30,4	10,08	3,06	30,4	29,82	14,88	49,9	49,98	21,00	42,0
TPK 2.2	9,94			1,60		16,1	9,94	1,60	16,1	21,34	8,07	37,8	41,21	11,28	27,4
TPK 2.3	4,48			0,41		9,2	4,48	0,42	9,3	0,93	0,12	12,4	9,88	0,95	9,6
TPK 2.4	9,27			0,64		6,9	9,27	0,67	7,3	6,51	1,43	22,0	25,05	2,75	11,0
TPK 2.5	34,71			2,51		7,2	34,71	2,64	7,6	21,30	3,00	14,1	90,72	8,15	9,0
TPK 2.6	10,11		2,16			21,4	10,11	2,35	23,3	18,19	0,42	2,3	38,41	4,94	12,8
TPK 2.7	20,18	5,75				28,5	20,18	6,46	32,0	24,22	0,59	2,4	64,59	12,80	19,8
TPK 2.8	2,60				0,37	14,3	2,60	0,37	14,3	2,61	0,60	23,0	7,81	1,35	17,2
TL3	84,36	4,08	11,47	0,00	0,00	18,4	84,36	16,66	19,7	24,99	1,69	6,8	193,71	33,90	17,5
TPK 3.1	25,41	4,08				16,1	25,41	4,35	17,1	5,08	0,63	12,4	55,91	9,06	16,2
TPK 3.2	22,67		3,90			17,2	22,67	4,34	19,2	10,06	0,50	4,9	55,41	8,75	15,8
TPK 3.3	24,51		4,66			19,0	24,51	4,81	19,6	5,21	0,40	7,7	54,24	9,88	18,2
TPK 3.4	11,76		2,91			24,7	11,76	3,15	26,8	4,63	0,16	3,4	28,15	6,22	22,1
TL 4	4,78	0,88	0,51	0,21	0,01	33,5	4,78	1,62	33,8	0,93	0,00	0,0	10,49	3,22	30,7
TPK 4.1	2,35	0,88				37,3	2,35	0,91	38,5	0,47	0,00	0,0	5,17	1,78	34,5
TPK 4.2	1,33		0,51			38,4	1,33	0,50	37,4	0,26	0,00	0,0	2,92	1,01	34,6
TPK 4.3	1,06			0,21		19,7	1,06	0,20	19,4	0,20	0,00	0,0	2,32	0,41	17,8
TPK 4.4	0,04				0,01	14,2	0,04	0,01	16,3	0,00	0,00	0,0	0,08	0,01	15,2
Yhteensä	321,40	38,01	17,54	8,44	0,38	20,0	321,40	67,18	20,9	410,25	138,09	33,7	1053,06	269,64	25,6

KTM:n kuntaraha puuttuu

PAYMENTS OBJECTIVE 1 - PROGRAMME, NORTHERN FINLAND UP TO 31.12.2002

MILJ.EURO	EU-funding						National publ.financing			Private			Total cost		
	Program	ERDF	ESF	EAGGF	FIFG	%	Program	Actual	%	Program	Actual	%	Program	Actual	%
Prior1	130,90	27,31	3,40	0,00	0,00	23,5	130,90	31,31	23,9	259,42	107,29	41,4	521,22	169,31	32,5
Meas 1.1	73,10	16,42				22,5	73,10	15,54	21,3	203,22	94,22	46,4	349,43	126,19	36,1
Meas 1.2	38,81	10,89				28,1	38,81	12,36	31,8	8,73	8,71	99,8	86,35	31,95	37,0
Meas 1.3	18,99		3,40			17,9	18,99	3,41	18,0	47,47	4,36	9,2	85,45	11,17	13,1
Prior2	101,36	5,75	2,16	8,23	0,37	16,3	101,36	17,58	17,3	124,91	29,11	23,3	327,64	63,20	19,3
Meas 2.1	10,08			3,06		30,4	10,08	3,06	30,4	29,82	14,88	49,9	49,98	21,00	42,0
Meas 2.2	9,94			1,60		16,1	9,94	1,60	16,1	21,34	8,07	37,8	41,21	11,28	27,4
Meas 2.3	4,48			0,41		9,2	4,48	0,42	9,3	0,93	0,12	12,4	9,88	0,95	9,6
Meas 2.4	9,27			0,64		6,9	9,27	0,67	7,3	6,51	1,43	22,0	25,05	2,75	11,0
Meas 2.5	34,71			2,51		7,2	34,71	2,64	7,6	21,30	3,00	14,1	90,72	8,15	9,0
Meas 2.6	10,11		2,16			21,4	10,11	2,35	23,3	18,19	0,42	2,3	38,41	4,94	12,8
Meas 2.7	20,18	5,75				28,5	20,18	6,46	32,0	24,22	0,59	2,4	64,59	12,80	19,8
Meas 2.8	2,60				0,37	14,3	2,60	0,37	14,3	2,61	0,60	23,0	7,81	1,35	17,2
Prior3	84,36	4,08	11,47	0,00	0,00	18,4	84,36	16,66	19,7	24,99	1,69	6,8	193,71	33,90	17,5
Meas 3.1	25,41	4,08				16,1	25,41	4,35	17,1	5,08	0,63	12,4	55,91	9,06	16,2
Meas 3.2	22,67		3,90			17,2	22,67	4,34	19,2	10,06	0,50	4,9	55,41	8,75	15,8
Meas 3.3	24,51		4,66			19,0	24,51	4,81	19,6	5,21	0,40	7,7	54,24	9,88	18,2
Meas 3.4	11,76		2,91			24,7	11,76	3,15	26,8	4,63	0,16	3,4	28,15	6,22	22,1
Prior4	4,78	0,88	0,51	0,21	0,01	33,5	4,78	1,62	33,8	0,93	0,00	0,0	10,49	3,22	30,7
Meas 4.1	2,35	0,88				37,3	2,35	0,91	38,5	0,47	0,00	0,0	5,17	1,78	34,5
Meas 4.2	1,33		0,51			38,4	1,33	0,50	37,4	0,26	0,00	0,0	2,92	1,01	34,6
Meas 4.3	1,06			0,21		19,7	1,06	0,20	19,4	0,20	0,00	0,0	2,32	0,41	17,8
Meas 4.4	0,04				0,01	14,2	0,04	0,01	16,3	0,00	0,00	0,0	0,08	0,01	15,2
Total	321,40	38,01	17,54	8,44	0,38	20,0	321,40	67,18	20,9	410,25	138,09	33,7	1053,06	269,64	25,6

Taulukko 17.

MAKSATUSTIEDOT 31.12.2002 mennessä (euroa)

TL/TPK	Tukikelpoinen kehys **	Maksettu tukikelpoinen	%	Toiminta-alaluokat*
TL1	261 796 000	62 025 367	23,7	
Tpk 1.1	146 204 463	31 965 437	21,9	153(20%), 161(40%), 164(40%)
Tpk 1.2	77 615 537	23 246 114	30,0	154 (50%), 182 (50%)
Tpk 1.3	37 976 000	6 813 816	17,9	24 (100%)
TL 2	202 726 000	34 693 082	17,1	
Tpk 2.1	20 156 000	6 120 655	30,4	111 (100 %)
Tpk 2.2	19 869 000	3 205 376	16,1	112 (100%)
Tpk 2.3	8 950 000	831 141	9,3	113 (90%), 128 (10%)
Tpk 2.4	18 540 000	1 314 695	7,1	121(70% ⁹), 122(15%), 123(15%), 127(0%)
Tpk 2.5	69 421 000	5 153 667	7,4	1303(4%), 1304(4%), 1305(4%), 1306(22%)
Tpk 2.6	20 216 000	4 511 659	22,3	1307(40%), 1309(4%), 1310(18%), 1311(4%)
Tpk 2.7	40 366 000	12 209 582	30,2	24 (100%)
Toimenpiteiden 2.8 yleisotsikko	7 812 000	1 346 307	17,2	163 (30%), 164 (30%), 172 (40%)
TL3	168 724 000	32 214 996	19,1	
Tpk 3.1	50 826 000	8 428 282	16,6	143 (50%), 145 (50%)
Tpk 3.2	45 345 000	8 248 620	18,2	182 (50%), 183 (50%)
Tpk 3.3	49 028 000	9 476 377	19,3	23 (100%)
Tpk 3.4	23 525 000	6 061 717	25,8	21 (100%)
TL 4	9 562 000	3 211 395	33,6	
Tpk 4.1 (EAKR)	4 704 000	1 783 165	37,9	22 (50%), 25 (50%)
Tpk 4.2 (ESR)	2 660 000	1 008 885	37,9	411 (50%), 412 (25%), 415 (25%)
Tpk 4.3 (EMOTR)	2 114 000	412 496	19,5	411 (50%), 412 (25%), 415 (25%)
Tpk 4.4 (KOR)	84 000	6 849	8,2	411 (50%), 412 (25%), 415 (25%)
YHTEENSÄ	642 808 000	132 144 840	20,6	
EAKR (julkinen rahoitus yht.)	319 716 000	77 632 580	24,3	
ESR (julkinen rahoitus yht.)	178 750 000	36 121 074	20,2	
EMOTR-O (julkinen rahoitus yht.)	139 050 000	17 038 030	12,3	
KOR (kokonaiskustannukset yht.)	7 896 000	1 353 156	17,1	

* vaihtu useammasta vaihtoehdosta tärkeimmät toiminta-alaluokat (enintään kolme)

** EAKR:n, ESR:n ja EMOTR:n rahoitus on määritelty suhteessa tukikelpoisiin julkisiin kustannuksiin.

KOR-rahoitus (toimenpiteiden 2.8) yleisotsikko on määritelty suhteessa tukikelpoisiin kokonaiskustannuksiin

Osarahoitussuhteiden toteutuminen sitoumuksissa 31.12.2002

Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelmassa EU-rahoitusosuus ja kansallinen julkinen rahoitusosuus ovat yhtä suuret, 50/50. Osarahoitussuhteita tarkastellaan toimenpidekokonaisuustasolla. Osarahoitussuhteiden toteutuminen tehdyissä sitoumuksissa 31.12.2002 tilanteen mukaan on koko ohjelmassa seuraava: EU 48,99 % ja kansallinen rahoitus 50,01% (taulukko 18.).

Kansallinen julkinen rahoitus on ollut pienempi kuin EU-rahoitus neljässä toimenpidekokonaisuudessa: tpk 1.1 ”Yritystoiminnan, klustereiden ja toimialarakenteiden kehittäminen”, tpk 1.3 ”yritysten henkilöresurssien kehittäminen ja yrittäjyyden edistäminen”, tpk 2.3 ”koulutus” ja tpk 2.8 ”KOR-toimenpiteiden yleisotsikko”.

Koska osarahoitussuhteiden toteutumista tulee tarkastella toimenpidekokonaisuustasolla, on osarahoitussuhteiden toteutumiseen hankesitoumuksia ja maksatuksia tehtäessä kiinnitettävä entistä enemmän huomiota siihen, että osarahoitussuhteet toteutuvat jatkossa.

Taulukko 18. Sitoumukset, osarahoitussuhteiden toteutuminen 31.12.2002

TPK	julkinen	EU	EU/julk-%	Kans. julk	Kans./julk -%
tpk 1.1	58 823 779	30 168 534	51,29 %	28 655 245	48,71 %
tpk 1.2	35 242 489	16 337 570	46,36 %	18 904 919	53,64 %
tpk 1.3	12 757 058	6 391 938	50,11 %	6 365 120	49,89 %
TL 1	106 823 326	52 898 042	49,52 %	53 925 284	50,48 %
tpk 2.1	16 628 787	8 314 394	50,00 %	8 314 394	50,00 %
tpk 2.2	9 528 413	4 764 206	50,00 %	4 764 206	50,00 %
tpk 2.3	5 387 465	2 694 316	50,01 %	2 693 149	49,99 %
tpk 2.4	5 245 085	2 617 134	49,90 %	2 627 951	50,10 %
tpk 2.5	27 493 684	13 684 426	49,77 %	13 809 258	50,23 %
tpk 2.6	7 312 937	3 560 576	48,69 %	3 752 361	51,31 %
tpk 2.7	17 104 347	7 764 811	45,40 %	9 339 536	54,60 %
tpk 2.8	1 086 929	543 603	50,01 %	543 326	49,99 %
TL 2	89 787 647	43 943 466	48,94 %	45 844 181	51,06 %
tpk 3.1	18 608 572	8 761 682	47,08 %	9 846 890	52,92 %
tpk 3.2	16 182 786	7 928 821	49,00 %	8 253 965	51,00 %
tpk 3.3	17 958 487	8 817 495	49,10 %	9 140 992	50,90 %
tpk 3.4	9 802 565	4 564 783	46,57 %	5 237 782	53,43 %
TL 3	62 552 410	30 072 781	48,08 %	32 479 629	51,92 %
tpk 4.1	1 779 243	888 954	49,96 %	890 289	50,04 %
tpk 4.1	503 647	252 898	50,21 %	250 749	49,79 %
Tpk 4.2	1 078 980	539 490	50,00 %	539 490	50,00 %
Tpk 4.2	187 158	93 579	50,00 %	93 579	50,00 %
Tpk 4.3	305 559	152 780	50,00 %	152 780	50,00 %
Tpk 4.3	565 032	282 516	50,00 %	282 516	50,00 %
Tpk 4.4	17 342	8 671	50,00 %	8 671	50,00 %
TL 4	4 436 961	2 218 887	50,01 %	2 218 073	49,99 %
Yhteensä	263 600 343	129 133 176	48,99 %	134 467 167	51,01 %

TOIMINTALINJAT JA TOIMENPIDEKOKONAISUUDET

TL 1: YRITYSTOIMINTA

- tpk 1.1 Yritystoiminta, klustereiden ja toimialarakenteen kehittäminen (EAKR)
- tpk 1.2 Yritysten toimintaympäristön parantaminen (EAKR)
- tpk 1.3 Yritysten henkilöstön kehittäminen ja yrittäjyyden edistäminen (ESR)

TL 3: OSAAMINEN JA TYÖLLISYYS

- tpk 3.1 Osaamisen ja tietoyhteiskunnan kehittäminen (EAKR)
- tpk 3.2 Osaamisen ja avainalojen edistäminen (ESR)
- tpk 3.3 Työllistymisen edistämisen ja työttömyyden ehkäiseminen (ESR)
- tpk 3.4 Työmarkkinoiltasyrjäytymisen ehkäiseminen ja tasa-arvon edistäminen työmarkkinoilla (ESR)

TL 2: MAASEUTU

- tpk 2.1 Maatalainvestoinnit (EMOTR-O)
- tpk 2.2 Nuorten viljelijöiden aloitustuki (EMOTR-O)
- tpk 2.3 Koulutus (EMOTR-O)
- tpk 2.4 Maataloustoimenpiteet (EMOTR-O)
- tpk 2.5 Maaseutualueiden sopeuttaminen ja kehittäminen (EMOTR-O)
- tpk 2.6 Osaamisen kehittämisen maaseudulla (ESR)
- tpk 2.7 Maaseudun toimintaympäristön parantaminen
- tpk 2.8 KOR-toimenpidekokonaisuus

TL 4: TEKNINEN APU

3.5.2 Ohjelmavarojen kulku

Taulukko 19. Komissiolta saadut maksut

Rahasto	Suomeen saapumispäivä	€
EAKR	24.7.2002	8 151 369,07
	4.12.2002	6 384 539,05
	23.12.2002	4 020 211,00
ESR	30.4.2002	2 385 441,07
	24.7.2002	3 323 230,13
	30.11.2002	2 681 167,96
EMOTR	25.9.2002	975 680,00
	26.11.2002	1 830 079,00
KOR	-	-

Rakennerahastovarojen maksuviranomaiset tekevät irrotuspäätöksen rahastonsa varoista ministeriöille ja alueellisille viranomaisille maakunnan yhteistyöasiakirjoissa esitetyn tarpeen pohjalta. Maksuviranomaiset kunkin rahaston osalta ovat seuraavat:

EAKR	Sisäasiainministeriö
ESR	Työministeriö
EMOTR	Maa- ja metsätalousministeriö
KOR	Maa- ja metsätalousministeriö

Alla esitetyt irrotetut summat ovat myöntövaltuutta

Varojen irrottaminen ministeriöiden käyttöön (ei sisällä teknistä apua)

EAKR	16.1.2002
Kauppa- ja teollisuusministeriö	11 395 000
Opetusministeriö	3 730 000
Työministeriö	2 552 000
Maa- ja metsätalousministeriö	578 000
Ympäristöministeriö	1 269 000
Liikenne- ja viestintäministeriö	323 000
Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö	284 000

ESR	16.1.2002
Opetusministeriö	4 847 000
Kauppa- ja teollisuusministeriö	604 000
Sisäasiainministeriö	412 000
Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö	114 000

Varojen jakaminen alueellisille viranomaisille (ei sisällä teknistä tukea)

EAKR

Yritysosastot	24.1.2002	17.12.2002
		Finnvera Oyj
		Investointi- ja käyttöpääomailainoista aiheutuviin luottotappiokorvauksiin (varauksia)
Lappi	5 971 500	336 500
Keski-Suomi	1 302 300	104 700
Keski-Pohjanmaa	569 000	0
Pohjois-Pohjanmaa	3 007 400	103 600

Työvoimaosastot 31.1.2002

Lappi	1 246 000
Keski-Suomi	361 000
Pohjanmaa	54 000
Pohjois-Pohjanmaa	891 000

Maakunnan liitot 24.1.2002

Lappi	1 258 000
Keski-Suomi	214 000
Keski-Pohjanmaa	124 000
Pohjois-Pohjanmaa	990 000
Reservi	40 000

Ympäristökeskukset 29.1.2002

Lappi	831 000
Keski-Suomi	95 000
Keski-Pohjanmaa	122 000
Pohjois-Pohjanmaa	248 000

Lääninhallitukset 31.1.2002

Lappi	2 331 000
Keski-Suomi	115 000
Keski-Pohjanmaa	349 000
Pohjois-Pohjanmaa	935 000

ESR

Työvoimaosasto 17.1.2002

Lappi	3 767 000
Pohjois-Pohjanmaa	1 828 000
Keski-Suomi	717 000
Pohjanmaa (Keski-)	332 000

Maakunnan liitot 24.1.2002

Lappi	166 000
Keski-Suomi	47 000
Pohjois-Pohjanmaa	199 000

Lääninhallitukset 31.1.2002

Lappi	3 196 000
Keski-Suomi	173 000

Keski-Pohjanmaa	97 000
Pohjois-Pohjanmaa	1 381 000

EMOTR

Maaseutuosa-	17.1.2002
Keski-Suomi	1 092 500
Lappi	3 589 400
Keski-Pohjanmaa	760 200
Pohjois-Pohjanmaa	2 090 900

KOR

Maaseutuosa-	31.1.2002
kalatalousyksikkö	
Keski-Suomi	115 000
Lappi	100 000
Pohjanmaa	55 000
Kainuu	75 000

3.5.3 N+2 – säännön toteutuminen

N+2 –säännön mukaan rahoitusvuoden kehys tulee olla maksettu kahden vuoden kuluttua ko. vuodesta. N+2 –sääntö on toteutunut vuoden 2002 osalta hyvin (taulukko 20). Tällä hetkellä näyttää siltä, että Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelmassa ei ole N+2 –säännön kanssa ongelmia vuonna 2003 (taulukko 21). Maksatusten vauhtiin on kuitenkin syytä kiinnittää huomiota, jotta ongelmilta vältytään jatkossakin.

Taulukko 20. Vertailu vuoden 2000 kehukseen

Ohjelma	Rahasto	1	2	3	4=2+3	5=4-1	6=4/1
		Kehys 2000	Ennako milj. €	Maksatukset 31.12.02 milj. €	Yht. milj. €	milj. €	% kehuksesta
Tavoite 1 Pohjois-Suomi	EAKR	24,53	11,19	38,01	49,20	16,78	201 %
	ESR	13,28	6,26	17,54	23,80	6,09	179 %
	EMOTR	6,90	4,87	8,44	13,31	3,98	193 %
	KOR	0,38	0,19	0,38	0,57	0,11	150 %

Taulukko 21. Vertailu vuosien 2000 ja 2001 kehyksiin

Ohjelma	Rahasto	1			2	3	4=2+3	5=4/1	Tarve 31.12.2003 milj. euro
		Kehykset (milj. euro)			Ennako milj. euro	Maksatukset 31.12.2002 (milj. €)	Yht. milj. €	% (2000+2001 kehuksesta)	
		2000	2001	2000+2001					
Tavoite 1 Pohjois-Suomi	EAKR	24,53	23,88	48,41	11,19	38,01	49,20	101,6	-0,79
	ESR	13,28	13,14	26,42	6,26	17,54	23,80	90,1	2,62
	EMOTR	6,90	8,71	15,61	4,87	8,44	13,31	85,2	2,30
	KOR	0,38	0,38	0,76	0,19	0,38	0,57	74,8	0,19

3.5.4 Ohjelman lisäperiaatteen toteutuminen

EY:n rakennerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä annetun asetuksen (EY) N:o 1269/1999 11 artiklan mukaisesti rakennerahastovaroin ei voida korvata jäsenvaltion julkisia tai niihin rinnastet-

tavia rakenteellisia menoja. Rakennerahastojen täydentävyyden todentamiseksi tarkastuksia suoritetaan kolmessa eri vaiheessa: ennakkotarkastus, välitarkastus ja kauden lopussa tehtävä tarkastus.

Yleisasetuksen 16 ja 17 artiklan mukaisesti ohjelma-asiakirjan on sisällytettävä täydentävyyttä koskevassa ennakkotarkastuksessa tarvittavat tiedot sekä rahoitusta kuvaava taulukko. Komissio ja jäsenvaltio vahvistavat tason, jolla jäsenvaltion on pidettävä julkiset ja niihin rinnastettavat rakennemenonsa kaikilla tavoitteen 1 piiriin kuuluvilla alueillaan kyseisellä ohjelmakaudella.

Kolme vuotta ohjelma-asiakirjan hyväksymisen jälkeen, kuitenkin viimeistään 31.12.2003, komission pitäisi arvioida, onko ennakkotarkastushetkellä määritettyä täydentävyysvaatimusta noudatettu. Täydentävyys katsotaan todennetuksi, jos kansallisten julkisten hyväksyttävien menojen vuotuinen keskitaso vuosina 2000-2002 on saavuttanut vähintään ennakkotarkastushetkellä sovitun tason. Jos tietoa ei ole toimitettu komissio katsoo, ettei määräyksiä ole noudatettu.

Sisäasiainministeriö on asettanut 1.4.2003 työryhmän valmistelemaan täydentävyysperiaatteen seurannassa käytettyjen laskentamenettelyjen kehittämistä tavoite 1 –ohjelmissa. Työryhmän puheenjohtajana toimii aluekehitysjohtaja Kaisa-Leena Lintilä sisäasiainministeriöstä ja työryhmän jäseninä ovat edustajat työministeriöstä, maa- ja metsätalousministeriöstä, kauppa- ja teollisuusministeriöstä, valtiovarainministeriöstä, tavoite 1 –ohjelma-alueen maakunnan liitoista ja Suomen Kuntaliitosta. Työryhmän sihteeri on sisäasiainministeriöstä. Työryhmän tehtävänä ja tavoitteena on parantaa lisäysperiaatteen todentamisessa käytettävää laskentamenetelmää siten, että käytettävissä on mahdollisimman nopeasti ja laajasti todellisiin alueellisiin toteutumiin perustuvia lukuja väestöosuuksiin perustuvien estimaattien sijaan. Alueellisten laskelmien kehittäminen on useamman vuoden kestävä, prosessinomainen hanke, jonka tuloksena sovelletaan välittömästi käytäntöön tavoite 1 –ohjelmia koskevilla laskelmilla.

3.6 Toimintalinjojen ja toimenpidekokonaisuuksien edistyminen

3.6.1 Yritystoiminta

Toimintalinjan 1 ”Yritystoiminta” tavoitteena on alueen elinkeinorakenteen monipuolistaminen ja yritysklustereiden muodostamisen edistäminen tukemalla yritysten perustamista ja kehittämistä sekä toimintaympäristön parantamista.

Toimintalinjan 1 EAKR -osarahoitteisesta yritysrahoituksesta 31.12.2002 tilanteen mukaan 22 % kohdistui puutuotteiden valmistukseen. Matkailun osuus oli myös merkittävä eli 19 %. Näiden toimialojen työpaikkavaikutukset olivat myös merkittävät eli 38 % kaikesta yritysrahoituksen avulla syntyneistä työpaikoista. Metallituotteiden valmistukseen yritysrahoituksesta kohdistui 11 %..

Toimintalinjan 1 31.12.2002 mennessä myönnetystä yritysrahoituksesta suurin osa eli lähes 94 % oli myönnetty tukena yritysten investointi- kehittämis- ja toimintaympäristöhankkeisiin sekä energiahankkeisiin. Tekesin tutkimus ja tuotekehitysrahoituksen osuus oli 1 % ja Finnvera Oyj:n osuus oli lähes 5 %. Finnveran EU-rahoitus sisältää myönnettyihin EU-osarahoitteisiin lainoihin sisältyvän korkotuen ja luottotappiokorvauksen. Finnveran osuus hankkeiden lukumäärästä oli noin 35 %.

Toimintalinjassa 1 tuetaan yritystoimintaa ja yrittäjyyttä myös ESR-osarahoitteisesti koulutuksella, ohjauksella ja neuvonnalla. ESR-hankkeissa kehitetään tietotekniikka-, yhteistyö- ja verkostovalmiuksia, edistetään yrittäjyys- ja liiketoimintaosaamisen pk-yritysten henkilöstön ja yrittäjien keskuudessa sekä tuetaan yrittäjien verkottumista ja yrityspalveluiden kehittämistä. Hankkeissa edistetään lisäksi yrittäjien jaksamista, mentorointia ja naisyrittäjyyttä

Toimintalinja on edistynyt sitoumusasteen osalta ohjelman mukaisessa tahdissa muilta osin paitsi toimenpidekokonaisuus 1.1:n (yritystoiminnan, klustereiden ja toimialarakenteen kehittäminen) valtion rahoituksen osalta, joka johtuu kuntarahoitusvajeesta. Sitomisaste EU-rahoituksen osalta 31.12.2002 oli 40,4 %. Toimenpidekokonaisuudessa 1.3 eli yritysten henkilöstön kehittäminen ja yrittäjyyden edistäminen, sitomisaste oli hieman alhaisempi eli 33,7 %. Maksatusten toteutuma-aste oli 23,5 % EU-rahoituksesta.

Toimintalinjalle 1 asetetuista määrällisistä tavoitteista uusia työpaikkoja oli 30.12.2002 mennessä syntynyt 4 185 mikä on 54 % asetetusta 7 700 uuden työpaikan tavoitteesta eli tavoitteen toteutumisessa ollaan hyvässä vauhdissa. Toimintalinjan sisällä eri toimenpiteissä on toteutuma-asteessa jonkin verran eroa. Toimenpidekokonaisuudessa 1.2. eli yritysten toimintaympäristön parantaminen, jossa työpaikkavaikutukset ovat pitkälti välillisiä ja pidemmällä aikavälillä toteutuvia, työpaikkatavoitteet ovat jo ylitetty. Sen sijaan toimenpiteessä 1.3 eli yritysten henkilöstön kehittäminen ja yrittäjyyden edistäminen työpaikkoja oli syntynyt vasta 15 % asetetusta tavoitteesta. Naistyöpaikkoja oli toimintalinjalla 1 syntynyt 1 390 eli 51 % asetetusta 2 700 uuden naistyöpaikan tavoitteesta. Yritysrahoituksen avulla luotuja uusia työpaikkoja oli syntynyt eniten puutuotteiden valmistukseen ja matkailuun kpl.

Uusia yrityksiä oli toimintalinjalla 1 syntynyt 478 eli lähes 80 % asetetusta 600 uuden yrityksen tavoitteesta eli niiden osalta ollaan tultaneen tavoite ylittämään. Uusien naisyritysten osalta tavoitetaso on jo ylitetty lähes kaksinkertaisesti. Uusista yritysrahoituksen avulla syntyneistä yrityksistä eniten syntyi matkailuun ja liike-elämän palveluihin.

Toimintalinjan yritysrahoituksesta 19 % kohdistui uusille yrityksille ja toimiville yrityksille 81 % eli lähes tavoitteen mukaisesti eli, että toimiville yrityksille myönnettävä rahoitus on vähintään 80 % yritysrahoituksesta. Pk-yritysten osuus yritysrahoituksesta oli 86 % eli hieman yli tavoitetason eli 80 %. Tukea teknologisille innovaatioille, kansainvälistymiselle ja muille yksittäisen yrityksen kilpailukykyä nostaville toimille oli myönnetty 17 % mikä on hieman yli tavoitetason eli 12 % EAKR-rahoituksesta.

Taulukko 22. Yritystoimintalinjan ydinindikaattoritiedot

Toimintalinja 1: Yritystoiminta										25.6.2003		
Toimenpidekokonaisuus	Uudet työpaikat			Säilytetyt työpaikat			Uudet yritykset			ESR toimenpiteen aloitt.		
	miehet	naiset	yhteensä	miehet	naiset	yhteensä	miehet	naiset	yhteensä	naiset	miehet	yhteensä
Tpk 1.1: Yritystoiminnan, klustereiden ja toimialarakenteen kehittäminen (EAKR)												
tavoite	2 287	1 124	3 411	2 595	638	3 233	268	125	393			
toteuma-%	4 500	2 500	7 000	6 600	3 200	9 800	430	70	500			
	50,82 %	44,96 %	48,73 %	39,32 %	19,94 %	32,99 %	62,33 %	178,57 %	78,60 %			
Tpk 1.2: Yritysten toimintaympäristön parantaminen (EAKR)												
tavoite	387	201	588	863	312	1 175	29	9	38			
toteuma-%	300	200	500	480	220	700	45	5	50			
	129,00 %	100,50 %	117,60 %	179,79 %	141,82 %	167,86 %	64,44 %	180,00 %	76,00 %			
Tpk 1.3: Yritysten henkilöstön kehittäminen ja yrittäjyyden edistäminen (ESR)												
tavoite	121	65	186	470	279	749	30	17	47	4 128	2 971	7 099
toteuma-%	730	470	1 200	1 230	770	2 000	180	20	200	8 800	6 700	15 500
	16,58 %	13,83 %	15,50 %	38,21 %	36,23 %	37,45 %	16,67 %	85,00 %	23,50 %	46,91 %	44,34 %	45,80 %

Finnvera Oyj:n EAKR-osarahoitteiset lainat

Finnvera Oyj:n EU-rahoituksen kohteena olevan rahoitusjärjestelmän keskeiset asiat sovittiin komission kanssa tehdyllä sopimuksella 4.10.2002.

Pohjois-Suomen ohjelman osalta Finnvera Oyj oli 31.12.2002 mennessä myöntänyt korkotukea 2,9 milj. euroa yhteensä 538 hankkeeseen. Luottotappiokorvausta ko. lainoihin sisältyi 1,8 milj. euroa, joka kohdistuu pelkästään investointi- ja käyttöpääomalainoihin. Lainamäärästä investointihank-

keiden rahoittamiseen tarkoitettujen investointi- ja käyttöpääomainojen osuus oli 40 %. Lähinnä yritystoiminnan aloitusvaiheeseen suunnattujen pienlaintojen osuus oli lähes 31 % ja naisyritysten perustamiseen suunnattujen naisyrittäjälaintojen osuus 21%. Mm. yritysten sukupolven vaihdoksiin tarkoitettujen yrittäjälaintojen osuus oli 8 %.

Finnveran 30.12.2002 mennessä myöntämällä rahoituksella arvioidaan myötävaikutetun 161 uuden yrityksen syntyyn mikä on 43 % toimintalinjan 1 yritysrahoituksella syntyneistä uusista yrityksistä. Naisyrityksiä Finnveran rahoituksella oli syntynyt merkittävä määrä eli 72, mikä on lähes 62 % toimintalinjan 1 yritysrahoituksen avulla syntyneistä uusista naisyrityksistä. Lisäksi Finnveran rahoituksella vaikutettiin 558 uuden työpaikan syntymiseen, mikä on 16 % toimintalinjan 1 yritysrahoituksella syntyneistä työpaikoista.

Työhallinnon toimintalinjan 1 suurimpia hankkeita, joista on tehty hankepääätös vuonna 2002, olivat Kuivaniemen Myllykankaan matkailualueen infrastruktuuri, Sallan jätevedenpuhdistamon rakentamishanke, Torvinen-Luosto tien parantaminen Sodankylässä ja Lapin Matkailumarkkinointi Oy:n yhteismarkkinoinnin kehittäminen ja markkinointimallin käyttöönottohanke Rovaniemellä.

3.6.2 Maaseudun kehittäminen ja elinkeinokalatalous

Suomi on Euroopan maaseutumaisin maa. Väestöstä 27 % asuu ydin- ja harvaan asutulla maaseudulla eli lähes 1,5 milj. asukasta. Maaseutu on Suomen kaltaiselle maalle suuri yhteiskunnallinen voimavara. Maaseudun kehittäminen on keskeistä aluekehityspolitiikassa. Suomen harva asutus edellyttää erityistä maaseutupolitiikka ja erityisiä kehittämisen välineitä. Kansantaloudellisesti on edullista hyödyntää maaseudun luontaiset tuotannontekijät sekä kehittää monimuotoista taloudellista toimintaa maaseudulla. Maaseudulla on runsaasti käyttämätöntä kehityspotentiaalia muun muassa houkuttelevana asuinympäristönä. Monia uusia mahdollisuuksia on esim. kulttuurin, elintarviketuotannon, puutuotejalostuksen ja matkailun aloilla.

Valtioneuvosto teki keväällä 2001 periaatepäätöksen maaseutupoliittisiksi linjauksiksi vuosille 2001-2004. Siinä maaseutupolitiikan tehtäväksi määritellään sellaisen maaseudun synty, jolla on vahva rooli yhteiskunnallisessa työnjaossa ja osaamisessa ja jonka ihmiset haluavat valita asuinpaikakseen. Hallituksen talous- ja aluepolitiikan tavoitteena on edistää väestöryhmien välistä tasa-arvoa ja alueiden tasapainoista kehitystä.

Maaseutua kehitetään monin eri tavoin. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä on laatinut maaseutupoliittisen kokonaisohjelman Ihmisten maaseutu vuosille 2001-2004. Poikkihallinnollisuudessa se on esikuva tuleville politiikkaohjelmille. Erityinen Suomen maaseutupolitiikan vahvuus on omaehtoinen kehittämistyö: Suomi on edelläkävijä koko maailmassa paikalliseen omaehtoisuuteen perustavassa kehittämisessä. EU-osarahoitteiset tavoiteohjelmat ja yhteisöaloitteet ovat tarpeellisia maaseudun kehittämisen välineitä.

Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelman EMOTR-varoilla on saatu aikaan 31.12.2002 mennessä lähes 300 uutta työpaikkaa. Näistä naisten työpaikkoja on 30 % ja miesten 70 %. Koko ohjelmakauden tavoitteena on saada EMOTR-varoilla uusia työpaikkoja 990 kpl, joten tavoitteesta on kahden toimintavuoden jälkeen saavutettu jo kolmannes. Naisten työpaikkoja koko ohjelmakauden tavoitteesta on kuitenkin saavutettu vasta 18 %. Miesten vastaava luku on 41 %. Toimenpidekokonaisuudessa 2.1 maatalouden investoinnit, uusien työpaikkojen tavoite koko ohjelmakaudella on saavutettu 180 %:sti. Miesten työpaikkojen toteutuma on 190 % ja naisten 165 % tavoitteesta. Toimenpidekokonaisuudessa 2.4 metsätaloustoimenpiteet, uusien työpaikkojen koko ohjelmakauden tavoitteesta on saavutettu 88 %. Miesten työpaikkoja on syntynyt yli 100 % tavoitteesta. Naisten työpaikkoja on

syntynyt 30 % ohjelmakauden tavoitteesta. Toimenpidekokonaisuudessa 2.5 Maaseutualueiden sopeuttaminen ja kehittäminen, uusia työpaikkoja on saavutettu vain 18 % koko ohjelmakauden tavoitteesta. Miesten työpaikkoja tavoitteesta on syntynyt 22 % ja naisten 14 %.

Olemassa olevia työpaikkoja on turvattu lähes 2 000 kpl. Näistä tuloksista 35 % on naisten työpaikkoja ja 65 % miesten. Säilytettyjen työpaikkojen tavoitteeksi asetettiin 5 720 työpaikan turvaaminen. Siten tavoitteista on saavutettu runsas kolmannes. Toimenpidekokonaisuudessa 2.1 maatilainvestoinnit, olemassa olevia työpaikkoja on turvattu parhaiten eli 66 % koko ohjelmakauden tavoitteesta. Miesten työpaikoista on turvattu 78 % tavoitteesta ja naisten 53 %. Toimenpidekokonaisuudessa 2.2 nuorten viljelijöiden aloitustuki, työpaikkoja on turvattu 21 % tavoitteesta. Miesten työpaikkoja on turvattu 34 % ja naisten vain 8 % koko ohjelmakauden tavoitteista. Toimenpidekokonaisuudessa 2.4 metsätaloustoimenpiteet, olemassa olevia työpaikkoja on turvattu 34 % koko ohjelmakauden tavoitteesta. Miesten tavoitteista on saavutettu 38 % ja naisten 19 %. Toimenpidekokonaisuudessa 2.5 maaseutualueiden sopeuttaminen ja kehittäminen työpaikkoja on turvattu 24 % koko ohjelmakauden tavoitteesta. Miesten tavoitteista on saavutettu 33 % ja naisten 18 %.

Uusia yrityksiä on aikaansaatu 113 kpl. Tavoitteesta, 300 kpl, on siten saavutettu 38 %. Naisyrittäjiä on vain 12 %. Toimenpidekokonaisuudessa 2.1 maatilainvestoinnit, uusia yrityksiä ei ole vielä aikaansaatu yhtään. Toimenpidekokonaisuudessa 2.5 maaseutualueiden sopeuttaminen ja kehittäminen, uusia yrityksiä on saavutettu 38 % koko ohjelmakauden tavoitteesta. Naisyrittäjiä on syntynyt 39 % tavoitteesta.

EMOTR:n varoilla toteutettujen hankkeiden määrästä lähes puolet on kohdistunut harvaan asutulle maaseudulle. Hankkeista on toteutettu ydinmaaseudulla 33 %, kaupunkien läheisellä maaseudulla 4 % ja kaupungeissa 13 %. Siten EMOTR-hankkeista yli 80 % on toteutettu harvaan asutulla tai ydinmaaseudulla. EU-varoista näille alueille on kohdistunut peräti 93 %.

Koulutus-, metsä ja maaseutualueiden sopeuttaminen ja kehittäminen toimenpiteissä (tpk 2.3-2.5), yrityshankkeiden tuloksena syntyneistä miesten uusista työpaikoista 54 % on syntynyt harvaan asutulle maaseudulle. Naisten uusista työpaikoista vastaava luku on 75 %. Kehittämisen- ja yrityshankkeilla on siten merkittävästi vaikutettu harvaan asutun ja ydinmaaseudun työpaikkojen syntymiseen ja säilyttämiseen.

Maaseudun kehittämistyö on vuonna 2002 ollut erittäin aktiivisen toiminnan kautta. Maaseudun kehittämiseen osoitetut varat on käytetty erittäin tarkasti. Tähän mennessä vapautuneiden myöntämismäärien määrät ovat hyvin pieniä. Koko Pohjois-Suomessa uudelleen budjetoitavaksi tulee vain 100 000 euroa EMOTR-varoja.

Vuodenvaihteeseen 2002 mennessä TE-keskusten maaseutuosastot ovat tehneet päätöksiä yhteensä 1 569 kpl, joihin EU-varoja on sidottu yhteensä 32,1 milj. euroa ja valtion varoja 27,5 milj. euroa. 31.12 EU-varoja oli maksettu 8,2 milj. euroa ja valtion varoja 7,5 milj. euroa. Maksetut ovat noin 26 % sidotuista.

Eniten hankkeita on toimenpidekokonaisuudessa 2.1 maatilainvestoinnit, missä HANKE2000- ja Rahtu-järjestelmien perusteella päätöksiä on tehty 551 kpl. Näihin on sidottu EU-varoja 8,3 milj. euroa, joista on maksettu 3,1 milj. euroa eli 37 % sidotuista. Nuorten viljelijöiden aloitustuen (tpk 2.2) päätöksiä on tehty 278 kpl, joissa EU-varoja on 4,8 milj. euroa. Näistä on maksettu 1,6 milj. euroa, mikä on 34 % sidotuista. Koko kaudeksi näihin toimenpiteisiin on nyt sidottu yli 75 % kehiksestä. Vuodelle 2002 myönnetty kansallinen myöntövaltuus on käytetty, mutta hakemuksia on edelleen TE-keskuksissa odottamassa käsittelyä. Näin ollen näyttää siltä, että näiden toimenpiteiden kehitys tulee täyttymään viimeistään vuoden 2003 alussa. Tämän jälkeen maatalouden investointeihin ja nuorten viljelijöiden tukeen, on käytettävissä vain puhtaasti kansallisia varoja (MAKERA),

jotka jo nyt ovat hyvin rajallisia. Muut vaihtoehdot edellyttävät ohjelman täydennysosan muutosta. Toimenpidekokonaisuuksista 2.6 ja 2.7 on tuettu myös saamelaiskulttuuriin liittyviä hankkeita.

Tpk 2.3:ssa, koulutus, päätöksiä on tehty 38 kpl, joissa EU-varoja on käytössä 2,7 milj. euroa. Näistä on maksettu 0,4 milj. euroa eli vasta 15 % sidotuista. Tpk 2.4:ssa, metsätaloustoimenpiteet, päätöksiä on tehty 177 kpl. Näihin on sidottu EU-varoja 2,6 milj. euroa, joista on maksettu 0,6 milj. euroa (25 %). Toimenpidekokonaisuudessa 2.5, maaseutualueiden sopeuttaminen ja kehittäminen, 525 päätöksellä EU-varoja on sidottu 13,7 milj. euroa. Maksatuksia on tehty 2,5 milj. euroa, mikä on vain 18 % sidotuista.

ESR-toimenpidekokonaisuudessa 2.6 Osaamisen kehittäminen maaseudulla on ESR-varoista sidottu 35,2 % ja maksettu 21,1 %. ESR-hankkeissa on kehitetty matkailuosaamista ja kulttuurimatkailua. Toimenpidekokonaisuudessa on rahoitettu maaseudun ja kylien kehittämishankkeita sekä monimuotoisen yrittäjyyden edistämishankkeita.

Lapin lääninhallituksen sivistysosasto on rahoittanut saamelaiskulttuurin säilyttämiseen ja ylläpitämiseen liittyen hankkeita sekä ESR:sta että EAKR:sta. ESR-hankkeena on toteutettu Saamelaisten kieli- ja kulttuurisiida -projekti toimenpidekokonaisuudesta 2.6. Hankkeen tavoitteena on palauttaa saamelaisperheiden yhteys omaan kieleensä ja kulttuuriinsa, tukea saamelaisvanhempia ja koko saamelaisyhteisöä saamen kielen käyttämisessä jokapäiväisenä arkikielenä niin kotona kuin muual- lakin ja luoda saamelaislapsille edellytyksiä kehittyä täysivaltaisiksi ja ehjiksi saamelaisyhteisön jäseniksi. Kieli- ja kulttuurisiida -kokeilu koskee kaikkia Suomessa puhuttavia saamen kieliä; pohjoissaamea, inarinsaamea ja koltansaamea. Eri puolille saamelaisaluetta on perustettu yhteensä 6 kulttuurisiidaa, joissa järjestetään saamen kieltä ja kulttuuria elvyttävää ja edistävää toimintaa. Kokeilussa hyödynnetään isovanhempien ja suvun vanhimpien arvomaailmaa, tietoja, taitoja ja kokemuksia saamen kielessä ja kulttuurissa. Hankkeen tuotteena syntyvät kulttuurisiidamallit pyritään saamaan pysyväksi toimintamuodoksi kokeilun jälkeen. Hankkeen toteutusaika on 1.3.2001-28.2.2004 ja kokonaiskustannusarvio 907 000 euroa.

EAKR-rahoituksella on toteutettu Saamelaiskulttuurikeskuksen valmistelu- ja kehitysprojekti (SAGU). Toimenpidekokonaisuudesta 2.7 ”Maaseudun toimintaympäristön parantaminen” saamelaisten kotiseutualueelle on jo pitkään suunniteltu rakennettavaksi Saamelaiskulttuurikeskus, josta valmistui hankeselvitys huhtikuussa 2001. Hankeselvityksen ehdotuksen pohjalta kokonaisuus on jaettu valmistelu- ja kehitysprojektiin sekä toteutusvaiheeseen. Valmistelu- ja kehitysprojektin päämääränä on ollut saada tarvittavat kirjalliset sopimukset ja päätökset tehtyä sekä Saamelaiskulttuurikeskuksen sisältöä kehitettyä siihen vaiheeseen, että varsinaiseen toteutussuunnitteluun ja toteutukseen on pohjatiedot ja perusteet olemassa. Hankkeen toteutusaika on 1.12.2001 -31.12.2002 ja kokonaiskustannusarvio 111 000 euroa. Saamelaiskulttuurikeskuksen valmistelu jatkuu vuonna 2003 jatko- hankkeella.

Ympäristöhallinnon hankkeet kohdistuvat Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelmassa pääasiassa toimintalinjaan 2 ”Maaseutu”. Maaseudun toimintaympäristön parantamishankkeet ovat EAKR-hankkeita. Toimenpidekokonaisuuden alla muutkin hallinnonalat kuin ympäristöhallinto toteuttavat ympäristöhankkeita. Seuraavaksi esiteltävät, kestävän kehityksen tavoitetta edistävät hankkeet ovat kuitenkin ympäristöhallintovetoisia.

Lapissa ”Luontopolut ja virkistyskäytön rakenteet -osahanke” toteutetaan Teuravuoman-Kivijärven- vuoman, Viikinkiaavan ja Luiron soiden suojelualueilla. Hankkeen tavoitteena on NATURA 2000- alueiden virkistys-, matkailu- ja opetuskäytön edistäminen ja ohjaaminen siten, että suojeluarvot eivät vaarannu. Hankkeella tavoitellaan myös maaseudun elinkeinotoimintojen monipuolistamista. Pello-Säynäjärven kunnostus on valtakunnallisen lintujensuojeluohjelman toteuttamista. Hanke palvelee myös matkailua ja opetusta. Kitka-projektissa on tarkoituksena selvittää Kitkajärven alu-

een matkailun kehittämistä ja kyläasumisen mahdollisuuksia. Inari-Lapin jätehuollon hankkeessa kehitetään Inarin kunnan jätehuoltoa EU:n ja Suomen lainsäädännön tasolle.

Pohjois-Pohjanmaalla on toteutettu jokilaaksoittaisia kehittämisohjelmia, jotka sisältävät Oulu- ja Ii- ja Pyhäjokivarsien ja niihin liittyvien vesistöjen kunnostustoimia mm. turvetuotannon ja metsätalouden haittojen vähentämistä ja jokiluonnon entistämistä voimalaitosrakentamisen jäljiltä. Tavoitteena on jokien ympäristöarvojen ja virkistyskäytön lisääminen. Siuruanjoki kuntoon -hanke on yhteinen Lapin kanssa, erityisesti matkailullisesta näkökulmasta. Utajärvellä kunnostetaan rehevöitynyt Särkijärvi. Taajamien vetovoimaisuus-hanke tähtää elinympäristön kehittämiseen. Tähän projektiin osallistuu tällä hetkellä tavoite 1 -ohjelma-alueen 19 kunnasta kahdeksan.

Keski-Suomen alueella ympäristöhallinto on ollut mukana hiekkatekonurmen rakentamisessa ja myllyn sekä raamisahan käyttöönnotossa.

Keski-Pohjanmaan seutukunta haluaa myös huolehtia ympäristöstään, alueelle laadittiin yhteinen Lesti- ja Perhonjokilaakson kestävä kehityksen toimintaohjelma. Lisäksi kuntien kannalta välttämättömien polttonesteiden jakeluasemien ympäristönsuojeluhankkeisiin suunnattiin myös ohjelma- rahoitusta.

Maksatuksista

Syitä hitaalle maksatustahdille EMOTR:n osalta on monia. Päätöksenteko maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla käynnistyi viiveellä, koska haasteellinen työ säädösten laatimisessa ja tietojärjestelmien rakentamisessa vaati runsaasti aikaa ja voimavaroja. Alkuvaikeuksien jälkeen maaseudun kehittämistyö on hyvässä vauhdissa. Alueilla on paljon maaseudun kehittämistarpeita, sillä kehittämis- ja yritystukihakemuksia on vireillä runsaasti. Hakemuksia on kertynyt paitsi vuosilta 2000-2001 osin myös edelliseltä ohjelmakaudelta. EMOTR-hankkeiden päätöksenteko käynnistyi vasta vuoden 2001 alkupuoliskolla. Siten näillä toimenpiteillä on vasta kaksi toimintavuotta takana. Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelmassa rahoituspäätöksiä on tehty erittäin nopealla tahdilla, joten hakemusruuhkaa on saatu purettua ja toimenpiteiden sitoumukset ovat tavoitteiden mukaisia.

Nyt em. viivästykset ohjelmakauden alussa näkyvät sen sijaan hitautena maksatuksien kertymisessä. Hankkeiden hakijat useimmiten odottavat viranomaisen rahoituspäätöksen ennen hankkeen aloittamista, eivätkä käynnistä hanketta omalla riskillä. Lisäksi tyypillisellä EMOTR-hankkeen toteuttajalla on tarve käynnistää hanke ennakkolla, jolloin todellisia menoja kertyy vasta ennakon tilittämisen jälkeen.

Maa- ja metsätaloushallinnon alalla myönnetyn tuen maksaminen ja sen hakuajat on tarkkaan säädelty ja ohjeistettu. Ne vaihtelevat sen mukaan, onko kyseessä kehittämishanke vai yrityshanke. Kehittämishankkeelle myönnetty tuki maksetaan vuosittain enintään kolmessa erässä mahdollinen ennakko mukaan lukien. Ennakkona voidaan maksaa enintään 30 % vuotuisesta avustuserästä. Yritysten kehittämishankkeelle tuki maksetaan enintään kahdessa erässä. Yritysten käynnistämiseen tuki maksetaan puolen vuoden aikana maksettuja palkkoja vastaavina erinä vuosittain enintään kahdessa erässä. Rakennusinvestointiin myönnetty tuki maksetaan kaikissa hankkeissa enintään viides- sä erässä rakennuksen valmiusasteen perusteella.

Ratkaistuja ja ratkaistavia asioita

Vuosi 2002 oli maaseudun kehittämisen kannalta ensimmäinen toimeenpanon kokonainen vuosi. Tämä näkyi ohjelmavarojen rahoituspäätösten määrän nopeana lisääntymisestä. Vuoden 2002 lo-

pussa oli rahoituskauden 2000-2006 kehittämisen- ja yrityshankkeisiin käytettävistä olevista julkisista varoista Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelmassa yrityshankkeisiin on käytetty 48 % rahoituksesta.

Tavoite 1 –ohjelmien päätavoite maaseudun kehittämisessä on maaseutuelinkeinojen monipuolistaminen. TE-keskukset ovat vuoden 2002 aikana kehittäneet edelleen teema- ja toimialaohjelmien sisältöä ja toteuttamista. Tärkeimpiä teemaohjelmien ja yksittäisten kehittämishankkeiden toimialoja ovat matkailu, puun jatkojalostus ja energiakäyttö sekä elintarvikkeiden jatkojalostus. Monet uudet toimialat saivat vauhtia: palvelu- ja metalliala, peltoenergian tuotanto ja eri alojen osahankinta.

Toinen tavoite 1 –ohjelman tärkeä tavoite maaseudulla on yhteisöjen toiminnan kehittäminen. Tämä vauhdittui selvästi vuoden 2002 aikana, koska toimintaryhmätyö vakiintui. Lisäksi osana kylien kehittämisohjelmia investoitiin kylien yhteisiin kokoontumis- ja toimintatiloihin. Hankkeissa on haettu malleja nopeiden tietoliikenneyhteyksien saamiseksi maaseutualueiden ihmisten ja yritysten käyttöön sekä on toteutettu erilaisia tietojärjestelmien sisältötuotantohankkeita. Maaseudun peruspalveluiden turvaamiseksi on tehty palveluselvityksiä ja näiden pohjalta kehittämishankkeita.

Maa- ja metsätalouden kehittämishankkeissa pääpaino on ollut viljelijöiden ja metsänomistajien osaamisen parantamisessa mm. laatu- ja ympäristötietoisuuden lisäämisen ja yhteistyön avulla. Myös maataloustuotannon monipuolistaminen ja metsien hoito- ja hakkuutyön edistäminen olivat hankkeiden tavoitteena.

Pohjois-Suomen ohjelman toimenpidekokonaisuuksien 2.1 ja 2.2 kehyksen ja samalla ohjelmakohtaisen reservin täytyminen merkitsee sitä, että maatalainvestointien ja nuorten viljelijöiden tuen rahoitukseen tulee etsiä vaihtoehtoisia ratkaisuja. Asiaa käsitellään vuoden 2003 seurantakomitean kesän kokouksessa.

Toimintaryhmätyö

Taulukko 23. Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelman toteuttamiseen osallistuu viisi paikallista toimintaryhmää.

Ryhmä	TE-keskuksen maaseutu-osasto	Toiminta-alueen kunnat	Indikatiivinen EMOTR+ valtionrahoitus	Indikatiivinen kunta-rahoitus	Indikatiivinen kokonaisrahoitus
Jomma ry (toimii osin ALMA-ohjelmassa, josta julkisia varoja yht. 0,8 milj. euroa), 3-vuotinen kehys.	Pohjois-Pohjanmaa	Haukipudas, Ii, Kiihimäki, Kuivaniemi, Muhos, Pudasjärvi, Utajärvi, Yli-Ii, Ylikiiminki	1 412 779	353 195	1 765 973
Myötäle ry, 3-vuotinen kehys	Pohjois-Pohjanmaa	Kuusamo, Taivalkoski	1 177 315	353 195	1 429 597
Kyläkulttuurin tunnetun maassa ry, 4-vuotinen kehys	Lappi	Kolari, Kittilä, Muonio, Enontekiö	1 093 222	182 072	1 275 294
Outokaira tuottamahan ry, 4-vuotinen kehys	Lappi	Tornion maaseutualueet, Ylitornio, Pello ja Ounasjokivarsi Rovaniemen maalaiskunnasta	1 261 409	219 653	1 481 063
Pohjoisimman Lapin LEADER ry, 4-vuotinen kehys	Lappi	Pelkosenniemi, Savukoski, Salla, Sodankylä, Inari, Utsjoki	1 597 785	270 951	1 868 736

Lapissa tavoite 1 –ohjelman toteuttamiseen osallistuu omalla kehittämissuunnitelmallaan kolme toimintaryhmää. Näiden ryhmien rahoitukseen osallistuvat kaikki rakennerahastot. Kaikkiaan EU:n ja valtion rahoitusta toimintaryhmien esittämiin ja tavoite 1 –ohjelman rahoituskriteerit täyttäviin hankkeisiin on käytettävissä kolmen vuoden aikana noin 5 milj. euroa. Valtaosa tästä rahoituksesta (n. 1,3 milj. euroa/vuosi) hallinnoidaan TE-keskuksen maaseutuosaston kautta. Toimintaryhmät hankkivat julkisesta rahoituksesta 20 % alueen kunnilta.

Taulukko 24. Lapin paikallisten toimintaryhmien rahoituskehykset vuosina 2001-2004

		Kyläkulttuuria tuntureitten maassa ry	Pohjoisimman Lapin LEA- DER ry	Outokaira tuottamhan ry	Yhteensä
TEK/maaseutu-osasto	EMOTR-O	1 093 222	1 597 785	1 261 409	3 952 416
Lapin liitto	EAKR	78 207	156 415	109 322	343 944
Lapin liitto	ESR	69 798	122 777	100 913	293 488
Lapin lääninhallitus	EAKR	33 638	33 638	33 638	100 914
Lapin lääninhallitus	ESR	33 638	33 638	33 638	100 914
TEK/työvoima-osasto	ESR	84 094	37 170	84 094	205 358
YHTEENSÄ		1 392 597	1 981 423	1 623 014	4 997 034

Pohjois-Suomen tavoite 1 –toimintaryhmät ovat sitoneet käytettävissään olevat kehykset erittäin hyvin. Sidontaluvut osoittavat, että hanketoiminta on aktiivista ja kysyntää riittää. Maksatukset sen sijaan ovat lähteneet hitaasti käyntiin. Luonnollisesti toimintaryhmien hankkeiden toteuttajat ovat pääosin pieniä kyläyhdistyksiä ja vastaavia, joiden hankkeiden maksatus on käynnistynyt ennakoilla. Vasta runsaan vuoden työn jälkeen maksatusten odotetaan kuitenkin nousevan vauhdikkaammin. Myötäle ry:llä puolet hankkeista on yrityshankkeita, joten niiden maksatukset tapahtuvat kaikki vasta jälkikäteen.

Taulukko 25. Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelman toimintaryhmien ohjelmien toteutumatilanne 31.12.2002.

Ryhmä	Sidotut, EU % 2001- 2002 kehyksestä	Sidotut, valtio % 2001-2002 kehyksestä	Toteutuneet maksut/sidotut EU, %	Toteutuneet maksut/sidotut valtio, %
Myötäle	70,1	70,6	5,1	4,6
Jomma/1- ohjelma	71,2	66,5	11,7	14,2
Pohjoisimman Lapin LEADER	98,7	98,9	1,9	2,3
Kyläkulttuuria tuntu- reitten maassa	97,9	82,5	11,6	11,2
Outokaira Tuottamhan	98,0	98,0	14,7	12,6

Elinkeinokalatalous

Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelman elinkeinokalatalouden rakenteelliset tukitoimet ovat edenneet hieman laskennallista odotusarvoa hitaammin. Rahoituksen hidasta kehittymistä selittää osaltaan se, että alueella on ollut pitkään valmisteilla suuri jalostusinvestointi, joka on rajoittanut muiden suurten hankkeiden rahoittamista. Vuoden 2002 lopussa ohjelman varoista on sidottu 2,0 milj. euroa (26%), joista julkisia varoja 1,1 milj. euroa (21%). KOR-varoja on sidottu 0,5 milj. euroa (24%). Ohjelmakaudella on käynnistynyt yhteensä 120 hanketta. Kalataloustoimenpiteiden rahoitussuunnitelman toteutuminen on esitetty tämän alaluvun lopussa.

KOR-toimenpiteiden yleisotsikon painopistealat voidaan jakaa investointi- ja kehittämistoimiin. Ohjelman rahoitussuunnitelmassa investointihankkeille on varattu noin 90 % ohjelman koko rahoituksesta. Ohjelman merkittävimmät kehittämishankkeet ovat Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tutkimukset istutetun lohen hyödyntämisen ja luonnonlohen suojelun lisäämiseksi.

Ohjelman elinkeinokalatalouden investointitoimet ovat käynnistyneet suhteellisen hitaasti. Lapin TE-keskuksen alueella on vuodesta 2001 asti ollut valmisteilla suuri, Keminmaan kunnan alueelle sijoittuva, Naturica Food Oy:n kalanjalostushallin rakentamishanke. Hanke rahoitettiin vuonna 2003 ja sen kokonaisrahoitus on noin 1,5 milj. euroa. Ohjelman kalatalouden edistämiseen varattu rahoitus on suhteellisen pieni ja tämän vuoksi yksittäinen suuri hanke voi rajoittaa muiden KOR-hankkeiden toteuttamista Pohjois-Suomen ohjelmassa.

Kalatalouden investointitoimista nopeimmin ovat käynnistyneet vesiviljelyn sekä sisävesi- ja talvikalastuksen painopistealat, joihin on sidottu yli puolet niihin varatuista kehyksistä. Sisävesi- ja talvikalastuksen painopistealan nopeaan täyttymiseen on vaikuttanut mm. varautuminen Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan (YKP) uudistuksiin. Uhka alusten rakentamiseen ja nykyaikaistamiseen myönnettävän tuen merkittävästä vähenemisestä tai loppumisesta joudutti kalastajien suunnitelmia alustensa uudistamiseksi. Vuoden 2002 lopussa uudistettu YKP mahdollistaa jatkossakin sisävesialusten rakentamisen ja nykyaikaistamisen tukemisen. Kalasatamien tilojen ja laitteiden painopistealasta on rahoitettu 12 kalasataman laitehankintoja tai jäähileaseman perustamista. Hankkeista merkittävin on ollut Kemissä sijaitsevan Ajoksen kalasataman laitehankinnat.

KOR-toimenpiteiden yleisotsikon määrällisenä tavoitteena on luoda 10 uutta työpaikkaa (naiset 4 ja miehet 6) sekä säilyttää 80 työpaikkaa. Ohjelmakauden aikana on toteutettu kaikkiaan 68 hanketta, jotka ovat luoneet 11 uutta työpaikkaa ja lisäksi niiden avulla on säilytetty 147 työpaikkaa. Ohjelman määrälliset tavoitteet on saavutettu.

Taulukko 26. Kalataloustoimenpiteiden rahoitussuunnitelman toteutuminen 1.1.2000-31.12.2002 (päätökset, milj. euroa).

Toimintalinja/painopisteala	Julkiset varat			Kokonaisrahoitus			Hankkeiden lukumäärä
	Ohjelma	Sidottu	%	Ohjelma	Sidottu	%	
Toimintalinja 2 (Investointitoimet)							
Alusten rakentaminen	0,07	0,01	18,8 %	0,18	0,03	17,7 %	2
Alusten nykyaikaistaminen	0,08	0,04	49,9 %	0,20	0,10	47,7 %	12
Yhteensä	0,15	0,05	35,4 %	0,38	0,13	33,5 %	14
Toimintalinja 3 (Investointitoimet)							
Veden luonnonvarat	0,2	0,03	15,6 %	0,20	0,03	15,6 %	3
Vesiviljely	0,8	0,36	45,1 %	1,50	0,81	53,7 %	26
Kalasadamien tilat ja laitteet	1,2	0,21	17,9 %	1,20	0,21	17,9 %	12
Jalostus ja tukkukauppa	1,708	0,25	14,8 %	3,23	0,56	17,4 %	23
Sisävesi- ja talvikalastus	0,15	0,08	55,1 %	0,30	0,18	61,6 %	28
Yhteensä	4,06	0,94	23,2 %	6,43	1,80	28,0 %	92
Toimintalinja 4 (Kehittämistoimet)							
Pienimuotoinen rannikkokalastus	0,1	0,00	0,0 %	0,10	0,00	0,0 %	0
Sosiaalis-taloudelliset toimenpiteet	0,1	0,00	0,0 %	0,10	0,00	0,0 %	0
Menekinedistäminen	0,2	0,04	20,4 %	0,20	0,04	21,3 %	4
Ammattikunnan toimet	0,4	0,01	3,1 %	0,40	0,01	3,1 %	1
Pilottihankkeet ja -tutkimukset	0,2	0,04	21,1 %	0,20	0,04	21,1 %	3
Yhteensä	1,00	0,10	9,5 %	1,00	0,10	9,7 %	8
Tekninen tuki	0,08	0,02	20,6 %	0,08	0,02	20,6 %	6
KOR yhteensä	5,29	1,11	21 %	7,90	2,04	26 %	120

3.6.3 Osaaminen ja työllisyys sekä ESR-viitekehityksen painotusten ja toteutumisen edistyminen

Tpk 3.1 Osaamisen ja tietoyhteiskuntarakenteiden kehittäminen (EAKR)

Toimenpidekokonaisuus 3.1 on edistynyt hyvin. Kuntarahoitusta on kertynyt edellisinä vuosina arvioitua enemmän. Toimenpidekokonaisuuden sitomisaste EU-rahoituksesta on ollut vuoden lopussa 2002 34,5 %, kansallista julkista rahoitusta on sidottu jo 38,7 %. Maksatusaste on toimenpidekokonaisuuden osalta ollut 16,1 %, joka on alhaisempi kuin toimintalinjan muissa toimenpidekokonaisuuksissa. Toimenpidekokonaisuudessa on syntynyt seurantatietojen mukaan 124 uutta työpaikkaa ja uusia yrityksiä on toimenpidekokonaisuuden myötävaikutuksella perustettu 11.

Oulun lääninhallituksen sivistysosasto on rahoittanut vuonna 2002 toimenpidekokonaisuudessa 3.1 muun muassa media-assistenttikoulutuksen laitehankintoja. Hankkeen perustana on Kuusamon ammatti-instituutin koulutuksellisen tarjonnan kehittäminen eri kohderyhmille. Projektissa luodaan uuden koulutusohjelman aloittamisen mahdollistava toimiva ja nykyaikainen oppimisympäristö; fyysiset resurssit (laitteet ja kalusteet) sekä koulutuksen sisältö. Sisällöllisissä tavoitteissa on painotettu teknistuotannollisen tietotaidon lisäksi esteettisfilosofista perusnäkemystä sekä kulttuurihistorian perusteiden tuntemusta. Koulutusohjelma edistää Koillis-Suomen aluekeskusohjelman tietoyhteiskuntapalveluiden kehittämistavoitteita..

Tavoitteena on myös useiden eri asteisten oppilaitosten yhteistyön syventäminen. Mukana ovat Kuusamon toisen asteen oppilaitokset – ammatti-instituutti ja lukio – Kuusamon musiikkiopisto, kansanopisto ja Lapin yliopisto. Yrityspuolen yhteistyökumppaneita edustavat: Koillissanomat OY, Nelita OY, Radio Kaja. Mielenkiintoisia liittymiä ja hyötyvaikutuksia koulutukseen syntyy Kuusamon valtakunnallisesti tunnetuista luontokuvaajista, vuosittaisesta kansainvälisestä luontokuvapahtumasta Kuusamo Nature Photosta sekä kehittyvästä luontomatkailusta. Taideteollisella korkeakoululla on alueelle side yhteistyötahon, Craftpolis –hankkeen, kautta.

Opetuksen kehittämisellä on välillisesti myönteinen vaikutus myös alueen elinvoimaisuuteen. Laajentuvalla opiskelutarjonnalla hidastetaan Koillismaalta pois muuttavien nuorten muuttoliikettä sekä laajennetaan ammatillisen lisä- ja täydennyskoulutuksen tarjontaa. Samalla annetaan viestintäalan yrityksille myönteisiä signaaleja panostaa Kuusamon ja Koillismaan alueeseen. Tavoitteena on luoda uusia edellytyksiä yritystoiminnan kehittymiselle. Yrittäjyys on jo sinällään tärkeä osa media-assistenttien valtakunnallista opetussuunnitelmaa.

Toimenpidekokonaisuuden 3.1 esimerkkihankkeena voidaan mainita myös Rovaniemen maakuntamuseon toteuttama ja Lapin lääninhallituksen rahoittama Selviytyjät - elämys näyttelyssä. Hankkeessa toteutetaan elämyksellinen esitysympäristö, jossa ovat seuraavat uusmediapohjaiset sisällöt: Lapin kesän ja yöttömän yön, ruskan, talven ja kaamoksen virtuaalimaisemat "muuttuvat maisemat" sekä Lapin uskomuksiin ja tarinoihin liittyvä akustinen ympäristö, "mytologioiden maa". Em. sisällöt yhdistettynä näyttelyn muihin kerronnan keinoihin (aito esine, teksti, kuva, filmi, haju, ääni, valaistus) muodostuu näyttely, jossa yhdistyy lappilainen mediatieteen osaaminen ja alueellinen kulttuuriperinteen ja luonnon tuntemus. Näyttely on elämysuote, jota käytetään osana matkailulinkeihin palvelupaketteja sekä opetuksen välineenä ja oppimateriaalina.

ESR- toimenpiteet Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelmassa

Pohjois-Suomen 1 -ohjelman ESR-toimenpiteiden toteutus on edennyt kokonaisuudessaan hyvin. Vuoden 2002 loppuun mennessä oli käynnistynyt yhteensä 306 projektia (joista teknisen tuen projekteja oli 28 kpl). Vuonna 2002 käynnistyi 76 uutta ESR-projektia (ml. 4 teknisen tuen projektia).

Pohjois-Suomen 1 -ohjelman ESR-projekteissa aloittaneita oli 25 776 henkilöä vuoden 2002 lopussa. Naisia aloittaneista oli 13 186 eli 51 %. Koko ohjelmakaudella ESR-toimenpiteissä aloittaneiden tavoitetaso on 46 000 henkilöä. Kolmen ensimmäisen toteutusvuoden aikana yli puolet (56 %) tavoitetasosta on saavutettu. Vuonna 2002 ESR-projekteissa aloitti saman verran kuin kahtena ohjelma toteutusvuonna yhteensä.

Maksatusten osalta on tarvetta kiinnittää jatkuvasti huomiota maksatusten ripeään toteutumiseen, jotta kaikki käytettävissä olevat resurssit saadaan säännönmukaisesti käytettyä rahoituskehysvuotta seuraavien kahden vuoden aikana ns. n+2 säännön mukaisesti.

Taulukko 27. Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelman ESR-viitekehysten strategisia painopisteitä vastaavat toimenpidekokonaisuudet, ohjelma-asiakirjan rahoitusosuudet ja 31.12.2002 sidotut ja maksetut määrärahaosuudet:

ESR-viitekehysten painopisteet	Toimenpidekokonaisuus	Rahoitusosuus, %	Sidonnat 31.12.2002 %	Maksetut 31.12.2002 %
Painopiste 1: Työvoiman kysynnän hyödyntäminen ja työllistyvyyden edistäminen	Tpk 3.3	27,84 %	28,20 %	27,38 %
Painopiste 2: Tasa-arvon ja yhtäläisten mahdollisuuksien edistäminen työelämässä	Tpk 3.4	13,36 %	14,60 %	17,07%
Painopiste 3: Koulutuksen laadun ja vaikuttavuuden parantaminen, ammatillisen liikkuvuuden edistäminen sekä koulutuksen ja työelämän suhteiden vahvistaminen	Tpk 3.2	25,75 %	25,36 %	22,92 %
Painopiste 4: Osaamisväyän kehittäminen tukemaan yrittäjyyttä, työelämän uudistumista sekä tutkimustulosten sekä teknologian hyödyntämistä	Tpk:t 1.3+2.6	33,05 %	31,83 %	32,63 %

Pohjois-Suomen tavoite 1 ohjelma-asiakirjan rahoitustaulukon mukaan 41,2 prosenttia ohjelmakauden ESR-varoista kohdistuu painopisteiden 1 ja 2 mukaiseen toimintaan ja 58,8 prosenttia painopisteiden 3 ja 4 mukaiseen toimintaan. ESR-viitekehysten painopisteiden rahoituksen toteutumista seurataan etukäteen maakuntien yhteistyöasiakirjojen avulla ja jälkikäteen tietojärjestelmistä saatavien rahoitustietojen perusteella. ESR-viitekehysten painopisteiden mukaisen toiminnan edistymistä seurataan lisäksi ohjelman seurantaindikaattorien perusteella sekä vuosittain eri hallinnonalojen edistymisraporttien perusteella.

Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelmassa viitekehysten painopisteet 1 ja 2 muodostivat rahoituksellisesti lähes 43 prosentin osuuden vuoden 2002 lopussa sidotuista ESR-varoista. Painopisteiden 3 ja 4 projekteihin sidottiin 57 prosenttia ESR-varoista. Jakauma vastaa hyvin ohjelma-asiakirjan rahoitustaulukossa määriteltyjä toimenpidekokonaisuuksien välisiä rahoitussuhteita. ESR-projektien maksatuksissa painopisteet 1 ja 2 ovat hiukan edellä 44 % osuudella painopisteiden 3 ja 4 projektien maksatuksia. Edellä olevan taulukon mukaan kaikista ESR-toimenpidekokonaisuuksien sidotuista määrärahoista painopisteen 2 osuus on 14,6 % eli yli 1,3 % enemmän kuin ohjelman koko kauden prosentuaalinen rahoituskehys ko. toimenpidekokonaisuudessa (13,36 %). Syrjäytymisen ehkäisemistä on priorisoitu ja rahoitettu painokkaasti. Painopisteen 4 suhteellinen osuus on 31,38, % vuonna 2002 eli hieman vähemmän kuin ohjelman koko kauden rahoituskehysosuus (33,05 %) ko. toimenpidekokonaisuudessa. Yritysten henkilöstön ja yrittäjyyden edistämisen toimenpidekokonaisuus on edistynyt suhteellisesti hitaammin muuhun ESR-toimintaan verrattuna.

Tpk 3.2 Osaamisen ja avainalojen edistäminen (pp 3)

Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelman toimenpidekokonaisuudessa 3.2 oli sidottu vuoden 2002 lopussa ESR-varoista noin 7,9 miljoonaa euroa eli 35 prosenttia toimenpidekokonaisuuden koko ohjelmakauden ESR-rahoituksesta. Projekteille on maksettu noin 3,9 miljoonaa euroa eli 17 % toimenpidekokonaisuuden koko ohjelmakauden ESR-rahoituksesta.

ESR-viitekehyksen painopisteen 3 mukaisissa projekteissa aloittaneita oli vuoden 2002 lopussa yhteensä 5 731 henkilöä, joista naisia oli 54 %. Toimenpidekokonaisuuden aloittaneiden tavoite koko ohjelmakauden aikana on 16 000, josta on toteutunut 36 %. Aloittaneiden määrä on hyvässä keskimääräisessä edistymisaikataulussa. Aloittaneista 73 % oli töissä avoimilla työmarkkinoilla, alle 7 % oli työttöminä ja koulutuksessa 8 %. Alle 25-vuotiaita aloittaneista oli 12 % ja yli 40-vuotiaita 48 %. Projektissa aloittaneista 11 % kuului opetushenkilökuntaan tai oli työpaikkaohjaajia. Projekteihin on tullut mukaan 243 koulutusorganisaatiota ja 788 yritystä vuoden 2002 loppuun mennessä.

Projektit raportoivat seurantatiedoissa 99 (47) uudesta työpaikasta ja 351 (41) säilytetystä työpaikasta. Uusia yrityksiä syntyi kolme (2). (Naisten osuus suluissa.)

Oulun lääninhallituksen sivistisosasto on tukenut vuonna 2002 toimintalinja 3:ssa Euroopan sosiaalirahaston kautta mm. seuraavanlaisia hankkeita:

- muuntokoulutukset: ohjelmistotuotannon maisterikoulutusohjelma
- tietoyhteiskuntavalmiuksien edistäminen esim. etälukioverkosto
- ammatillisen koulutuksen työelämävastaavuus ja työelämäyhteydet sekä ammatillisen koulutuksen näyttöjärjestelmän kehittäminen
- työkyvyn ylläpitäminen ja työssä jaksaminen
- nuorten työpajojen kehittämishankkeet

Toimenpidekokonaisuudesta on tuettu laaja-alaisesti osaamisen kehittämistä Lapissa. Vuonna 2002 rahoitusta suunnattiin alueen tarpeista lähteviin maisteriohjelmiin. Elämysteollisuutta tuettiin paitsi maisteriohjelmien kautta myös kehittämällä suoraan elämysteollisuuden ja matkailuosaamisen tuoteistamista sekä koulutusjärjestelmän kehittämistä. Rahoitusta myönnettiin myös tietoyhteiskuntaosaamisen kohottamiseen sekä maakuntakorkeakoulun kehittämiseen.

Hanke-esimerkki:

Lapin lääninhallitus rahoitti Lapin elämystuotanto Oy:n EXTRA - Elämysteollisuus- ja matkailuosaamisen tuotteistus –hankkeen. Hankkeen tavoitteena on tukea elämysteollisuuteen kytkeytyvää osaamisen vahvistamista ja koulutusta tuottamalla elämysteollisuuteen liittyvää koulutusmateriaalia ja –menetelmiä sekä luomalla elämysteollisuuteen erikoistunut kouluttajaverkosto Elämystuotantoinstituutin tukiverkostoksi. Elämysteollisuuteen liittyvää materiaaleja on runsaasti, mutta ne ovat hajallaan ja niiden koostaminen on ensiarvoisen tärkeää elämystalouskäsitteen soveltamiseksi Suomessa ja ennen kaikkea Lapissa. Tavoitteiden saavuttamiseksi hankkeessa toteutetaan toimenpiteinä Elämystuotantoinstituutin julkaisu, Elämystuotantoinstituutin materiaalia, Elämystuotantoinstituutin käsikirja, kouluttajaverkoston luominen ja koulutus, kansainvälisyys sekä markkinointi kansallisella tasolla. Hankkeen toteutukseen osallistuvat Lapin Elämystuotanto Oy, Rovaniemen ammattikorkeakoulu, Lapin yliopisto sekä Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu.

Oulun lääninhallituksen sivistisosasto on myöntänyt vuonna 2002 rahoituksen toimenpidekokonaisuudesta 3.2 Ohjelmistotuotannon maisteriohjelma –hankekokonaisuudelle, jota toteutetaan Oulun läänissä kuudella paikkakunnalla. Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelman alueelta toteuttamispaikkakuntina ovat Haapavesi ja Kuusamo. Hankekokonaisuutta rahoitetaan myös Itä-Suomen tavoite 1 –ohjelman, Länsi-Suomen tavoite 2 –ohjelman ja Tavoite 3 –ohjelman kautta. Hankkeen tavoitteena

on kouluttaa asiantuntijoita ohjelmistoprojektien toteuttamiseen ja ohjelmistotuotteiden kehittämiseen ja käyttöön ohjelmistotaloissa ja muissa organisaatioissa. Maisteriohjelma antaa valmiuksia toimia ohjelmistojen ja tietojärjestelmien kehittämiseen ja käyttöön liittyvissä tehtävissä yrityksissä, julkisessa hallinnossa ja koulutuksessa.

Koko hankekokonaisuudessa on opiskelijoita yhteensä 130, joista 35 on Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelman alueella. Muuntokoulutukseen valittavilta yrityksissä tai julkisyhteisöissä työskenteleviltä henkilöiltä on edellytetty aiempia soveltuvia opintoja. Tietojenkäsittelytieteiden FM-tutkinnon suorittaminen maisteriohjelman kautta kestää 3-5 vuotta. Maisteriohjelman opetussisällöstä ja annettavista tutkinnoista vastaa Oulun yliopiston tietojenkäsittelytieteiden laitos; koulutus toteutetaan monimuoto- ja etäopetuksena paikallisten koulutusyhteistyötahojen avulla. Hanke kehittää alueellista osaamista etäopetuspaikkakunnilla etäopetuksen järjestämisessä ja telematiikan hyödyntämisessä koulutuksessa sekä laajentaa yliopistollisen koulutuksen tarjontaa Oulun yliopiston alueellisissa yksiköissä. Hankkeen ansiosta opiskelijoiden ei enää tarvitse muuttaa kasvukeskuksiin saadakseen tietoteollisuusalan yliopistotason koulutusta. Hankkeessa tuotetaan paikkakuntien ohjelmistoyrityksille korkeakoulutettua työvoimaa.

Tpk 3.3 Työllistymisen edistäminen ja työttömyyden ehkäiseminen (pp 1)

ESR-viitekehyksen painopisteen 1 mukaisessa Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelman toimenpidekokonaisuudessa 3.3 on sidottu vuoden 2002 lopussa ESR-varoista noin 8,8 miljoonaa euroa eli noin 36 prosenttia toimenpidekokonaisuuden koko ohjelmakauden ESR-rahoituksesta. Projekteille on maksettu noin 4,7 miljoonaa euroa eli lähes 19 % toimenpidekokonaisuuden koko ohjelmakauden ESR-rahoituksesta. Toimenpidekokonaisuus etenee siis varsin hyvin sille arvioitussa aikataulussa.

Painopisteen mukaisissa projekteissa aloittaneita oli vuoden 2002 lopussa yhteensä 4 274 henkilöä, joista 2 362 eli 55 % oli naisia. Toimenpidekokonaisuuden aloittaneiden tavoite koko ohjelmakauden aikana on 4 700, josta on toteutunut 91 %. Asetettu aloittaneiden tavoite on siis selvästi alimitoitettu. Syynä tähän on alueella edelleen vaikeana jatkuva työttömyys, joka asettaa paineita laajalle osallistujajoukolle suunnatuille työvoimapolitiittisille toimille. Osallistujien aktiivijaksot projekteissa eivät ole kovin pitkiä. Aloittaneista 45 % oli työttömiä ja työttömistä 37 % pitkäaikais- tai toistuvaistyöttömiä aloittaessaan projektissa. Pitkäaikais- ja toistuvaistyöttömien osuus aloittaneista on lisääntynyt huolestuttavasti (ed. vuonna vastaava luku oli 18 %). Noin 35 % oli töissä avoimilla työmarkkinoilla aloittaessaan projektissa. Aloittaneista noin 23 % oli alle 25-vuotiaita ja 48 % yli 40-vuotiaita. Edellisvuoteen verrattuna ikääntyneiden osuus kasvoi hiukan.

Projektien myötävaikutuksella on raportoitu syntyneen vuoden 2002 loppuun mennessä 190 (naisten osuus 110) uutta työpaikkaa, säilytettyjä työpaikkoja on ilmoitettu 42 (22) ja uusia yrityksiä 22 (9). (Naisten osuus suluissa.) Projekteihin on osallistunut vuoden 2002 loppuun mennessä 621 yritystä.

Hanke-esimerkkejä:

NUOTIT- Nuorille osaamistaitoja itseohjautuvaan työllistymiseen hanketta toteutetaan Pohjois-Pohjanmaan TE-keskuksen rahoittamana sekä tavoite 1 –ohjelmassa että tavoite 3–ohjelmassa (Oulun ja Koillismaan Aikuiskoulutuskeskukset). Hankkeessa on kohderyhmänä alle 25–vuotiaat syrjäytymisvaarassa tai uusien elämän valintojen edessä olevat nuoret. Tavoitteena pysyvä työllistyminen 50 % ammattikoulutetuista, 25 % koulutukseen osallistuneista selkiytyy oma kehityksensä ja suoraan jatkokoulutukseen arvioidaan hakeutuvan 25 % projektiin osallistuneista. Kyseeseen tulevat alat ovat mm. metalli, maanrakennus, elektroniikka, tietotekniikka, siivous, kiinteistöhuolto, toimisto, sosiaali- ja terveysala. Projekti edistää myös siihen osallistuvien henkilöiden tietoyhteiskunta-

valmiuksia. Hankkeen toimenpiteitä työharjoittelun ja tukityöllistämisen lisäksi ovat mm. osaamistaitokartoitus, työvoiman markkinointi, jatko- ja lisäkoulutustarpeen määrittäminen, elämänhallinnan parantaminen, työllistymisprosessin oppiminen.

Lapin TE-keskuksen työvoimaosasto rahoitti yhdessä Lapin lääninhallituksen kanssa Kemi-Tornion AMK:n hallinnoiman **Terveysalan ammattitaito- ja työkykykaruselli** –hankkeen. Hankkeen avulla pyritään turvaamaan ammattitaitoisen hoitohenkilökunnan saanti sekä edistämään työssä olevan ikääntyvän hoitohenkilöstön jaksamista. Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa valittiin 15 työtöntä sairaanhoitajaa työvoimakoulutukseen ja vastaavasti 15 työssä olevaa koulutus- ja kuntoutusohjelmaan. Työssä olevien koulutuksessa on mahdollisesti työvoimakoulutuksen suorittaneet sijaiset. Hankkeessa kehitetään alueellinen varhaisen kuntoutuksen ohjelma sekä haetaan ratkaisuja terveydenhoitoalan työvoimapulaan.

Tpk 3.4 Työmarkkinoilta syrjäytymisen ehkäiseminen ja tasa-arvon edistäminen työmarkkinoilla (pp 2)

Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelman toimenpidekokonaisuudessa 3.4 oli sidottu vuoden 2002 lopussa ESR-varoja noin 4,5 miljoonaa euroa eli 39 prosenttia toimenpidekokonaisuuden koko ohjelmakauden ESR-rahoituksesta. Projekteille on maksettu noin 2,9 miljoonaa euroa eli 25 % toimenpidekokonaisuuden koko ohjelmakauden ESR-rahoituksesta. Toimenpidekokonaisuus etenee siis varsin hyvin sille arvioidussa aikataulussa, jopa hiukan etupainotteisesti etenkin maksatusten osalta.

ESR-viitekehyksen painopisteen 2 mukaisissa projekteissa aloittaneita oli vuoden 2002 lopussa yhteensä 3 392 henkilöä, joista 44 % oli naisia. Toimenpidekokonaisuuden aloittaneiden tavoite koko ohjelmakauden aikana on 2 300, joka on toteutunut puolitoistakertaisesti. Toimenpidekokonaisuus on edennyt ESR-toiminnassa selvästi nopeimmin sekä rahoituksen käytössä että toiminnan volyyminä kuvaavan aloittaneiden seurantatietojen perusteella. Alueella edelleen vaikeana jatkuva työttömyys sekä syrjäytyminen vaativat monipuolisia toimenpiteitä. Naisia on aloittanut hieman tavoitetasoa vähemmän. Tämä johtunee osittain siitä, että tpk:ssa rahoitettujen hankkeiden sisältö on pääsääntöisesti suunnattu vaikeasti työllistyville, moniongelmaisille ja syrjäytyneille, joissa on keskimäärin enemmän miehiä Pohjois-Suomen 1-alueilla. Projektin aloittaessaan 32 % oli työttömiä ja heistä 34 % pitkäaikais- tai toistuvaistyöttömiä. Naisten osuus työttömistä oli 36 %. Pitkäaikais- ja toistuvaistyöttömien osuus aloittaneista on hieman lisääntynyt ed. vuoteen verrattuna. Aloittaneista 60 % oli alle 25-vuotiaita ja 29 % yli 40-vuotiaita. Noin 42 % aloitti projektin suoraan koulutuksesta (esimerkiksi opiskelijat, oppisopimusoppilaat, työvoimakoulutukseen osallistujat). Noin 12 % aloittaneista oli vajaakuntoisia, etnisten vähemmistöjen edustajia tai muuten heikossa työmarkkina- asemassa olleita.

Seurantatietojen perusteella projektit ovat myötävaikuttaneet 41 (12) uuden työpaikan perustamiseen ja yhdeksän (3) työpaikan säilymiseen. Uusia yrityksiä on raportoitu kaksi (1). (Naisten osuus suluissa.) Projektien toimintaan on osallistunut v. 2002 loppuun mennessä 304 yritystä.

Hanke-esimerkki:

Vuonna 2002 käynnistyi Kemijärven kaupungin hanke *Tasku*, jossa uuden toimintamallin avulla tuetaan alueen naistyövoiman osaamistasoa ja ennaltaehkäistään työmarkkinoilta syrjäytymistä sekä edistetään naisten tasa-arvoisuutta työelämässä. Hankkeen kohderyhmänä ovat erityisesti yksinhuoltajanaiset, lyhytaikaisissa työsuhteissa työtä tekevät naiset sekä pitkään työmarkkinoilta poissa olleet naiset. Hanketta rahoittavat STM ja Lapin TE-keskus.

Tpk 1.3 Yritysten henkilöstön kehittämisen ja yrittäjyyden edistäminen ja tpk 2.6 Osaamisen kehittäminen maaseudulla (pp 4)

Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelman toimenpidekokonaisuuksissa 1.3 ja 2.6 yhteensä oli sidottu vuoden 2002 lopussa ESR-varoista 9,9 miljoonaa euroa eli 34 prosenttia toimenpidekokonaisuuden koko ohjelmakauden ESR-rahoituksesta. ESR-projekteille on maksettu 31.12.2002 mennessä 5,5 miljoonaa euroa eli 19 % tpk:n ESR-kehuksesta. Tpk 1.3 oli sidottu 6,39 miljoonaa (n. 33 % tpk:n koko kauden kehuksesta) ja tpk:ssä 2.6 vastaavasti 3,56 milj. euroa (n. 35 %). Maksatuksia oli tehty tpk:ssa 1.3 noin 3,4 milj. euroa ja tpk:ssa 2.6 vastaavasti 2,16 milj. euroa.

ESR-viitekehityksen painopisteen 4 mukaisissa projekteissa aloittaneita oli vuoden 2002 lopussa yhteensä 12 379 henkilöä, joista 50 % oli naisia. Toimenpidekokonaisuudessa 1.3 on aloittanut vuoden 2002 loppuun mennessä 7 099 henkilöä, joita naisia oli 42 %. Tpk:ssa 2.6 aloittaneita oli 5 280, joista naisia 61 %. Toimenpidekokonaisuuksien aloittaneiden yhteenlaskettu tavoite koko ohjelmakauden aikana on 23 000, josta on toteutunut lähes 53 %. Aloittaneiden määrä on toteutumassa etupainotteisesti. Aloittaneista 59 % oli töissä avoimilla työmarkkinoilla, 17 % toimi yrittäjinä ja noin 10 % oli koulutuksessa ennen projektia. Aloittaneista oli alle 25-vuotiaita 21 % ja yli 40-vuotiaita oli 42 %. Projekteihin tuli mukaan 5 079 yritystä, joista 63 % oli alle viiden hengen yrityksiä. Mikroyritysten määrä näyttää laskevan verrattuna edellisvuoden lukuihin, jolloin ESR-hankkeissa mukana olleista yrityksistä alle viiden hengen yrityksiä oli 43 %. Mukana olleista yrityksistä 99 % oli alle 250 henkeä työllistäviä yrityksiä.

Seurantatietojen perusteella projektit ovat myötävaikuttaneet 324 (130) uuden työpaikan syntymiseen ja 1 209 (637) työpaikan säilymiseen sekä 55 (21) uuden yrityksen käynnistymiseen. (Naisten osuus suluissa.) Em. tiedot jakautuvat tämän painopisteen toimenpidekokonaisuuksiin seuraavasti: tpk:ssa 1.3 uusia työpaikkoja 186 (65), säilytettyjä työpaikkoja 749 (279) ja uusia yrityksiä 47 (17) ja vastaavasti tpk:ssa 2.6 uusia työpaikkoja 138 (65), säilytettyjä työpaikkoja 460 (358) ja uusia yrityksiä 8 (4).

Esimerkkeinä hanketoiminnasta:

Toimenpidekokonaisuudessa 1.3 KTM:n ja TE-keskusten rahoituksella käynnistetyissä projekteissa edistetään yritysten hallittua ja kannattavaa kasvua mm. hakemalla uusia tuotteita ja markkinoita, verkostoitumalla sekä etsimällä uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja yhteistyökumppaneita myös kansainvälisiltä markkinoilta. Lisäksi edistetään pk-yritysten johto- ja avainhenkilöiden liikkeenjohdollista osaamista. Projektitoiminnalla edistetään myös uusien yritysten perustamista ja yrittäjävalmiuksien kehittämistä.

Vuonna 2002 aloitti kaksi puuohjelmaan liittyvää hanketta: Meri-Lappi Instituutin PONTTI – puutuotealan markkinointi ja Rovaniemen koulutus kuntayhtymän Lapin puutaitokeskuksen toimintamallin. Molemmissa hankkeissa luodaan toimintamallia alueellisille puutuotealan osaamiskeskitymille, jotka tukevat alan pk-yrityksiä ja kehittävät niiden kilpailukykyä ja markkinointia.

Toimenpidekokonaisuudessa 2.6 Lapin TE-keskuksen rahoittama *Osaamista ohjelmatarjontaan* -hanke toteutetaan yhteistyössä kulttuuri- ja matkailutapahtumia järjestävien tahojen kanssa. Hanke vahvistaa tapahtumien järjestelyihin liittyvien tahojen yhteistyökuviota ja parantaa tiedonkulkua alueen organisaatioiden ja toimijoiden kesken. Hanke kehittää ja testaa uutta toimintamallia maaseudun neuvonnan ja uusien työllisyyttä edistävien toimintojen synnyttämisessä osa- ja sivuelinkeinoiksi maaseudulle. Hankkeen Pää tavoite on paikallisen osaamisen muuttaminen työksi ja tuloksi ja toiminnan jatkuvuuden edistäminen. Tavoitteena on tapahtumien järjestelyjen tason ja myös harrastajaryhmien kulttuurialojen erikois-osaamisen tason kehittäminen ja muuntaminen esityskuntoisiksi kokonaisuuksiksi yhteistyötahojen kanssa. Hankkeen koulutusosa on suunnattu työttömille tai työt-

tömyysuhanalaisille tapahtumajärjestelyissä toimineille ja/tai toiminnasta kiinnostuneille. Koulutuksen pääpaino on tilaisuuksien ja tapahtumien järjestelyihin liittyvissä käytännön asioissa ja niiden harjoittamisessa ohjattuna todellisissa tilanteissa. Koulutukseen sisältyy perusopetuksen lisäksi myös oman henkilökohtaisen osaamisen tai vahvuuden kehittämistä esittävän ohjelmatoiminnan osana tapahtumiin ja matkailuun liittyen.

Horisontaaliset painotukset

ESR-viitekehityksen horisontaalisista painotuksista, ohjelman läpäisyperiaatteista tietoyhteiskunta, kestävä kehitys ja tasa-arvo ovat Pohjois-Suomen ohjelman valintakriteereissä. Näistä tietoyhteiskunta ja tasa-arvo korostuvat ESR-hankkeissa. ESR-toimintaa koko Suomessa ohjaavan ESR-viitekehityksen muita horisontaalisia painopisteitä ovat ennakointi ja paikallinen kumppanuus.

Viranomaisten ESR-hakemuksista tekemän luokittelun mukaan 56 % rahoitetuista ESR-hankkeista oli joko erityisesti tietoyhteiskuntaa edistäviä hankkeita tai muuten tietoyhteiskuntavaikutuksiltaan positiivisia. Pohjois-Suomen ESR-projektit painottavat tietoyhteiskuntateemaa jonkin verran enemmän verrattuna kaikkien ohjelmien ESR-projektien keskiarvoon, joka on 48 % (Itä-Suomen tavoite 1 -ohjelmassa 50 %). 18 % ESR-hankkeista oli varsinaisia ympäristöasioihin keskittyneitä projekteja tai muuten ympäristövaikutuksiltaan positiivisia. Pohjois-Suomessa kestävä kehityksen teema on huomioitu hiukan kaikkien ESR-projektin keskiarvoa 16 % ja Itä-Suomen 1 -ohjelmaa 15 % paremmin. Työelämän ja koulutuksen tasa-arvon edistäminen on keskeisiä ESR-toiminnan tavoitteita. ESR-projektien aloittaneista 51 % on naisia, mikä on nelisen prosenttia enemmän kuin ohjelman tavoite. ESR-hankesuunnitelmien mukaan 24 % niistä oli varsinaisia tasa-arvohankkeita tai muuten tasa-arvopainotteisia. Suomen ESR-projektin keskiarvo on 26 %. Itä-Suomen 1 -ohjelman 20 % verrattuna Pohjois-Suomen ohjelmassa ollaan lähes maan keskiarvossa. Vain 10 prosentissa Pohjois-Suomen ESR-hankkeista oli painotettu ennakointia. ESR-osarahoitetuissa hankkeissa keskimäärin ennakointi on huomattavasti paremmin esillä 17 prosentin osuudella (Itä-Suomessa jopa 21 %). Pohjois-Suomen 1 tavoite -ohjelmassa 22 % ESR-hankkeista on luokiteltu varsinaisiksi kumppanuusprojekteiksi tai muuten kumppanuutta edistäviksi. Koko maan ESR-hankkeiden ja Itä-Suomen keskiarvon ollessa 21 % voidaan todeta, että paikallisen kumppanuuden teema on lyönyt läpi koko Suomessa.

ESR-viitekehityksen horisontaalisia painopisteistä valmistui arviointi viime vuoden lopussa. Viitekehitysarvioinnissa on analysoitu kaikkien ESR-rahoitteisten ohjelmien (3, 1, 2 ja Equal) horisontaalisten painopisteiden toteutumista ohjelmien strategiatasolla, ohjelmien toimeenpanossa ja hanketasolla. Tietoyhteiskuntateeman arviointiraportti esittää, että tietoyhteiskuntateeman toteutumista ESR-toiminnassa selkiyttäisi painotuksien kirkastaminen. Tulisi selvittää mitä asioita halutaan erityisesti toteuttaa ESR-projekteissa. Arvioitsijat nostavat esiin kehittämiskohteena mm. tietoteknisen osaamisen yhdistämisen sisältöosaamiseen ja liiketoimintaosaamiseen sekä ATK:n alkeis- ja perustaitojen opettamisen työttömille ja pk-yritysten henkilöstölle. Tähän huomioon Lapin lääninhallitus huomauttaa, että tieto- ja viestintätekniikkaa hyödynnetään koko valtiollisessa opetuksessa esikoulusta yliopistotasoon. ATK:n perustaitojen opettamista työttömille tuetaan työvoimapoliittisista määrärahoista. Täten tavoite 1 -ohjelmarahoitusta ei ole syytä suunnata päällekkäiseen toimintaan. Lapissa ohjelmarahoituksella on tarjottu ja tarjotaan pk-yrityksille mainittua koulutusta Lapin lääninhallituksen rahoittamissa PKT-NET/TTT ja Rovaniemen seutuverkkohankkeissa sekä Lapin TE-keskuksen yritysoston tukemassa eAskel -hankkeessa.

ESR-viitekehityksen kestävä kehityksen teeman arvioinnissa on havaittu, että kestävä kehitystä ei edelleenkään riittävästi huomioida kolmiulotteisena sekä ekologisen, sosiaalisen että taloudellisen ulottuvuuden omaavana ilmiönä. Alueohjelmien valintakriteeristöissä painottuu nimenomaan ekologinen ulottuvuus investointitoimenpiteiden johdosta. ESR-toiminnassa ekologisen ulottuvuuden

huomioiminen vaikuttaa päälle liimatulta lukuun ottamatta hankkeita, joissa on selkeitä luonnonympäristöön liittyviä piirteitä (esimerkkeinä yritysten ympäristöjärjestelmät, pitkäaikaistyöttömien ”risusavotat”, nuorten kierrätyspajat jne.). ESR-hankkeissa toteutetaan usein varsin ansiokkaasti kestävä kehityksen sosiaalista ulottuvuutta yhteisöllisyyttä lisäämällä. Tasa-arvoteman arviointiraportissa todetaan, että tasa-arvotavoitteet pitäisi täsmentää ja kohdentaa tarkemmin. Arvioitsijat suosittelevat tasa-arvohankkeiden suuntaamista työmarkkinoiden ja koulutuksen lisäksi myös yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja osallisuuteen, arjen infrastruktuurin kehittämiseen sekä työn ja perhe-elämän yhteensovittamiseen.

Ennakointiteeman arviointitulosten perusteella ei ennakoivaa työtettä ole riittävästi sisäistetty. Ennakoinnin hyödyntämisen kannalta keskeistä on ennakoivan työtteen jalkauttaminen eli sen konkretisointi organisaatio- ja yksilötasolla. Tätä kautta ennakointi voidaan niveltää luonnollisena osana organisaatioiden toimintatapoihin. Arviointianalyysin perusteella yritysten ennakointivalmiuksien kehittäminen on ollut tärkeä painopiste ohjelmatyössä. Hanketoimintaan liittyvästä ennakoinnin kertaluonteisuudesta pitäisi kuitenkin päästä pysyviin vaikutuksiin yrityssektorin strategiseen ajattelun.

Kumppanuuden arvioinnissa ilmenee, että hankkeiden toteuttajat kokevat kumppanuuden erityisesti alueellisen työllisyyden edistämisen välineenä. Olisi tarvetta laajentaa kumppanuutta myös muille sektoreille. Projekteissa pitäisi kiinnittää enemmän huomiota siihen, että kumppanuuden rakentamisvaiheesta osataan siirtyä tulokselliseen toimintaan.

Ohjelman läpäisyperiaatteista lisää luvussa 3.7.

Välittäjäorganisaatiotoiminta

Tuloksia

Suomen Nuorisoseurojen Liitto ry:n, Kansantalojen Liitto ry:n, Sos.dem. Työväentalojen Liitto ry:n ja Maaseutukeskusten Liitto ry:n Pohjois-Suomen tavoite I -ohjelman Välittäjäorganisaatiohanke on saavuttanut toiminnallisen tavoitteensa eli viisitoista osaprojektia kolmella hakukierroksella. Seurantaloyhteisöille suunnattujen hakujen perusteella on valittu osaprojekteja edistämään työllistymismahdollisuuksia ja työmarkkinavalmiuksia sekä pienimuotoista yrittäjyyttä kylien tai kaupunGINOSIEN muodostamissa yhteisöissä. Hakevien liittojen jäsenyhteisöjen aktiivisuuden myötä osaprojekteja syntyi nuorisoseurakenttään yksitoista, maaseutukeskuksiin kolme, kansantalojen osalle yksi ja alun kiinnostuksesta huolimatta työväentalojen osalle ei yhtään. Osaprojektit jakaantuvat alueellisesti lähes tavoitteiden mukaisesti eli yhdeksän osaprojektia Lappiin/60 %, neljä osaprojektia Pohjois-Pohjanmaalle/26,66%, yksi osaprojekti Keski-Suomeen/6,67% ja yksi osaprojekti Keski-Pohjanmaalle/6,67%.

Osaprojektit työllistävät toimintoihinsa ja palveluihinsa yhdestä kymmeneen henkilöä/osaprojekti yhteistyössä paikallisten työvoimatoimistojen kanssa. Ensimmäiset osaprojektit käynnistyivät 1.5.2002. Osaprojektien toimintajaksolla 1.5.-31.12.2002 on osaprojektitoimijoita ollut 148 henkilöä, joista työllistettyjä 15 henkilöä. Osallistumisia on toimintajaksolta kertynyt yhteensä 10 597 h. Osallistumistunnit sisältävät osaprojektin vastuuhenkilöiden ja aktiivitoimijoiden, työllistettyjen ja talkootyössä olleiden henkilöiden osaprojektille tekemät tunnit yhteensä. Lisäksi Välittäjäorganisaation järjestämiin konsultaatio- ja osaprojektien starttitilaisuuksiin on osallistunut 1.9.2001-31.12.2002 välisenä aikana 435 henkilöä, joista naisia on ollut 193 henkilöä ja miehiä 242 henkilöä.

Toimintamalli:

Välittäjäorganisaatiotoiminnan päätarkoituksena on tarjota pienille toimijoille mahdollisuuksia osallistua kehittämistyöhön. Työministeriö järjesti syyskuussa 2002 välittäjäorganisaatioseminaarin,

jossa keskusteltiin tavoite 3 ja 1 –ohjelmien välittäjäorganisaatioiden kokemuksista. Onnistumisina pidettiin välittäjäorganisaatioiden tukea osahankkeille, jota ilman ei olisi lähdetty hankemaailmaan tai edessä olisi ollut ainakin kivisempi tie. Välittäjäorganisaatioiden järjestämiä koulutus- ja verkostoitumistilaisuuksia pidettiin arvokkaana osahankkeiden edustajille ja asiakkaille ideoiden ja kokemusten vaihdon ja hyvien käytäntöjen edistämiseksi. Välittäjäorganisaatiotoiminnan katsottiin lisänneen pienten toimijoiden yhteistyötä. Välittäjäorganisaatiotoiminnan kautta on opittu projektinhallintaa ja toteuttamaan ESR -hankkeita ja näin saadaan uusia itsenäisiä hakijoita ESR –toimintaan. Lisäksi tällä toiminnalla tavoitetaan todella tuen tarpeessa olevia, joille on matala kynnyksellä tulla mukaan. TE-keskusten työvoimaosastoilta löytynyt joustavuutta ja hallintorutiinitkin ovat kehittyneet. Välittäjäorganisaatiotoiminnan lastentauteina pidettiin erilaisten toimintakulttuurien yhteentörmäyksiä (hallinto versus vapaaehtoistyö), rahoitukseen liittyvät ongelmat, hankkeiden suhteellisen lyhyt kesto ja työvoimapolitiittisen rahoituksen puuttuminen hankerahoituksesta.

Osaprojektien sisältö:

Osaprojektien toiminta on pitkälti erilaista kylien ja kyläläisten aktivointia, työttömien työllistämistä ja kylien palvelutarjonnan laajentamista pienimuotoisen elinkeinotoiminnan suunnittelun ja käynnistämisen tukemisen avulla.

Osaprojekteissa tehdään mm. seuraavaa: nettitupa, käsityöpaja, vaatteiden korjauspalvelu, ohjelmapalvelutoiminta, pitokokkipalvelu, kotiapu, maalaus-, valokuvaus-, kuvankäsittely-, paju-lumikenkä- ja taidekursseja, kansallispukujen tekokurssi, kansallispukujen korjaus- ja huoltokurssi, shamaanipuvun tekokurssi, Lapin rumpujen tekokurssi ja Lapin rumpujen korjaus- ja huoltokurssi, koululle lahjoituskirjoista koostuva sivukirjasto, kirpputori, suoramyyntipiste, lastenhoito ja vanhusten palvelutoiminta, vanhusten ja nuorten iltapäiväkerhotoiminta, erilaiset ruokapalveluun liittyvät kurssitukset, pajutyö- ja dj-juontajakoulutus, historiallinen kesäteatterinäytelmä, perhe- ja nettikahvilatoiminta, näytelmä- ja elämystuotteiden tekeminen matkailun käyttöön, järjestötoimintaa liittyvät teemapäivät erilaisine kursseineen ja tapahtumineen ja atk:n, taide- ja kädentaitoihin sekä tanssiliikuntaan liittyvä työpajatoiminta, entisöintipalvelu, pito- ja majoituspalvelut, leipomopalvelut, kahvila- ja suoramyyntitoiminta sekä ateriapalvelut. Välittäjäorganisaatio on järjestänyt osaprojektien edustajille elinkeinotoimintaan liittyvää koulutusta mm. osuuskuntayrittäjyydestä.

Taulukko 28. Valitut osaprojektit:

Seuran nimi -osaprojektin nimi	Alue ja seutukunta	Liitto	Toiminta- aika
Kymönkosken Nuorisoseura ry - Kylätalo taidetaloksi	Keski-Suomi Viitasaaren seutukunta	Suomen Nuorisoseurojen Liitto	1.5.2002 - 28.2.2003
Kolarin Nuorisoseura ry - Teatteritoiminnan vakiinnut- taminen	Lappi Tunturi-Lapin seutukunta	Suomen Nuorisoseurojen Liitto	1.5.2002 - 30.9.2003
Livokas ry - Livolla tehdään työtä ilolla	Pohjois-Pohjanmaa Iin seutukunta	Maaseutukeskusten Liitto	1.6.2002 - 31.5.2003
Tornion Järjestöyhdistys ry - Avaa ovi! -projekti	Lappi Kemi-Tornion seutukunta	Kansantalojen Liitto	1.8.2002 - 31.10.2003
Vojakkalan Nuorisoseura ry - Koko kylän toimitalo	Lappi Kemi-Tornion seutukunta	Suomen Nuorisoseurojen Liitto	1.10.2002 - 31.9.2003
Pyhäjärven Nuorisoseura ry - KesäHeinä -projekti	Pohjois-Pohjanmaa Nivalan-Haapajärven seutukunta	Suomen Nuorisoseurojen Liitto	1.11.2002 - 31.10.2003
Törmäsen Kyläyhdistys ry - Keitaalla tavataan	Lappi Pohjois-Lapin seutukunta	Maaseutukeskusten Liitto	1.11.2002 - 31.10.2003

Yli-Livon Kyläseura ry - Kylällä talo ja talossa emäntä, piika ja renki	Pohjois-Pohjanmaa Iin seutukunta	Maaseutukeskusten Liitto	1.11.2002 - 31.10.2003
Ruonan Nuorisoseuran Urheilijat ry - Seurantalo - mahdollisuuksien pirtti	Lappi Rovaniemen seutukunta	Suomen Nuorisoseurojen Liitto ry	1.11.2002 - 31.10.2003
Lapin läänin kansantanssi-yhtye ry - Perinteen rekvisiitat	Lappi Rovaniemen seutukunta	Suomen Nuorisoseurojen Liitto	1.11.2002 - 31.10.2003
Kuivaniemen Nuorisoseura ry - Jukolaprojekti	Pohjois-Pohjanmaa Iin Seutukunta	Suomen Nuorisoseurojen Liitto	1.11.2002 - 31.10.2003
Saarenkylän Nuorisoseura ry Siepakat - Tule mukaan!	Lappi Rovaniemen seutukunta	Suomen Nuorisoseurojen Liitto	1.11.2002 - 31.10.2003
Arpelan Nuorisoseura ry - Kohtauspaikkana kylätupa	Lappi Kemi-Tornion seutukunta	Suomen Nuorisoseurojen Liitto	1.11.2002 - 31.10.2003
Perhon Nuorisoseura ry - Talo tarjoaa –hanke	Keski-Pohjanmaa Kaustisen seutukunta	Suomen Nuorisoseurojen Liitto	1.1. - 31.10.2003
Saarenkylän Nuorisoseura ry Yleisurheilu - Nuorisoseura eläväksi	Lappi Rovaniemen seutukunta	Suomen Nuorisoseurojen Liitto	1.1. - 31.10.2003

Suhde Euroopan työllisyysstrategiaan ja Suomen työllisyyspolitiikan toimintasuunnitelmaan (NAP)

Euroopan työllisyysstrategian suuntaviivojen (työllistyvyys, yrittäjäyys, sopeutuvuus ja tasa-arvo) toteutumista Suomessa tuetaan myös tavoite 1 -ohjelmien ESR-toimenpiteillä. Suomen työllisyyspolitiikan tavoitteet ovat EU:n yhteisten tavoitteiden mukaisia. Työllisyysasteen nostaminen 70 %:iin on tarkoitus saavuttaa Suomessa jo aikaisemmin kuin mitä EU:n yleinen tavoite, vuoteen 2010 mennessä, edellyttää. Vuonna 2002 työllisyysaste oli koko maassa keskimäärin 67,7 %.

Neuvosto antaa jäsenmaille työllisyyspolitiikan toteutuksesta maakohtaisia suosituksia, jotka perustuvat työllisyyden yhteisraportissa esitettyihin tietoihin. Suomelle suositeltiin vuonna 2002 seuraavia toimenpiteitä:

1. Vero- ja etuusjärjestelmiä olisi tarkistettava edelleen, jotta kannustettaisiin työmarkkinoille osallistumista ja varmistettaisiin työvoiman saatavuus. Varsinkin olisi pyrittävä alentamaan korkeita efektiivisiä marginaaliveroasteita erityisesti matalapalkkaisten osalta sekä kehitettävä etuusjärjestelmiä, etenkin eläkejärjestelmiä, niin että ne kannustaisivat ottamaan vastaan työpaikan ja pysymään työmarkkinoilla.
2. Sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen yhteydessä olisi tarvittavin toimin kavennettava sukupuolten välisiä palkkaeroja ja pyrittävä edelleen parantamaan miesten ja naisten tasapainoista edustusta eri aloilla ja eri ammateissa.
3. Olisi varmistettava aktiivisen työvoimapolitiikan tehokkuus työttömyyden torjumiseksi sekä alueellisten erojen ja työmarkkinoiden pullonkaulojen vähentämiseksi keskittyen pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työttömien tarpeisiin.

ESR-toimenpiteillä voidaan vaikuttaa erityisesti sukupuolten tasa-arvoon liittyvään suositukseen (2) sekä aktiivisen työvoimapolitiikan tehokkuuteen liittyvään suositukseen (3).

Sukupuolten tasa-arvo

Euroopan työllisyysstrategian pilari IV vahvistaa sukupuolten välistä tasa-arvopolitiikkaa. Sitä tuetaan ESR-viitekehyksen painopisteen 2 (Tasa-arvon ja yhtäläisten mahdollisuuksien edistäminen työelämässä) mukaisilla hankkeilla. Tavoitteena on edistää sukupuolten tasa-arvoa ja vahvistaa naisten asemaa työmarkkinoilla erityisesti tasa-arvon edistämiseen tähtäävillä hankkeilla. ESR-hankkeilla vähennetään sukupuoleen perustuvaa segregatiota ja helpotetaan työn ja perhe-elämän yhteensovittamista. Työelämän tasa-arvo huomioidaan läpikäyvänä periaatteena ohjelman eri toimenpidekokonaisuuksien hankkeissa. Erityisesti on korostunut naisten yrittäjyyden edistäminen. Esimerkkeinä toiminnasta voidaan mainita mm. Terveysalan ammattitaito- ja työkykykaruselli –hanke, jonka avulla pyritään turvaamaan ammattitaitoisen hoitohenkilökunnan saanti sekä edistämään työssä olevan ikääntyvän hoitohenkilöstön jaksamista naisvaltaisella alalla.

Lapin yliopiston toteuttamana on käynnistynyt Lappi ja tasa-arvotavoitteet työelämässä -tutkimus- ja kehittämishanke sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseksi lappilaisessa työelämässä. Projektissa edistetään sukupuolten välistä tasa-arvoa lappilaisessa työelämässä tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. 1) Ensimmäisessä vaiheessa kootaan yhteen olemassa olevia tietoja naisten asemasta työelämässä eri lähteistä (viranomaisten ylläpitämät tilastot sekä eri järjestöjen ja yhteisöjen teettämät jäsen- ym. selvitykset). Tietojen pohjalta laaditaan kyselylomake, joka lähetetään kaikille alueella pysyvästi yli 30 henkilöä työllistävälle yrityksille ja yhteisöille. Lomakkeessa kysytään paitsi naisten ja miesten työssäkäyntiin liittyviä asioita (horisontaalinen ja vertikaalinen segregatio, koulutusvalinnat, rekrytoituminen, palkkaus, työn ja perheen yhteensovittaminen) myös tietoja työpaikkojen tasa-arvosuunnittelun tilasta. 2) Toisessa vaiheessa suunnitellaan ja toteutetaan täydennyskoulutusohjelma, jossa lappilaisten pysyvästi yli 30 henkilöä työllistävien yritysten ja yhteisöjen henkilöstöhallinnon edustajia motivoidaan näkemään työpaikkojen tasa-arvon vaikutus työntekijöiden hyvinvointiin ja motivaatioon sekä toiminnan tuloksellisuuteen, innovatiivisuuteen ja kilpailukykyyn sekä työpaikan vetovoimaan. Heidät koulutetaan tunnistamaan työelämän sukupuolistavia käytäntöjä sekä ohjataan tasa-arvosuunnitelman laatimiseen omaa organisaatioita varten.

Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelman toimenpidekokonaisuuden 3.4 ESR-hankkeilla vaikutetaan naisten ja miesten uravalintoihin tiedotuksen, ammatinvalinnanohjauksen, neuvonnan, koulutuksen ja opettajien koulutuksen keinoin. Sukupuolten tasa-arvoa edistäviä uramalleja ja urakiertoa kehitetään esimerkiksi henkilöstöpolitiikan ja yritysten tasa-arvosuunnitelmien avulla. Hankkeissa pyritään parantamaan työttömien ja työttömyysuhanalaisten naisten ammatillista osaamista. Toimenpidekokonaisuudessa 3.4. on käynnistynyt yhteensä 31 hanketta 31.12.2002 mennessä, joista 24 % on luokiteltu varsinaisiksi tasa-arvohankkeiksi tai tasa-arvopainotteisiksi hankkeiksi. Merkittävää on lisäksi huomata, että tasa-arvon edistäminen otetaan huomioon muissa toimenpidekokonaisuuksissa esimerkiksi tpk 1.3 on rahoitettu useita naisyrittäjyysprojekteja.

Aktiivinen työvoimapolitiikka

Aktiivisen työvoimapolitiikan tehokkuutta koskevaan suositukseen liittyy keskeisesti ESR-toimenpiteiden tavoitteena oleva työttömyyden ehkäiseminen. Pitkäaikaistyöttömät ja nuoret ovat ohjelmien keskeisiä kohderyhmiä. NAP:n pilaria I, työllistyvyys, tuetaan ESR-viitekehyksen painopisteen 1 (Työvoiman kysynnän hyödyntäminen ja työllistyvyyden edistäminen) mukaisella toiminnalla, jossa kehitetään toimintatapoja ja palveluja työttömien työllistämiseksi avoimille työmarkkinoille. ESR-rahoituksella toteutetaan alueellisia ja paikallisia koulutus- ja kehittämishankkeita työvoiman rekrytoimiseksi työvoimaa tarvitseville yrityksille. Työmarkkinoilla heikoimmassa asemassa oleville toteutetaan räätälöityjä toimenpideyhdistelmiä, jotka sisältyvät ESR-viitekehyksen painopisteeseen 2 (Tasa-arvon ja yhtäläisten mahdollisuuksien edistäminen työelämässä). ESR-viitekehyksen paikallisen kumppanuuden horisontaalisen periaatteen mukaisesti kehitetään

paikallistason yhteistyömalleja työmarkkinoilta syrjäytymisen ennaltaehkäisemiseksi. ESR-projekteissa kehitetään yksilöllisiin ratkaisuihin perustuvia räätälöityjä palvelukokonaisuuksia pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisemiseksi.

Toimenpidekokonaisuudessa 3.3. ”Työllistymisen edistäminen ja työttömyyden ehkäiseminen” on käynnistynyt yhteensä 45 hanketta ja toimenpidekokonaisuudessa 3.4 ”Työmarkkinoilta syrjäytymisen ehkäiseminen ja tasa-arvon edistäminen työmarkkinoilla” yhteensä 31 hanketta 31.12.2002 mennessä.

Yrittäjyyden edistäminen ja yritysten ja työntekijöiden sopeutumiskyvyn edistäminen

Edellä mainittujen työllistyvyyden ja tasa-arvon pilareiden lisäksi kuvataan seuraavassa muiden pilarien kytkeytymistä ESR-toimintaan. NAP:n pilaria II, yrittäjyyden edistäminen, toteutetaan yrittäjyys Hankkeilla, jotka liittyvät ESR-viitekehityksen painopisteeseen 4 (Osaamispääoman kehittäminen tukemaan yrittäjyyttä, työelämän uudistumista sekä tutkimustulosten ja teknologian hyödyntämistä). ESR-projekteilla edistetään uusien yritysten perustamista ja myönteisen yrittäjyysilmaston luomista. Pilariin III yritysten ja työntekijöiden sopeutumiskyvyn edistämiseksi sisältyvä työn organisoinnin ja työyhteisöjen sopeutumiskyvyn parantaminen –suuntaviiva liittyy ESR-viitekehityksen painopisteeseen 4 (Osaamispääoman kehittäminen tukemaan yrittäjyyttä, työelämän uudistumista sekä tutkimustulosten ja teknologian hyödyntämistä). ESR-toiminnassa tuetaan työorganisaatioiden kehittämistä henkilöstön osaamisen vahvistamiseksi, työkyvyn ylläpitämiseksi ja aktiivisen ikään-tymisen tueksi.

ESR-ohjelmia toteuttaessaan eri toimijat toteuttavat samalla työllisyyspolitiikan toimintasuunnitelmaa. NAP-toimenpiteiden ja ESR-viitekehityksen painopisteiden yhteys ohjelmakaudella 2000-2006 on kuvattu tarkemmin vuotta 2001 koskevassa Suomen työllisyyspolitiikan toimintasuunnitelmassa. Vuoden 2002 työllisyyspolitiikan toimintasuunnitelmassa on esitetty toteutetut ESR-toimenpiteet sekä neuvoston suosituksiin reagoimiseksi että pilarikohtaisen ja suuntaviivakohtaisen tarkastelun yhteydessä toteutettujen toimenpiteiden ja uusien aloitteiden osalta.

3.7 Läpäisyperiaatteet

Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelmassa seurataan ympäristöpositiivisten, tasa-arvo- ja tietoyhteiskuntahankkeiden määriä EU-rahoituksesta. Toteutumista tulee seurata toimenpidekokonaisuustasolla. Hankkeiden vaikutusta ympäristöön seurataan kolmiluokituksella: hankkeet luokitellaan ja hakuvaiheessa ympäristövaikutustensa mukaan joko positiiviseksi, neutraaliksi tai negatiiviseksi. Tavoite ympäristövaikutuksiltaan positiivisille hankkeille on 20 % kaikesta ohjelman EU-rahoituksesta.

Hankkeilta kerättyjen seurantatietojen mukaan ympäristöpositiivisiin hankkeisiin on kohdentunut noin 32 % EU-rahoituksesta vuoden loppuun 2002 mennessä (taulukko 29).

Ohjelman vaikutusta sukupuolten väliseen tasa-arvoon seurataan luokitellen hankkeet neutraaleiksi tai yhtäläiset mahdollisuudet vähäisessä määrin huomioon ottaviksi tai yhtäläiset mahdollisuudet keskimääräistä enemmän huomioon ottaviksi. Jälkimmäisiä hankkeita kutsutaan tässä yhteydessä tasa-arvohankkeiksi. Tavoitteeksi tasa-arvohankkeille on asetettu tavoitteeksi 5 % ohjelman EU-rahoituksesta. Seurantatietojen mukaan tasa-arvohankkeita on ollut vuoden loppuun 2002 mennessä noin 35 %, joka ylittää monenkertaisesti asetetun tavoitetason.

Tietoyhteiskuntahankkeita on ollut noin 22 % ohjelmasta rahoitetuista hankkeista. Tavoitetasoksi ohjelmassa on asetettu 10 % EAKR ja ESR -rahoituksesta.

Seurantatietojen perusteella voidaan todeta, että ko. teemat on huomioitu ohjelman toteutuksessa. Seuraavissa luvuissa enemmän teemojen huomioimisesta ja toteutumisesta ohjelmassa.

Taulukko 29. Ympäristö-, tasa-arvo- ja tietoyhteiskuntaindikaattorit seurantatietojen mukaan 31.12.2002

12.9.2003

M €	EU-rahoitus sidottu	Tietoyhteiskunta		Tasa-arvo		Ympäristöpositiiviset	
	31.12.2002	€/EU	% -EU-rahoituksesta	€/EU	% -EU-rahoituksesta	€/EU	% -EU-rahoituksesta
TL1	52,9	5,881	11,12 %	10,075	19,05 %	7,192	13,60 %
TPK 1.1	30,17	1,316	4,36 %	7,104	23,55 %	2,317	7,68 %
TPK 1.2	16,34	1,481	9,07 %	1,385	8,48 %	4,225	25,86 %
TPK 1.3	6,39	3,084	48,26 %	1,586	24,82 %	0,650	10,18 %
TL2 yht.	39,16	4,757	12,15 %	18,877	82,58 %	22,247	56,81 %
TPK 2.1	8,31	0,088	1,06 %	0,218	2,62 %	0,715	8,60 %
TPK 2.3	2,69	0,512	19,03 %	2,501	92,97 %	2,393	88,96 %
TPK 2.4	2,62	0,154	5,88 %	1,897	72,40 %	2,150	82,06 %
TPK 2.5	13,68	1,443	10,55 %	12,843	93,88 %	11,315	82,71 %
TPK 2.6	3,56	1,848	51,90 %	0,870	24,43 %	0,850	23,88 %
TPK 2.7	7,76	0,712	9,18 %	0,549	7,08 %	4,724	60,88 %
TPK 2.8	0,54	0,000	0,00 %	0,000	0,00 %	0,100	18,52 %
TL3	30,07	16,161	53,74 %	8,508	28,29 %	9,191	30,57 %
TPK 3.1	8,76	3,951	45,11 %	1,809	20,65 %	3,455	39,44 %
TPK 3.2	7,93	4,541	57,26 %	1,469	18,52 %	0,909	11,46 %
TPK 3.3	8,82	5,500	62,36 %	3,770	42,74 %	2,970	33,67 %
TPK 3.4	4,56	2,168	47,55 %	1,460	32,01 %	1,857	40,72 %
Yhteensä	122,13	26,799	21,94 %	37,460	35,40 %	38,631	31,63 %

Tpk 2.2 tietoja ei kerätä toimenpiteen luonteen vuoksi.

EMOTR:tasa-arvo luokittelu: tasa-arvo vaikutukset naisten työllisyyteen/koulutukseen, vetäjät pääosin naisia; osanottajat pääosin naisia

3.7.1 Kestävä kehitys ja ympäristö

Aluekehitysohjelmissa kestävän kehityksen periaatteella katsotaan olevan kolme ulottuvuutta: ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen. Kestävän kehityksen ekologisten tavoitteiden toteuttaminen on Pohjois-Suomen alueiden elinehto. Tavoitteena tulee tällöin olla biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien toimivuuden säilyttäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö.

Aluekehitystyötä tukeva ympäristönäkökulma on pääsääntöisesti hyvin mukana ohjelma-asia-
kirjoissa ja ympäristöindikaattorit ovat mukana seurantaindikaattoreissa. Ohjelmaston tärkein ympäristöindikaattori on ympäristöpositiivisten hankkeiden seuranta. Ympäristölle negatiivista hanketahan ei valintakriteereiden pohjalta pitäisi rahoittaa ollenkaan. Tavoite ympäristövaikutuksiltaan positiivisille hankkeille on 20 % kaikesta ohjelman EU-rahoituksesta, kuten jo aiemmin on jo mainittu. Ympäristölle myönteinen hanke voidaan määrittellä hankkeeksi, jolla pyritään parantamaan ympäristön tilaa, ihmisen tietoisuutta ympäristöasioista tai ohjaamaan ympäristöä kuormittavia toimintoja ympäristöystävällisempään suuntaan. Ympäristömyönteinen hanke ei synny pelkästään sillä, että hanke täyttää lainsäädännöllisesti ympäristövaatimukset.

Ympäristövaikutusten arvioinnin toteutustavat vaihtelevat kullakin alueella käytössä olevien yleisten toimintatapojen mukaisesti. Kestävä kehitys ja ympäristömyönteisyys valintakriteereissä ymmärretään laajasti. Eri rahoittajatahojen sitoutumisaste sovitteeseen ympäristövaikutusten arviointiin

vaihtelee. Puutteita ympäristövaikutuksia käsittelevän kohdan sisällyttämisessä rahoitushakemuslomakkeisiin esiintyy edelleen.

Pohjois-Suomen alueella käytetään valtakunnallisia rahoitushakemuslomakkeita, jossa on joko sanallinen arvio hankeen ympäristövaikutuksista tai luokittelu yhteen kolmesta vaihtoehdosta. Mikäli hankkeilla on ympäristövaikutuksia, edellytetään arviointilomakkeen täyttämistä. Ympäristöhankkeiden seuraamisen ja arvioinnin kannalta seurantaindikaattorien esittäminen on edelleen puutteellista, vaikka onkin tapahtunut edistymistä. Vuoden 2002 ei ole kuitenkaan vielä saatu ympäristöindikaattoreiden osalta kattavaa järjestelmää toimimaan.

Alueen maakunnissa toimii YVA-työryhmät, Keski-Pohjanmaalla on yva-arvioinnin tarpeellisuus punnitaan hankevalinnan yhteydessä. Valinnassa on mukana ympäristökeskuksen edustus. Lapissa maakunnallinen YVA-työryhmä on käsitellyt yhteensä 15 hanketta. Ympäristöministeriön laadittu raportti "Ympäristömyönteisyys ja sen mittaaminen EU:n aluekehitysohjelmissa" on esitelty MYR:n sihteeristöissä ja toimitettu Pohjois-Suomen rahoittajaviranomaisten hankevalmistelijoille.

Ympäristöministeriö järjesti yhden neuvottelupäivän alueellisille ympäristökeskuksille ohjelman toteuttamisen merkeissä. Viime vuonna julkaistiin yleisesite "Avoimna hyvälle idealle" EU-rakenerahoituksesta ympäristöhankkeille.

3.7.2 Sukupuolten välinen tasa-arvo

Pohjois-Suomen ohjelman tavoitteena on edistää sosiaalisesta ja väestöllisesti tasapainoista kehitystä. Tämän vuoksi ohjelman toteutuksessa huolehditaan siitä, että alueiden sukupuolten rakenne pysyy tasapainoisena ja että ohjelmassa toteutetaan kummankin sukupuolen intresseistä lähteviä hankkeita. Hankkeiden valinnassa suositaan alueittain taloudellisesta tai sosiaalisesti heikoimmassa asemassa olevaa sukupuolta. Keskeistä tasa-arvon lisäämisessä on työmarkkinoiden sukupuolisegregaation vähentäminen. Erityisenä tavoitteena on naisten yrittäjyyden lisääminen. Tähän tähtäävät toimenpiteet kullakin toimintalinjalla erityisesti ESR-toimenpidekokonaisuuksissa.

Tasa-arvoteman toteutuminen ohjelman seurantaindikaattorien mukaan

Ohjelman ydinindikaattorien kohdalla tasa-arvovaikutuksia seurataan uusien työpaikkojen, säilytettyjen työpaikkojen, uusien yritysten, ESR-toimenpiteen aloittaneiden sekä varsinaisten tasa-arvo edistävien hankkeiden osalta. Hanke voidaan määritellä tasa-arvohankkeeksi, jos hankkeen toteuttajana on naisyrittäjä (selkeä enemmistö naisia), naisjärjestö tai naisverkosto, hankkeen kohteena tai edunsaajana on erityisesti naiset, hankkeessa on selkeä naisten tai epätasa-arvoisessa asemassa olevan sukupuolen intressi tai jos hankkeen tavoitteen on sukupuolten tasa-arvoisten mahdollisuuksien edistäminen. Alla olevassa taulukossa 30. esitetään vuoden 2002 lopun mukainen tilanne.

Taulukko 30. Ohjelman ydinindikaattorit tasa-arvo teeman näkökulmasta

27.6.2003

Ydinindikaattori	Tavoite 2006		Toteuma 31.12.2002	
Uudet työpaikat	10 000	%	5 191	%
- Miehet	6 100	61,00 %	3 389	65,29 %
- Naiset	3 900	39,00 %	1 802	34,71 %
Säilytetyt työpaikat	20 000		8 349	
- Miehet	12 300	61,50 %	5 894	70,60 %
- Naiset	7 700	38,50 %	2 455	29,40 %
Uudet yritykset	1 000		466	
- joista naisyritysten lkm	200	20,00 %	182	39,06 %
ESR-toimenpiteen aloittaneet	46 000		25 776	
- Miehet	24 300	52,83 %	12 590	48,84 %
- Naiset	21 700	47,17 %	13 186	51,16 %
Tasa-arvoa edistävät hankkeet			EU-rahoituksesta	21,70 %
- tasa-arvohankkeet tai tasa-arvosuuntautuneet hankkeet	5 % EU-rahoituksesta		852 kpl, hankkeita rahoitettu yht. 3359 kpl	25,00 %

Tasa-arvohankkeita on 31.12.2002 mennessä toteutettu tai käynnissä yhteensä 852 kappaletta. Uusien ja säilytettyjen työpaikkojen kohdalla tasa-arvotavoitteet eivät ole toteutuneet: syntyneet ja säilytetyt työpaikat ovat olleet selvästi miesenemmistöisiä. Uusien yritysten kohdalla tilanne näyttää hyvältä tavoitteeseen verrattuna. ESR-toimenpiteen aloittaneissa korostuu naisvaltaisuus, naisia on aloittanut ESR-toimenpiteissä enemmän kuin miehiä. Eräänä syynä tähän on se, että ESR-toimenpiteet ovat usein koulutushankkeita, ja naisten kouluttautumishalukkuus on miehiä suurempaa.

Yksi keskeinen syy sekä uusien että säilytettyjen työpaikkojen miesvaltaisuuteen vaikuttanut tekijä lienee mahdollisesti ollut se, että yritystuet ovat kohdistuneet pääosin teollisuuteen ja perinteisille toimialoilla, jotka ovat miesvaltaisia aloja. Yrityshankkeiden valinnassa on myös korostunut enemmän niiden työllistävä vaikutus kuin sen, että painotettaisiin erikseen tasa-arvovaikutuksia.

Teeman huomioiminen ohjelmatyössä

Teeman käytännön toteutumista ja huomioimista ohjelmatyössä selvitettiin maakuntiin tehdyllä kyselyllä. Sen mukaan tasa-arvotema on ohjannut hankevalintaa. Se tuo hanke-esitykseen lisäarvoa eli teemalla on luonnollisesti myönteinen vaikutus hankkeen mahdollisuuksiin tulla rahoitetuksi. Hankevalmistelussa on muutoin yleensä tasavertaisissa toimenpiteissä annettu etusija ko. teeman hankkeille. Yksistään tasa-arvoelementit eivät kuitenkaan ratkaise rahoituspäätöstä puoleen tai toiseen. Teemaa ei ole kuitenkaan erityisesti nostettu esille esim. kohdennetulla hakukierroksella.

Tasa-arvotema ei ole käsitelty Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelmaa toteuttavien maakuntien maakunnan yhteistyöryhmissä. Keski-Pohjanmaan maakuntahallituksessa tasa-arvo näkökulma on ollut käsittelyssä vuoden 2002 lopulla ja maakuntahallitusta on informoitu alueella toteutetuista tasa-arvohankkeista. Lapissa tasa-arvotema on ollut esillä mm. hanke-esittelyiden yhteydessä. Keski-Pohjanmaalla on tehty strateginen valinta, että nais- ja nuorisoteemaa painotetaan Pirityiset ry:n toteuttamassa Leader+ –ohjelmassa Kotikylä+. Ohjelman toteuttamisalue on vastaava kuin maakunnan tavoite 1 –ohjelma-alue. Strategisena tavoitteena Pirityisen Leader + suunnitelmassa on Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelman täydentäminen siten että seutu on sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kehityksen uralla ohjelmakauden lopussa. Ohjelmassa mm. tuetaan nuorten ja naisten omaehtoista työpaikan luomista ja sekä yritystoiminnan käynnistämistä. Kehitetään seudun vah-

vuusalaksi maaseudun nuorten ja naisten osallistuminen elinkeinoelämään, kulttuuriin ja kehittämistoimintaan.

Omia toimielimiä ei ole tasa-arvotemaan tukemaan perustettu, vaan esim. Keski-Suomessa ja Lapissa yva-ryhmä arvio hankkeiden tasa-arvovaikutukset. Tasa-arvohankkeiden ja tasa-arvosuuntautuneiden hankkeiden määrittelyyn ja tunnistamiseen ei ole annettu riittävästi ohjeita ja ennen kaikkea koulutusta. Rahoittajaviranomaisilla on siten vaikeuksia ja epäselvyyttä tasa-arvon tunnistamisessa, sillä puhtaita tasa-arvo hankkeita hakijat eivät esitä. Koska tasa-arvon tunnistaminen on vaikeata, kaikkia teemaa läheisestikin sivuavia hankkeita ei välttämättä ole Keski-Suomessa toimitettu yva-ryhmän arvioitavaksi.

Esteenä tasa-arvo teeman toteutuksella on siis koettu mm. rahoittajien ja toteuttajien vaikeudet tunnistaa tasa-arvovaikutuksia. Vastauksissa nostettiin myös se seikka, että tasa-arvon koetaan olevan yleisesti jo kunnossa ja eikä siihen näin ollen kiinnitetä erityistä huomiota. Lisäksi ohjelmatyössä ovat painottuneet maakuntien avaintoimialat, joihin rahoitusta on kohdennettu tai esillä on ollut enemmän esim. maaseudun ja kaupunkien välinen vuorovaikutus.

Teeman edistämiseksi ja aktivoimiseksi kyselyyn annetuissa vastauksissa korostuvat erityisesti koulutus, tiedottaminen, vastuutahojen nimittäminen ja kohdennetut hakukierrokset. Koulutusta on lisättävä teeman ympärillä, mm. siitä mitä teemalla tarkoitetaan ja lisättävä myös koulutusta yritysten perustamiseen. Aloitettavan yrittäjän tukitoimia on yhteisesti valtion hallintoviranomaisten kanssa kehitettävä edelleen. Työttömille kohdennettu starttiraha olisi suunnattava kansallisesti toteutettavaksi esimerkiksi käynnistysavustuksen myötä, jolloin tukitoimien kohderyhmä laajenisi koskettamaan kaikkia yrittäjäksi aikovia. Varsin maataloutta harjoittavien liittämislinkeinot lisääntyisivät myös naisille. Ja mikäli teollinen toiminta alueella menestyy, vaatii se tällöin myös palvelujen tuottamisen lisäämistä eli palveluyrittäjyyden lisäämistä edistäviä tukitoimia on mietittävä tarkemmin

Hanke-esimerkkejä

Tahtonaisen tietotaito II on Oulun seudun ammattikorkeakoulun naisyrittäjäkoulutushanke, jota Oulun lääninhallitus on rahoittanut Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelmassa sekä tavoite 3 -ohjelmassa. Naisyrittäjäkoulutuksen tavoitteena oli lisätä alueen naisyrittäjien ja yrittäjiksi aikovien naisten valmiuksia toimia yrittäjinä sekä parantaa heidän ammatillista osaamistaan. Koko yritystoimintaa käsittelevä sekä käytännönläheinen koulutus tarjosi tuoreita tietoja sekä käytännön taitoja oman yrityksen suunnitteluun ja kehittämiseen. Samalla edistettiin samanhenkisten yrittäjän naisten verkostoitumista. Koulutus tuotti 10 uutta naistyöpaikkaa ja kaksi uutta yritystä. Useat yritykset laajensivat toimintaansa koulutuksen aikana. Koulutus toteutettiin 1.2.2001–30.6.2002 välisenä aikana.

ATK-opinnoilla uudelle uralle on Karstulan kansalaisopiston toteuttama naisten koulutusprojekti, jossa opiskelijat suorittavat perustutkinnon (datanomi). Projektin lähtökohtana oli toisaalta tarve saada alueelle lisää pätevyityneitä ATK-osaajia ja toisaalta kaupallista ja hallinnollista työtä hakevien työttömien naisten runsas määrä. Opiskelijoita koulutuksessa on mukana 15, joista kaksi on miehiä. Opintoihin liittyy seitsemän opintoviikkoa työssäoppimista. Koulutus toteutetaan ajalla 10.9.2001-30.9.2003. Projektin rahoittaa Keski-Suomen TE-keskuksen työvoimaosasto.

3.7.3 Maaseudun ja kaupunkien vuorovaikutus

Aluekehittämisen vaikuttavuuden lisääminen edellyttää sekä maaseutu- että kaupunkipolitiikkaa. Niiden välille on aiheellista kehittää myös määrätietoinen vuorovaikutuspolitiikka. Aktiivisella maaseutu- ja kaupunkipolitiikalla voidaan edistää ja lisätä maaseudun ja kaupunkien välistä yhteistyötä ja vuorovaikutusta. Vakituiseen asumiseen ja kesäasumiseen liittyvä, jo nykyisin laaja vuoro-

vaikutus vahvistuu elinkeinollisella vuorovaikutuksella eli maaseudun ja kaupungin elinkeinollisella verkostoitumisella.

Maaseudun ja kaupunkien välisen vuorovaikutuksen yhtenä tavoitteena on vahvistaa maaseudun kylien ja kaupunginosien yhteisiä työtapoja välittämällä kokemuksia ja perehtymällä toisen toimintatapoihin. Oleellista on miten yhteistyötä tiivistetään eri toimijayhdistysten ja kehittämishankkeiden kesken.

Tärkeimpiä käytännön toimijoita yhteistyössä ovat aluekeskusohjelmien toteuttajat, kylien yhdistykset ja kasvukeskusten kaupunginosayhdistykset sekä paikallista omaehtoista kehittämistyötä tekevät toimintaryhmät ja kylien maakunnalliset yhteenliittymät. Toimintaryhmätyön eteenpäinvieminen antaa hyvän ja konkreettisen lähtökohdan vuorovaikutuksen kasvattamiselle. Yhteistyöaiheita ovat mm. etätyö ja sen järjestäminen, alihankinta ja pestipalvelut, kesä- ja loma-asuminen ja yritysten kummitoiminta. Asukkaiden ja erityisesti nuorten asenteet sekä odotukset vaativat yhteisiä hankkeita. Yhteistoiminnan rakentuminen edistyy mm. kulttuurivuorovaikutuksessa yhteisten tapahtumien järjestämisenä.

Alueellisen tasapainon saavuttamiseksi tarvitaan maaseutu- ja kaupunkipolitiikkaa ja erilaistettuja kehittämistoimenpiteitä eri tyyppisille alueille (harvaan asutut alueet, ydinmaaseutu, kaupunkien lähialueet ja kaupungit) sekä maaseudun ja kaupungin vuorovaikutuksen muotojen kehittämistä.

Maaseudun ja kaupunkien vuorovaikutus on Lapissa yksi hankevalintaa ohjaava periaate. Pääasiassa tätä pyritään toteuttamaan kansallisen aluekeskusohjelman kautta, mutta myös tavoite 1 -ohjelmassa. Etenkin hyvinvointi- ja ICT-alan kehittämishakkeissa vuorovaikutus on ollut tärkeä elementti. Esimerkkihankkeena voidaan mainita TEL Lappi III-hanke, jossa tavoitteena on alueellisen informaatioteknologiajärjestelmän toteuttaminen Lapin sairaanhoitopiirin alueella. Myös Kemi-Tornio alueella on hyvinvointiin liittyen toteutettu Virtuaalinen kotihoito-hanketta. Matkailun ja ICT-alan kehittämishakkeista Rovaniemen ammattikorkeakoulun Arctic Power -hankkeessa ovat tiivistä yhteistyötä tehneet Rovaseutu sekä Pyhä-Luoston alue. Maaseudun ja kaupunkien vuorovaikutusta voitaneen katsoa lisänneen myös Lapin puuohjelman toteuttamishanke sekä Sodankylän elokuvakeskushanke, jossa tiivistä yhteistyötä tekevät etenkin Sodankylän kunta, Lapin yliopisto ja Helsingin taideteollinen korkeakoulu.

Taulukko 31. Yritys- ja kehittämistukien jakaantuminen maaseutualueittain, maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

YRITYS- JA KEHITTÄMISTUKIEN JAKAANTUMINEN MAASEUTUALUEITTAIN

SIDONTATIELANNE 31.12.2002

POHJOIS-SUOMEN TAVOITE 1 -OHJELMA

Kehittämishankkeet

Hanke2000 -järjestelmä (tpk. 2.3, 2.4 ja 2.5)

Maaseutualue	kpl	EU	VALTIO	MUUVALTIO	MUJULK	KUNTA	TUKI YHTEENSÄ	YKSITYINEN RAHOITUS
Harvaan asuttu maaseutu	378	8 070 503	5 561 879	39 318	107 071	2 440 844	16 219 613	2 353 888
Ydinmaaseutu	162	2 995 665	2 027 342	0	14 636	968 281	6 005 924	1 038 204
Kaupunkien läheinen	52	1 847 757	1 626 624	0	34 582	194 687	3 703 650	480 152
Kaupungit	268	4 329 796	3 453 041	6 728	61 168	832 802	8 683 535	937 252
Hankerekisteri yhteensä	860	17 243 721	12 668 885	46 045	217 457	4 436 614	34 612 723	4 809 495

Yrityshankkeet Hanke ja Rahtujärjestelmä

Maaseutualue	kpl	EU	VALTIO	MUUVALTIO	MUJULK	KUNTA	TUKI YHTEENSÄ	YKSITYINEN RAHOITUS
Harvaan asuttu maaseutu	724	7 426 148	7 446 656	0	0	0	14 872 804	16 524 568
Ydinmaaseutu	585	6 744 211	6 745 724	0	0	0	13 489 934	15 499 675
Kaupunkien läheinen	35	496 060	496 060	0	0	0	992 120	929 942
Kaupungit	30	572 058	572 058	0	0	0	1 144 115	1 326 375
Rahtujärjestelmä yhteensä	1 374	15 238 476	15 260 497	0	0	0	30 498 974	34 280 559

P-Suomen tavoite 1- ohjelma yhteensä

Maaseutualue	kpl	EU	VALTIO	MUUVALTIO	MUJULK	KUNTA	TUKI YHTEENSÄ	YKSITYINEN RAHOITUS
Harvaan asuttu maaseutu	1 102	15 496 651	13 008 534	39 318	107 071	2 440 844	31 092 417	18 878 455
Ydinmaaseutu	747	9 739 876	8 773 065	0	14 636	968 281	19 495 858	16 537 878
Kaupunkien läheinen	87	2 343 817	2 122 684	0	34 582	194 687	4 695 770	1 410 094
Kaupungit	298	4 901 854	4 025 099	6 728	61 168	832 802	9 827 651	2 263 626
OHJELMA yhteensä	2 234	32 482 198	27 929 382	46 045	217 457	4 436 614	65 111 696	39 090 054

Taulukko 32. Pohjois-Suomen tavoite- 1 ohjelma, Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan myönnetty rahoitus 31.12.2002 mennessä maaseututyypeittäin

	Hanke	Hväsks.	Tuki	Yksityinen	EAKR	Valtion
		kust.		rahoitus	tuki	tuki
	kpl	euro	euro	euro	euro	euro
Harvaan asutun maaseudun kunnat	773	104521056	29248985	75272071	14940843	14308142
Kaupungin läheisen maaseudun kunnat ja kaupungit	461	63086195	20308887	42777308	10567782	9741104
Ydinmaaseudun kunnat	217	36870564	9563750	27306815	4853023	4710727
Yhteensä	1451	204477815	59121622	145356194	30361648	28759973

Myöntöpäivä 01.01.2000 - 31.12.2002

3.7.4 Tietoyhteiskunta

Euroopan aluekehitysrahasto

Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonallalla oli 30.12.2002 mennessä myönnetty rahoitusta yhteensä 70 tietoyhteiskuntahankkeeseen. Rahoitetuista tietoyhteiskuntahankkeista suurin osa on rahoitettu toimenpidekokonaisuudesta 1.1 ”Yritystoiminnan, klustereiden ja toimialarakenteen kehittäminen”. Hankkeilla pyritään vaikuttamaan pk-yritysten kilpailukyvyyn paranemiseen edistämällä tietojenkäsittely- ja tietoliikenneteknologian hyödyntämistä pk-yrityksissä.

Rahoitetut yritysmaat hankkeet ovat käsittäneet lähinnä pk-yritysten tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen ja käyttöönottoon tähtääviä investointi- ja kehittämishankkeita. Lisäksi on rahoitettu tietotekniikan osaamisen kehittämiseen liittyviä kehittämishankkeita. Osa rahoitetuista yritysmaat hankkeista on ollut infocom-klusterin yritysten investointi- ja kehittämishankkeita. Infocom-klusteriin kuuluviksi yrityksiksi luokitellaan mm. viestintä-infrastruktuurialan, informaatioteknologia-alan, sisältötuotantoalan yritykset sekä infocomia soveltava muu liiketoiminta.

Yrityskohtaisten hankkeiden lisäksi on rahoitettu mm. erilaisia internetpohjaisten yritysrekistereiden luomiseen tähtäviä hankkeita, joilla on edistetty yritysten yhteistyötä ja alihankintaverkostojen luomista.

Opetusministeriön hallinnonalalla oli myönnetty rahoitusta vuonna 2002 yhteensä 40 tietoyhteiskuntahankkeeseen. Rahoitetuista tietoyhteiskuntahankkeista suurin osa on rahoitettu toimenpidekokonaisuudesta 3.1 "Osaamisen ja tietoyhteiskuntarakenteiden kehittäminen". Hankkeissa kehitetään ja toteutetaan eri alojen osaamisen, kulttuurin, osaamis- ja oppimisympäristöjen, tutkimus- ja tuotekehitysympäristöjen sekä tietoyhteiskunnan edellyttämiä rakenteita ja infrastruktuuria.

Rahoitetuissa hankkeissa on tuettu osaamiskeskusten ja -keskittymien laitteistamista ja kehittymistä ja sitä kautta edistetty innovaatiotoiminta ja osaamisintensiivistä yritystoimintaa. Hankkeissa on kehitetty alueen elinkeinoelämää ja osaamista edistäviä oppimisympäristöjä ja -materiaaleja ja oppimisen tietoverkkoja sekä kehitetty verkkopedagogiikan osaamista ja hyödyntämistä. Tutkimus- ja kehittämishankkeissa on esimerkiksi edistetty virtuaalitodellisuuden sovelluksia ja digitaalisen median hyödyntämistä.

Kulttuurin tietoyhteiskuntahankkeissa on edistetty sisältötuotanto- ja uusmediaosaamista mm. yliopistollisen tutkimuksen ja kulttuurilaitosten yhteistyöhankkeissa. Tästä esimerkkinä on mm. elämyksellisuutta tukevat hankkeet ja animaatiotuotannon kehittäminen.

EAKR-osarahoitteisista tietoyhteiskunta hanke-esimerkkeinä voidaan mainita mm. Pellon kunnan hallinnoimassa ja Lapin lääninhallituksen rahoittamassa *VIRVE - Länsi-Pohjan virtuaalinen oppimisverkko* (60271) EAKR-hankkeessa ja sitä täydentävässä ESR-osiossa varustetaan alueelle uutta opiskeluympäristöä sekä kehitetään verkkopedagogiikkaa ja lisätään työssä olevien opiskelumahdollisuuksia. Hankkeen osapuolia ovat Simon, Tervolan, Tornion, Keminmaan, Pellon ja Ylitornion kunnat sekä Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu, jotka ovat sitoutuneet kehittämistyöhön erinomaisesti.

Lapin yliopiston hallinnoimassa ja Lapin lääninhallituksen rahoittamassa "*Digmo*" -hankkeessa (60256) ovat yhteistyökumppanina Rovaniemen kaupunki ja lappilaiset taidemuseot. Hankkeen tavoitteena on tutkia ja tallentaa lappilaisten taidemuseoiden aineistoa ts. lappilaista kulttuuriperintöä digitaalisiin arkistoihin. Hankkeessa on yhdistetty yliopistollista tutkimusta, oikeudellista tietotaitoa ja kulttuurilaitosten osaamista innovatiivisella tavalla. Hanke on edennyt tavoitteiden mukaisesti.

Kalajokilaakson koulutuskuntayhtymän Haapajärven ammatti-instituutin hallinnoimassa *WEB-kauppapaikka opetusympäristön perustaminen* (60231) hankkeessa tavoitteena on luoda WEB-oppimisympäristö (verkkokauppalaboratorio), joka mahdollistaa sähköisen kaupankäynnin osaajien kouluttamisen Oulun Eteläisen alueen elinkeinoelämän tarpeisiin. WEB-oppimisympäristö muodostuu kauppa- ja ostajakoneista ja kauppaohjelmistoista. Investointien rinnalla toteutettavassa ESR-hankkeessa koulutetaan oppilaitoksen henkilökuntaa ja luodaan opetukseen soveltuvaa oppimateriaalia. ESR-hanke on edelleen käynnissä, EAKR-hanke on päättynyt 31.12.2001.

Euroopan sosiaalirahasto

ESRA-tietojärjestelmän luokittelun mukaan 31.12.2002 mennessä on Pohjois-Suomen ESR-projekteista 56 % ollut joko tietoyhteiskunnan kehittämiseen tähtäävä tai muuten tietoyhteiskunta-vaikutuksiltaan positiivinen projekti. Selvästi eniten tietoyhteiskunnan kehittämiseen tähtäävät projektit on rahoitettu toimenpidekokonaisuudessa 3.2 "Osaamisen ja avainalojen edistäminen". Lähes puolet projekteista on ollut kansalaisten palveluja ja tietoyhteiskunnan sovellutuksia edistäviä. Kol-

mannes hankkeista on tukenut osallistujien osaamista ja työllisyyttä. Loput hankkeet ovat olleet pk-yritysten palveluja ja tietoyhteiskunnan sovellutuksia kehittäviä.

ESR-viitekehyksen tietoyhteiskuntateeman arvioitsijan Net Effect Oy:n havaintojen perustella ESR-viitekehyksen pääpaino vaikuttaisi ohjelma-asiakirjan tietoyhteiskuntastrategian määritelmän mukaisesti olevan tietoteknisten valmiuksien ja mahdollisuuksien hyödyntämiseen liittyvissä toimenpiteissä. Ohjelman tietoyhteiskuntastrategiaa pyritään toteuttamaan läpikäyvässä periaatteena tarkoitetaan tietotekniikan hyväksikäytön lisäämistä jokaisen toimintalinjan hankkeissa niin, että valmiudet tietoverkkojen ja tietotekniikan käyttämiseen paranevat, tietoverkkopalvelut vastaavat paremmin käyttäjien tarpeita ja pääsy tietoverkkoihin helpottuu. Tietoyhteiskuntastrategia oli löydettävissä ainakin toimenpidekokonaisuuksien 1.3 ”Yritysten henkilöstön kehittäminen ja yrittäjyyden edistäminen”, 2.6 ”Osaamisen kehittäminen maaseudulla” ja 3.2 ”Osaamisen ja avainalojen edistäminen” sisällöistä. Lapissa rahoitetuissa hankkeissa tietoyhteiskuntaosaamista kehitetään palvelemaan yhä laajempaa osaa väestöstä ja toimialoista.

Hanke-esimerkkeinä voidaan mainita ohjelmistotuotannon maisteriohjelma ja teknologiapuisto lapsille ja nuorille sekä valtakunnallinen teknologiakasvatuksen koulutuskeskushanke. Ohjelmistotuotannon maisteriohjelmissä koulutuksen kohderyhmänä ovat tietojenkäsittelyalan opistotasaisen koulutuksen tai AMK-tasaisen tai jonkin muun soveltuvan alan yliopistotasaisen tutkinnon suorittaneet tai yliopisto-opinnot keskeyttäneet yrityksissä tai julkisyhteisöissä työskentelevät henkilöt. Tavoitteena on, että opiskelijoiksi valituilla on suoritettuna tai hyväksi luettavissa tietojenkäsittelytieteen ja sivuaineopintoja keskimäärin 40 opintoviikkoa. Välillisenä kohderyhmänä ovat alan yritykset, joihin opiskelijat tekevät harjoittelunsa. Lisäksi on käynnistetty digitaaliseen median, multimedian ja informaatioteknologian maisteriohjelmaa.

Lapin yliopiston menetelmätieteiden laitos toteuttaa yhdessä tiedekuntien kanssa kahta informaatioteknologiaan liittyvää maisteriohjelmaa. Näistä ensimmäinen on Informaatioteknologian maisteriohjelma 2000-2003 (ITMO) ja toinen NetCom-maisteriohjelma 2002-2005. Kumpikin maisteriohjelma on monitieteinen ja yhdistää Lapin yliopiston eri tieteenalat (kasvatustiede, oikeustiede, yhteiskuntatieteet ja taiteet) informaatioteknologiaan. Koulutus tuottaa tuottaa monitieteisen, oman tieteenalansa syvällisen koulutuksen saaneita, vahvasti informaatioteknologiaan suuntautuneita ammattilaisia yhteiskunnan eri osa-alueille suunnittelu-, johtamis-, tutkimus-, asiantuntija- ja koulutustehtäviin. Tällaisia osaajia nykyinen tietoyhteiskuntakehitys tarvitsee, sekä julkisella että yksityisellä sektorilla.

Oulun Eteläisen Kehitys Oy:n hallinnoima Teknologiaapuisto lapsille ja nuorille sekä valtakunnallinen teknologiakasvatuksen koulutuskeskus -hankkeen (81279) tavoitteena on kehittää teknologiakasvatusta antamalla konkreettista tietoa ja omakohtaista kokemusta teknologiasta ja sen vaikutuksista elämäämme etenkin Pohjois- ja Keski-Pohjanmaalla. Oulun lääninhallituksen rahoittama hanke koostuu teknologiakasvatuksen täydennyskoulutuskurssien sisältöjen sekä oppimateriaali- ja laitettujen hankkimisen suunnittelemisesta ja testaamisesta. Hankkeesta on myös tehty rahoituspäätös Länsi-Suomen tavoite 2 -ohjelmasta (ESR). Hanke on edennyt hyvin ja lisännyt kiinnostusta teknologiakasvatukseen pilottioppilaitosten avulla.

TUTAMNET-tutkintotavoitteisen ammatillisen koulutuksen verkko-opiskeluhanke (virtuaalikoulu, 80406) on Rovaniemen terveys- ja sosiaalialan oppilaitoksen hallinnoima ja Lapin lääninhallituksen rahoittama. Hankkeen tavoitteena on luoda pysyvä toimintamalli tietoverkkoja hyödyntävästä tutkintoon tähtäävästä ammatillisesta koulutuksesta Lapin lääniin. Teknologiaa ja tietoverkkoja hyödyntämällä luodaan opiskelijoille joustavat mahdollisuudet ja menetelmä osallistua tutkintoihin valmistavaan koulutukseen. Opiskelijoiden mukaan hanke on mahdollistanut joustavan ja vuorovai- kutteisen opiskelun ajasta ja paikasta riippumatta, jolloin opiskelua on pystynyt lomittamaan muuhun elämään.

Rovaniemen ammattikorkeakoulun hallinnoima Virtuaaliammattikorkeakoulu - oppimisen, sisällön ja laadun verkosto -hanke (81813) pyrkii tuottamaan verkkopohjaista oppimateriaalia, opetuskokonaisuuksia ja opetuskokonaisuuksia, osallistumaan virtuaaliammattikorkeakoulun portaalin suunnitteluun ja toteutukseen sekä koordinoimaan valtakunnallisella tasolla elämystuotanto klusterin ympäriltä sisältötuotantorenkaita. Lapin lääninhallituksen rahoittama hanke on osa valtakunnallista virtuaaliammattikorkeakouluhanketta, jossa tuotetaan Lapin alueen kehittämistarpeiden mukaisia alueellisia tietoverkkopohjaisia oppimateriaaleja ja opintokokonaisuuksia sekä kehitetään myös ammattikorkeakoulujen virtuaalikirjastopalveluita.

Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahasto

Laajasti määriteltynä erilaisten tietoyhteiskuntaan liittyvien hankkeiden tarkoituksena on edistää maaseutualueiden kehittämistä ja kilpailukykyä. Hankkeet voidaan luokitella karkeasti kolmeen luokkaan: yrittämiseen liittyvät hankkeet, osaamiseen ja koulutukseen liittyvät sekä palveluiden uudelleen järjestämiseen liittyvät hankkeet.

Hankkeet voivat liittyä uusiin yritysmahtoihin, sähköiseen kaupankäyntiin, maaseutumatkailun varausjärjestelmiin, ruuan turvallisuuteen, koulutukseen, maaseudun peruspalveluiden uudelleenjärjestämiseen, etätuotannon tarjoamiseen mahdollisuuksiin, kulttuuriin. Internet ja siihen liittyvä teknologia tarjoaa tulevaisuudessa paljon mahdollisuuksia maaseutuyhteisöjen kehittämiseksi. Erityisesti on huolehdittava siitä, että tietoteknologiaa kehitettäessä muistetaan käyttäjystävällisyys ja että kaikki pääsevät hyödyntämään mahdollisuuksia.

Maa- ja metsätalousministeriö käynnisti loppuvuodesta 2002 selvityksen tekemisen EMOTR-rahoitteisista tietoyhteiskuntahankkeista.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla on käytetty 2,24 milj. euroa EMOTR-rahoitusta tietoyhteiskuntahankkeisiin. Tämä on noin seitsemän prosenttia EU-rahoituksesta.

Esimerkkeinä EMOTR -rahoitteisista tietoyhteiskuntahankkeista voidaan mainita Paliskuntain yhdistyksen hallinnoimassa ”Porotalouden paikkatietojärjestelmän kehittäminen” -hanke ja ”NettiJussi” -hanke. Porotalouden paikkatietojärjestelmän kehittämishankkeessa parannetaan porotalouden sähköistä tietojenkäsittelyä kehittämällä Suomen porotalouden tarpeisiin paikkatietojärjestelmäsovellutus, jolloin porotalouteen liittyvä alueellinen tieto tulee poronmistajien, Paliskuntien yhdistyksen ja sidosryhmien käyttöön. Hankkeessa sovitetaan yhteen porotalouden ohjelmistot keskenään ja sidosryhmien järjestöjen kanssa informaation kulun mahdollistamiseksi ja varmistamiseksi. Hankkeeseen sisältyvät myös digitaalisen porotalous-valokuva-arkiston ja sekä Poromies-lehden internet-versioiden tekeminen.

”NettiJussi” -hanke on Sodankylän kunnan hallinnoima. Hanke konkretisoituu autoon rakennettavaksi palvelupisteeksi, joka kulkee säännöllisen aikataulun ja reitin mukaisesti. Pysähdyspaikoillaan se kytketään ISDN-liittymän kautta tietoverkkoihin. NettiJussin henkilöstä auttaa ja kouluttaa atk- ja tietoverkkoasioissa sekä tiettyjen viranomaispalvelujen välittämisessä.

4 OHJELMAN HALLINTO

4.1 Seurantakomitea

Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelman seurantakomitea kokoontui vuonna 2002 kaksi kertaa: 12.-13.6. Varkaudessa ja 10.12. Helsingissä.

Varkauden kokouksessa 12.-13.6.2002 hyväksyttiin vuoden 2001 vuosiraportti ja keskusteltiin samassa yhteydessä laajasti ohjelman toteutustilanteesta. Kokouksessa päätettiin, että valtiovarainministeriö kokoaa työryhmän selvittämään yliopistojen omarahoituskysymystä sekä etsimään ratkaisua pienten hankkeiden likviditeettiongelmaan. Kokouksessa käsiteltiin myös väliarvioinnin tutkimussuunnitelma. Pekka Urjanheimo sisäasiainministeriöstä esitteli uuden alueiden kehittämislain mukaista suunnittelujärjestelmää. Seurantakomitea tutustui Itä-Suomen tavoite 1 –ohjelman kautta rahoitettuihin hankkeisiin: Walt-Sim, Varkku ja Uusyrittäjäkeskushanke. Kokous pidettiin Navitas –tietotalossa, joka on saanut rahoitusta tavoite 1 –ohjelmasta.

Helsingissä 10.12.2002 pidetty kokous oli yhteinen Itä-Suomen tavoite 1 –ohjelman seurantakomitean kanssa. Tavoite 1 –ohjelmien seurantakomiteoiden yhteisellä kokouksella pyrittiin toimintojen rationalisointiin ja parempaan tiedonvaihtoon tavoite 1 –ohjelmien välillä. Kokouksessa hyväksyttiin vuoden 2003 teknisen avun jako ja käyttösuunnitelmat.

Kokouksessa keskusteltiin ohjelman toteutuksen tilanteesta tilannekatsauksen pohjalta sekä käsiteltiin rahoitukseen liittyviä asioita, kuten maatalouden investointi- ja nuortenviljelijöiden aloitustuen määrärahojen tilannetta, valtion vastinrahoituksen tilannetta, yliopistojen ja valtion tutkimuslaitosten omarahoitusosuutta tavoite 1 –ohjelmahankkeissa. Net Effect Oy:n edustaja esitteli seurantakomitealle katsauksen väliarvioinnin etenemiseen, asiasta käytiin laajaa keskustelua. Seurantakomiteaa tiedotettiin vuosikokouksesta komission kanssa, työryhmän asettamisesta selvittämään täydentävyysperiaatteen toteutumista sekä Jorma Teittinen kertoi Kainuun hallintokokeilumallista ja sen vaikutuksista tavoite 1 –ohjelman toteutukseen.

Helsingin kokouksen yhteydessä järjestettiin Länsi- ja Etelä-Suomen tavoite 2 –ohjelmien kanssa yhteinen tietoyhteiskuntateemaa käsittelevä seminaari. Seminaarissa alustajina toimivat tutkimusjohtaja Antti Kasvio Tampereen yliopistolta, Länsi-Suomen tavoite 2 –ohjelmakoordinaattori Seppo Haukka ja Vesa Tornberg, joka on Länsi-Suomen tavoite 2 –alueella langattomat palvelut teemavastaava.

4.2 Seurantakomitean sihteeristön toiminta

Sisäasiainministeriö järjesti hallintoviranomaisena seitsemän ohjelman sihteeristön kokousta yhdessä Itä-Suomen tavoite 1 –ohjelman sihteeristön kanssa. Sihteeristö on valmistellut huolella seurantakomiteassa käsiteltävät asiat sekä keskustellut aktiivisesti ohjelman toteuttamiseen liittyvistä ajankohtaisista ja tulevista asioista.

Vuoden aikana sihteeristössä on ollut erityisesti esillä ohjelman rahoitukseen liittyvät asiat. Kevään 2002 aikana sihteeristöä työllisti vuosiraportin laatiminen vuodelta 2001. Syksypuolella esille nostettiin jo suoritusvarauksen jako ja mahdolliset ohjelmamuutokset. Syksyllä laadittiin suppeampi tilannekatsaus ohjelman toteutustilanteesta ja tietoyhteiskuntateemasta seurantakomitealle.

Tavoite 1 –ohjelman sihteeristö valmisteli vuoden 2002 aikana tavoite 6 –ohjelman loppuraporttia.

4.3 Maakuntien yhteistyöryhmien ja niiden sihteeristöjen toiminta

Maakuntien yhteistyöryhmät (MYR) ovat kokoontuneet toimintavuoden aikana 4-5 kertaa. Yhteistyöryhmien sihteeristöt ovat pitäneet kokouksiaan huomattavasti useammin. Maakunnan yhteistyöryhmille annetaan säännöllisesti tilannekatsaus ohjelman etenemisestä maakunnassa. Keskeinen yhteistyöryhmän tehtävä on maakunnan yhteistyöasiakirjan laatiminen vuosittain ja sen tarkistaminen. Hankekäsittely yhteistyöryhmissä vaihtelee riippuen yhteistyöryhmän työjärjestyksestä. Lukumääräisesti eniten hankkeita käsiteltiin Lapin yhteistyöryhmässä. Lappia lukuun ottamatta yhteistyöryhmät käsittelevät sekä tavoite 1 että tavoite 2 –ohjelmien asiat.

Vuoden 2003 yhteistyöasiakirjan laatimisen lisäksi yhteistyöryhmät tarkistivat vielä vuoden 2002 yhteistyöasiakirjat vastaamaan tammikuussa tehtyä rakennerahastojen ja valtion rahoitusosuuksien jakoa.

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristöt valmistelevat yhteistyöryhmän kokoukset. Muissa maakunnissa paitsi Keski-Suomessa sihteeristö käsittelee kaikkien hankkeiden (pl. yrityshankkeet) päätösesitykset. Keski-Suomessa sen tekee TE-keskuksen vetämä hanketyöryhmä. Pohjois-Pohjanmaalla sihteeristö päättää myös yhteisistä hakuilmoituksista, jotka koskevat tavoite 1, 2 ja 3 –ohjelmia sekä Alma –ohjelmaa. Haut ovat kaksi kertaa vuodessa. Lapissa toimeenpantiin yksi elämys- ja sisältötuotantoon suunnattu haku yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Haussa ei löytynyt yhtään toteutettavaa hanketta.

Lapissa on asetettu tavoitteeksi, että MYR ”jalkautettaisiin” noin kerran vuodessa maakuntaan. Maakunnan yhteistyöryhmä on kokouksissaan saanut esittelyt tärkeimmistä hankkeista eri painopistealueilla. Menettelytapa otettiin käyttöön tiedonkulun varmistamiseksi ja se on havaittu tuloksetta. Pohjois-Pohjanmaalla päätettiin, että vuoden 2003 alusta yhteistyöryhmän kokouksessa esitellään 1-2 päättynyttä tai päättymässä olevaa hanketta. Samoin päätettiin, että tilannekatsauksen yhteydessä yhteistyöryhmä tulee saamaan kootusti tiedot siihen mennessä päättäneistä hankkeista (A4/hanke).

Hankevalmistelijoiden/-valvojien sekä maksatushenkilöstön työn laadun ja työssä jaksamisen edistämiseksi Lapin sihteeristö valtuutti Lapin liiton, Lapin lääninhallituksen sekä TE-keskuksen edustajat valmistelevaan valmistelijatapaamista. Tarve kyseiseen toimintaan on esitetty eri viranomais-ten valmistelija- ja maksatushenkilökunnan taholta. Tapaamisesta on tavoitteena muodostaa käytäntö siten, että tapaaminen järjestetään kaksi kertaa vuodessa ajankohtaisine teemoineen. Tapaamisissa on tarkoitus myös mahdollisuuksien mukaan yhtenäistää maksatuskäytäntöjä Lapin läänin maksatusviranomaisten välillä.

Pohjois-Pohjanmaalla toteutettiin hanke ”Pohjois-Pohjanmaan EU –toimijoiden osaamisverkko”, jonka yhteydessä yhteistyöryhmän sihteeristö kehitti toimintatapaansa sekä lisäsi asiantuntemustaan mm. hankkeiden arvioinnissa, viestinnässä ja tiedottamisessa sekä aluekeskus- ja EU –ohjelmien yhteensovittamisessa. Koulutustilaisuuksia oli kaikkiaan 10 ja useimmat niistä olivat avoimia myös seutukuntien EU –toimijoille.

Taulukko 33. Pohjois-Suomen maakuntien yhteistyöryhmien kokoukset ja käsiteltyjen hankkeiden määrä

Maakunta	MYR -kokoukset, kpl	MYR:rin hyväksymät hankkeet, kpl	MYR:rin hyväksymät hankkeet, milj. €	Sihteeristöjen kokoukset/hankkeet, kpl
Lappi	5			
Pohjois-Pohjanmaa	5	23		7 / 76
Keski-Suomi	5	3	0,747	5 / 3
Keski-Pohjanmaa	4	6	1,229	10/34
Yhteensä				

4.4 Maakuntien yhteistyöasiakirjojen valmistelu

Sisäasiainministeriö antoi helmikuussa 2002 ohjeen vuoden 2003 maakunnan yhteistyöasiakirjon valmistelusta, jossa maakunnan liitoja pyydettiin valmistelemaan yhteistyöasiakirjat yhteistyössä muiden aluehallintoviranomaisten kanssa. Syyskuussa 2002 maakunnan liitoja pyydettiin tarkistamaan vuoden 2003 maakunnan yhteistyöasiakirjat vastaamaan valtioneuvoston eduskunnalle antamaa vuoden 2003 talousarvioesitystä.

Maakuntien yhteistyöasiakirjat vuodelle 2003 valmisteltiin yhteistyössä maakunnan liittojen ja valtion aluehallintoviranomaisten kanssa ottaen huomioon yhteistyöasiakirjoissa vahvistetut painoalat. Yhteistyöryhmien sihteeristöt valmistelivat esitykset yhteistyöryhmien käsittelyyn, jonka jälkeen asiakirjat toimitettiin maaliskuussa sisäasiainministeriöön. Yhteistyöasiakirjat tarkistettiin syyskuussa.

Pohjois-Suomen koordinaatiotyöryhmässä sovittiin, että yhteistyöasiakirjojen kulmalukuina käytetään yhteisesti hyväksytyjä vuosittaisia maakuntakohtaisia rahoituskehyksiä. Ne oli laadittu seurantakomitean joulukuussa 2001 hyväksymän Pohjois-Suomen rahoituskehyksen pohjalta, missä oli huomioitu sekä teknisen avun korotus että valtion rahoitusosuuden lisääminen toimenpidekokonaisuudessa 1.1. Syksyllä yhteistyöasiakirjan kehyksiä jouduttiin tarkistamaan erityisesti valtion rahoituksen osalta pienemmiksi. Yhteistyöasiakirjojen laatimiseen liittyen olisi tärkeää, että sisäasiainministeriöllä ja maakunnilla olisi yhteinen näkemys Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelman vuosittaisista rahoituskehyksistä.

Lapissa yhteistyöasiakirjan laadintaprosessin uudistamista jatkettiin edellisvuoden matriisimallin pohjalta. Yhteistyöasiakirjan valmistelu aloitettiin maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristön strategiaseminaareilla, joita pidettiin kaksi. Sihteeristö päätti ohjelman pääpainoalat, joiksi valittiin matkailu, elämysteollisuus, ICT ja puutuoteala. Tämän jälkeen pyydettiin eri viranomaisten esitykset ohjelman rahoituksesta toimenpidekokonaisuuksittain. Läpäisyperiaatteina huomioitiin osaaminen, kansainvälistyminen ja kilpailukyky, elämyksellisyys ja kulttuuri, infrastruktuuri/ympäristön kehittäminen sekä tietoyhteiskunta. Menetelmällä haluttiin päästä yhteistyöasiakirjan tarkempaan rajautumiseen, joka auttaa suunnittelemaan paremmin suurempia hankekokonaisuuksia. Valmisteluprosessin kehittämistä jatketaan edelleen.

4.5 FIMOS2000 –seurantajärjestelmä

Fimos2000 seurantajärjestelmän rakentaminen aloitettiin maaliskuussa vuonna 2000 ja se otettiin käyttöön saman vuoden syyskuussa. Seurannan periaatteet oli hyväksytty viranomaisten kesken "Seuranta2000" -työryhmässä. Fimos2000:n tietosisältö ja rakenne noudattaa näitä periaatteita.

Fimos2000:n suorakäyttäjät ovat maakuntien liitot, ympäristökeskukset (YM), tielaitokset (LVM), Työministeriö (EAKR), STM (EAKR) sekä Helsingin ja Vantaan kaupungit (URBAN). Muut viranomaiset käyttävät seurannassa omia tietojärjestelmiään, joista seurantatiedot siirretään Fimos2000:een. Vuoden 2001 loppuun mennessä Fimos2000:een oli saatu siirrettyä muista järjestelmistä kaikki EAKR-hanketiedot. ESR-, EMOTR- ja KOR-hanketiedot saatiin siirrettyä vuoden 2002 alkupuolella ja samalla saatiin liittojen ESR-hankkeet siirrettyä Fimos2000:sta työministeriön ESRA järjestelmään. Vuoden 2001 aikana Fimosissa olivat valmiina tietojen tallennus, päivitys ja raportointi (hankekuvaukset, Excel-raportit, PowerPlay-kuutiot, csv-Access). Vuoden 2002 aikana Fimos2000:n lisättiin tiedot Interreg IIIA ja Urban hankkeita varten. Tietopalvelun kehittäminen Fimos2000-tietojärjestelmän osana jatkui vuoden 2002 aikana.

Siirtotiedostot siirtyvät Fimos2000:n ja Fimosista ESRA:an automaattisesti joka viikonloppu ja EMOTR:stä tiedot siirtyvät myös automaattisesti kerran viikossa. Vain KTM:n tiedot siirretään vielä manuaalisesti ja KOR:n tiedot siirtyvät automaattisesti kerran kuukaudessa. Siirtotiedostoissa on vielä jonkin verran korjattavaa, joten niiden tietoihin ei vielä voi täysin luottaa.

Fimos2000:een oli vuoden 2002 loppuun mennessä tallennettu noin 5 000 hanketta, joista noin 3 000:sta oli tehty siihen mennessä hyväksytty päätös. Lisäksi siirtotiedostojen kautta saatiin noin 13 000 hanketta, eli vuoden vaihteeseen mennessä Fimos2000:ssa oli noin 18 000 hanketta.

4.6 Väliarviointi

Tavoite 1 ja 2 –ohjelmien seurantakomiteoiden syksyn 2000 päätösten mukaisesti väliarvioinnin valmistelu on tehty kaikille neljälle ohjelmalle yhteisessä arviointiryhmässä ohjelmien sihteeristöjen, ministeriöiden ja maakuntien liittojen evaluointiasiantuntijoiden, järjestöjen ja komission edustajien yhteistyönä. Arviointiryhmä on vuoden 2002 loppuun mennessä kokoontunut seitsemän kertaa.

Ohjelmien seurantakomiteat hyväksyivät joulukuussa 2001 arviointiryhmän valmistelun pohjalta tarjousasiakirjat, joiden mukaisesti sisäasiainministeriö haki avoimella menettelyllä arvioinnin toteuttajia. Tarjouspyyntö julkaistiin EY:n virallisessa lehdessä 17.1.2002 ja tarjouspyynnöt pyydettiin jättämään viimeistään 11.3.2002. Aikarajaan mennessä sisäasiainministeriö vastaanotti 14 tarjousta, joista osa koski useampaa kuin yhtä tavoite 1 tai 2 –ohjelmaa. Hankintailmoituksessa sekä hankinnasta päättäessään SM käytti valintakriteerinä kokonaistaloudellisesti edullisinta vaihtoehtoa. Lisäksi huomioon otettiin tarjouspyynnössä esitetyt tarjouskohtaiset kriteerit.

Ohjelmakohtaisesti tarjouksia saatiin seuraavasti: Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelmaan kaksi tarjousta, Itä-Suomen tavoite 1 –ohjelmaan 2 tarjousta, Länsi-Suomen tavoite 2 –ohjelmaan kahdeksan tarjousta ja Etelä-Suomen tavoite 2 –ohjelmaan kuusi tarjousta,

Arviointiryhmä käsitteli tarjoukset ja päätyi yksimieliseen esitykseen, jonka mukaisesti sisäasiainministeriö valitsi 1- ja 2 –ohjelmien arvioijat 18.4.2002.

Taulukko 34. Tavoite 1 ja 2 –ohjelmien arviointien kustannusarviot ja arviointikonsortiot ovat:

Pohjois-Suomen tavoite 1 ohjelma 140 000 €	Net Effect Oy (päävastuullinen), LTT-Tutkimus Oy, MTT Taloustutkimus, Oulun yliopiston Kajaanin kehittämiskeskus, Suomen Itsesuunnittelu Oy ja Jyväskylän yliopiston ympäristötutkimuksen laitos.
Itä-Suomen tavoite 1 –ohjelma 210 000 €	Net Effect Oy (päävastuullinen), LTT-Tutkimus Oy, MTT Taloustutkimus, Suomen Aluetutkimus FAR ja Lapin yliopiston yhteiskuntatutkimuksen laitoksen Pohjois-Suomen ennakointi- ja arviointikeskus.
Länsi-Suomen tavoite 2 –ohjelma 150 000 €	Jyväskylän yliopiston taloustieteiden tiedekunnan tutkimuskeskus ja Kaupunkitutkimus TA Oy.
Etelä-Suomen tavoite 2 –ohjelma 130 000 €	LTT-tutkimus Oy (päävastuullinen), Vaasan yliopiston Levón-instituutti, TKK:n Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus (YTK), Oulun yliopiston Kajaanin kehittämiskeskus, Suomen Itsesuunnittelu (ITSU Oy) ja Suomen Aluetutkimus FAR

Vuoden 2002 aikana arviointiryhmä kokoontui neljä kertaa. Keväällä 9.4. pidetyssä kokouksessa käsiteltiin väliarviointien tarjoukset ja tehtiin esitys ohjelmien arvioijien valinnasta. Kokouksessa 3.5. paneuduttiin arviointisuunnitelmiin. Syksyllä 9.9. pidetyssä kokouksessa tarkasteltiin arviointien käynnistymisestä sekä keskusteltiin arviointien painotuksista ja arviointiaineistoihin liittyvistä kysymyksistä. Vuoden viimeisessä kokouksessa 28.11. arvioijat esittelivät työn etenemistä ja hankkeanalyysien toteutusta. Lisäksi komission edustaja esitteli komission tilaamia viime kauden tavoite 2 ja 6 –ohjelmien loppuarviointeja ja informoi muista DG Region vuonna 2003 valmistuvista tutkimuksista. SM:n edustaja esitteli tavoite 5b –ohjelman loppuarviointia.

Seurantakomiteat seurasivat aktiivisesti väliarviointien toteuttamista ja arvioijat osallistuivat seurantakomiteoiden kokouksiin. Keväällä esillä olivat arviointisuunnitelmat ja syksyllä seurantakomiteoille raportoitiin työn etenemisestä.

Syksyllä 2003 valmistuvien väliarviointien tarkoituksena on parantaa ohjelmatyön laatua ja tunnistaa ohjelmatyössä tarvittavat muutokset, jotta ohjelmien tavoitteet saavutetaan. Väliarviointilla on keskeinen osa ohjelmien välitarkistuksissa ja siinä tarkastellaan myös suoritusvarauksen jakamisen pohjana käytettävien indikaattorien tuloksia. Arvioinnissa keskeinen kysymys on ohjelman vaikutus alueellisen kilpailukyvyyn ja työllisyyden parantumiseen.

4.7 Sosiaalipartnereiden toiminta ja kokemukset ohjelmatyöstä

Neuvoston asetuksen mukaisesti sosiaalipartnerit ovat kumppanuusperiaatteen mukaisesti mukana yhteisön tukitoimien valmistelussa, rahoituksessa, seurannassa ja arvioinnissa sekä tuomassa lisäarvoa ohjelmatyölle. Rakenerahasto-ohjelmien hallinto- ja päätöksentekoeleimissä sosiaalipartnerit edustavat 1/3 niiden jäsenistä. Tavoiteohjelmissa sosiaalipartnereiden edustuksellisuus toteutuu sekä ohjelmien seurantakomiteoissa että maakunnan yhteistyöryhmissä.

Maaliskuussa 2002 sosiaalipartnerit järjestivät työministeriön tuella päivän seminaarin sosiaalipartnereita MYR:eissä edustaville varapuheenjohtajille. Tilaisuudessa arviointiin sosiaalipartnereiden panosta MYR:ien työskentelyssä ja esiteltiin onnistuneita hankkeita. Oulussa 2.10.2002 järjestettiin alueellinen tilaisuus, jonka tavoitteena on ole edelleen järkevöittää sosiaalipartnereiden työtä ohjelmallisen aluekehittämisen edistämässä ottaen huomioon uuden aluekehittämislain mukana tuomat haasteet.

Sosiaalipartnereilta kartoitettiin näkemyksiä ohjelmatyöstä ja toiminnasta vuoden 2002 aikana sähköpostikyselyllä maaliskuussa 2003. Saatujen vastausten perusteella MYR:ien toimintatavat ja työskentely on sosiaalipartnereiden näkökulmasta hyvin samankaltaisia ja vakiintuneita, kuten myös vaikutuskanavat ja –tavat. Eroja löytyy sosiaalipartnereiden omassa aktiivisuudessa, esim. Pohjois-Pohjanmaan maakunnan yhteistyöryhmän sosiaalipartnereiden edustajat kokoontuvat tuntia ennen kokousta sopimaan yhteisistä linjauksista käsiteltävissä asioissa. Vastauksissa nostettiin esille tavoiteohjelmista rahoitettujen hankkeiden pirstaleisuus ja puutteellinen yrityslähtöisyys. Tavoitteeksi asetettu hankkeiden ylimaakunnallisuus ei ole vastausten perusteella toteutunut toivotulla tavalla. Pienet maakunnat ovat jopa liian pieniä suurten ja vaikuttavien hankkeiden toteuttamiseen. Yritysten ja elinkeinoelämän näkökulma ei ole saanut riittävästi painoarvoa päätettäessä hankkeiden soveltuvuudesta rakenerahastoista rahoitettavaksi. Esimerkiksi yritysten verkottunut toimintatapa ja viennin edistäminen eivät ole tulleet riittävästi huomioiduksi hankevalinnoissa. Myönteisiäkin kokemuksia on, mutta kuitenkin lyhytnäköiset ja paikalliset intressit ohjaavat rahojen jakoa liian usein, mikä voi johtaa kokonaiskuvan hämärtymiseen ja vaarana on ohjelmien vaikuttavuuden heikkeneminen.

5 OHJELMAN VALVONTA, VALVONTAJÄRJESTELMÄT JA TARKASTUKSET

5.1 Euroopan aluekehitysrahasto

Sisäasiainministeriön valvontajärjestelmä käsittää:

- johdon suorittaman valvonnan (mm. tuloskeskustelut)
- sisäisen tarkastuksen (toiminnallisesti riippumattoman yksikön toteuttama)
- sisäisen valvonnan (päätöksentekojärjestelmään sisältyvät valvontaperiaatteet)

Sisäisen tarkastuksen järjestämisen perusteista on säädetty valtion talousarviosta annetussa laissa (423/88), valtion talousarviosta annetussa asetuksessa (1243/92), sisäasiainministeriön työjärjestyksessä, sisäasiainministeriön taloussäännössä ja muita yksityiskohtaisemmin sisäasiainministeriön sisäisen tarkastuksen ohjesäännössä (Määräys Nro/SM-2001-449/va-33: tuli voimaan 1.3.2001)

Tarkastukset perustuvat kansliapäällikön vuosittain hyväksymään tarkastussuunnitelmaan ja sen perusteella laadittavaan yksityiskohtaiseen työsuunnitelmaan. Euroopan unionin rakennerahastoista osarahoitettavien hankkeiden tarkastus sisällytetään tarkastussuunnitelmaan ja tarkastukset suoritetaan samoin perustein kuin kansallistenkin valtiontukien tarkastus.

Sisäasiainministeriön sisäinen tarkastus suorittaa komission asetuksen 438/2001 edellyttämät järjestelmätarkastukset maakunnan liitoissa normaalisti 2–3 vuoden välein. Mikäli lainsäädännössä tapahtuu mainittavia maakunnanliittojen toimintaan vaikuttavia muutoksia, järjestelmätarkastuksia suoritetaan tarvittaessa useimminkin.

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on kansallisesti määräytyvien tarkastustehtävien lisäksi tarkastaa muun muassa ministeriön toimialalla toteutettavia EU-osarahoitukseen perustuvia hankkeita sekä osallistua muuhunkin valvontaan ja yhteydenpitoon, jota jäsenyys Euroopan unionissa edellyttää myönnettyjen varojen valvonnan osalta.

Euroopan yhteisöjen rakennerahastoista osarahoitettavien hankkeiden tarkastamisen lisäksi sisäinen tarkastus raportoi komissiolle säännöllisesti, yhteensovittaa komission kanssa vuotuiset tarkastukset, osallistuu komission Suomessa tekemiin tarkastuksiin sekä osaltaan huolehtii siitä, että muut Euroopan aluekehitysrahaston varoja käyttävät viranomaiset toteuttavat omat tarkastusvelvoitteensa tarkastustoimintaa säätelevän EU- ja kansallisen lainsäädännön vaatimusten mukaisesti.

Sisäasiainministeriön tehtäväalueella aluekehitysviranomaisina toimivat maakunnan liitot, jotka allokoivat osan Euroopan aluekehitysrahaston varoista yksittäisille hankkeille. Sisäasiainministeriön sisäisen tarkastuksen yksikössä Euroopan aluekehitysrahaston varoista maakunnan liittojen hallinnoimien hankkeiden ja liittojen hallintojärjestelmien valvontaan ja tarkastukseen osallistuu ministeriön päätoimipaikassa kaksi henkilöä ja alueille sijoitettuna niinkään kaksi henkilöä. Lisäksi yksikön sihteeri osallistuu tarvittaessa tarkastuksiin, avustaa tarkastusten valmisteluissa sekä neuvonta- ja koulutusmateriaalin tuottamisessa.

Silloin, kun Euroopan aluekehitysrahaston varoja käytetään muilla hallinnonaloilla, varoja käytävän hallinnonalan ao. viranomaisen sisäinen tarkastus vastaa toimivaltansa puitteissa näiden varojen käytön valvonnasta hallinnonalallaan ja raportoi tarkastuksista sisäasiainministeriölle

pääsääntöisesti standardoitua raportointimenettelyä noudattaen. Sisäasiainministeriön sisäisen tarkastuksen tarkastustoiminnan ja muilla hallinnonaloilla tehtyjen tarkastusten ja niistä laadittujen raporttien perusteella sisäasiainministeriön sisäinen tarkastus puolestaan raportoi Euroopan aluekehitysrahaston varojen käytön valvonnan osalta keskitetysti komissiolle.

Komission asetuksessa N:o 1681/94 (ns. epäsäännönmukaisuusasetus) tarkoitettujen epäsäännönmukaisuuksien raportoinnista komissiolle/OLAFille huolehtii ministeriön talousyksikkö.

Valvontatoimien riittävyyden, luotettavuuden ja audit trail-periaatteen turvaamiseksi ministeriön sisäinen tarkastus on yhteistyössä muiden ao. viranomaisten kanssa laatinut suositukset tarkastustoimintaa koskevien säädösten velvoitteet täyttäväksi, hallinnonaloille yhtenäisiksi tarkastus- ja raportointiperiaatteiksi.

Riskianalyysi ja otantatarkastukset

Vuodelle 2002 tarkastettaviksi valittujen hankkeiden valintakriteerit perustuivat ennen muuta kansallisen lainsäädännön lisäksi neuvoston asetuksen (EY) N:o 1260/1999 ja komission asetuksen (EY) N:o 2064/1997 velvoitteisiin sekä riskianalyysiin. Riskianalyysin peruseriaatteita ovat olleet muun muassa tarve tarkastaa eri tyyppisiä ja kokoisia hankkeita, aikaisemmin tehdyissä tarkastuksissa esiin tulleet havainnot sekä hankkeiden suhteellinen jakautuminen osuuttansa vastaavasti ohjelmittain ja alueittain. Euroopan aluekehitysrahaston varoja käyttävät viranomaiset eri hallinnonaloilla ovat laatineet omat riskianalyysinsä, joissa on tarvittaessa otettu huomioon hallinnonalan erityispiirteet eri viranomaisille yhteisten periaatteiden lisäksi.

Edellä kerrottuun riskianalyysiin perustuen sisäasiainministeriön aluekehitysosastolla ylläpidettävän FIMOS-järjestelmän sisältämistä hanketiedoista otettiin satunnaisotanta maakunnan liittojen ja muiden hallinnonalojen paitsi kauppa- ja teollisuusministeriön sekä Teknologian tutkimuskeskuksen hallinnoimista EAKR-hankkeista. Näiden viranomaisten otanta perustui niiden omiin tietojärjestelmiin. Otokset tarkistettiin ao. viranomaisten kanssa ja niihin tehtiin tarvittavat täydennykset ja muut muutokset komission asetuksen 438/2001 artiklan 10 velvoitteiden täyttämiseksi.

Sisäasiainministeriön suorittamat tarkastukset

Vuonna 2002 käynnistettiin uuden ohjelmakauden tavoite 1 -ohjelmiin kuuluvien hankkeiden tarkastukset siten, että komission valvonta-asetuksen 438/2001 sekä kansallisen lainsäädännön velvoitteet täyttäen Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelmaan sisältyneitä EAKR-hankkeita tarkastettiin sisäasiainministeriön sisäisen tarkastuksen toimesta kuusi kappaletta. Vuonna 2002 sisäasiainministeriön sisäinen tarkastus suoritti suunnitelmien mukaisesti myös uuden ohjelmakauden järjestelmätarkastukset kolmessa Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelmaa toteuttavassa maakunnassa.

Uudella ohjelmakaudella tehtyjen tarkastusten perusteella voidaan todeta, että rakennerahastovarojen hallinnointi on tehostunut entisestään. Toimintojen tehostamis- ja kehittämistarvetta kuitenkin edelleen on. Koska uuden ohjelmakauden hankkeiden tarkastus käynnistyi suunnitelmien mukaisesti varsinaisesti vuonna 2002, ei mainitun vuoden tarkastusten perusteella vielä voida raportoida muita kuin yksittäisiä havaintoja, jotka liittyvät lähinnä hankintojen kilpailuttamiseen, henkilösivukulujen ja hallinnon yleiskustannusten määrittämiseen, maksatushakemusten tarkastusten puutteisiin sekä EU-tunnusten järjestelmälliseen käyttöön julkaisuissa ja ilmoituksissa. Nämä havainnot tullaan ottamaan huomioon muun muassa maakunnan liitoille ja valtion aluehallintoviranomaisille suunnattavan koulutuksen ja neuvonnan järjestämisessä.

Aluekehitysrahastohankkeisiin kohdistuneet muiden hallinnon alojen suorittamat tarkastukset

Kauppa- ja teollisuusministeriön otannassa vuodelle 2002 oli Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelman osalta 21 hanketta, joista 18 tarkastettiin vuonna 2002. Tarkastusten perusteella ei vielä voida raportoida muita kuin yksittäisiä havaintoja, jotka liittyivät mm. hyväksyttäviin kustannuksiin.

Ympäristöministeriön sisäinen tarkastus on vuonna 2002 tarkastanut EAKR-hankkeita yhdessä sisäasiainministeriön kanssa laaditun kattavan otoksen pohjalta. Otokseen tuli Pohjois-Suomen ohjelma-alueelta neljä hanketarkastusta. Kaikki otokseen valikoituneet hankkeet tarkastettiin. Ongelmaksi tavoite 1 -ohjelmissa on tullut joissakin tapauksissa rahoitussuhteet. Kansallista julkista rahoitusta on hankkeen rahoituksessa suhteellisesti liikaa ja EU-rahoitusta liian vähän.

Opetusministeriö kaikki kolme otannassa valittua hanketta Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelmasta. Työministeriö ei ole tehnyt ohjelmaan kohdistuvia EAKR-tarkastuksia vuoden aikana.

Tuotteiden ja palveluiden toimittamisen varmentaminen EAKR -rahoitteisissa hankkeissa

Sisäasiainministeriö antoi ohjeen 26.4.2002 tuotteiden ja palveluiden varmentamisesta Euroopan aluekehitysrahastosta rahoitettavissa hankkeissa, kohderyhmän maakunnan liitot. Tuotteiden ja palveluiden varmentamisella tarkoitetaan, että hankkeessa on tehty se työ ja/tai hankinta, johon tuki on myönnetty. Varmentaminen on tehtävä paikanpäällä, kun hankkeessa tehty työ/hankinta on sidottu johonkin paikkaan. Tuotteiden ja palveluiden toimittamisen varmentaminen on hankkeesta, johon on sidottu tukea yli 100 000 euroa (EAKR ja valtio yhteensä). Sen lisäksi liitot varmentavat otantaan perustuen tuotteiden ja palveluiden toimittamisen osasta niitä hankkeita, johon on sidottu alle 100 000 euroa liiton myöntämää tukea. Otannan on oltava sellainen, että tuotteiden ja palveluiden toimittaminen tulee varmennetuksi vähintään 40 %:ssa kaikista liiton tukemista EAKR-hankkeista. Maakunnan liittoja pyydettiin toimittamaan sisäasiainministeriöön kesäkuussa kuvaus niistä asetuksen (EY) n:o 438 artiklan 4 mukaisista menettelyistä, joilla varmennetaan Euroopan aluekehitysrahastosta osarahoitettujen tuotteiden ja palveluiden toimittaminen

Kauppa- ja teollisuusministeriö antoi TE-keskuksille, Tekesille ja Finnvera Oyj:lle 23.4.2002 ohjeet tuotteiden ja palveluiden varmentamisesta. Ohjeen mukaan paikan päällä tulee varmentaa suuret hankkeet siten, että varmennetaan 10 % kunkin tukimuodon suurinta hanketta. Lisäksi tulee varmentaa uusien asiakkaiden hankkeita mahdollisimman kattavasti, tavanomaisia riskipitoisimmat asiakkaat ja hankkeet tuen myöntäjän harkinnan perusteella sekä muita hankkeita harkinnan mukaan.

TE-keskukset, Tekes ja Finnvera Oyj ovat toimittaneet kuvaukset varmentamisen toimeenpanosta toukokuussa 2002 kauppa- ja teollisuusministeriölle, jonka pohjalta varmentamiset ovat käynnistyneet kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalla.

5.2 Euroopan sosiaalirahasto

ESR-toiminnan valvonta ja tarkastus Suomessa

Lain rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnosta (1353/1999) 5 luvun mukaan rakennerahastovaroja myöntävä viranomainen tai muu toimija on ensisijaisesti vastuussa myöntämiensä rakennerahastovarojen valvonnasta ja tarkastuksesta. Kukin ministeriö vastaa valvonnan ja tarkastuksen

asianmukaisesta järjestämisestä hallinnonalallaan ja sillä on oikeus tehdä tarkastuksia omalla hallinnonalallaan rahoituksen välittäjiin ja myöntäjiin sekä rahoituksen saajiin. Myös rakennerahastovaroja myöntävällä viranomaisella tai muulla toimijalla on oikeus tehdä myöntämänsä rahoituksen saajiin kohdistuvia tarkastuksia.

Työministeriön sisäinen tarkastus koordinoi Euroopan sosiaalirahaston (ESR) varojen tarkastusta Suomessa sekä toimii yhteistyössä muiden ESR-varoja jakavien viranomaisten kanssa. Koordinointiin kuuluu mm. yhteisten tarkastussuunnitelmien laatiminen ja tarkastusmenetelmien kehittäminen ja yhdenmukaistaminen. Sisäisen tarkastuksen tehtäviin kuuluu myös yhteyden pito komission sisäisen tarkastuksen elimiin, EU:n tilintarkastustuomioistuimeen, Valtiontalouden tarkastusvirastoon ja eduskunnan asettamiin valtiontilintarkastajiin.

Rakennerahastovaroja jakavien virastojen johdolla on ensisijainen vastuu järjestää virastonsa sisäinen valvonta ja tarkastus. Johtajien tulee omalta osaltaan varmistaa, että sisäinen valvonta toimii rakennerahastolain ja talousarvioasetuksen edellyttämällä tavalla heidän omissa yksiköissään. Hallinnon ja projektien valvonnan tulee olla riittävää turvaamaan rakennerahastojen menojen säännönmukaisuuden sekä rahoitustietojen ja muiden tietojen oikeellisuuden ja kattavuuden. Rakennerahastojen rahoitus- ja tietovirroista, niitä koskevista asiakirjoista sekä niihin liittyvästä valvonnasta tulee olla olemassa hallinto- ja valvonta-asetuksen 7 artiklan mukainen jäljitysketju.

Komission antaman hallinto- ja valvonta-asetuksen 438/2001 Artiklan 10 kohdan 2 mukaan on ennen kunkin tukimuodon päättymistä tehtäviin tarkastuksiin sisällytettävä vähintään viisi prosenttia kustannuksista. Työministeriön sisäinen tarkastus valitsee yhdessä komission kanssa sovittujen periaatteiden mukaisesti hallinto- ja valvonta-asetuksen perusteella tarkastettavat projektit muiden rakennerahastovaroja jakavien ministeriöiden sisäisten tarkastusten kanssa neuvotellen. Kunkin ministeriön tai sen valtuuttaman viranomaisen sisäinen tarkastus tekee valvonta-asetuksen mukaiset tarkastukset omalla hallinnonalallaan.

ESR-tarkastusten toteutuminen Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelmassa

Valvonta-asetuksen mukaisia tarkastuksia on tehty hallinnonaloittain vuoden 2002 tarkastussuunnitelman mukaisesti seuraavasti: työministeriö 7, opetusministeriö 2 ja sisäasiainministeriö 1.

Taulukko 35. Tarkastusten toteutumisaste 31.3.2003 mennessä 2001 ja 2002 raportoitujen tarkastusten mukaan

Kaikki projektit yhteensä				Tehdyt tarkastukset			
	Projekteja (Kpl)	Tarkastus tavoite %	ESR+valtion tukea sidottu yhteensä €	Tarkastetut projektit Kpl	Tarkastetut projektit % kaikista projekteista	Tarkastetuille maksettu tukea % yhteensä €	Tarkastetut tuet sidotusta tuesta
1 B	379	5	84400416.00	13	3,4	796475.62	0,9

Vuonna 2002 tarkastetuissa 10 projektissa seitsemässä havaittiin sellaisia puutteita, että niiden osalta rahoittajaa (lopullista edunsaajaa) edellytettiin ryhtyvän tarvittaviin korjaaviin toimenpiteisiin ESR- ja valtion tuen perusteiden selvittämiseksi. Huomautukset johtuivat pääasiassa seuraavista puutteista (yhdessä projektissa voi olla useammanlaisia puutteita):

- projektin tai siihen liittyvien hankintojen puutteellinen kilpailuttaminen 4 kpl
- puutteet rahoittajan hallintokäytännöissä 3 kpl
- hankkeen kulujen tukikelpoisuudessa havaitut puutteet 2 kpl
- arvonlisäverojen käsittelyssä havaitut puutteet 1 kpl

Vuonna 2002 on myös tarkastettu pääosin TE-keskusten työvoimaosastojen vastuulla oleva ESR-hallinto ja maakunnan liittojen rakennerahastotoiminnan hallinto- ja valvontajärjestelmät.

TE-keskusten työvoimaosastojen tarkastusten pohjalta voidaan sanoa, että hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvaukset on tehty jäljitysketjun todentamista ajatellen pääosin liian yleisellä tasolla. Kuvauksista ei saa riittävän tarkkaa käsitystä vastuista ja tehtävien eriyttämisestä ESR –hankkeiden käsittelyn eri vaiheissa. Hallinto- ja maksutehtävien jako ei ole kaikilta osin riittävää. Osassa TE-keskuksia samat henkilöt osallistuvat koko prosessiin hankkeen valmistelusta maksatuspäätökseen saakka esittelijän asemassa. Osassa TE-keskuksia tehtävien eriyttäminen on pyritty ottamaan huomioon henkilöstöresurssien puitteissa.

Maksatushakemusten tarkastuksessa menojen tukikelpoisuus on ensisijainen tarkistuksen kohde. Lisäksi tulisi tarkastella hanketta kokonaisuutena. Hankkeista tulisi tarkistaa myös muiden rahoitusosuuksien kertyminen sekä hankkeen suoritteiden toteutuminen suhteessa tavoitteisiin ja kustannuksiin.

Paikalla tapahtuva varmentaminen on lähtenyt liikkeelle TE-keskuksissa. Varmentaminen ei ole vielä kaikilta osin riittävän suunnitelmallista, vaan varmentamista on tehty vielä pääosin sellaisiin hankkeisiin, joissa on ilmennyt ongelmia. Työministeriön antoi 17.12.2002 ohjeen TE-keskusten työvoimaosastoille tuotteiden ja palveluiden toimittamisen paikalla tapahtuvasta varmentamisesta. Kaikille kokonaiskustannuksiltaan yli 800 000 euron hankkeille tehdään paikalla tapahtuva varmennuskäynti. Taloutensa tai toteutuksensa suhteen riskialttiiksi arvioidut hankkeet on aina varmennettava ja/tai tarkastettava, jotta voidaan ryhtyä korjaaviin toimenpiteisiin tai mahdolliseen takaisinperintään jo projektin toteutuksen aikana. Muista hankkeista valitaan varmennettavaksi vähintään 40 % satunnaisotannalla. Ohjeessa korostettiin, että otokseen perustuvassa varmentamisessa tulee kirjata valitut hankkeet ja kuvattava otantamenetelmä. Varmennussuunnitelmat ja –käynnit kirjataan ESRA-valvontajärjestelmään. Ohjeen liitteenä toimitettiin TE-keskuksille varmennuskäyntien suunnittelumanuaali.

5.3 Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahasto

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa hallinnonalallaan tavoite 1 -ohjelman mukaisten maaseudun ja elinkeinokalatalouden kehittämistoimenpiteiden valvonnasta. Osa valvontatehtävistä on annettu työvoima- ja elinkeinokeskuksille (maaseutuosastoille ja niiden kalatalousyksiköille), metsäkeskuksille ja Metsätalouden kehittämiskeskus TAPIO:lle. Valvonnan toteuttamiseen liittyviä tehtäviä voidaan tarvittaessa antaa myös muille tahoille Euroopan yhteisön ja kansallisen lainsäädännön sallimissa puitteissa.

Valvontaan kuuluvat hallinnolliset tarkastukset ja paikalla tehtävät komission asetuksen (EY) N:o 438/2001 artiklan 10 mukaiset otantatarkastukset. Tarkastusten sisällöstä ja niiden suorittamisesta säädetään Euroopan yhteisön lainsäädännön lisäksi ohjelman toteuttamista varten annetuissa tai uudistetuissa kansallisissa säädöksissä ja ohjeissa, joissa määritellään yksityiskohtaisesti hallinnollisissa tarkastuksissa ja otantatarkastuksissa tarkastettavat asiat.

Hallinnollisiin tarkastuksiin kuuluvat tukihakemusten ja maksatushakemusten käsittelyn yhteydessä tehtävät tarkastukset ja tarvittaessa tähän liittyvät paikalla tehtävät tarkastukset tuen myöntämisen tai maksamisen edellytysten täyttymisen todentamiseksi. Näiden tarkastusten suorittamisesta vastaavat tuen myöntämisestä ja maksamisesta päättävät työvoima- ja elinkeinokeskukset ja metsäkes-

kukset. Hallinnollisia tarkastuksia on sovellettu tavoite 1 –ohjelman mukaisten rahoitushakemusten käsittelyssä.

Tarkastukset käsittävät erityisesti komission asetuksen (EY) N:o 438/2001 10 artiklan mukaisesti toiminnassa olevien hallinto- ja valvontajärjestelmien tehokkuuden todentamista sekä tehtyjen menoilmoitusten oikeellisuuden todentamista, jolloin tuensaajan luona tehtävässä tarkastuksessa tarkastus kohdistetaan hankkeen toimintaan, tuloksiin, hanketta koskevaan kirjanpitoon, raportointiin ja kustannusten tukikelpoisuuteen. Lisäksi tarkastetaan tarvittaessa tuen myöntäneen elimen päätöksentekoa ja päätösten rekisteröimistä tietojärjestelmiin. Otantatarkastusten kohteet valitaan ministeriössä Euroopan yhteisön säännösten mukaisesti tehtävällä pääsääntöisesti riskipainotteisella satunnaisotannalla.

Otantatarkastusten tekemisestä vastaa maa- ja metsätalousministeriö (maaseutuosasto/valvontayksikkö) lukuun ottamatta maatalouden rakennetukea ja kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain nojalla myönnettävää tukea metsätaloustoimenpiteisiin. Maatalouden rakennetuen osalta valvonnan suorittavat työvoima- ja elinkeinokeskukset. Mainittujen metsätaloustoimenpiteiden osalta valvonnan suorittamisesta vastaavat metsäkeskukset ja Metsätalouden kehittämiskeskus TAPIO. Näiden tarkastusten osalta ministeriö suorittaa tarkastusten laadunvalvontaa.

Valvontayksikön suorittama ohjelmakauden ensimmäisiin EMOTR-O:sta rahoitettavien hankkeiden maksatuksiin kohdistuva valvontaotanta tehtiin huhtikuussa 2002. Otannan perusjoukossa olivat mukana vuoden 2001 loppuun mennessä rahoitusta saaneet hankkeet. Tarkastettavia kohteita oli 32 kappaletta.

Toinen otanta suoritettiin lokakuussa 2002. Tarkastettavia kohteita oli 35 kappaletta. Perusjoukon muodosti kaikki tavoite 1 -ohjelmankehittämistoimenpiteet ja joille oli maksettu tukea 1.1.– 30.8. 2002 aikana. Maksettu tuki tarkoittaa toteutuneita kustannuksia vastaan maksettua julkista tukea, ei ennakkomaksuja.

Tarkastuksissa käytetään tarkistuslistaa ja tarkastuksista laaditaan yhtenäisen mallin mukaiset tarkastusraportit. Tarkastustulokset luokitellaan kolmeen luokkaan. Tarkastukset tallennetaan hallinnointirekisterin valvontaosioon. Havaituista puutteista raportoidaan mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten tarkastuksen kohteelle ja tuen myöntäneelle tai maksaneelle viranomaiselle.

Hankkeen toteuttamisessa oli havaittu puutteita seuraavanlaisissa tapauksissa:

- hankintamenettelyn (kilpailuttaminen) noudattaminen,
- käytettyjen koneiden tukikelpoisuuden toteaminen,
- työkustannusten seuranta työpäiväkirjan tai muun työajan seurannan perusteella,
- kirjanpidon järjestäminen.

5.4 Kalatalouden ohjauksen rahoitusväline

KOR-hankkeita tarkastetaan komission valvonta-asetuksen (EY) N:o 438/2001 13 artiklan tarkoitamin ns. 5%:n tarkastuksin sekä tuen myöntäjän suorittamin tarkastuksin. Maa- ja metsätalousministeriön valvontayksikkö suorittaa komission valvonta-asetuksen edellyttämät tarkastukset. Tuesta päättävä viranomainen tekee hallinnollisen tarkastuksen jokaisen tukihakemuksen ja maksatushakemuksen käsittelyn yhteydessä. Lisäksi tuesta päättävät viranomainen suorittaa paikan päällä tapahtuvan katselmuksen kaikille merkittävälle investointihankkeille.

Kertomusvuonna MMM:n valvontayksikkö tarkasti kolme KOR-osarahoitteista hanketta Pohjois-Suomen tavoite 1 –alueella. Vakavia virheitä ei tarkastuksissa havaittu. Ohjelmakauden aikana ei ole suoritettu takaisinperintöjä.

Suomi on toimittanut hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvauksen komissioon 8.6.2001. Hallintojärjestelmään ei ole tämän jälkeen tehty muita muutoksia kuin valvontayksikön organisatorisen sijainnin siirtäminen maatalousosastolle perustetun toimeenpanolinjan alaisuuteen. Tällä ei ole käytännöllisiä tai periaatteellisia vaikutuksia valvontajärjestelmän toimintaan.

5.5 Euroopan yhteisöjen toimielinten tarkastukset

Euroopan yhteisöjen toimielimet eivät vuoden 2002 aikana tehneet varsinaisesti Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelmaan kohdistuneita tarkastuksia. Sen sijaan Euroopan petostentorjuntavirasto (OLAF) suoritti komission pääosasto Region kanssa yhteistarkastuksen liittyen yleisesti komission asetuksen 1681/94 soveltamiseen.

Euroopan komission kalastuksen pääosasto teki kesäkuussa 2002 tarkastusmatkan Suomeen. Matkan aikana tarkastettiin myös KOR:stä rahoitettavien toimenpiteiden hallinto- ja valvontajärjestelmät. Tarkastuskertomuksen mukaan järjestelmät ovat riittävän tehokkaat täyttääkseen perusasetusten vaatimukset ja täytäntöönpanoon osallistuvat viranomaiset noudattivat asianmukaisesti hallinto- ja valvontajärjestelmissä vahvistettuja hallinnollisia ja organisatorisia menettelyjä.

Komission työllisyyden ja sosiaaliasioiden pääosaston Järjestelmätarkastus ja jälkikäteisvalvonta -yksikkö (EMPL/F/3) teki tarkastusmatkan 4.-5.11.2002 Suomeen. Tarkastuksen tavoitteena oli arvioida joulukuussa 2001 suoritetusta Suomen opintososiaalisten etuuksien järjestelmän tarkastuksesta laaditussa raportissa esitettyjen suositusten täytäntöönpanon edistymistä. Tarkastuksessa todettiin, että edistystä on tapahtunut ja että joitakin parannuksia on toteutettu, ei kuitenkaan (vielä) riittävässä määrin. Siihen asti, kun tarkastuksessa esitetyt edellytykset opintososiaalisten etuuksien järjestelmälle on täytetty, yksikkö suositteli, että pääosaston yksikkö Empl/B/3 jättää sosiaalietuuksiin liittyvät menot hyväksymättä Suomen osalta.

Suomi on kirjeellään 6.3.2003 johtaja Philippe Hattille selostanut ne toimenpiteet, joihin on ryhdytty yksikön EMPL/F/3 huomautusten johdosta. Komissio on katsonut, että Suomi on edistynyt EMPL/F/3 asettamien edellytysten täyttämässä sen verran, että opintososiaalisiin etuuksiin liittyvät menot voidaan toistaiseksi hyväksyä Suomen osalta.

6 TEKNINEN APU

Koko ohjelmakaudella teknisen avun osuus on 11 570 000 euroa, joka on noin 1,85 % ohjelman EU-rahoituksesta. Kansallinen rahoitusosuus huomioiden teknistä apua on käytettävissä ohjelmakauden aikana 23 140 000 euroa. EU-rahoituksen ja kansallisen rahoituksen suhde on 50/50.

Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelman tekninen apu oli vuonna 2002 seurantakomiteassa periaatepäätöksenä syksyllä 2001 hyväksytyin korottamisen jälkeen oli yhteensä 918 300 euroa (taulukko 36). Se jakaantui taulukon 37 mukaisesti maakuntien, keskushallinnon ja arvioinnin kesken.

Taulukko 36. Teknisen avun rahastoittainen jakaantuminen vuonna 2002

Yhteensä	EAKR	ESR	EMOTR	KOR
918 300	480 200	253 200	177 400	7 500

Taulukko 37. Teknisen avun jakaantuminen vuonna 2002

	EAKR	ESR	EMOTR	KOR	Yhteensä	%-osuus
Maakunnat	354 100	191 600	131 600	0	677 300	73,76 %
Keskushallinto	108 500	52 300	38 200	7 500	206 500	22,49 %
Arviointi	17 600	9 300	7 600	0	34 500	3,76 %
Yhteensä	480 200	253 200	177 400	7 500	918 300	100

Taulukossa 38 on esitetty teknisestä avusta tehtyjen sitoumusten määrä 31.12.2002 mennessä. Teknisen avun EU-osuudesta on sidottu 31.12.2002 mennessä 37,24 % ja vastinrahoitusta 37,24 %. Hallinnolliseen tekniseen apuun on sidottu 72 % ja muuhun tekniseen apuun 28 % varoista.

Taulukko 38. Teknisestä avusta tehdyt sitoumukset 31.12.2002

Toimintalinja 4	Kehys*	EU	%	%-sidottu	Kehys*	Valtio	%	%-sidottu
Tpk 5.1 (EAKR)	3 073 000	1 141 852		37,16 %	3 073 000	1 141 038		37,13 %
hallinnollinen tekninen apu		888 954	78 %			890 289	78 %	
muu tekninen apu		252 898	22 %			250 749	22 %	
Tpk 5.2 (ESR)	1 646 000	633 069		38,46 %	1 646 000	633 069		38,46 %
hallinnollinen tekninen apu		539 490	85 %			539 490	85 %	
muu tekninen apu		93 579	15 %			93 579		
Tpk 5.3 (EMOTR)	1 189 000	435 095		36,59 %	1 189 000	435 296		36,61 %
hallinnollinen tekninen apu		152 579	35 %			152 780	35 %	
muu tekninen apu		282 516	65 %			282 516	65 %	
Tpk 5.4. (KOR)	49 500	8 671		17,52 %	49 500	8 671		17,52 %
hallinnollinen tekninen apu		8 671	100 %			8 671	100 %	
muu tekninen apu		0	0 %			0		
Yhteensä	5 957 500	2 218 687		37,24 %	5 957 500	2 218 074		37,23 %
hallinnollinen tekninen apu		1 589 694	72 %			1 591 230	72 %	
muu tekninen apu		628 993	28 %			626 844	28 %	

*) kehys seurantakomitean 2001 hyväksymän mukaisena

Taulukossa 39 on esitetty teknisestä avusta tehtyjen maksatusten määrä 31.12.2002 tilanteen mukaan. Teknisen avun EU-osuudesta on maksettu 31.12.2002 mennessä 26,60 % ja vastinrahoitusta 26,95 %.

Taulukko 39. Maksatukset teknisestä avusta 31.12.2002 mennessä

Toimintalinja 4	Kehys*	EU	%	maks-%	Kehys*	Valtio	%	maks-%
Tpk 5.1 (EAKR)	3 073 000	876 509		28,52 %	3 073 000	906 656		29,50 %
hallinnollinen tekninen apu**		761 649	87 %			768 568	85 %	
muu tekninen apu		114 860	13 %			138 088	15 %	
Tpk 5.2 (ESR)	1 646 000	510 869		31,04 %	1 646 000	498 016		30,26 %
hallinnollinen tekninen apu		448 469	88 %			436 700	88 %	
muu tekninen apu		62 400	12 %			61 316		
Tpk 5.3 (EMOTR)	1 189 000	207 802		17,48 %	1 189 000	204 694		17,22 %
hallinnollinen tekninen apu		53 992	26 %			53 992	26 %	
muu tekninen apu		153 810	74 %			150 702	74 %	
Tpk 5.4. (KOR)	49 500	5 958		12,04 %	49 500	6 849		13,84 %
hallinnollinen tekninen apu		5 958	100 %			6 849	100 %	
muu tekninen apu		0	0 %			0		
Yhteensä	5 957 500	1 601 138		26,88 %	5 957 500	1 616 215		27,13 %
hallinnollinen tekninen apu		1 270 068	79 %			0 1 266 109	78 %	
muu tekninen apu		331 070	21 %			0 350 106	22 %	

*) kehys: korotettu tekninen apu

Hallinnollista teknistä apua on käytetty ohjelman toteutuksen edistämiseen ja koordinoinnin edellyttämiin menoihin: Henkilöiden palkkaamiseen, seurantakomitean ja maakunnan yhteistyöryhmien sekä niiden sihteeristöjen kokoukskuluihin. Tarkastuksesta aiheutuneisiin kuluihin. Lisäksi hallinnollista teknistä apua on käytetty ohjelman toteutusta edistävään henkilöstön ja maakunnan yhteistyöryhmän kouluttamiseen sekä välttämättömiin kohtuullisiin laitehankintoihin.

Muu teknistä apua on käytetty tietojärjestelmien kehittämiseen, käyttöönottoon ja järjestelmien ylläpitoon, tiedotukseen ja erilaisten seminaarien järjestämiseen. Ohjelmien väliarviointi on myös rahoitettu teknisestä avusta. Lisäksi muulla teknisellä tuella on teetetty tutkimuksia ja selvityksiä, joista kerrotaan luvussa 7.

7 TIEDOTTAMINEN JA JULKISUUS

7.1 Integroitu viestintä

Tavoite 1 ja 2 –ohjelmien viestintää toteutetaan ohjelmakauden alussa tehdyn perussuunnittelun ja työnjaon pohjalta. Viestintäsuunnitelma toimii yleisenä puitteena ja sitä täydentävät ja konkretisoivat ohjelma-alueittaiset ja maakunnalliset suunnitelmat sekä ESR- ja EMOTR-maksuviranomaisten koordinoima rahastokohtainen viestintä. Kansallisten rahoittajien viestinnässä yksittäisten ohjelmien tiedotustoimenpiteet kytkeytyvät sisällöllisesti muuhun tiedotukseen. Viestinnän yhteistyömuotoja ovat koko toimintakentän kattava viestintäverkosto, ministeriöiden keskinäinen työryhmä sekä EU-alueohjelmien viestintää koordinoiva viestintäryhmä, joka koostuu sisäasiainministeriön ja kunkin neljän tavoiteohjelma-alueen edustajista.

Perusvälineet

Internet ja intranet ovat tulleet vuosi vuodelta yhä tärkeämmiksi välineiksi EU-ohjelmien toteutuksessa ja tiedottamisessa. Niiden kautta jaetaan yleisinformaatiota sekä toimitetaan ohjelmien ja niiden täydennysosien sekä erilaisten tiedotusmateriaalien, oppaiden ja hakuohjeiden ja -lomakkeiden sähköiset versiot. Ohjelmien seurantajärjestelmä FIMOS 2000 toimii internetissä ja se sisältää kaikilla avoimen julkisen osan. Tavoitteena on parantaa FIMOSin toimivuutta tietopalvelun kannalta, mutta toistaiseksi on vielä jouduttu keskittymään sen tietosisällön kattavuuden ja luotettavuuden parantamiseen. ESR-internet-sivuilla otettiin käyttöön lokakuussa 2002 ESRAn julkinen tietopalvelu.

EU-ohjelmia ja rakennerahastoja koskevaa tiedotusta palvelevat ministeriöiden www-sivut ovat:

SM	www.intermin.fi
TM	www.esr.fi
MMM	EMOTR: www.lande2000.fi ja KOR: www.mmm.fi/tuet/kalatalous
KTM	www.vn.fi/ktm
OPM	www.minedu.fi/opm/rakennerahastot
STM	www.vn.fi/stm
YM	www.ymparisto.fi/palvelut/eu/index.htm
LM	www.mintc.fi/www/sivut/suomi/eutietoa.html

Hallinnon omia, EU-ohjelmien viestinnässä keskeisiä lehtiä tai tiedotteita ovat SM:n AlueIntegraattori-tiedote, työhallinnon julkaisut ”Työelämä” ja ”Työmyyrä” sekä opetusministeriön tiedote ”Opetusministeriön toimiala – rakennerahastot ohjelmakaudella 2000-2006” sekä KTM:n sisäinen tiedote ”EU-sanomat – ajankohtaista tietoa EU-ohjelmista”. Lisäksi erikoisliitteitä ja ilmoituksia julkaistaan sanoma- ja aikakauslehdissä. Alueviranomaiset tiedottavat ohjelmista usein yhteisillä hakuilmoituksille.

EU-ohjelmatyön ja sen vaikutusten tunnettuuden lisäämiseksi ministeriöt ovat yhdessä valmistelleet koko rakennerahastokentän kattavaa esitettä, jossa rahastoista ja niiden merkityksestä kerrotaan käyttäen hyväksi kauden 1995-1999 EU-ohjelmien tuloksia ja kuluvan ohjelmakauden kokemuksia. Esite julkaistaan toukokuussa 2003.

Tilaisuudet ja näyttelyt

Opetusministeriön järjesti syyskuussa 2002 rakennerahastokonferenssin ”Oppivat alueet – aluekehittämisen dynamo”, josta saa lisätietoa internetistä www.businessarena.fi/oppivat_alueet. Rakennerahastot, erityisesti EMOTR oli näyttävästi esillä Farmari-maatalousnäyttelyssä Hämeenlinnassa. Työministeriö järjesti Hämeenlinnassa välittäjäorganisaatioseminaarin, jossa keskusteltiin tavoite 1 – ja 3 –ohjelmien välittäjäorganisaatioiden kokemuksista. Työministeriön ja Kuntaliiton Paikallinen kumppanuus –projektin järjestämässä kansainvälissä konferenssissa pohdittiin paikallisten työllisyyskumppanuuksien edellytyksiä ja nykytilaa Suomessa ja ulkomailla. ESR:n rahoitusmahdollisuuksia esiteltiin myös Next step ja YritysForum –messuilla.

Toiminnan avoimuutta ja näkyvyyttä pyritään lisäämään myös toukokuussa 2003 järjestettävässä korkean tason seminaarissa, jossa esitellään EU-ohjelmien toimintaa ja tuloksia sekä keskustellaan aiheesta, millaista rakennerahastopolitiikkaa jatkossa tarvitaan.

Koulutus ja kumppanuus

Vuoden aikana järjestettiin runsaasti koulutus- ja tiedotustilaisuuksia ja seminaareja, joiden kohderyhminä olivat sekä alainen hallinto että potentiaaliset rahoituksen hakijat ja hankkeiden toteuttajat. Esimerkkeinä voidaan mainita mm. seuraavia. Sisäasianministeriö järjesti keväällä vuosittaisen koulutus- ja ajankohtaiskoulutuksen maakunnissa maakunnan liitoille ja muille aluehallintoviranomaisille. Työministeriö järjesti muiden ESR-rahoittajaministeriöiden kanssa toukokuussa viranomaisille hankkeiden itsearviointiseminaarin, jonka tuloksena laadittiin käsikirja ”Tiedosta – arvioi – paranna: Itsearviointi ESR-projektien kehittämisen välineenä”. Ministeriöt ovat järjestäneet vuoden aikana useita koulutuspäiviä ja –tilaisuuksien omalla hallinnollaan ajankohtaisista asioista, maksatuksista ja niiden solmukohdista, arvioinnista ja viestinnästä rakennerahasto-ohjelmissa.

Mediatyö

EU-asioiden tiedotuskanavana toimivat valtakunnalliset, alueelliset ja paikallislehdet, paikallisradiot ja tv sekä rahoittajien internetsivut. ESR on ollut esillä televisiossa keväällä 2002 käynnistyneessä ”mol.fi” –ohjelmassa, jossa keskustellaan työelämään laajasti liittyvistä aiheista. Seurantakomiteoiden kokousten yhteydessä on tiedotettu ohjelmien toteutustilanteista ja ajankohtaisista asioista. Rahanjakopäätöksistä ja merkittävimmistä hankkeista on tiedotettu erikseen ja yhteistyö media kanssa on toiminut kiitettävästi.

Hankkeiden tiedotus

Hankkeet tiedottavat omasta toiminnastaan varsin aktiivisesti. Utiskynnyksen ylittäminen maakunta- ja paikallislehdissä on onnistunut hyvin. Tiedotuksessa käytetään julkisia tiedotusvälineitä ja kirjallista materiaalia. Useilla hankkeilla on myös omat internetsivut. Hankkeet järjestävät tilaisuuksia ja tapahtumia sekä osallistuvat näkyvästi messuille ja erilaisiin muihin tilaisuuksiin, jossa ne voivat välittää tietoa toiminnastaan. Viestintäverkostossa valmisteltiin hankkeille tiedotusohje.

Tutkimukset

Alueohjelmien tunnettuutta seurataan Taloustutkimuksen kyselyn avulla, jota on tehty vuosittain vuodesta 2000 alkaen. Tunnettuutta selvitetään sekä valtakunnallisesti että kullakin ohjelma-alueella. Kohderyhmänä on 15-74 -vuotias väestö. Tutkimuksessa haastatellaan runsaat 1000 henkilöä.

Kaikista vastaajista 77 prosenttia tiesi, että EU osallistuu kehittämistyöhön Suomessa ja 70 prosenttia oli sitä mieltä, että tukea on mahdollista saada omalla alueella. Vastaajista 60 prosenttia uskoi, että EU-tuella oli merkittävästi tai jonkin verran vaikutusta on alueen työllisyyteen ja talouden kehitykseen, kolmannes uskoi vaikutuksen olevan vähäistä ja viisi prosenttia katsoi, ettei tuella ole vaikutusta. Edelliseen vuoteen verrattuna merkittävään vaikutukseen uskovien osuus oli hieman lisääntynyt ja tuen vaikutukseen jonkin verran uskovien määrä vähentynyt.

Tavoite 1 -alueen asukkaista 80 prosenttia oli sitä mieltä, että alueella on mahdollista saada EU-tukea, vaikka vain 70 prosenttia uskoo EU:n osallistuvan alueelliseen kehittämiseen Suomessa. Vastauksissa oli sama suhde vuonna 2000. Usko EU-tukien vaikutukseen alueen työllisyyteen ja talouteen on laantunut edellisestä vuodesta.

Tavoite 2 -alueella usko tuen vaikutukseen on hieman lisääntynyt. Sen sijaan tietoisuus siitä, että tukia alueella myönnetään, on heikentynyt edelliseen vuoteen verrattuna ja on selvästi alempi kuin tavoite 1 ja siirtymäkauden -alueilla.

Siirtymäkauden alueen väestön tietoisuus EU:n osallistumisesta alueiden kehittämiseen ja tukien myöntämisestä alueella on muihin alueisiin verrattuna parantunut eniten kauden alusta. Usko tuen vaikutukseen alueen työllisyyteen ja talouden kehitykseen on noussut viime vuodesta.

Työministeriön vetämän ESR-tiedotuksen yhteistyöryhmä teetti Taloustutkimus Oy:llä ESR-tunnettuustutkimuksen, jonka tulosten mukaan ESR herättää suomalaisissa paljon myönteisiä mielikuvia. ESR:ää luonnehditaan hyödylliseksi ja monipuoliseksi. Eräänä ongelmana on kuitenkin hitaus ja byrokraattisuus. Koko väestöä edustavalta ostokselta kysyttiin, ovatko he nähneet ESR-logon jossakin yhteydessä. ESR-logon sanoi nähneensä 49 %. Vastaajaryhmien väliset erot ESR:n tuntemisessa olivat suuria. ESR:n tunsi spontaanisti 4 % koko väestöstä, 10 % yrityksistä, 26 % järjestöistä, 73 % oppilaitoksista. Autetusti osuudet olivat suurempia kaikkien ryhmien osalta. Tutkimuksessa selvitettiin myös vastaajien tietämystä siitä, mitä toimintoja ESR:llä voidaan rahoittaa. Parhaiten vastaajat olivat perillä ESR:n työllisyyden edistämisestä, koulutuksen kehittämisen sekä työvoiman ammattitaidon kehittämiseen ja sopeuttamiseen liittyvistä päämääristä.

Julkaisut ja esitteet

Opetusministeriö julkaisi ministeriön EU-rakennerahastot –julkaisusarjassa vuonna 2002 neljä julkaisua. Julkaisut käsitelivät yrittäjäyyskasvatusta (10/2002 Eurooppalaisia näkökulmia yrittäjäyyskasvatukseen, 11/2002 yrittäjäyyskasvatuksen rooli ammatillisessa toisen asteen koulutuksessa, kilpailukykyä pk-yrityksissä (12/2002 Ekokilpailukykyä pk-yrityksen) sekä kolmatta sektoria kulttuurihankkeissa (13/2002 Kolmas sektori Euroopan unionin kulttuurihankkeissa).

Työministeriön ESR Hyvät käytännöt –sarjassa on julkaistiin kaksi teosta vuoden aikana: Osaamisen kehittäminen pk-yrityksissä ja Työelämäkynnykset ja haasteelliset ryhmät työllisyyspolitiikan näkökulmasta. Lisäksi on julkaistu vaihtovalmennushankkeita vuosina 1993-2001 kuvaava selvitys sekä ESR-projektien itsearviointiopas.

Kauppa- ja teollisuusministeriö julkaisi kesäkuussa 2002 vaikuttavuustutkimuksen KTM:n hallinnonalan hankkeiden suhde maakuntastrategioihin – ohjelmakauden 1995–1999, toimialakohtainen tarkastelu.

Tavoite 1 –toimintaryhmien työstä kertova esite Toimintaa, yrittämistä, mahdollisuuksia, vetovoimaa valmistui ja on jaettu laajalla jakelulla TE-keskuksille, maakunnan liitoille, keskushallinnolle, sidosryhmille ja erilaisissa tilaisuuksissa ja messuilla.

7.2 Maakuntien viestintätoimenpiteet

Vuoden 2002 aikana maakunnissa eri hallinnon aloilla on panostettu tiedottamiseen varsin merkittävästi. Maakunnat ovat julkaisseet eri viranomaisten yhteisiä ja omia hakuilmoituksia. Maakunnan yhteistyöryhmän kokoukset ovat Keski-Suomessa, Pohjois-Pohjanmaalla ja Lapissa avoimia tiedotusvälineiden edustajille. Maakunnan yhteistyöryhmän hankepäätöksistä tiedotetaan lisäksi erikseen. Hankkeet järjestävät yleensä julkistamistilaisuuden hankkeen päättyessä. Yksittäiset hankkeet ovat myös olleet esillä sekä radio- että televisio-ohjelmissa, kuten Lapista mm. OSKU-hanke. Internetistä on tullut keskeisin tiedotusväline kaikessa EU-ohjelmien toteuttamiseen liittyvässä tiedottamisessa. Eri toimijoiden järjestämiin tilaisuuksiin on osallistuttu Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelmaan liittyvin alustuksin. Maakunnissa on järjestetty hankkeiden toteuttajille projektihallintaan liittyviä koulutuksia ja muita tilaisuuksia, kuten mm. elinkeinopäiviä. Pohjois-Pohjanmaalla yksi merkittävä koulutustapahtuma on ollut EU-toimijoiden osaajaverkko –projektin yhteydessä järjestetty koulutus EU-tavoiteohjelmien viestinnästä rahoittajille ja seutukuntien edustajille. Koulutuksessa painotettiin erityisesti ydinviestien merkitystä sekä hanketiedotusta. Lisäksi järjestettiin samalle kohderyhmälle teemalla Tiedottaminen EU-alueella opintomatka Brysseliin, jossa tutustuttiin mm. Euroopan komission lehdistö- ja viestintäpääosastoon sekä aluepolitiikan pääosaston tiedotusyksikköön ja eräiden jäsenmaiden EU-toimistoihin. Maakunnissa on julkaistu ohjelmatyöhön liittyviä lehtiä, kuten Kaustisen Seutis-lehteä, Keski-Suomessa maakunnan yhteistyöryhmän tiedotuslehteä ja Pohjois-Pohjanmaalla lähinnä pk-yrityksille suunnattua Optimisti –lehteä.

LIITTEET

- Liite 1 Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelman ylimaakunnalliset hankkeet 2000-2002
- Liite 2 Kansalliset erityisohjelmat ja muut alueelliseen kehittämiseen liittyvät hankkeet
- Liite 3 ESR-seurantaindikaattorit 2000-2002 toimenpidekokonaisuuksittain
- Liite 4 Yleiset indikaattoritaulukot maaseudun kehittämisen ohjelmatyön seurantaan varten
- Liite 5 Yhteenveto Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelman indikaattoreista ja määrällisistä tavoitteista

Pohjois-Suomen tavoite 1 –ohjelman ylimaakunnalliset hankkeet 2000-2002

Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelman ylimaakunnalliset hankkeet, 1.1.2000 - 31.12.2002

Hakija	Hankkeen nimi	TPK	Toteutus maakunnat	EU	Valtio	Kok. kust
Lakeland-Finland ry	Thousand Lakes -hankkeen hallinto-osio		Kanta-Häme, Päijät-Häme, Pirkanmaa, Keski-Suomi, Etelä-Karjala, Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala ja Kainuu	7 400	8 000	630 000
Kainuun 4H -piiri	Luonnontuotteet luomuksi	2.5	Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu			
Kuusamon kaupunki	Kuusamon maaseutumatkailualueen kehittäminen	2.5	Pohjois-Pohjanmaa, Lappi			
Oulun Eteläisen Kehitys Oy	Teknologiapuisto lapsille ja nuorille sekä valtakunnallinen teknologiakeskuksen koulutuskeskus	2.6	Pohjois-Pohjanmaa, Pohjois-Savo, Keski-Suomi			
Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus	Siurunjoki kuntoon	2.7	Pohjois-Pohjanmaa, Lappi			
Utajärven kunta	Tervaväylä kuntoon	2.7	Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu			
Pohjois-Pohjanmaan liitto	Teknologiapolitiittinen koordinaattori	3.1	Pohjois-Pohjanmaa, Lappi	42 047	33 638	84 094
Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri	TELPSYKO - Pohjois-Suomen psykiatrian alan palvelu- ja oppimisympäristön rakentaminen ja käyttöönotto	3.1	Pohjois-Pohjanmaa, Lappi			
Technopolis Oyj / Oulun seudun osaamiskeskus	Multipolisverkosto -projekti	1.2	Pohjois-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Lappi, Kainuu	29 000	29 900	76 126

Kansalliset erityisohjelmat ja muut alueelliseen kehittämiseen liittyvät hankkeet

Aluekeskusohjelma

Sisäasiainministeriö käynnisti keväällä 2001 valtioneuvoston aluepoliittisten linjausten mukaisen aluekeskusohjelman. Sen tavoitteena on kehittää kaupunkiseutujen elinvoimaa ja kilpailukykyä. Valtakunnallisena tavoitteena on muodostaa Suomeen elinvoimainen kaupunkikeskusten verkosto vaihtoehtona nykyiselle viiden tai kuuden kasvukeskuksen varaan rakentuvalla kehitysrakenteella.

Aluekeskusohjelmaan on kytketty systemaattinen, koko ohjelmakauden kattava ulkopuolinen arviointi. Seudullisen yhteistyön kehittyminen sekä kumppanuus julkisen ja yksityisen sektorin kesken ovat ne keskeiset perusteet, joita käytetään arviointiperusteina vuoden 2003 lopussa arvioitaessa, mitkä alueet jatkavat ohjelmassa kaudella 2004-2006. Kesällä 2002 julkaistun arvioinnin väliraportin mukaan monitahoiset ja kunnianhimoiset odotukset huomioon ottaen aluekeskusohjelma on lähtenyt liikkeelle pääpiirteittäin hyvin. Toimijat varsin laajalla rintamalla hyväksyvät aluekeskusohjelman perusfilosofian alueiden omaehtoisuuteen perustuvasta kehittämisestä oikeansuuntaisena. Pienillä ja keskisuurilla alueilla ohjelmasta on tullut tärkein työkalu seudun kokonaisvaltaisessa kehittämisessä. Myös suuret aluekeskukset ovat löytäneet ohjelmansa toteutuksesta uuden vaiheen seudulliseen yhteistyöhön.

Osaamiskeskusohjelma

Osaamiskeskusohjelman tarkoituksena on kansainvälisesti korkeatasoisen tiedon ja osaamisen hyödyntäminen yritystoiminnan, uusien työpaikkojen ja alueiden kehittämisen voimavarana. Osaamiskeskusten väliarvioinnissa (SM:n julkaisu 4/2003) arviointi kohdistui valtioneuvoston osaamiskeskusohjelmaan nimeämien 16 osaamiskeskusten vuosien 1999-2002 toimintaan. Arvioinnissa tarkasteltiin osaamiskeskusten merkitystä alueellisten innovaatiojärjestelmien ja niihin liittyvien yhteistyömuotojen kehittämisessä. Lisäksi arvioitiin osaamiskeskusten vaikuttavuutta ja toiminnan yleistä tuloksellisuutta, laatua ja volyyymia. Arvioinnin tarkoituksena oli myös löytää uusia ajatuksia ja keinoja osaamiskeskusten ja osaamiskeskustoiminnan kehittämiseksi kaudella 2003-2006.

Ohjelmasta saatujen myönteisten kokemusten perusteella valtioneuvosto laajensi ohjelmaa syksyllä 2002 nimeämällä kuusi uutta osaamiskeskusta ja lisäämällä eräisiin keskuksiin uusia osaamisaloja. Uudet keskukset käynnistivät toimintansa vuoden 2003 alussa. Vuosina 2003-2006 ohjelmaa toteuttaa yhteensä 19 alueellista osaamiskeskusta sekä puutuotealan, elintarvikealan ja matkailun verkosto-osamiskeskukset. Osaamisalojen määrä on laajennuksen jälkeen 45.

Saaristo-ohjelma

Saaristoasiain neuvottelukunta luovutti vuoden 2002 aikana laaditun Saaristo-ohjelma 2003-2006 – raportin tammikuussa 2003. Suomen saaristot ja vesistöt ovat saaristo-ohjelman mukaan maaseudun suuri mahdollisuus. Niiden hyödyntäminen auttaa osaltaan pitämään maaseudun elävänä. Saaristo-ohjelmalla etsitään keinoja hyödyntää järviä, merta, saaria ja rantaviivaa maaseudun aluekehityksen tukemiseksi saaristossa, rannikolla ja vesistöalueilla. Ohjelman laajempi osa kohdistuu kaikkiin kuntiin, suppeampi 54 saaristokuntaan ja saaristo-osakuntaan. Ohjelma sisältää kaikkiaan 52 kehittämissuunnitelmaa.

Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma

Marraskuussa 2000 valmistuneen maaseutupoliittisen kokonaisuohjelman ”Ihmisten maaseutu” ja sen perusteella laaditun valtioneuvoston periaatepäätöksen sisältämien kehittämissuositusten toteutumista seurattiin ja arvioitiin vuoden 2002 aikana. Valtaosa runsaasta sadasta ehdotuksesta oli vuoden 2003 alussa jo toteutunut tai toteutumassa, noin kymmenen ehdotuksen toteutuminen näyttää epätodennäköiseltä. Neljännen maaseutupoliittisen kokonaisuohjelman valmistelu käynnistyy keväällä 2003 toteutettavalla neuvottelukierroksella kaikkien maakuntien kanssa.

Kainuun hallintokokeilu

Kainuun hallintokokeilun tavoitteena on luoda päätöksentekojärjestelmä, joka kykenee turvaamaan riittävät palvelut maakunnassa sekä huolehtimaan maakunnan edunvalvonnasta myös tulevaisuudessa. Kainuun hallintokokeilusta säädetään lailla. Hallintokokeilu alkaa vuoden 2005 alusta. Laki on voimassa 31.12.2012 saakka siten, että maakuntavaltuusto valitaan vuoden 2004 kunnallisvaalien yhteydessä. Lakia sovelletaan Kajaanin ja Kuhmon kaupunkien sekä Hyrynsalmen, Paltamon, Puolangan, Ristijärven, Sotkamon, Suomussalmen ja Vuolijoen kuntien alueella. Alueella on noin 84 400 asukasta.

Kokeilujakson aikana maakunta huolehtii pääosasta nykyisin kuntien vastuulla olevista sosiaali- ja terveydenhuollon sekä opetustoimen tehtävistä. Maakunta vastaa myös maakunnan yleisestä elinkeinopoliitikasta sekä maakunnan suunnittelusta ja maakunnan alueen kehittämisestä.

Hallintokokeilussa valitaan yleisillä vaaleilla maakuntavaltuusto ja se valitsee maakuntahallituksen asioiden valmistelua ja täytäntöönpanoa varten. Maakuntajohtaja toimii hallituksen puheenjohtajana ja hänet valittaisiin yleisillä vaaleilla. Maakuntavaltuusto toimii myös maakunnallisten kuntayhtymien ylimpänä päättävänä elimenä.

Valtion aluekehitysrahoitusta kootaan niin, että rakennerahastovarot ja vastinrahoitus osoitetaan rahastokohtaisina kokonaisuuksina suoraan Kainuuseen. Kansallista kehittämisrahoitusta kootaan niin, että valtion talousarvion Kainuun kannalta keskeisimmät kansallisen rahoituksen momentit kootaan yhdeksi momentiksi, jonka käyttötarkoituksesta päättää maakuntavaltuusto.

Pohjois-Lappi

Pohjois-Lappi-työryhmä luovutti raporttinsa toukokuussa 2005. Työryhmä tehtävänä oli selvittää edellytyksiä vauhdittaa Pohjois-Suomen ja Pohjois-Norjan kuntien mahdollisuuksia tehdä valtakunnanrajat ylittävää yhteistyötä. Työryhmä liitti raporttiinsa myös selvityksen ja toimenpide-esitykset Pelkosenniemen, Savukosken ja Utsjoen kuntien taloudellisesta tilanteesta.

Työryhmä selvitti myös mahdollisuuksia työnantajan sosiaaliturvamaksun alentamiseen pohjoisimmassa Lapissa. Vuoden 2003 alusta lukien käynnistyi kokeilu, jossa yksityiset työnantajat ja valtion liikelaitokset saavat vapautuksen työnantajan sosiaaliturvamaksusta 20 Lapin ja saariston kunnassa vuosien 2003-2005 ajaksi. Myös kotitaloudet kuuluvat kokeilun piiriin. EU:n valtioneuvoston päätökset rajaavat kokeilun ulkopuolelle yritykset, jotka pääasiallisesti toimivat maatalouden, kalastuksen tai liikenteen aloilla.

Vuoden 2002 lopussa Suomen ja Norjan kuntaministeriöt sopivat käynnistävänsä selvitystyön, jonka tavoitteena on tiivistää Pohjois-Suomen ja Pohjois-Norjan kuntien valtakunnanrajat ylittävää yhteistyötä. Tavoitteena on, että maiden kunnat voisivat tulevaisuudessa järjestää palvelujaan yhteistyössä, esimerkiksi hankkimalla niitä ostopalveluna rajan toisella puolella olevasta kunnasta. Pohjois-Suomen ja Pohjois-Norjan kuntien yhteistyön edistämiseksi selvitetään sitä, miten kuntien yhteistyötä edistämällä voitaisiin edesauttaa kansalaisten elämistä ja asumista maiden pohjoisimmassa kunnassa. Hanke on jatkoa Pohjois-Lappi-työryhmän työlle.

Itä-Lappi

Sisäasiainministeriö asetti 8.11.2002 työryhmän selvittämään Itä-Lapin kuntien mahdollisuuksia hyödyntää elinkeinopoliittisessa kehittämistyössään, erityisesti matkailussa, Suomen ja Venäjän välillä avattua Sallan kansainvälistä raja-asemaa sekä parantamaan työllistämisedellytyksiä Itä-Lapin kuntien alueella. Työryhmä nosti väliraportissa esiin keskeisinä Itä-Lapin kehittämisen painopisteinä Sallakäytävän eli Itä-Lapin kautta Venäjän suuntaan kulkevien liikenneyhteyksien ja Venäjä-yhteistyön sekä matkailun ja tuotannollisen toiminnan kehittämisen. Kehityksen vauhdittajana nähdään Sallan kansainvälisen raja-aseman avautuminen syksyllä 2002. Työryhmän määräaika on jatkettu 30.5.2003 saakka, koska mm. Venäjä-yhteistyön edellytyksiä pitää vielä tarkemmin selvittää.

SEUTU-hanke

Laki seutuyhteistyökokeilusta tuli voimaan 1.8.2002. Seutukuntien tukihankkeessa on kysymys kuntien yhteistyön edistämisestä. Useimmat hankkeet liittyvät kuntien omien tehtävien hoitamiseen yhdessä. Lain tarkoituksena on tukea ja kannustaa yhteistyötä.

Kokeiluseudun kunnilla on mahdollisuus ottaa käyttöön erilaisia, laissa määriteltyjä toimivaltasiirtoja, sitovia lausuntoprosentteja ja suunnitelmia, joiden tarkoituksena on lisätä, tehostaa ja helpottaa seudun kuntien välistä yhteistyötä. Laki on voimassa 31.12.2005 saakka. Lakiehdotuksen piiriin kuuluu kahdeksan kokeiluseutua ja niissä on yhteensä 59 kuntaa. Kokeiluseudut ovat Hämeenlinnan seutu, Lahden kaupunkiseutu, Loimaan seutu, Nivalan-Haapajärven seutu, Oulun seutu, Pieksämäen seutu, Pohjois-Lapin seutu ja Turunmaan seutu (Region Åboland).

Pääkaupunkiseudun neuvottelukunta

Valtioneuvoston asettaman pääkaupunkiseudun neuvottelukunnan tarkoituksena oli muotoilla valtion ja pääkaupunkiseudun yhteisiä toimia, joiden avulla kehitetään pääkaupunkiseutua kilpailukykyisenä yritysten toimintaympäristönä ja asukkaiden elinympäristönä, edistetään sosiaalista eheyttä sekä parannetaan edellytyksiä kestävästä kehityksestä tukevaan yhdyskuntarakenteen eheytykseen. Neuvottelukunnan kesäkuussa 2002 alkanut toimikausi päättyi toukokuun 2003 lopussa.

Pääkaupunkiseudun neuvottelukunta hyväksyi tammikuussa 2003 kannanoton, jossa se pitää asuntotuotannon lisäämistä Helsingin seudun kehittämisen avainkysymyksenä. Seudun sosiaalisen eheyden säilyttämiseksi neuvottelukunta peräänkuuluttaa seudullista yhteisvastuuta, erityisesti asuntopolitiikassa. Tämän lisäksi neuvottelukunta painottaa osaamista vahvistavien toimenpiteiden merkitystä kilpailukykyyn edistämisessä. Kestävän yhdyskuntarakenteen luomisessa tulee tukeutua joukkoliikenteeseen.

Pääkaupunkiseudun neuvottelukunta esittää, että nykyiset ministerien johtamat yhteistyöelimet korvataan uudella Helsingin seudun neuvottelukunnalla. Uusi neuvottelukunta koostuisi asianomaisten hallinnonalojen ministereistä sekä kaupunkien, maakuntien ja ministeriöitten ylimmästä johdosta.

Puhumalla pääkaupunkiseudun sijaan Helsingin seudusta neuvottelukunta haluaa korostaa, että suurkaupunkialueen kehittämishaasteet ulottuvat yli hallinnollisten rajojen ja niitä tulee tarkastella laaja-alaisesti. Neuvottelukunnan mukaan on huolehdittava mm. siitä, etteivät maakuntien rajat muodosta esteitä Helsingin seudun kokonaisvaltaiselle kehittämiselle.

Valtion yksiköiden ja toimintojen alueellistaminen

Valtion yksiköiden ja toimintojen alueellistaminen käynnistyi hallituksen iltakoulun linjausten pohjalta 4.10.2000. Tuolloin hallitus määritteli toimenpiteet aluepolitiikan ja seutukuntayhteistyön tehostamiseksi. Linjaukset käsittivät kahdeksan kohtaa ja alueellistamisen ohella käynnistettiin mm.

aluekeskusten kehittäminen ja seutukuntien tukihanke. Alueellistamisesta todettiin, että valtion toimintojen uudelleen sijoittamisessa otetaan huomioon informaatioteknologian tarjoamat mahdollisuudet ja valmistellaan strategia tehtävien siirrosta alue- ja paikallishallintoon sekä keskushallinnon toimintojen uudelleen sijoittamisesta. Alueellistamisen vetovastuu on valtioneuvoston kanslialla ja sisäasiainministeriöllä ja työtä tehdään yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa. Valtioneuvoston kanslia asetti 14.12.2000–31.3.2003 väliseksi ajaksi valtion toimintojen uudelleen sijoittamisen koordinaatioryhmän, jota avustaa alueellistamissihteeristö. Koordinaatioryhmän toinen toimikausi kestää 1.4. 2003–31.3.2006 välisen ajan.

Vuonna 2002 koordinaatioryhmän työn tuloksena säädettiin 16.5.2002 laki (362/2002) valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevasta toimivallasta sekä annettiin 27.6.2002 valtioneuvoston asetus (567/2002) valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevasta toimivallasta. Alueellistamisen koordinaatioryhmä käsittelee ne yksittäistapaukset, jotka tulevat vireille alueellistamisen säädösperustan edellyttämällä tavalla. Sijoittamista koskeva päätösvalta on ao. ministeriöllä, mutta koordinaatioryhmä antaa ministeriön sijoittamisesityksestä lausunnon ja ryhmän suosituksen perusteella sijoittaminen voi nousta ratkaistavaksi valtioneuvoston yleisistunnossa.

ESR-seurantaindikaattorit 2000-2002 toimenpidekokonaisuuksittain

ESR-seurantaindikaattorit 01/2000 - 12/2002 toimenpidekokonaisuuksittain

TM 14.5.2003 (aa)

Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelma	TL 1	TL 2	TL 3			TL 3 yht.	ESR yhteensä
	Tpk 1.3.	Tpk 2.6.	Tpk 3.2.	Tpk 3.3.	Tpk 3.4.		
Aloittaneet yht.	7 099	5 280	5 731	4 274	3 392	13 397	25 776
<i>joista naisia</i>	2 971	3 236	3 120	2 362	1 497	6 979	13 186
Työssä avoimilla työmarkkinoilla	5 284	1 967	4 181	1 503	736	6 420	13 671
<i>joista naisia</i>	2 202	1 306	2 368	883	526	3 777	7 285
Työssä muualla	25	109	164	24	28	216	350
<i>joista naisia</i>	14	79	91	18	12	121	214
Yrittäjiä	1 353	757	348	194	29	571	2 681
<i>joista naisia</i>	487	358	81	91	16	188	1 033
Työtön	252	558	375	1 920	1 072	3 367	4 177
<i>joista naisia</i>	165	342	236	1 033	390	1 659	2 166
Pitkäaikaistyöttömiä	35	123	43	460	370	873	1 031
<i>joista naisia</i>	28	79	25	224	136	385	492
Koulutuksessa	162	1 088	479	574	1 430	2 483	3 733
<i>joista naisia</i>	98	652	329	304	494	1 127	1 877
Muualla	23	801	184	59	97	340	1 164
<i>joista naisia</i>	5	499	15	33	59	107	611
Tekn.alan koul. al. naiset, yliop. ja amm.korkeak.taso	37	67	74	23	41	138	242
Tekn.alan koul. al. naiset, toisen asteen amm. koul.	44	0	22	5	18	45	89
Luokanopettajakoulutuksen aloittaneet miehet	0	0	0	1	0	1	1
Sosiaali- ja terveysaloilla koulutuksen al. miehet	0	0	2	46	0	48	48
Aloittaneista opetushenkilökuntaa	57	630	520	387	205	1 112	1 799
<i>joista naisia</i>	15	430	261	212	68	541	986
Aloittaneista työpaikkaohjaajia	50	7	105	650	31	786	843
<i>joista naisia</i>	9	4	82	409	10	501	514
Aloittaneista alle 25-vuotiaita	1 128	1 515	666	991	2 044	3 701	6 344
<i>joista naisia</i>	508	872	378	439	674	1 491	2 871
Aloittaneista 25 - 39 -vuotiaita	3 106	1 268	2 314	1 210	600	4 124	8 498
<i>joista naisia</i>	1 395	822	1 216	723	334	2 273	4 490
Aloittaneista 40 - 49 -vuotiaita	2 216	1 259	1 845	1 494	604	3 943	7 418
<i>joista naisia</i>	829	798	1 109	833	378	2 320	3 947
Aloittaneista 50-vuotta täyttäneitä	661	1 082	879	540	372	1 791	3 534
<i>joista naisia</i>	372	626	509	316	212	1 037	2 035
Pitkäaikais- ja toistuvaistyöttömiä	45	146	70	709	363	1 142	1 333
Vajaakuntoisia, vammaisia	3	42	14	113	74	201	246
<i>joista naisia</i>	0	23	2	59	49	110	133
Etnisiä vähemmistöjä, pakolaisia	5	1	0	19	34	53	59
<i>joista naisia</i>	2	0	0	9	16	25	27
Muut heikossa työmarkkina-asemassa olevat	2	21	4	61	285	350	373
<i>joista naisia</i>	0	15	4	20	112	136	151
Loppuun suorittaneet yht.	2 180	2 182	1 369	1 960	737	4 066	8 428
<i>joista naisia</i>	571	1 496	719	1 059	288	2 066	4 133
Loppuun suorittaneista töissä av. työmarkkinoilla	1 412	714	971	807	115	1 893	4 019
<i>joista naisia</i>	267	546	440	444	57	941	1 754
Loppuun suorittaneista työssä muualla	27	82	13	165	67	245	354
<i>joista naisia</i>	17	54	10	108	36	154	225
Loppuun suorittaneista yrittäjänä	600	214	77	139	18	234	1 048
<i>joista naisia</i>	199	156	42	62	12	116	471
Loppuun suorittaneista työttömänä	71	224	78	577	352	1 007	1 302
<i>joista naisia</i>	48	127	58	288	95	441	616
Loppuun suorittaneista koulutuksessa	51	146	81	162	141	384	581
<i>joista naisia</i>	33	81	50	106	76	232	346
Loppuun suorittaneista muualla	19	802	149	110	44	303	1 124
<i>joista naisia</i>	7	532	119	51	12	182	721
Loppuun suor. opetushenkilökuntaa, opettajia	7	80	142	27	0	169	256
<i>joista naisia</i>	5	53	80	11	0	91	149
Loppuun suorittaneista työpaikkaohjaajia	11	5	92	418	12	522	538
<i>joista naisia</i>	2	2	75	246	4	325	329

Keskeyttäneet henkilöt yht.	147	215	483	347	298	1 128	1 490
<i>joista naisia</i>	65	126	323	170	79	572	763
Työllistymisen takia keskeyttäneet	18	29	63	87	62	212	259
<i>joista naisia</i>	12	17	42	44	12	98	127
Koulutukseen siirtymisen takia keskeyttäneet	12	19	24	47	58	129	160
<i>joista naisia</i>	5	15	16	21	16	53	73
Muusta syystä keskeyttäneet	117	167	396	213	178	787	1 071
<i>joista naisia</i>	48	94	265	105	51	421	563
Tiedotus yms. tilaisuuksiin osallistuneet	7 485	12 422	12 020	10 060	15 578	37 658	57 565
<i>joista naisia</i>	4 078	7 160	5 837	5 774	8 489	20 100	31 338
Henkilökoulutus ja henkilötyöpäivät	64 602	53 791	130 372	177 184	109 780	417 336	535 729
Suoritettujen tutkintojen määrä	46	20	436	486	29	951	1 017
Projekteihin osallistuneet yritykset yht.	4 141	938	788	621	304	1 713	6 792
osallistuneista alle 5 henkilön yrityksiä	2 576	645	220	230	82	532	3 753
5-9 henkilöä	874	100	169	122	50	341	1 315
10-49 henkilöä	552	106	206	173	120	499	1 157
50-249 henkilöä	110	65	127	64	39	230	405
250-499 henkilöä	13	14	14	5	9	28	55
499 henkilöä tai yli	16	8	52	27	4	83	107
Projekteihin osallistuneet koulutusorganisaatiot yht.	83	48	243	59	53	355	486
Uusien yritysten määrä	47	8	3	22	2	27	82
<i>joista naisten perustamia</i>	17	4	2	9	1	12	33
Uusien työpaikkojen määrä	186	138	99	190	41	330	654
<i>joihin työllistyneiden naisten määrä</i>	65	65	47	110	12	169	299
Säilytetyt tai uudistetut työpaikat yht.	749	460	351	42	9	402	1 611
<i>joihin työllistyneiden naisten määrä</i>	279	358	41	22	3	66	703

Osa II:

**YLEISET INDIKAATTORITAUUKOT MAASEUDUN KEHITTÄMISEN
OHJELMATYÖN SEURANTAA VARTEN**

Tavoitteisiin 1 ja 2 sisältyvät muut kuin liitännäistoimenpiteet

2000-2006

Käytetyt avaimet

a. Väriavaimet

Täytettävä		(Vaalea turkoosi)
Lasketaan/täyttyvät automaattisesti		(Vaaleansininen)
Ei täytetä		(Keltainen)

b. Koodiavaimet

Ei sovelleta	NP
Sovellettavissa, mutta ei toteutettu (vielä)	NI
Lukua ei saatavilla	NA

c. Maakoodit

ITÄVALTA	AT
BELGIA	BE
TANSKA	DK
RANSKA	FR
KREIKKA	GR
IRLANTI	IE
LUXEMBURG	LU
ALANKOMAAT	NL
PORTUGALI	PT
ESPANJA	ES
RUOTSI	SE
YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA, GB	GB
SAKSA	DE
ITALIA	IT
SUOMI	FI

d. Ohjelmatyypit

Maaseudun kehittämisohjelma (RDP) (tukiosasto)	RDP
RDP, jossa tuki mukautettu (seurataan erikseen)	RDPmod
Maaseudun keh.toimet tavoite 1 -ohjelmassa (ohj.osasto)	Obj1
Maaseudun keh.toimet tavoite 2 -ohjelmassa (tukiosasto)	Obj2

e. Aluekoodit

Katso ohjeet

Maaseudun kehittämisen seurantaan koskevat indikaattoritaulukot

<i>koodi</i>	<i>Yleistaulukot</i>
T.0.1	Perustiedot
T.0.2	Suunnitellut toimenpiteet
T.1	Ohjelma-alueen erityispiirteet
T.2	Maankäyttö ohjelma-alueella
T.3	Maatilaprofiili ohjelma-alueella
T.4	Alustavat tiedot
T.5	Tukitoimenpiteiden maantieteellinen jakautuminen
T.5.1	Tavoite 1 -alueiden, tavoite 2 -alueiden ja näiden alueiden ulkopuolisten alueiden perusteella
T.5.2	Asetuksen (EY) N:o 1257/1999 16-20 artiklassa määriteltyjen alueiden perusteella
T.6	Rahoitusseuranta
	<i>Toimenpidetaulukot</i>
a	Maatilainvestoinnit (I luku, 4-7 artikla)
a.1	Jakautuminen tuotantosuunnittain
a.2	Jakautuminen investointityypeittäin
b	Nuorten viljelijöiden tilanpidon aloittaminen (II luku, 8 artikla)
b.1	Tilanpidon aloitustuet tuotantosuunnittain
b.2	Hakemukset ikäryhmittäin
c	Koulutus (III luku, 9 artikla)
d	Varhaiseläke (IV luku, 10-12 artikla)
d.1	Tuensaajatyyppi
d.2	Uudet hakemukset ikäryhmittäin
e	Epäsuotuisat alueet (LFA) ja ympäristörajoitteiset alueet (V luku, 13-21 artikla)
e.1	Epäsuotuisat alueet (luonnonhaittakorvauksia saavat tilat vallitsevan LFA-tyypin mukaan)
e.2	Ympäristörajoitteiset alueet (16 artiklan mukaista korvausta saavat tilat)
f	Maatalouden ympäristöohjelma (VI luku, 22-24 artikla)
g	Maataloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen parantaminen (VII luku, 25-28 artikla)
g.1	Tuotantoalan mukaan jaoteltuna
g.2	Investointitavoitteen mukaan jaoteltuna
h	Maatalousmaan metsitys (VIII luku, 29-32 artikla)
I	Muut metsätaloustoimenpiteet (VIII luku, 29-32 artikla)
I.1	Muu metsitys (30 artiklan ensimmäinen luettelukohta)
I.2	(30 artiklan muut luettelukohtat; 32 artikla)
j - v	Maaseutualueiden sopeuttamisen ja kehittämisen edistäminen (IX luku, 33 artikla)
j	Maanparannus
k	Maa-alueiden uusjako
l	Lomitus- ja tilanhoitopalvelujen perustaminen
m	Laadukkaiden maataloustuotteiden kaupan pitäminen
n	Maaseudun elinkeinojen ja maaseudun väestön peruspalvelut
o	Kylien kunnostaminen ja kehittäminen sekä maaseutuperinnön suojeleminen ja säilyttäminen
p	Toimintojen monipuolistaminen maataloudessa ja sitä lähellä olevilla aloilla monimuotoisuuden tai vaihtoehtoisten tulonlähteiden edistämiseksi
q	Maatalouden vesivarojen hoito
r	Maatalouden kehittämiseen liittyvien perusrakenteiden kehittäminen ja parantaminen
s	Matkailu- ja käsityöläiselinkeinojen kannustaminen
t	Ympäristönsuojelu maa- ja metsätalouden aloilla ja maisemanhoito sekä eläinten hyvinvoinnin parantaminen
u	Luonnononnettomuuksien vahingoittamien maatalouden tuotantomahdollisuuksien palauttaminen ja asianmukaisten torjuntavälineiden käyttöönotto
v	Rahoitusjärjestelyt
	<i>Sekataulukko</i>
T.7	Maatalouden ympäristösopimukseen liittyvä maatalousmaa ja sen Natura 2000:n käytössä olevan maatalousmaan osuus, josta maksetaan maatalouden ympäristösopimusten mukaista tukea tai luonnonhaittakorvausta

T.0.1 Perustiedot

Ohjelmatyyppi:	DOCUP
Maa:	Suomi
Alue:	PSU
Kertomusvuosi:	2002
Ohjelmatunnus:	SUPSU

Yhteyshenkilö:

Nimi	Sanna Sihvola
Organisaatio	Maa- ja metsätalousministeriö
Sähköpostiosoite	sanna.sihvola@mmm.fi
Puhelinnumero	+358 9 160 54367

T.0.2 Suunnitellut toimenpiteet

	taulukot	tilanne
a. Maatilainvestointi (I luku, 4-7 artikla).	a.1 & a.2	*
b. Nuorten viljelijöiden tilanpidon aloittaminen (II luku, 8 artikla).	b.1 & b.2	*
c. Koulutus (III luku, 9 artikla).	c	*
d. Varhaiseläke (IV luku, 10-12 artikla).	d.1 & d.2	
e.1 Epäsuotuisat alueet (V luku, 13-21 artikla).	e.1	
e.2 Ympäristörajoitteiset alueet (V luku, 16 artikla).	e.2	
f. Maatalouden ympäristöohjelma (VI luku, 22-24 artikla).	f	
g. Maataloustuotteiden jaoittamisen ja kaupan pitämisen parantaminen (VII luku, 25-28 artikla).	g.1 & g.2	NP
i. Muu metsitys (VIII luku, 30 artikla).	i.1	NP
i. Muut metsätaloustoimenpiteet (VIII luku, 30, 32 artikla).	i muut	*
j. Maanparannus ja k. Maa-alueiden uusjako (IX luku, 33 artikla).	j & k	NP
l. Lomitus- ja tilanhoitopalvelujen perustaminen (IX luku, 33 artikla).	l & m	*
m. Laadukkaiden maataloustuotteiden kaupan pitäminen (IX luku, 33 artikla).	l & m	*
n. Maaseudun elinkeinojen ja maaseudun väestön peruspalvelut (IX luku, 33 artikla).	n & o	*
o. Kylien kunnostaminen ja kehittäminen sekä maaseutuperinnön suojeleminen ja säilyttäminen (IX luku, 33 artikla).	n & o	*
p. Toimintojen monipuolistaminen maataloudessa ja sitä lähellä olevilla aloilla monimuotoisuuden tai vaihtoehtoisten tulonlähteiden edistämiseksi (IX luku, 33 art.).	p & q	*
q. Maatalouden vesivarojen hoito (IX luku, 33 artikla).	p & q	NP
r. Maatalouden kehittämiseen liittyvien perusrakenteiden kehittäminen ja parantaminen (IX luku, 33 artikla).	r & s	*
s. Matkailu- ja käsityöläiselinkeinojen kannustaminen (IX luku, 33 artikla).	r & s	*
t. Ympäristönsuojelu maa- ja metsätalouden aloilla ja maisemanhoito sekä eläinten hyvinvoinnin parantaminen (IX luku, 33 artikla).	t & u & v	NP
u. Luonnononnettomuuksien vaimentamien maatalouden tuotantomahdollisuuksien palauttaminen ja asianmukaisten torjuntavälineiden käyttöönotto (IX luku, 33 art).	t & u & v	NP
v. Rahoitusjärjestelyt (IX luku, 33 artikla).	t & u & v	NP

DOCUP

SUPSU

2002

T1. Ohjelma-alueen erityispiirteet

				Indikaattori	Viitevuosi	
BKT asukasta kohden (euroa)				16162	2000	
BKT (%:ia kansallisesta keskiarvosta)				73 %	2000	
Maatalouden osuus BKT:stä (%)				3 %	2000	
Keskitulot asukasta kohden (euroa)	kaupunkiväestö			16303	2000	
	maaseutuväestö			13665	2000	
	maatalousväestö			NA		
	yhteensä			14291	2000	
Väestötiheys (asukasta/km ²)				3	2000	
Muuttotase (nettotulos, 1000 henkeä)	koko ohjelma-alue			-5	2001	
	maaseutualueet			-4	2001	
Väestö (1000:tta asukasta)	kaupunki			81	2001	
	maaseutu	yhteensä		260	2001	
		josta viljelijöitä	yhteensä		8	2001
			josta osa-aikaviljelijöitä		NA	
	yhteensä			341	2001	
Aktiiviväestö (1000:tta asukasta)	kaupunki			38	2000	
	maaseutu	yhteensä		114	2000	
		josta viljelijöitä		NA		
	yhteensä			152	2000	
Työttömyysaste (%)	kaupunki			20 %	2000	
	maaseutu			19 %	2000	
	yhteensä			19 %	2000	
Naisten työllisyysaste (%:ia aktiiviväestöstä)				54 %	2000	
Miesten työllisyysaste (%:ia aktiiviväestöstä)				55 %	2000	
Nuorten (< 25) työllisyysaste (%:ia aktiiviväestöstä)				25 %	2000	

DOCUP

SUPSU

2002

T2. Maankäyttö ohjelma-alueella

Viitevuosi:	2002
--------------------	------

	tuhansina hehtaareina	%:ia KKM:sta	%:ia kok.määrästä
Peltokasvit	195	98 %	2 %
Monivuotiset viljelmät	0	0 %	0 %
Pysyvät niityt ja laitumet	3	1 %	0 %
KMM yhteensä	198	100 %	2 %
Metsät ja muu metsämaa	7786		81 %
Muut	1581		17 %
YHTEENSÄ	9565		100 %

T.3 Maatilaprofiili ohjelma-alueella

Viitevuosi: 2002

Pääasiallinen tuotantosuunta	Tilojen lukumäärä (1000)	Käytössä oleva maatalousmaa (1000 ha)	Kotieläinyksiköt (1000)	Viljelijöiden lukumäärä (1000)				
				Yhteensä	Viljelijät < 40	%	Viljelijät ≥ 55	%
Peltokasvit	2	38	0	2	1	22 %	1	24 %
Puutarhaviljely	0	1	0	0	0	24 %	0	26 %
Viininviljely				0		0 %		0 %
Hedelmien viljely				0		0 %		0 %
Oliivinviljely				0		0 %		0 %
Muut tilat (myös yhdistelmätuotantotilat)	0	0	0	0	0	0 %	0	0 %
Maitotalous	3	126	96	3	1	26 %	1	19 %
Nautakarjankasvatus lihantuotantoon	1	21	17	1	0	23 %	0	21 %
Sikatalous	0	6	4	0	0	29 %	0	19 %
Siipikarjatalous	0	1	1	0	0	20 %	0	7 %
Muu kotieläintuotanto	0	7	2	0	0	20 %	0	28 %
Muut (ei luokiteltavissa)	0	1	0	0	0	12 %	0	42 %
YHTEENSÄ	7	201	120	7	2	24 %	2	22 %

T.4 Taulukko alustavista tiedoista

Toimenpide	Taulukko	Pyydetyt tiedot	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Maatilaaninvestoinnit (I luku, 4-7 artikla)	a.1	Hyväksytyt hakemusten määrä	6	371	152	108	93	0	0
		Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (tuhansina euroina)	827	20809	9605	6850	7486	0	0
		Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)	357	8900	3659	2600	2251	0	0
		yhteensä	179	4450	1829	1300	1125	0	0
Nuorten viljelijöiden tilanpidon aloittaminen (II luku, 8 artikla)	b.1	Hyväksytyt hakemusten määrä	17	142	86	78	64	66	68
		Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (tuhansina euroina)	733	5435	3071	2555	2540	2620	2700
		Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)	330	2570	1715	1550	1270	1310	1350
		yhteensä	0	16	7	7	7	5	6
Koulutus (III luku, 9 artikla)	c	Hyväksytyt hakemusten määrä	0	16	7	7	7	5	6
		Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (tuhansina euroina)	0	3425	1550	1435	1435	993	210
		Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)	0	3003	1397	1300	1300	900	168
		yhteensä	0	1501	704	650	650	450	83
Varhaiseläke (IV luku, 10-12 artikla)	d.1	Uusien sopimusten määrä							
		Luovutettujen hehtaarien määrä (tuhansina hehtaareina)							
		Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)							
		yhteensä							
Epäsuotuisat alueet ja ympäristörajoitteiset alueet (V luku, 13-21 artikla)	e.1	Tuettujen tilojen määrä							
		Tuettu hehtaarinäärä (tuhansina hehtaareina)							
		Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)							
		yhteensä							
	e.2	Tuettujen tilojen määrä							
		Tuettu hehtaarinäärä (tuhansina hehtaareina)							
		Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)							
		yhteensä							
Maatalouden ympäristöohjelma (VI luku, 22-24 artikla)	f	Uusien sopimusten määrä							
		Tuettu hehtaarinäärä							
		Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)							
		yhteensä							
Maataloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen parantaminen (VII luku, 25-28 artikla)	g.1	Hyväksytyt hakemusten määrä							
		Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (tuhansina euroina)							
		Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)							
		yhteensä							
Muu metsitys (VIII luku, 30 artikla)	i.1	Hyväksytyt hakemusten määrä							
		Tuettu ala (tuhansina hehtaareina)							
		Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (tuhansina euroina)							
		yhteensä							

Toimenpide	Taulukko	Pydyetyt tiedot	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Muut metsätaloustoimenpiteet (VIII luku, 30 artiklan 2-5 luettelamakohdat)	i muut	Hyväksytyt hakemusten määrä	0	104	81	104	101	72	71
		Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (tuhansina euroina)	0	6486	3879	4653	4593	3520	3420
		Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)	0	4012	3058	3945	3845	2720	2690
		EMOTR:n osuus	0	2006	1534	1978	1928	1360	1340
Muut metsätaloustoimenpiteet (VIII luku, 32 artikla)	i muut	Hyväksytyt hakemusten määrä							
		Tuettu ala (tuhansina hehtaareina)							
		Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (tuhansina euroina)							
		Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)							
Maanparannus (IX luku, 33 artikla)	j & k	Hyväksytyt hakemusten määrä							
		Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (tuhansina euroina)							
		Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)							
		EMOTR:n osuus							
Maa-alueiden uusjako (IX luku, 33 artikla)	j & k	Hyväksytyt hakemusten määrä							
		Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (tuhansina euroina)							
		Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)							
		EMOTR:n osuus							
Lomitus- ja tilanhoitopalvelujen perustaminen (IX luku, 33 artikla)	l & m	Hyväksytyt hakemusten määrä	0	5	8	8	5	5	4
		Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (tuhansina euroina)	0	437	675	595	427	405	337
		Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)	0	384	605	571	380	360	300
		EMOTR:n osuus	0	192	302	285	190	180	150
Laadukkaiden maataloustuotteiden kaupan pitäminen (IX luku, 33 artikla)	l & m	Hyväksytyt hakemusten määrä	0	3	7	5	5	8	5
		Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (tuhansina euroina)	0	245	1239	880	880	872	760
		Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)	0	245	554	439	439	439	379
		EMOTR:n osuus	0	122	278	219	219	219	189
Maaseudun elinkeinojen ja maaseudun väestön peruspalvelut (IX luku, 33 artikla)	n & o	Hyväksytyt hakemusten määrä	0	8	8	9	6	6	5
		Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (tuhansina euroina)	0	813	653	850	570	576	448
		Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)	0	708	670	810	520	540	430
		EMOTR:n osuus	0	354	340	412	260	270	210
Kyltien kunnostaminen ja kehittäminen sekä maaseutuperinnön suojeleminen ja säilyttäminen (IX luku, 33 artikla)	n & o	Hyväksytyt hakemusten määrä	0	19	18	5	5	5	2
		Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (tuhansina euroina)	0	1338	1232	380	380	360	180
		Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)	0	1191	1177	372	372	352	162
		EMOTR:n osuus	0	590	589	187	187	177	87
Toimintojen monipuolistaminen maataloudessa ja sitä lähellä olevilla aluilla monimuotoisuuden tai vaihtoehtoisten tulonlähteiden edistämiseksi (IX luku, 33 artikla)	p & q	Hyväksytyt hakemusten määrä	0	132	96	100	94	97	84
		Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (tuhansina euroina)	0	12570	9153	9463	8932	9251	7976
		Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)	0	9254	7119	7380	6980	7220	6240
		EMOTR:n osuus	0	4615	3562	3699	3499	3619	3139
Maatalouden vesivarojen hoito (IX luku, 33 artikla)	p & q	Hyväksytyt hakemusten määrä							
		Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (tuhansina euroina)							
		Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)							
		EMOTR:n osuus							

Toimenpide	Taulukko	Pyydetty tiedot		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Maatalouden kehittämiseen liittyvien perusrakenteiden kehittäminen ja parantaminen (IX luku, 33 artikla)	r & s	Hyväksytyjen hakemusten määrä		0	8	5	4	4	4	4
		Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (tuhansina euroina)		0	1995	1160	1088	1012	947	982
		Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)	0	1758	780	513	680	229	650	
		EMOTR:n osuus	0	879	390	257	340	110	330	
Matkailu- ja käsityöläiselinkeinojen kannustaminen (IX luku, 33 artikla)	r & s	Hyväksytyjen hakemusten määrä		0	42	21	7	8	18	15
		Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (tuhansina euroina)		0	4588	2296	2004	1236	1913	1658
		Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)	0	3572	1800	1238	763	1500	1280	
		EMOTR:n osuus	0	1780	900	621	378	750	650	
Ympäristönsuojelu maa- ja metsätalouden aloilla ja maisemanhoito sekä eläinten hyvinvoinnin parantaminen (IX luku, 33 artikla)	t & u & v	Hyväksytyjen hakemusten määrä								
		Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (tuhansina euroina)								
		Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)								
		EMOTR:n osuus								
Luonnonvarojen käyttöönnoton vauhdittaminen maatalouden tuotantomahdollisuuksien palauttaminen ja asianmukaisten torjuntavälineiden käyttöönotto (IX luku, 33 artikla)	t & u & v	Hyväksytyjen hakemusten määrä								
		Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (tuhansina euroina)								
		Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)								
		EMOTR:n osuus								
Rahoitusjärjestelyt (IX luku, 33 artikla)	t & u & v	Hyväksytyjen hakemusten määrä								
		Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (tuhansina euroina)								
		Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)								
		EMOTR:n osuus								
Kaikki toimenpiteet yhteensä		Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)	1090	38462	23890	21723	20070	16880	14999	
		EMOTR:n osuus	509	19059	12143	11158	10046	8445	7528	

T.5 Tuen maantieteellinen jakautuminen

T.5.1 Tavoite 1 -alueiden, tavoite 2 -alueiden ja näiden alueiden ulkopuolisten alueiden perusteella

Toimenpiteet (suluissa viittaus asetuksen (EY) N:o 1257/1999 artikloihin)	Tavoite 1 -alue		Tavoite 2 -alue		Muut alueet		YHTEENSÄ
		%		%		%	
	a	b = a/g	c	d = c/g	e	f = e/g	
Maatilojen kokonaismäärä		7721	0 %		0 %		
a. Maatilaaninvestoinnit (4-7 artikla)	Hyväksytyjen hakemusten määrä	187	0 %		0 %		
	Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)	6048	0 %		0 %		
b. Nuorten viljelijöiden tilanpidon aloittaminen (8 artikla)	Hyväksytyjen hakemusten määrä	91	0 %		0 %		
	Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)	3286	0 %		0 %		
c. Koulutus (9 artikla)	Hyväksytyjen hakemusten määrä	14	0 %		0 %		
	Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)	2279	0 %		0 %		
d. Varhaiseläke (10-12 artikla)	Sopimusten määrä						
	Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)						
e.1 Epäsuotuisat alueet (13-21 artikla)	Tuettujen tilojen määrä						
	Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)						
e.2 Ympäristörajoitteiset alueet (13-21 artikla)	Tuettujen tilojen määrä						
	Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)						
f. Maatalouden ympäristöohjelma (22-24 artikla)	Sopimusten määrä						
	Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)						
g. Maataloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen parantaminen (25-28 artikla)	Hyväksytyjen hakemusten määrä		0 %		0 %		
	Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)		0 %		0 %		
h. Maatalousmaan metsitys (31 artikla) (istutuskulut)	Hyväksytyjen hakemusten määrä						
	Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)						
i. Muut metsätaloustoimenpiteet (30, 32 artikla)	Hyväksytyjen hakemusten määrä	45	0 %		0 %		
	Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)	1328	0 %		0 %		
j. - v. Maaseutualueiden sopeuttamisen ja kehittämisen edistäminen (33 artikla)	Hyväksytyjen hakemusten määrä	145	0 %		0 %		
	Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)	8447	0 %		0 %		
Sidotut julkiset menot yhteensä		21389	0 %	0	0 %		

T.5 Tuen maantieteellinen jakautuminen

T.5.2 Asetuksen (EY) N:o 1257/1999 16-20 artiklan mukaisesti määriteltyjen alueiden perusteella

Toimenpiteet	Tavanomainen alue		Epäsuotuisat alueet (LFA:t)								YHTEENSÄ	
			Vuoristoalueet		Muut epäsuotuisat alueet		Alueet, joilla on erityisiä luonnonhaittoja		Yhteensä LFA:n osalta			
			a	b=a/k	c	d=c/k	e	f=e/k	g	h=g/k		i
Maatilojen kokonaismäärä		0 %	7721	100 %		0 %				7721	100 %	7721
a. Maatlainvestoinnit (4-7 artikla)	Hyväksytyjen hakemusten määrä	0 %	187	100 %		0 %				187	100 %	187
	Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)	0 %	6048	100 %		0 %				6048	100 %	6048
b. Nuorten viljelijöiden tilanpidon aloittaminen (8 artikla)	Hyväksytyjen hakemusten määrä	0 %	91	100 %		0 %				91	100 %	91
	Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)	0 %	3286	100 %		0 %				3286	100 %	3286
c. Koulutus (9 artikla)	Hyväksytyjen hakemusten määrä	0 %	14	100 %		0 %				14	100 %	14
	Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)	0 %	2279	100 %		0 %				2279	100 %	2279
d. Varhaiseläke (10-12 artikla)	Sopimusten määrä											
	Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)											
e.1 Epäsuotuisat alueet (13-21 artikla)	Hyväksytyjen hakemusten määrä											
	Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)											
e.2 Ympäristörajoitteiset alueet (13-21 artikla)	Hyväksytyjen hakemusten määrä											
	Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)											
f. Maatalouden ympäristöohjelma (22-24 artikla)	Sopimusten määrä											
	Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)											
g. Maataloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen parantaminen (25-28 artikla)	Hyväksytyjen hakemusten määrä	0 %		0 %		0 %		0 %		0 %		0
	Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)	0 %		0 %		0 %		0 %		0 %		0
h. Maatalousmaan metsitys (31 artikla)	Hyväksytyjen hakemusten määrä											
	Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)											
i. Muut metsätaloustoimenpiteet (30, 32 artikla)	Hyväksytyjen hakemusten määrä	0 %	45	100 %		0 %		0 %		45	100 %	45
	Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)	0 %	1328	100 %		0 %		0 %		1328	100 %	1328
j. - v. Maaseutualueiden sopeuttamisen ja kehittämisen edistäminen (33 artikla)	Hyväksytyjen hakemusten määrä	0 %	145	100 %		0 %		0 %		145	100 %	145
	Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)	0 %	8447	100 %		0 %		0 %		8447	100 %	8447
Sidotut julkiset menot yhteensä		0	0 %	21388	100 %	0	0 %	0	0 %	21388	100 %	21388

T.6 Rahoitusseuranta

Toimenpide	Tuensaajille aiheutuneet kokonaiskustannukset (tuhansina euroina)				Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (tuhansina euroina)				Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)							
									yhteensä				joista EMOTR:n osuus			
	Tav. 1	Tav. 2	Muut kuin tav. 1 & 2	Yht.	Tav. 1	Tav. 2	Muut kuin tav. 1 & 2	Yht.	Tav. 1	Tav. 2	Muut kuin tav. 1 & 2	Yht.	Tav. 1	Tav. 2	Muut kuin tav. 1 & 2	Yht.
a. Maatilainvestoinnit (4-7 artikla)	7960				14008				6048				3024			
b. Nuorten viljelijöiden tilanpidon aloittaminen (8 artikla)									3286				1555			
c. Koulutus (9 artikla)	289				2568				2279				1141			
d. Varhaiseläke (10-12 artikla)																
e.1 Epäsuotuisat alueet (13-21 artikla)																
e.2 Ympäristörajoitteiset alueet (13-21 artikla)																
f. Maatalouden ympäristöohjelma (22-24 artikla)																
g. Maataloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen parantaminen (25-28 artikla)																
h. Maatalousmaan metsitys (31 artikla)																
i. Muut metsätaloustoimenpiteet (30 ja 32 artikla)	1047				2375				1328				659			
j. Maanparannus (33 artikla)																
k. Maa-alueiden uusjako (33 artikla)																
l. Lomitus- ja tilanhoitopalvelujen perustaminen (33 artikla)	96				530				434				217			
m. Laadukkaiden maataloustuotteiden kaupan pitäminen (33 artikla)																
n. Maaseudun elinkeinojen ja maaseudun väestön peruspalvelut (33 artikla)	144				544				400				198			
o. Kylien kunnostaminen ja kehittäminen sekä maaseutuperinnön suojeleminen ja säilyttäminen (33 artikla)	480				3847				3367				1681			
p. Toimintojen monipuolistaminen maataloudessa ja sitä lähellä olevilla aloilla monimuotoisuuden tai vaihtoehtoisten tulonlähteiden edistämiseksi (33 artikla)	2108				5307				3199				1566			
q. Maatalouden vesivarojen hoito (33 artikla)																
r. Maatalouden kehittämiseen liittyvien perusrakenteiden kehittäminen ja parantaminen (33 artikla)	186				1233				1047				523			
s. Matkailu- ja käsityöläiselinkeinojen kannustaminen (33 artikla)	1437				3758				2322				1159			
t. Ympäristönsuojelu maa- ja metsätalouden aloilla ja maisemanhoito sekä eläinten hyvinvoinnin parantaminen (33 artikla)																
u. Luonnononnettomuuksien vahingoittamien maatalouden tuotantomahdollisuuksien palauttaminen ja asianmukaisten torjuntavälineiden käyttöönotto (33 artikla)																
v. Rahoitusjärjestelyt (33 artikla)																
YHTEENSÄ	13747	0			34170	0			23710	0			11723	0		
<i>Alustavat tiedot (yhteensä)</i>					31442				23890				12143			

a. Maatilainvestoinnit (I luku, 4-7 artikla).**a.1 Tuotantosuunnan mukaan jaoteltuna**

Pääasiallinen tuotantosuunta	Hyväksytyjen hakemusten määrä	"Vihreät investoinnit" (%) tukikelp. kokonaiskustannuksista	Tukikelpoisten kustannusten keskimääräinen tukintensiteetti (%)	Tuensaajille aih. kokonaiskustannukset (1000:tta euroa)	Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (1000:tta euroa)	Sidotut julkiset menot (1000:tta euroa)	
						yhteensä	EMOTR:n osuus
Peltokasvit	3	16 %	37 %	138	218	80	40
Puutarhaviljely			0 %				
Viininviljely			0 %				
Hedelmien viljely			0 %				
Oliivinviljely			0 %				
Muut tilat (myös yhdistelmätuotantotilat)			0 %				
Maitotalous	120	16 %	43 %	4902	8612	3710	1855
Nautakarjankasvatus lihantuotantoon	24	16 %	48 %	1115	2140	1025	512
Sikatalous	8	16 %	40 %	839	1392	553	277
Siipikarjatalous			0 %				
Muu kotieläintuotanto	5	16 %	47 %	392	734	342	171
Muut (ei luokiteltavissa)	15	16 %	25 %	215	287	72	36
YHTEENSÄ	175	16 %	43 %	7601	13383	5782	2891
joista nuoria viljelijöitä	22	16 %	49 %	1160	2265	1105	553
<i>Alustavat tiedot (yhteensä)</i>	152				9605	3659	1829

a. Maatilainvestoinnit (I luku, 4-7 artikla).

a.2 Investointityypin mukaan jaoteltuna

Investointityyppi		Hyväksytyjen hakemusten määrä	"Vihreät investoinnit" (%) tukikelpoisista kokonaiskustannuksista	Tukikelpoisten kustannusten keskimääräinen tukintensiteetti (%)	Tuensaajille aiheut. kokonaiskustannukset (1000:tta euroa)	Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (1000:tta euroa)	Sidotut julkiset menot (1000:tta euroa)	
							yhteensä	EMOTR:n osuus
Rakennukset		175	16 %	43 %	7601	13383	5782	2891
joista	Navetat (naudat)	86	16 %	46 %	5834	10729	4895	2447
	Sikalat	4	16 %	40 %	818	1365	547	273
	Muut rakennukset kotieläintuotantoon	2	16 %	46 %	52	95	43	22
	Kasvihuoneet ja niiden kalusto			0 %				
	Muut tilan rakennukset	83	16 %	25 %	896	1194	297	149
Tarvikkeet, liikuteltava kalusto				0 %				
Karjanosto				0 %				
Maanparannus				0 %				
Maatalouteen liittyvät istutukset				0 %				
Tilat ja välineet tilatuotteiden valmistusta ja suoramyntiä varten		10	16 %	42 %	352	611	259	130
Tilat ja välineet maatilan toiminnan monipuolistamiseksi		2	16 %	50 %	7	14	7	3
Muut				0 %				
YHTEENSÄ		187	31 %	43 %	7960	14008	6048	3024

b. Nuorten viljelijöiden tilanpidon aloittaminen (II luku, 8 artikla).**b.1 Tilanpidon aloitustuki jaoteltuna tuotantosuunnittain**

Pääasiallinen tuotantosuunta	Hyväksytyjen hakemusten määrä	Tuen määrä keskimäärin (euroa)	Sidotut julkiset menot			
			Kertapalkkio (1000:tta euroa)	Korkotuki (1000:tta euroa)	Yhteensä (1000:tta euroa)	EMOTR:n osuus (1000:tta euroa)
Peltokasvit	20	29952	439	160	599	300
Puutarhaviljely	1	22000	22	0	22	11
Viiniviljely		0			0	
Hedelmien viljely		0			0	
Oliivinviljely		0			0	
Muut tilat (myös yhdistelmätuotantotilat)		0			0	
Maitotalous	47	36991	1033	705	1739	869
Nautakarjan kasvatusta lihantuotantoon	9	32904	198	98	296	148
Sikatalous	1	42570	22	21	43	21
Siipikarjatalous		0			0	
Muu kotieläintuotanto	6	26443	132	27	159	79
Muut (ei luokiteltavissa)	7	36286	154	100	254	127
YHT.	91	34187	2000	1111	3111	1555
<i>Alustavat tiedot</i>	86				3071	1715

b. Nuorten viljelijöiden tilanpidon aloittaminen (II luku, 8 artikla).**b.2 Hakemukset ikäryhmittäin jaoteltuina**

	... < 25-vuotiaat	25 ≤... < 30-vuotiaat	30 ≤... < 35-vuotiaat	35 ≤... < 40-vuotiaat	Yhteensä
Hyväksytyjen hakemusten määrä	23	21	27	20	91

c. Koulutus (III luku, 9 artikla)

Tavoite	Hyväksytyjen hakemusten määrä	Osallistujien määrä	Koulutuspäiviä keskimäärin osallistujaa kohden	Tuensajille aiheutuneet kokonaiskustannukset (1000:tta euroa)			Tukikelpoiset kokonaiskustannukset	Sidotut julkiset menot (1000:tta euroa)	
				Osallistuja	Järjestäjä	Yhteensä		Yhteensä	EMOTR:n osuus
Tuotannon laadullisen uudelleen suuntaamisen valmistelu	3	1313	2		114	114	1134	1020	510
Maisemanhoidon ja -parannuksen, ympäristönsuojelun, hygieniaa koskevien vaatimusten ja eläinten hyvinvoinnin kanssa yhteensopivien tuotantomenetelmien soveltamisen valmistelu	2	293	1		71	71	434	363	181
Taloudellisesti kannattavan maatalan hoidon edellyttämien taitojen hankkiminen	8	405	3		64	64	590	526	265
Metsänhoitomenetelmien käytön valmistelu metsien taloudellisen, ekologisen ja yhteiskunnallisen merkityksen parantamiseksi	1	1069	1		41	41	411	370	185
YHTEENSÄ	14	3080	2	0	290	290	2569	2279	1141
<i>Alustavat tiedot</i>	7						1550	1397	704

g. Maataloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen parantaminen (VII luku, 25-28 artikla)

g.1 Tuotantoalan mukaan jaoteltuna

Pääasiallinen tuotantoala	Hyväksytyjen hakemusten määrä	"Vihreät investoinnit" (%) tukikelpoisista kustannuksista	Tukikelpoisten kustannusten keskimääräinen tuki-intensiteetti (%)	Tuensaajille aiheutuneet kokonais-kustannukset (1000:tta euroa)	Tukikelpoiset kokonais-kustannukset (1000:tta euroa)	Sidotut julkiset menot (1000:tta euroa)	
						Yhteensä	EMOTR:n osuus
Liha			0 %				
Maito ja maitotuotteet			0 %				
Munat ja siipikarja			0 %				
Muut eläintuotteet			0 %				
Viljat			0 %				
Sokeri			0 %				
Öljykasvit			0 %				
Valkuaiskasvit			0 %				
Viinit ja alkoholi			0 %				
Hedelmät ja vihannekset			0 %				
Kukat ja kasvit			0 %				
Siemenet			0 %				
Perunat			0 %				
Muut kasvituotteet			0 %				
Moneen luokkaan kuuluvat tuotteet			0 %				
Muut tuotteet			0 %				
YHTEENSÄ	0	0 %	0 %	0	0	0	0
Josta tuonninmukaisesta viljalta			0 %				
<i>Alustavat tiedot (yhteensä)</i>							

g.Maataloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen parantaminen (VII luku, 25-28 artikla)

g.2 Investointitavoitteen mukaan jaoteltuna

Päätavoite	Hyväksytyjen hakemusten määrä	"Vihreät investoinnit" (%) tukikelpoisista kustannuksista	Tukikelpoisten kustannusten keskimääräinen tuki-intensiteetti (%)	Tuensaajille aiheutuneet kokonaiskustannukset (1000:tta euroa)	Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (1000:tta euroa)	Sidotut julkiset menot (1000:tta euroa)	
						Yhteensä	EMOTR:n osuus
Tuotannon suuntaaminen ennakoitavissa olevien markkinasuuntausten mukaisesti			0 %				
Maataloustuotteille tarkoitettujen uusien myyntikanavien avaamisen edistäminen			0 %				
Markkinointikanavien parantaminen tai järkiperäistäminen			0 %				
Jalostusmenettelyjen parantaminen tai järkiperäistäminen			0 %				
Tuotteiden ulkomuodon ja pakkauksen parantaminen			0 %				
Sivutuotteiden tai jätteen paremman hyödyntämisen tai poistamisen edistäminen			0 %				
Uuden teknologian soveltaminen			0 %				
Innovatiivisten investointien suosiminen			0 %				
Laadun parantaminen ja seuranta			0 %				
Terveysteen liittyvien edellytysten parantaminen ja seuranta			0 %				
Ympäristönsuojelu			0 %				
YHTEENSÄ	0	0 %	0 %	0	0	0	0

h. Maatalousmaan metsitys ja i. Muut metsätaloustoimenpiteet (VIII luku, 29-32 artikla)

i.1 Muu metsitys (30 artiklan 1. luetelmakohta)

Istutuskulut puutyyppiä kohden	Hyväksytyjen hakemusten määrä			Tuettu ala (tuhansina hehtaareina)			Keskimääräinen tukia hehtaaria kohden (euroina)			Tuensaajille aiheutuneet kokonaiskustannukset (tuhansina euroina)			Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (tuhansina euroina)			Sidotut julkiset menot (tuhansina euroina)	
	Yks.	Julk.	Yht.	Yks.	Julk.	Yht.	Yks.	Julk.	Yht.	Yks.	Julk.	Yht.	Yks.	Julk.	Yht.	Yht.	EMOTR:n osuus
Havupuut			0			0	0	0	0			0			0		
Lehtipuut			0			0	0	0	0			0			0		
Lehtipuut (toissijisten tujen osuus yli 20 %)			0			0	0	0	0			0			0		
Nopeakasvuiset istutukset			0			0	0	0	0			0			0		
YHTEENSÄ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Alustavat tiedot (yhteensä)</i>																	

i. Muut metsätaloustoimenpiteet - jatkoa (VIII luku, 29-32 artikla)**i.2 (30 artiklan muut luettelukohtat; 32 artikla)**

30 artikla (2-5 luettelukohta)	Hyväksytyjen hakemusten määrä	Tuensaajille aiheutuneet kokonaiskustannukset (1000:tta euroa)	Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (1000:tta euroa)	Sidotut julkiset menot (1000:tta euroa)		Tuettu ala (1000:tta euroa)
				yhteensä	EMOTR:n osuus	
Investoinnit metsien talouden, ekolog. tai yhteiskunn. arvon kohentamiseen	6	123	982	859	425	
Investoinnit metsätaloustuotteiden korjaukseen, jalostukseen ja kaupan pitämiseen	37	909	1370	461	230	
Metsätaloustuotteiden uusien myyntikanavien edistäminen	2	15	22	8	4	
Metsänomistajien yhdistysten perustaminen						
Metsien tuotantomahdollisuuksien palauttaminen						
Metsäpalojen ennaltaehkäisy						
Yhteensä	45	1047	2374	1328	659	0
<i>Alustavat tiedot</i>	81		3879	3058	1534	

32 artikla	Hyväksytyjen hakemusten määrä	Tuensaajille aiheutuneet kokonaiskustannukset (1000:tta euroa)	Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (1000:tta euroa)	Sidotut julkiset menot (1000:tta euroa)		Tuettu ala (1000:tta euroa)
				yhteensä	EMOTR:n osuus	
Metsien ekologisen tasapainon ylläpito ja parantaminen yleisen edun vuoksi						
Palonkatkaisulinjojen säilyttäminen maataloustoimenpiteiden avulla (hakekvivalentti)						
Yhteensä	0	0	0	0	0	0
<i>Alustavat tiedot</i>						

j. - v. Maaseutualueiden sopeuttamisen ja kehittämisen edistäminen (IX luku, 33 artikla)**j. Maanparannus**

Toimi	Hyväksytyjen hakemusten määrä	Hehtaarimäärä	Tuensaajille aiheutuneet kokonaiskustannukset (1000:tta euroa)	Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (1000:tta euroa)	Sidotut julkiset menot (1000:tta euroa)	
					yhteensä	EMOTR:n osuus
Maanparannus						
<i>Alustavat tiedot</i>						

k. Maa-alueiden uusjako

Toimi	Hyväksytyjen hakemusten määrä	Hehtaarimäärä	Tuensaajille aiheutuneet kokonaiskustannukset (1000:tta euroa)	Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (1000:tta euroa)	Sidotut julkiset menot (1000:tta euroa)	
					yhteensä	EMOTR:n osuus
Maa-alueiden uusjako						
<i>Alustavat tiedot</i>						

j. - v. Maaseutualueiden sopeuttamisen ja kehittämisen edistäminen (IX luku, 33 artikla)

I. Lomitus- ja tilanhoitopalvelujen perustaminen

Toimi	Hyväksytyjen hakemusten määrä	Tuensaajille aih. kokonaiskustannukset (1000:tta euroa)	Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (1000:tta euroa)	Sidotut julkiset menot (1000:tta euroa)	
				yhteensä	EMOTR:n osuus
Lomituspalvelut					
Tilanhoitopalvelut	3	96	530	434	217
Yhteensä	3	96	530	434	217
<i>Alustavat tiedot</i>	8		675	605	302

m. Laadukkaiden maataloustuotteiden kaupan pitäminen

Toimi	Hyväksytyjen hakemusten määrä	Tuensaajille aih. kokonaiskustannukset (1000:tta euroa)	Tukikelpoiset kokonaiskustannukset (1000:tta euroa)	Sidotut julkiset menot (1000:tta euroa)	
				yhteensä	EMOTR:n osuus
Laadukkaiden maataloustuotteiden kaupan pitäminen	0	0	0	0	0
<i>Alustavat tiedot</i>	7		1239	554	278

j. - v. Maaseutualueiden sopeuttamisen ja kehittämisen edistäminen (IX luku, 33 artikla)**n.Maaseudun elinkeinojen ja maaseudun väestön peruspalvelut**

Toimi	Hyväksytyjen hakemusten määrä	Tuensaajille aiheutuneet kokonais-kustannukset (1000:tta euroa)	Tukikelpoiset kokonais-kustannukset (1000:tta euroa)	Sidotut julkiset menot (1000:tta euroa)	
				yhteensä	EMOTR:n osuus
Yhteensä	8	144	544	400	198
josta (3 pääluokkaa)					
palvelujen monipuolistaminen	8	144	544	400	198
Muut					
<i>Alustavat tiedot (yhteensä)</i>	8		653	670	340

o. Kylien kunnostaminen ja kehittäminen sekä maaseutuperinnön suojeleminen ja säilyttäminen

Toimi	Hyväksytyjen hakemusten määrä	Tuensaajille aiheutuneet kokonais-kustannukset (1000:tta euroa)	Tukikelpoiset kokonais-kustannukset (1000:tta euroa)	Sidotut julkiset menot (1000:tta euroa)	
				yhteensä	EMOTR:n osuus
Kylien kunnostaminen/kehittäminen	21	364	2904	2540	1268
Maaseutuperinnön suojeleminen/säilyttäminen	10	116	942	827	413
Yhteensä	31	480	3846	3367	1681
<i>Alustavat tiedot (yhteensä)</i>	18		1232	1177	589

j. - v. Maaseutualueiden sopeuttamisen ja kehittämisen edistäminen (IX luku, 33 artikla)

p. Toimintojen monipuolistaminen maataloudessa ja sitä lähellä olevilla aloilla monimuotoisuuden tai vaihtoehtoisten tulonlähteiden edistämiseksi

Toimi	Hyväksytyjen hakemusten määrä	Tuensaajille aih. kokonais-kustannukset (1000:tta euroa)	Tukikelpoiset kokonais-kustannukset (1000:tta euroa)	Sidotut julkiset menot (1000:tta euroa)	
				yhteensä	EMOTR:n osuus
Yhteensä	127	2108	5307	3198	1566
joista (3 pääluokkaa):					
maatilamatkailu	96	2105	5265	3160	1547
elinkeinojen monipuolistaminen	2	3	42	38	19
tietotekniikan käytön edistäminen					
Muut					
<i>Alustavat tiedot (yhteensä)</i>	96		9153	7119	3562

q. Maatalouden vesivarojen hoito

Toimi	Hyväksytyjen hakemusten määrä	Tuensaajille aih. kokonais-kustannukset (1000:tta euroa)	Tukikelpoiset kokonais-kustannukset (1000:tta euroa)	Sidotut julkiset menot (1000:tta euroa)	
				yhteensä	EMOTR:n osuus
Yhteensä	0	0	0	0	0
joista (3 pääluokkaa):					
kastelu					
Muut					
<i>Alustavat tiedot (yhteensä)</i>					

j. - v. Maaseutualueiden sopeuttamisen ja kehittämisen edistäminen (IX luku, 33 art.)

r. Maatalouden kehittämiseen liittyvien perusrakenteiden kehittäminen ja parantaminen

Toimi	Hyväksytyjen hakemusten määrä	Tuensaajille aih. kokonais-kustannukset (1000:tta euroa)	Tukikelpoiset kokonais-kustannukset (1000:tta euroa)	Sidotut julkiset menot (1000:tta euroa)	
				yhteensä	EMOTR:n osuus
Yhteensä	5	186	1233	1047	523
joista (3 pääluokkaa):					
Perusrakenteiden kehittäminen ja parantaminen	5	186	1233	1047	523
Muut					
<i>Alustavat tiedot (yhteensä)</i>	5		1160	780	390

s. Matkailu- ja käsityöläiselinkeinojen kannustaminen

Toimi	Hyväksytyjen hakemusten määrä	Tuensaajille aih. kokonais-kustannukset (1000:tta euroa)	Tukikelpoiset kokonais-kustannukset (1000:tta euroa)	Sidotut julkiset menot (1000:tta euroa)	
				yhteensä	EMOTR:n osuus
Matkailuelinkeinot	54	1374	3393	2019	1008
Käsityöläiselinkeinot	5	63	365	303	151
Yhteensä	59	1437	3758	2322	1159
<i>Alustavat tiedot (yhteensä)</i>	21		2296	1800	900

j. - v. Maaseutualueiden sopeuttamisen ja kehittämisen edistäminen (IX luku, 33 art.)

t. Ympäristönsuojelu maa- ja metsätalouden aloilla ja maisemanhoito sekä eläinten hyvinvoinnin parantaminen

Toimi	Hyväksytyjen hakemusten määrä	Hehtaari-määrä	Tuensaajille aih. kokonais-kustannukset (1000:tta euroa)	Tukikelpoiset kokonais-kustannukset (1000:tta euroa)	Sidotut julkiset menot (1000:tta euroa)	
					yhteensä	EMOTR:n osuus
Ympäristönsuojelu						
Eläinten hyvinvoinnin parantaminen						
Yhteensä	0		0	0	0	0
<i>Alustavat tiedot (yhteensä)</i>						

u. Luonnononnettomuuksien vahingoittamien maatalouden tuotantomahdollisuuksien palauttaminen ja asianmukaisten torjuntavälineiden käyttöönotto

Toimi	Hyväksytyjen hakemusten määrä	Hehtaari-määrä	Tuensaajille aih. kokonais-kustannukset (1000:tta euroa)	Tukikelpoiset kokonais-kustannukset (1000:tta euroa)	Sidotut julkiset menot (1000:tta euroa)	
					yhteensä	EMOTR:n osuus
Maatalouden tuotantomahdollisuuksien palauttaminen						
Torjuntavälineiden käyttöönotto						
Yhteensä	0		0	0	0	0
<i>Alustavat tiedot (yhteensä)</i>						

v. Rahoitusjärjestelyt

Toimi	Hyväksytyjen hakemusten määrä	Tuensaajille aih. kokonais-kustannukset (1000:tta euroa)	Tukikelpoiset kokonais-kustannukset (1000:tta euroa)	Sidotut julkiset menot (1000:tta euroa)	
				yhteensä	EMOTR:n osuus
Yhteensä					
<i>Alustavat tiedot</i>					

Maatilojen luokittelu tuotantosuunnittain

Pääasiallinen tuotantosuunta	TTS-luokitus
Peltokasvit	1: peltoviljelyyn erikoistuneet tilat
Puutarhaviljely	2: puutarhaviljelyyn erikoistuneet tilat
Viininviljely	31: viininviljelyyn erikoistuneet tilat
Hedelmien viljely	32: sitrus- ja muiden hedelmien viljelyyn erikoistuneet tilat
Oliivinviljely	33: oliivinviljelyyn erikoistuneet tilat
Muut tilat (myös yhdistelmätuotantotilat)	34: erilaisten monivuotisten kasvien yhdistettyä viljelyä harjoittavat tilat 6: <u>sekaviljelyä</u> harjoittavat tilat 8: <u>sekaviljelyä</u> ja kotieläintuotantoa harjoittavat tilat
Maitotalous	41: maitotalouteen erikoistuneet tilat
Nautakarjan kasvatus	42: karjankasvatukseen ja maidontuotantoon erikoistuneet tilat
Sikatalous	501: sikatalouteen erikoistuneet tilat
Siipikarjatalous	502: siipikarjatalouteen erikoistuneet tilat
Muu kotieläintuotanto	43: yhdistettyä maitotaloutta, karjankasvatusta ja -lihotusta harjoittavat tilat 44: lampaiden, vuohien ja muun laidunkarjan pitoon erikoistuneet tilat 503: erilaista yhdistettyä viljaruokinnalla olevien eläinten pitoa harjoittavat tilat 7: sekakarjatilat
Muut	9: tilat, joita ei voida luokitella

HUOMAUTUKSET

T1

Maaseutuväestö: harvaan asuttu maaseutu, ydinmaaseutu ja kaupunkien läheinen maaseutu.
Aktiiviväestö: työvoima yhteensä (työlliset + työttömät). Laskettu 15-64 vuotiaista.

T1 ja T2

Pieni ero käytettävissä olevan maatalousmaan määrästä aiheutuu rekisterin tietoteknisestä syystä.

T4

Vuosien 2000 ja 2001 ennusteet perustuvat ao. vuoden toteutuneisiin sidontatietoihin.
Vv. 2003-2006 ennusteet ovat sitoumusennusteita.

a1

Luvut sisältävät tietoteknisistä syistä vain Rahtu-järjestelmän luvut, Hanke2000-järjestelmä ei tuota lukuja tähän. Siksi eri taulukoissa on hiukan epätasaisuutta yhteensä-tiedoissa.

a1 taulukon yhteensä-luku 175 on Rahdusta, a2 taulukossa on mukana myös Hanke2000 - järjestelmästä tiloihin ja välineisiin liittyvät tiedot (10+2). Siten $175+12=187$, mikä on a2-taulukon yhteensä-summa.

T6 a1 ja a2

% kokonaiskustannuksista kohdennettu vihreisiin investointeihin.

Luokittelu on tehty tuotantotyypeittäin, ja siksi vihreiden investointien määrästä on tehty arvio.
Tietojärjestelmästä saataisiin täsmälliset tiedot vihreistä investoinneista, jos luokittelu olisi tehty investointityypeittäin.

c

Osallistuja: osallistujien maksut menevät rahoituspäätöksessä ja rekisterissä yksityiseen rahoitukseen. Samoin, jos hakija on yksityisoikeudellinen yhteisö, sen sijoitukset hankkeeseen menevät yksityiseen rahoitukseen.

Jos hankkeen hakija on julkinen taho esim. kuntien oppilaitokset, hakijan sijoittamat varat ovat sidotuissa julkisissa menoissa.

Hyväksytyjen hakemusten määrä ja osallistujien määrä on laskettu vähentämällä vuoden 2002 lopun tiedoista vuoden 2001 lopun vastaavat tiedot.

p

Maatilamatkailu on toimenpiteessä s täydennysosan mukaisesti.

Taulukosta T5 eteenpäin hyväksytyjen hakemusten kpl-määrissä ja rahoitustiedoissa on raportoitu vuoden aikana tehdyt uudet päätökset sekä muutospäätökset.

Pohjois-Suomen tavoite 1 -ohjelma

LIITE 5

IV Toimenpidekokonaisuustaso, seurantatiedot 31.12.2002 mennessä

15.9.2003

Ovat osa ohjelmatasolla esitettyjä tavoitteita sekä erillisiä seurattavia tavoitteita. Pääosa tpk:ien indikaattoreista valmisteltiin ohjelman valmistelun yhteydessä.

Indikaattoreille asetetut tavoitteet ovat yhdenmukaisia TL ja ohjelmason tavoitteiden kanssa.

* tietoyhteiskuntahankkeet, tasa-arvovaikutuksia sisältävät hankkeet ja ympäristövaikutuksiltaan positiiviset hankkeet vuosiraportin 2002 luvussa 3.7

Tpk 1.1 EAKR

Toiminta-alkakoodit: 151, 152, 153, 154, 155, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 171, 172, 173, 174, 181, 182, 183, 321, 322, 323, 324, 331, 332, 333

	Tavoite 2006	Tilanne 31.12.2002	Seuranta
<i>tuetut hankkeet</i>	ohjelmataso	974	Fimos
<i>tuetut yritykset</i>	ohjelmataso		Fimos
<i>ylimaakunnalliset hankkeet</i>	ohjelmataso	-	Fimos
<i>uudet yritykset</i>	500	393	Fimos
<i>uudet naisyritykset</i>	70	125	
<i>uudet työpaikat</i>	7 000	3 411	"
<i>miehet</i>	4 500	2 287	"
<i>naiset</i>	2 500	1 124	"
<i>säilytetyt/uudistetut/ turvatut työpaikat</i>	9 800	3 233	"
<i>miehet</i>	6 600	2 595	
<i>naiset</i>	3 200	638	"
<i>vientiä harjoittavat yritykset</i>		275	KTM
<i>uudet tuotteet tai tuotantomenetelmät</i>			KTM:n TUKI2000 seurantajärjestelmä, koodi
<i>tietoyhteiskuntahankkeet</i>	ohjelmataso	-	Fimos
<i>tasa-arvovaikutuksia sisältävät hankkeet</i>	ohjelmataso	-	"
<i>ympäristövaikutuksiltaan positiiviset hankkeet</i>	ohjelmataso	-	Fimos
<i>uusien ympäristöjärjestelmien käyttöönotto yrityksissä</i>		3	KTM
<i>ympäristöystävällisiä tuotteita ja tuotantomenetelmiä</i>		18	KTM
<i>kehittävät hankkeet</i>			
<i>uusiuutuvien energianlähteiden käyttöä edistävät hankkeet</i>		34	KTM

Tpk 1.2. EAKR

Toiminta-alkokoodit: 151, 152, 153, 154, 155, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 171, 172, 173, 174, 181, 182, 183, 321, 322, 323, 324, 331, 332, 333, 341, 342, 343, 344, 345, 351, 352, 36.

	Tavoite 2006	31.12.2002	Seuranta
<i>tuetut hankkeet</i>	ohjelmataso	161	FIMOS
<i>tuetut yritykset</i>			"
<i>hankkeisiin osallistuneet yritykset</i>			FIMOS
<i>ylimaakunnalliset hankkeet</i>	ohjelmataso	-	FIMOS, oma kohta
<i>uudet yritykset</i>	50	38	FIMOS
<i>uudet naisyritykset</i>	5	9	"
<i>uudet työpaikat</i>	500	588	FIMOS
<i>miehet</i>	300	387	"
<i>naiset</i>	200	201	"
<i>säilytetyt/uudistetut/ turvatut työpaikat</i>	700	1 175	"
<i>miehet</i>	480	863	"
<i>naiset</i>	220	312	"
<i>tietoyhteiskuntahankkeet</i>	ohjelmataso	-	FIMOS
<i>tasa-arvovaikutuksia sisältävät hankkeet</i>	"	-	"
<i>ympäristövaikutuksiltaan positiiviset hankkeet</i>	"	-	"
<i>vesihuoltohankkeet</i>	"	38	"
<i>jätehuoltohankkeet</i>	"	16	"
<i>kaupunkiympäristön parantamishankkeet</i>	"	21	"
<i>kunnostetut, kulttuurillisesti arvokkaat rakennukset ja miljööt</i>	"	9	"
<i>ympäristösuunnitteluun liittyvät hankkeet</i>	"	35	"
<i>luontomatkailuhankkeet</i>	"	18	"

Tpk 1.3 ESR

Toiminta-alkokoodit: 21, 22, 23, 24, 25

	Tavoite 2006	31.12.2002	Seuranta
<i>tuetut hankkeet</i>	ohjelmataso	60	FIMOS
<i>ylimaakunnalliset hankkeet</i>	ohjelmataso	-	FIMOS, oma kohta
<i>uudet työpaikat</i>	1200	186	FIMOS
<i>miehet</i>	730	121	"
<i>naiset</i>	470	65	"
<i>säilytetyt/uudistetut/ turvatut työpaikat</i>	2000	749	"

miehet	1 230	470	"
naiset	770	279	"
<i>uudet yritykset</i>	200	47	"
naisyriityksiä	20	17	"
<i>tietoyhteiskuntahankkeet</i>	ohjelmataso	-	FIMOS
<i>tasa-arvovaikutuksia sisältävät hankkeet</i>	"	-	"
<i>ympäristövaikutuksiltaan positiiviset hankkeet</i>	"	-	"
<i>ympäristökoulutushankkeet</i>			FIMOS, ESRA
<i>aloittaneiden henkilöiden työmarkkina-asema ennen projektia</i>			FIMOS
aloittaneet yhteensä,	15 500	7 099	
joista naisia	6 700	2 971	
työssä avoimilla työmarkkinoilla		5284	
työssä muualla kuin avoimilla työmarkkinoilla		25	
työttömänä		252	
työttömistä pitkäaikaistyöttömiä		35	
koulutuksessa		162	
muualla		23	
<i>aloittaneiden ikä</i>			FIMOS
alle 25 vuotiaita		1128	
25-39		3106	
40-49		2216	
50 vuotta täyttäneitä		661	
<i>keskeyttämisen syyt</i>			FIMOS
keskeyttäneet henkilöt yhteensä,		147	
joista naisia		65	
työllistymisen takia keskeyttäneet		18	
koulutukseen siirtyneet		12	
muusta syystä keskeyttäneet		117	
<i>loppuun suorittaneiden henkilöiden työmarkkina-asema projektin jälkeen</i>			FIMOS
loppuun suorittaneet yhteensä		2180	
työssä avoimilla työmarkkinoilla		1412	ohjelmataso
työssä muualla kuin avoimilla työmarkkinoilla		27	
yrittäjinä		600	ohjelmataso

työttömänä	71	
koulutuksessa	51	
muualla	19	
<i>Projekteissa mukana olleet yritykset yhteensä</i>	4141	FIMOS
<i>Projektissa mukana olevien yritysten henkilöstön määrä</i>		FIMOS
alle 5 henkilöä	2576	
5-9	874	
10-49	552	
50-249	110	
250-499	13	
yli 499 henkilöä	16	
<i>Projekteissa mukana olleiden koulutusorganisaatioiden lukumäärä</i>	83	FIMOS
<i>Ennen projektia työttömänä olleista</i>	-	(loppuraportti)
avoimille työmarkkinoille		
koulutukseen		
<i>Ennen projektia työmarkkinoiden ulkopuolella olleista</i>	-	(loppuraportti)
työhön avoimille työmarkkinoille		
yrittäjäksi		
koulutukseen		

Tpk 2.1. EMOTR-O

Toiminta-alkokoodi: 111	Tavoite 2006	31.12.2002	Seuranta
<i>tuetut hankkeet</i>	ohjelmataso	551	FIMOS
<i>ylimaakunnalliset hankkeet</i>	"	0	FIMOS, oma kohta
<i>uudet yritykset</i>	10	0	FIMOS
naisyrietykset	7	0	"
<i>uudet työpaikat</i>	25	46	FIMOS
miehet	15	29	"
naiset	10	17	"
<i>säilytetyt/uudistetut/ turvatut työpaikat</i>	1500	992	"
miehet	800	622	
naiset	700	370	

<i>tietoyhteiskuntahankkeet</i>	ohjelmataso	-	FIMOS
<i>ympäristövaikutuksiltaan positiiviset hankkeet</i>	"	-	FIMOS
<i>luonnonmukaisia tuotteita / tuotantomenetelmiä kehittävät hankkeet</i>		-	
<i>= Luomutuotteiden osuus elintarvikkeiden jatkojalostushankkeissa mk/%</i>		0	FIMOS
<i>Maatilojen ympäristönsuojeluinvestoinnit</i>	"	0	

Tpk 2.2. EMOTR-O

Toiminta-alkakoodi: 112	Tavoite 2006	31.12.2002	Seuranta
<i>tuetut hankkeet</i>	ohjelmataso	278	FIMOS
<i>ylimaakunnalliset hankkeet</i>	ohjelmataso, ei tavoitetta		FIMOS, oma kohta
<i>säilytetyt/uudistetut/turvatut työpaikat</i>	1260	267	"
miehet	660	222	
naiset	600	45	
<i>tietoyhteiskuntahankkeet</i>	ohjelmataso	-	FIMOS

Tpk 2.3 EMOTR-O

Toiminta-alkakoodit: 113, 128	Tavoite 2006	31.12.2002	Seuranta
<i>tuetut hankkeet</i>		38	FIMOS
<i>ylimaakunnalliset hankkeet</i>		-	FIMOS, oma kohta
<i>säilytetyt/uudistetut/turvatut työpaikat</i>	300	0	"
miehet	100	0	
naiset	200	0	
<i>tietoyhteiskuntahankkeet</i>	ohjelmataso		FIMOS
<i>ympäristövaikutuksiltaan positiiviset hankkeet</i>	"		"
<i>ympäristökoulutushankkeet</i>		3	FIMOS, MMM
<i>koulutukseen osallistuvien määrä</i>	10000	7514	
miehet	4 500	5 417	
naiset	5 500	2 097	
<i>tasa-arvoaikutuksia sisältävät hankkeet</i>	ohjelmataso	-	FIMOS

Tpk 2.4 EMOTR-O

Toiminta-alkokoodi: 121,122,123,127

	Tavoite 2006	31.12.2002	Seuranta
<i>tuetut hankkeet</i>		177	FIMOS
<i>ylimaakunnalliset hankkeet</i>		.	FIMOS, oma kohta
<i>uudet työpaikat</i>	110	96	"
miehet	90	90	"
naiset	20	6	"
<i>säilytetyt/uudistetut/turvatut työpaikat</i>	300	102	"
miehet	240	91	"
naiset	60	11	"
<i>tietoyhteiskuntahankkeet</i>	ohjelmataso		"
<i>ympäristövaikutuksiltaan positiiviset hankkeet</i>	"		"
<i>tasa-arvoaikutuksia sisältävät hankkeet</i>	"		"
<i>puun energiakäytön lisäys</i>	"	-	"
<i>puun jatkojalostukseen liittyvät hankkeet</i>	"	-	"

Tpk 2.5 EMOTR-O

Toiminta-alkokoodi: 1303, 1304, 1305, 1306, 1307, 1309, 1310, 1311

	Tavoite 2006	31.12.2002	Seuranta
<i>tuetut hankkeet</i>		525	FIMOS
<i>ylimaakunnalliset hankkeet</i>			FIMOS, oma kohta
<i>uudet yritykset</i>	290	110	FIMOS
naisyriykset		13	FIMOS
<i>uudet työpaikat</i>	855	151	FIMOS
miehet	395	86	FIMOS
naiset	460	65	FIMOS
<i>säilytetyt/uudistetut/turvatut työpaikat</i>	2360	575	FIMOS
miehet	1 010	333	FIMOS
naiset	1 350	242	FIMOS
<i>tietoyhteiskuntahankkeet</i>	ohjelmataso	-	FIMOS
<i>ympäristövaikutuksiltaan positiiviset hankkeet</i>	"	-	FIMOS
<i>tasa-arvoaikutuksia sisältävät hankkeet</i>	"	-	FIMOS
<i>kunnostetut, kulttuurisesti arvokkaat rakennukset ja miljööt</i>		12	FIMOS

<i>luontomatkailuhankkeet</i>	79	FIMOS
<i>ympäristön laatua ja viihtyvyyttä parantavat hankkeet</i>	5	FIMOS

Tpk 2.6 ESR

Toiminta-alkokoodit: 21,22,23,24,25

	Tavoite 2006	31.12.2002	Seuranta
<i>tuetut hankkeet</i>	ohjelmataso	34	FIMOS
<i>ylimaakunnalliset hankkeet</i>	"		FIMOS, oma kohta
<i>uudet työpaikat</i>	500	138	FIMOS
miehet	230	73	"
naiset	270	65	"
<i>säilytetyt/uudistetut/ turvatut työpaikat</i>	300	460	
miehet	150	102	"
naiset	150	358	"
<i>uudet yritykset</i>	100	8	
naisyriykset	80	4	
<i>tietoyhteiskuntahankkeet</i>	ohjelmataso		FIMOS
<i>tasa-arvoaikutuksia sisältävät hankkeet</i>	"		"
<i>ympäristövaikutuksiltaan positiiviset hankkeet</i>	"		"
<i>ympäristökoulutushankkeet</i>			FIMOS, ESRA
<i>aloittaneiden henkilöiden työmarkkina-asema ennen projektia</i>			FIMOS
aloittaneet yhteensä,	7 500	5 280	
joista naisia	3 700	3 236	
työssä muualla kuin avoimilla työmarkkinoilla		1967	
työttömänä		109	
työttömistä pitkäaikaistyöttömiä		558	
koulutuksessa		1088	
muualla		801	
<i>aloittaneiden ikä</i>			FIMOS
alle 25 vuotiaita		1515	
25-39		1268	
40-49		1259	
50 vuotta täyttäneitä		1082	

<i>keskeyttämisen syyt</i>			FIMOS
keskeyttäneet henkilöt yhteensä,		215	
joista naisia		126	
työllistymisen takia keskeyttäneet		29	
koulutukseen siirtyneet		19	
muusta syystä keskeyttäneet		167	
<i>Loppuun suorittaneiden henkilöiden työmarkkina-asema projektin jälkeen</i>			FIMOS
loppuun suorittaneet yhteensä		2182	
työssä avoimilla työmarkkinoilla	ohjelmataso	714	
työssä muualla kuin avoimilla työmarkkinoilla		82	
yrittäjinä	ohjelmataso	214	
työttömänä		224	
koulutuksessa		146	
muualla			
<i>projekteissa mukaan olleiden yritysten lukumäärä</i>		938	FIMOS
<i>projekteissa mukana olleiden yritysten henkilöstön lukumäärä</i>			"
alle 5 henkilöä		645	
5-9		100	
10-49		106	
50-249		65	
250-499		14	
yli 499 henkilöä		8	
<i>projekteihin mukaan tulleiden koulutusorganisaatioiden lukumäärä</i>		48	FIMOS
<i>Ennen projektia työttömänä olleista</i>		-	(loppuraportti)
avoimille työmarkkinoille			
yrittäjiksi			
koulutukseen			
<i>Ennen projektia työmarkkinoiden ulkopuolella olleista</i>		-	(loppuraportti)
työhön avoimille työmarkkinoille			
yrittäjäksi			
koulutukseen			

Tpk 2.7 EAKR

Toiminta-alkoodit: 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 171, 172, 173, 174

	Tavoite 2006	31.12.2002	Seuranta
<i>tuetut hankkeet</i>	ohjelmataso	85	FIMOS
<i>ylimaakunnalliset hankkeet</i>	ohjelmataso, ei tavoitetta	-	FIMOS, oma kohta
<i>uudet työpaikat</i>	100	110	FIMOS
miehet	60	77	FIMOS
naiset	40	33	FIMOS
<i>säilytetyt/uudistetut/turvatut työpaikat</i>	400	112	FIMOS
miehet	270	46	FIMOS
naiset	130	66	FIMOS
<i>tietoyhteiskuntahankkeet</i>	ohjelmataso	-	FIMOS
<i>ympäristövaikutuksiltaan positiiviset hankkeet</i>	ohjelmataso	-	FIMOS
<i>tasa-arvoaikutuksia sisältävät hankkeet</i>	ohjelmataso	-	FIMOS
<i>jätehuoltohankkeet</i>	"	9	FIMOS
<i>kunnostetut, kulttuurillisesti arvokkaat rakennukset ja miljööt</i>	"	6	FIMOS
<i>vesihuoltohankkeet</i>	"	15	FIMOS
<i>ympäristösuunnitteluun liittyvät hankkeet</i>	"	44	FIMOS
<i>kunnostetut vesistöt/valuma-alueet</i>	"	19	FIMOS
<i>luonnon virkistyskäyttöön ja luonnonsuojeluun liittyvät hankkeet</i>	"	31	FIMOS
<i>luontomatkailuhankkeet</i>	"	0	FIMOS
<i>Natura 2000-alueita tukevat hankkeet</i>	"	10	FIMOS
<i>pohjavesialueiden suojaussuunnitelmat ja suojaustoimenpiteet</i>	"	8	FIMOS
<i>saastuneitten maa-alueiden kunnostushankkeet</i>	"	5	FIMOS

KOR-toimenpiteiden yleisotsikko 2.8, keskeiset indikaattorit

Toiminta-alkoodi: 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148

	Tavoite 2006	31.12.2002	Seuranta
<i>uudet työpaikat</i>	10	11	FIMOS
miehet	6	8	FIMOS
naiset	4	3	FIMOS
<i>säilytetyt/uudistetut/turvatut työpaikat</i>	80	147	FIMOS
miehet	70	122	FIMOS
naiset	10	25	FIMOS

<i>tuettujen kalanjalostusyriyten liikevaihdon kasvu</i>	20 %	-	tilastot/erillisselvitys
<i>koko alueen kalanjalostussektorin liikevaihdon kasvu</i>	10 %	-	tilastot/erillisselvitys
<i>uusien lajien osuus alueen ruokakalatuotannon arvosta</i>	10 %	-	tilastot/erillisselvitys

Tpk 3.1 EAKR

Toiminta-alkokoodit: 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 181, 182, 183, 321, 322, 323, 324

	Tavoite 2006	31.12.2002	Seuranta
<i>tuettu hankkeet</i>	ohjelmataso	99	FIMOS
<i>ylimaakunnalliset hankkeet</i>	ohjelmataso, ei tavoitetta	-	FIMOS, oma kohta
<i>hankkeisiin osallistuneet yritykset</i>			
<i>uudet työpaikat</i>	200	124	FIMOS
miehet	100	70	FIMOS
naiset	100	54	FIMOS
<i>säilytetyt/uudistetut/turvatut työpaikat</i>	300	131	FIMOS
miehet	120	89	FIMOS
naiset	180	42	FIMOS
<i>tietoyhteiskuntahankkeet</i>	ohjelmataso		FIMOS
<i>ympäristövaikutuksiltaan positiiviset hankkeet</i>	ohjelmataso		FIMOS
<i>tasa-arvoaikutuksia sisältävät hankkeet</i>	ohjelmataso		FIMOS

Tpk 3.2 ESR

Toiminta-alkokoodit: 21, 22, 23, 24, 25

	Tavoite 2006	31.12.2002	Seuranta
<i>tuettu hankkeet</i>	ohjelmataso	108	FIMOS
<i>ylimaakunnalliset hankkeet</i>	"		FIMOS, oma kohta
<i>uudet työpaikat</i>	200	99	FIMOS
miehet	120	52	"
naiset	80	47	"
<i>säilytetyt/uudistetut/ turvatut työpaikat</i>	300	351	"
miehet	185	310	"
naiset	115	41	"
<i>tietoyhteiskuntahankkeet</i>	ohjelmataso		FIMOS

<i>ympäristökoulutushankkeet</i>	ei tavoitetta		"
<i>tasa-arvovaikutuksia sisältävät hankkeet</i>	ohjelmataso		"
<i>ympäristövaikutuksiltaan positiiviset hankkeet</i>	"		"
<i>aloittaneiden henkilöiden työmarkkina-asema ennen projektia</i>			FIMOS
aloittaneet yhteensä,	16 000	5 731	
joista naisia	8 000	3 120	
työssä avoimilla työmarkkinoilla		4181	
työssä muualla kuin avoimilla työmarkkinoilla		164	
työttömänä		375	
työttömistä pitkäaikaistyöttömiä		43	
koulutuksessa		479	
muualla		184	
<i>aloittaneiden ikä</i>			FIMOS
alle 25 vuotiaita		666	
25-39		2314	
40-49		1845	
50 vuotta täyttäneitä		879	
<i>keskeyttämisen syyt</i>			FIMOS
keskeyttäneet henkilöt yhteensä,		483	
joista naisia		323	
työllistymisen takia keskeyttäneet		63	
koulutukseen siirtyneet		24	
muusta syystä keskeyttäneet		396	
<i>loppuun suorittaneiden henkilöiden työmarkkina-asema projektin jälkeen</i>			FIMOS
loppuun suorittaneet yhteensä		1369	
työssä avoimilla työmarkkinoilla	ohjelmataso	971	
työssä muualla kuin avoimilla työmarkkinoilla		13	
yrittäjinä	ohjelmataso	77	
koulutuksessa		81	
muualla		149	
<i>Opetushenkilökunta ja työpaikkaohjaajat</i>			FIMOS
Aloittaneista opetushenkilökuntaa		520	
Aloittaneista työpaikkaohjaajia		105	

Ennen hanketta työttömänä olleista

avoimille työmarkkinoille

yrittäjiksi

koulutukseen

loppuraportti)

Ennen hanketta työmarkkinoiden ulkopuolella olleista

työhön avoimille työmarkkinoille

yrittäjiksi

koulutukseen

(loppuraportti)

Tpk 3.3 ESR

Toiminta-alkokoodit: 21, 22, 23, 24, 25

tuetut hankkeet

ylimaakunnalliset hankkeet

uudet työpaikat

miehet

naiset

säilytetyt/uudistetut/ turvatut työpaikat

miehet

naiset

tietoyhteiskuntahankkeet

tasa-arvovaikutuksia sisältävät hankkeet

ympäristövaikutuksiltaan positiiviset hankkeet

ympäristökoulutushankkeet

aloittaneiden henkilöiden työmarkkina-asema ennen projektia

aloittaneet yhteensä,

joista naisia

työssä avoimilla työmarkkinoilla

työssä muualla kuin avoimilla työmarkkinoilla

työttömänä

työttömistä pitkäaikaistyöttömiä

koulutuksessa

muualla

Tavoite 2006

31.12.2002

Seuranta

FIMOS

FIMOS, oma kohta

FIMOS

"

"

"

"

"

ohjelmataso

FIMOS

"

"

"

"

ei tavoitetta

FIMOS, ESRA

FIMOS

4 700

4 274

2 300

2 362

1503

24

1920

460

574

59

<i>aloittaneiden ikä</i>			FIMOS
alle 25 -vuotiaita		991	
25-39		1210	
40-49		1494	
50 vuotta täyttäneitä		540	
<i>keskeyttämisen syyt</i>			FIMOS
keskeyttäneet henkilöt yhteensä,		347	
joista naisia		170	
työllistymisen takia keskeyttäneet		87	
koulutukseen siirtyneet		47	
muusta syystä keskeyttäneet		213	
<i>Loppuun suorittaneiden henkilöiden työmarkkina-asema projektin jälkeen</i>			FIMOS
loppuun suorittaneet yhteensä		1960	
työssä avoimilla työmarkkinoilla	ohjelmataso	807	
työssä muualla kuin avoimilla työmarkkinoilla		165	
yrittäjinä	ohjelmataso	139	
työttömänä		577	
koulutuksessa		162	
muualla		110	
<i>Ennen projektia työttömänä olleista</i>			(loppuraportti)
avoimille työmarkkinoille			
koulutukseen			
<i>Ennen projektia työmarkkinoiden ulkopuolella olleista</i>			(loppuraportti)
työhön avoimille työmarkkinoille			
yrittäjäksi			
koulutukseen			
Tpk 3.4 ESR			
Toiminta-alkokoodit: 21, 22, 23, 24, 25	Tavoite 2006	31.12.2002	Seuranta
<i>tuetut hankkeet</i>		31	FIMOS
<i>ylimaakunnalliset hankkeet</i>		-	FIMOS, oma kohta
<i>uudet työpaikat</i>	100	41	FIMOS

miehet	60	29	"
naiset	40	12	"
<i>säilytetyt/uudistetut/ turvatut työpaikat</i>	100	9	"
miehet	60	6	"
naiset	40	3	"
<i>tietoyhteiskuntahankkeet</i>	ohjelmataso	-	FIMOS
<i>tasa-arvovaikutuksia sisältävät hankkeet</i>	"	-	"
<i>ympäristövaikutuksiltaan positiiviset hankkeet</i>	"	-	"
<i>ympäristökoulutushankkeet</i>	ei tavoitetta		FIMOS
<i>Aloittaneiden henkilöiden työmarkkina-asema ennen projektia</i>			FIMOS
aloittaneet yhteensä,	2 300	3 392	
joista naisia	1 200	1 497	
työssä avoimilla työmarkkinoilla		736	
työssä muualla kuin avoimilla työmarkkinoilla		28	
työttömänä		1072	
työttömistä pitkäaikaistyöttömiä		370	
koulutuksessa		1430	
muualla		97	
<i>Aloittaneiden ikä</i>			FIMOS
alle 25 -vuotiaita		2044	
25-39		600	
40-49		604	
50 vuotta täyttäneitä		372	
<i>Keskeyttämisen syyt</i>			FIMOS
keskeyttäneet henkilöt yhteensä,		298	
joista naisia		79	
työllistymisen takia keskeyttäneet		62	
koulutukseen siirtyneet		58	
muusta syystä keskeyttäneet		178	
<i>Loppuun suorittaneiden henkilöiden työmarkkina-asema projektin jälkeen</i>			FIMOS
loppuun suorittaneet yhteensä,		737	
joista naisia		288	
työssä avoimilla työmarkkinoilla	ohjelmataso	115	

työssä muualla kuin avoimilla työmarkkinoilla		67	
yrittäjänä	ohjelmataso	18	
työttömänä		352	
koulutuksessa		141	
muualla		44	
<i>Aloittaneista henkilöistä heikossa työmarkkina-asemassa olevia</i>			FIMOS
pitkäaikais- ja toistuvaistyöttömiä		363	
vajaakuntoisia, vammaisia		74	
etnisiä vähemmistöjä, pakolaisia tms		34	
muita (esim vankilasta juuri vapautuneita)		285	
<i>Sukupuolten tasa-arvo</i>			FIMOS
projekteihin osallistuneiden naisten määrä, jotka aloittaneet koulutuksen seuraavilla aloilla			erillisselvitys/seurantalomake
sähkö-, tieto- ja tietoliikennetekniikka, -elektroniikka ja tietojen käsittely (yliopisto- ja ammattikorkeakoulutaso, naisten osuus vuonna 1998 18%)			
sähköala ja tietotekniikka, kone- ja metalliala, rakennusala (toisen asteen ammatillinen koulutus, naisten osuus vuonna 1998 2-4%)			
projekteihin osallistuneiden miesten määrä, jotka aloittaneet koulutuksen seuraavilla aloilla			erillisselvitys/seurantalomake
luokanopettajat			
sosiaali- ja terveysala (miesten osuus 20%)			
<i>Ennen projektia työttömänä olleista</i>			(loppuraportti)
avoimille työmarkkinoille			
yrittäjiksi			
koulutukseen			
<i>Ennen projektia työmarkkinoiden ulkopuolella olleista</i>			(loppuraportti)
työhön avoimille työmarkkinoille			
yrittäjäksi			
koulutukseen			